CHEMICAL BROTHERS

GÖKSEL

REPLİKAS

ŞANAR YURDATAPAN

BECK

ROLL

112480 **mayıs** 2005/05
3.5 YTL (3 500 000 TL)

alo roll

ŞARKILARDAN FİLMLERE, ZEKİ MÜREN'DEN ATATÜRK'E, PIAF'TAN CHEB MAMI'YE, ERMENİ SORUNUNDAN BİR TÜRK DOSTA MEKTUBA

ROLL 97

charles aznavour

KUTLUĞ ATAMAN'LA 10 GÜZEL ŞARKI • DAMON & NAOMI • ANTONY & THE JOHNSONS

porter cole

ÖYLESİNE AŞIĞIM

Tuhaf ama gerçek sevgilim,
Beraber olduğumuzda
Yıldızlar doldurur gökyüzünü,
İşte öylesine aşığım sana.
Ayrıyken bile
Sarar kollarım seni,
Biliyorsun neden,
Öylesine aşığım sana.
Aşığım gizemli geceye,
Seni ilk gördüğüm o tuhaf geceye,
Aşığım bana kendimi unutturan
neşeme,
Önemsediğin zaman beni,
Hadi eğlen benimle, incit beni,
Kandır beni, sonra bırakıp git yüzüstü,
Ölene dek seninim...
Öylesine... Öylesine...
Öylesine aşığım, aşkım... ben sana...

HER AYRILDIĞIMIZDA

Her ayrıldığımızda ölürüm bir parça
Her ayrıldığımızda, neden merak ederim bir parça
Gökteki Tanrılar, her şeyden haberdar
Neden unuturlar da beni gidişine göz yumarlar
Sen yanımdayken bahar havası yayılır etrafa
Bir tarla kuşu başlar şakımaya
Bundan güzel aşk şarkısı duyulmamış,
ama ne tuhaf majörden minöre bu geçiş,
Her ayrıldığımızda

Sen yanımdayken bahar havası yayılır etrafa
Bir tarla kuşu başlar şakımaya
Bundan güzel aşk şarkısı duyulmamış,
ama ne tuhaf majörden minöre bu geçiş,
Her ayrılmamızda

NEDİR BU AŞK DEDİKLERİ?

İçine kapalı
Sıkıcı bir insandım
Penceremden içeri süzülüp
Durmak üzere olan kalbimi hızlandırana kadar aşk
Penceremden içeri süzüldü aşk
Mutluydum öylesine
Ama kısa bir süre kaldıktan sonra
Uçup gitti tekrar

Nedir bu aşk dedikleri
Bu tuhaf şey aşk dedikleri
Kim çözebilmiş sırrını
Nasıl beni aptallaştırdığını

Eşsiz bir günde gördüm seni orda
Aldın kalbimi ve attın bir kenara
İşte sırf bu yüzden soruyorum gökteki Tanrıya
Nedir bu aşk dedikleri?

GECE GÜNDÜZ

Tam tam vuruşları gibi ardı ardına
Gölgeler düşerken vahşi ormana
Saatin vuruşları gibi tik tik tak
Yaslanmış dururken duvara,
Su damlaları gibi şıp şıp şıp
Yaz yağmuru dinerken
Tekrarlar durur içimden bir ses, sen, sen...
Gece gündüz, bir tek sen
Yalnız sen ayın altında ya da güneş ışığında
Yakınımda ya da uzağımda
Nerede olursan ol aşkım
Sadece seni düşünüyorum
Gündüz gece, gece gündüz, neden bilmem
Nereye gitsem peşimde bu özlem
Uğultulu trafiğin gürültüsünde
Ya da ıssız odamın sessizliğinde
Sadece seni düşünüyorum
Gündüz gece, gece gündüz
Tenimin altında
Öylesine aç bir arzu yanıp tutuşmakta
Hiç bitmeyecek bu eziyet
Hayatımı seninle sevişerek
geçirmeme izin verene dek
Gündüz gece, gece gündüz

ZİRVESİN SEN

Şairane konuşmaya kalkınca tutulup kalırım
Dolayısıyla söyleyip kurtulmaktansa
En iyisi içinde tutmak kelimeleri, susmak
Sevmiyorum gösterişi
Kalkıp da serenad yapmayı
Ne de olsa kaçırabilirim birkaç ölçü
Ama pek hoş olmasa da bu küçük ezgi
En azından anlatır senin muhteşem varlığını

Zirvesin sen, Collesseum'un ta kendisi
Zirvesin sen, Louvre müzesi
Strauss senfonilerinden bir melodi
Bir Bendel bonesi
Sheakespeare sonesi
Sensin Miki Fare dedikleri

Nil nehrisin sen, Piza kulesi
Mona Lisa'nın tebessümü
Karşılıksız bir çekim ben, baştan aşağı
enkaza dönüşmüşüm, başarısızlığın ta kendisi!
Evet bebeğim, eğer en dipsem ben,
Zirvesin sen!

Zirvesin sen, Mahatma Gandhi'sin,
Zirvesin sen, Napoléon brendisi,
İspanya'da bir yaz gecesi, eflâtun aydınlığı,
Ulusal Müze, Garbo'nun maaşı
Janjanlı kâğıtsın sen!

Kutsalsın sen, bir hindi yemeği,
Derbi kazanan atın koştuğu süresin,
Bense patlamaya mahkûm bir balon
Evet bebeğim, eğer en dipsem ben,
Zirvesin sen!

Zirvesin sen, Waldorf salatası
Zirvesin sen, bir Berlin şarkısı
Fred Astaire'in ayaklarının hızı,
Bir O'Neill oyunu, Whistler'in anası,
Camambert peynirisin

Bir gülsün sen, Inferno'nun Dante'sisin
Koca Durante'nin burnusun
Ben durmak üzere olan şaşkın bir eşeğim
Evet bebeğim eğer en dipsem ben
Zirvesin sen!

Türkçesi: Yusumut Hande - Bayer Donat

ROLL
97
mayıs '05

8 Şanar Yurdatapan

10 Beck

13 Antony

16 Chemical Brothers

18 Damon & Naomi

23 Replikas

29 Göksel

32 Charles Aznavour

38 Kutluğ Ataman

57 Şanar Yurdatapan (devam)

04 Ajans
21 ÖSS
22 Halkla ilişkiler
49 Kıraathane
50 Gayd
52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Hande Yusumut, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Hacıahmet mah. Eburnza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Mayıs 2005 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.244 23 94 / 0.212.251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **yıl** 9 **sayı** 97 **mayıs** '05 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR.
AYDA BİR YAYINLANIR.

Hayat bilgisi

İmlâ dersinde John Lennon'ın "Imagine"ını dinletiyordum, öğle ezanı başladı. Akıllı öğrencilerimden biri olan Ali, eliyle "ses düğmesini çevirme" işareti yaptı. "Maalesef" dedim, "bu teypten çıkabilen en yüksek ses bu". Yanlış anlamıştım. "Hayır" dedi, ezan sesini işaret ederek, "kapatın".

Öfkelendim. "Suudi Arabistan'da değiliz, burası seküler bir ülke" dedim. "Eğer namaz kılmak istiyorsan, gidip kılabilirsin, ama bu bir ders ve devam edecek."

Ali yerinden kalktı, kapıyı çarparak sınıftan çıktı. Ertesi gün, okul müdürü "derslerde ilâhiler çalıp çalmadığımı" sordu. "Son günlerde hıristiyan evanjelistlerin Türkiye'deki faaliyetlerinden kaygı duyuluyor da..." diye devam etti. "Hayır" dedim, "dinlettiğim bir ilâhi değildi".

Ali, bir daha benim dersime hiç girmedi...

Türkiye'deki öğretmenliğim boyunca, John Lennon'ın "Imagine"ını birçok defa ders malzemesi olarak kullandım. Şarkının melodisini biraz sıkıcı bulduğumu itiraf edeyim, fakat sözleri çok önemli, şarkıdaki fikirler de her inançtan insan için provokatif nitelikte.

"Imagine"ı 1980'lerin sonunda bir lisede çaldığımda, parlak öğrencilerimden biri suçlayan gözlerle şöyle demişti: "Ama bu şarkı komünizm hakkında!" O günlerde Türkiye'de Komünist Parti yasaklıydı...

Bir başka okulda, Birinci Körfez Savaşı günlerinde, bir kız öğrenci tahtaya "savaşa hayır" diye yazdığı için tutuklanmıştı.

"Imagine"ı birkaç hafta önce üniversitedeki dersimde çaldım. Şarkı bittiğinde sınıfta hasıl olan sessizliği öğrencilerimden biri küstah bir ifadeyle bozdu: "Bu şarkıdan nefret ediyoruz!"

"Neden 'biz' diyorsun, başkalarının fikrini aldın mı" diye sordum. Cevap, "Bu şarkı tanrıya karşı. Biz müslümanız" oldu. "Tanrıdan bahsetmiyor ki" dedim.

"Ne cennet, ne cehennem var, diyor" diye karşılık verdi: "Ama elbette ki, cennet ve cehennem var. Kitap öyle diyor."

Sınıftakiler, beni suçlayıcı bakışlarla süzüyordu.

"O kitabı kim yazdı?" diye sordum. "Allah" dediler hep bir ağızdan.

"Dünya nasıl oluştu?" diyerek Adem ve Havva ve cennet bahçesini anlatmaya başlamıştı ki, teneffüs zili çaldı. Herkes sigara içmek için dışarı fırlarken, bir kız öğrenci yanıma geldi. Gözlerini kaçırarak "Adem ve Havva'ya inanıyor musunuz?" dedi. "Hayır" dedim, "ya siz?"

"Ben de inanmıyorum" dedi. "Ama onlar sorgulamıyor, kendilerine ne söyleniyorsa ona inanıyorlar. Öylesi daha kolay. Ve bu konular hakkında sessiz kalmak daha iyi." Bana bir çikolata ikram etti, fakat sonraki birkaç derse gelmedi.

Hayal kırıklığına uğramıştım, cesaretimi kaybetmedim yine de. Çünkü elimde bir öğrencimin yazdığı mektup var. Bir özel okulda, buluğ çağındaki öğrencilerimden, geçtiğimiz yüzyılın son yıllarında yazılmış olan bu şarkı hakkındaki izlenimlerini yazmalarını istemiştim. Kimse oralı olmadı, biri hariç. "Saklayabilir miyim" demiştim. Mektup şu:

"Imagine

Bu şarkıyı sevdim. Neden derseniz, birçok cevap verebilirim. Öncelikle müzik güzel. Şarkıcı güzel söylüyor. Ama asıl önemlisi şu: Sözler kusursuz. Bu şarkıyı dinlediğimde, hayatımdaki bütün kâbusları unuttum ve mutlu oldum. Kendimi farklı hissettim. Çünkü, iyilik, barış ve harika insanlarla dolu harika bir dünya hakkında bir şarkı. John Lennon, cennet gibi bir dünyayı hayal etmemizi istiyor...

Öyle bir dünyayı hayal edelim. Herkes birbirine yardım ediyor. Kavga yok, her yerde barış var. Kötü duygular yok, kötü insanlar yok, savaş yok, hastalık yok. Mutluyuz, çevre temiz ve güzel. Bu fikirleri beğendim. Eğer bu şarkıyı bilen herkes benim gibi düşünürse, dünya barış içinde olur."

Michael Dickinson, Counter Punch, 17 Nisan 2005

Dünyada komünizm sadece 90 dakika yaşandı. Wembley Stadyumu'nda... Budapeşte Honved, İngiltere'yi 6-3 mağlup etti. İngilizler bireysel, Macarlar takım halinde oynadı. *(Jean-Luc Godard'ın "Müziğimiz" filminden)*

Sana nasıl bulsam nasıl bilsem / Nasıl etsem nasıl yapsam da / Meydanlarda bağırsam / Sokak başlarında sazımı çalsam / Anlatsam şu kiraz mevsiminin / Para kazanmak mevsimi değil / Sevişme vakti olduğunu
SAİT FAİK ABASIYANIK

Uyumuşum / Bir kayanın üstünde / Ağzıma / balıklı bahar kokusu kaçmış.
SÜREYYA BERFE

Toprakta telaş
Baharın gelişini
Duyar gibiyim
PELİN ÖZER

Cennete hizmet etmektense cehennemi yönetmeyi tercih ederim. *(Steve Buscemi'nin "Animal Factory" filminden)*

PAUL SIMON, 17 Mayıs'ta Los Angeles'ta düzenlenecek 53. Geleneksel Pop Ödülleri'nde Onur ödülüne layık görülecek. Ödüle daha önce James Brown, Chuck Berry, Carlos Santana, Bryan Wilson, Little Richard, Dolly Parton gibi isimlere verilmişti.

JAMES BROWN da yeniden ödüllendirilecek isimlerden: Soul kahramanı adına, 72. yaşgününden üç gün sonra, 6 Mayıs'ta memleketi Austin - Georgia'da bir bronz heykel dikilecek.

Sonbaharda yayınlanması düşünülen ikinci albümlerinin hazırlıklarını sürdüren **FRANZ FERDINAND**, stüdyo çalışmalarından seçilmiş günlük videoları internet sitelerinde yayınlayacak. Ayrıca grubun "This Fire" şarkısı, İskoçya Yeşiller Partisi'nin Alex Cox tarafından çekilecek bir propaganda filminde kullanılacak.

Üç sene önce ölen **THE WHO** basçısı **JOHN ENWISTLE**'ın 700'ün üzerinde özel eşyası yer darlığı nedeniyle açık artırmaya çıkarıldı. Müzisyenin misafirlerini korkutmak için kullandığı iki iskelete £440, bir Who klasiği sayılan tilt makinesine £1500 fiyat biçildi.

Glastonbury Festivali'ne alternatif olarak hazırlanan **GLASTONBUDGET FESTİVALİ**'ne sadece tribute grupları katılıyor. Genellikle esas gruplar dünyanın parasına mal olduğu için, saygı maksadıyla kurulan bu tür gruplar sahne alcak. Festivalin konukları şunlar: Coolplay, Stereotonics, AC/DO, The Jamm, T Rextasy ve U2 cover'ları yapan US4.

Yedi senedir albüm yapmayan Fugees elemanı **PRAS**, U2 şarkısı "I Still Haven't Found What I'm Looking For"la dönüyor. Rap'çinin yeni albümünün konukları arasında Sean Paul ve Wyclef Jean de var.

Swing rock kralı **BRIAN SETZER**'in haziranda raflarda yerini alacak yeni albümünün adı "Rockabilly Riot Vol. One – A Tribute to Sun Records". Albüm, Elvis Presley, Jerry Lee Lewis, Johnny Cash, Carl Perkins gibi isimlerin Sun Records'da yaptığı erken dönem şarkılarına bir saygı duruşu.

TÜRKÜLERİN ÖZÜ

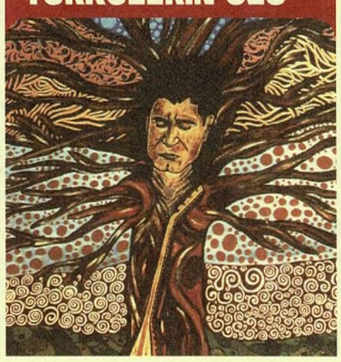

Urfa - Kısas'lı âşık Dertli Divani'nin beşinci solo albümü "Hasbıhâl" Kalan Müzik tarafından yayınlandı. Bu albüm de diğerleri gibi Divani tarafından yazılmış türkülerin yanısıra Alevi-Bektaşi ozanlardan deyişler içeriyor. Arkadaşımız Ulaş Özdemir tarafından yayına hazırlanan, düzenlemeleri Hüseyin Albayrak, Ali Rıza Albayrak, Emre Gültekin, Ulaş Özdemir, Mustafa Kılçık ve Erkan Oğur tarafından yapılan albüm, farklı bağlama tınılarının hakim olduğu, türkülerin özünü veren, sade bir anlayışla hazırlanmış. Deyişlerle hasbıhâl etmek için birebir...

1699 yapımı bir **STRADIVARIUS** kemanına bugüne kadar bir müzik entsrümanına biçilen en yüksek değer verildi: Tam $2.032.000.

Oyunculuktan bildiğimiz **JULIETTE LEWIS**'in grubu Juliette and The Licks, ilk albümü "You're Speaking My Language"i bu ay yayınlıyor.

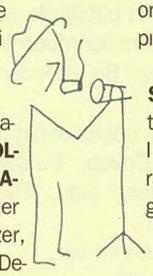

23-24 Temmuz'da Chicago'da düzenlenecek **LOLLAPALOOZA FESTİVALİ**'ne katılacak bazı isimler açıklandı: Pixies, Weezer, Dinosaur Jr., the Killers, Death Cab for Cutie, Liz Phair, The Arcade Fire, Billy Idol, Cake, Kasabian, Kaiser Chiefs, M83, The Black Keys, Dandy Warhols, Blonde Redhead, Louis XIV, Ambulance LTD ve The Changes...

ABD'nin güneybatı eyaletlerini kapsayan **BEATLES** gezisinden bugüne kadar kayıp olan bazı görüntüler BBC kütüphanesinde ortaya çıktı. Beatles'ın 1967 Magical Mystery Tour turnesine ait görüntüler, eski bantlar dijital ortama aktarılırken keşfedildi.

Matchbox 20'den **ROB THOMAS**, artık tek başına. Santana'yla yaptığı "Smooth" şarkısından sonra kendine güveninin geldiğini söyleyen Thomas, solo çalışmanın daha rahat olduğunu söylüyor. Thomas, grubuyla çalışmaya da devam edecek.

Rhino Records değişik bir projeye imza atıyor. **"FUTURERETRO"** adı verilen bu projede '80'lerin klasikleri günümüzün ünlü DJ'eri tarafından remikseliyor. Mesela Crystal Method, New Order'ın "Bizarre Love Triangle"ını, Scissor Sisters ise B-52's'un "Private Idaho"sunu yorumlayacak. Fikir babalığını Craig Degraff'ın yaptığı albüm, 19 Temmuz'da raflarda.

Yepyeni bir turizm branşı doğdu ve gittikçe yayılıyor; Rock turizmi. **BOB DYLAN**, **U2**, **ELTON JOHN** ünlüler bir günlük turlarla paralı hayranlarına unutamayacakları bir tecrübe yaşatıyorlar. Değişen fiyatlara göre, konseri en iyi yerden izlemek, sahne arkasına dahil olmak, hatta birlikte Karayip turu yapmak bile mümkün. Tur organizatörleri şimdiden grupları kapışmaya çalışıyor.

SANTANA, yeni albümünden önce tanıtım turnesine çıktı bile. "All That I Am" adlı albümü 21 Haziran'da raflardaki yerini bulacak, ama ünlü gitarist turnesinin Latin Amerika ayağını bitirdi.

BAUHAUS'un Coachella Festival'indeki geri dönüşüyle hemen hemen aynı günlerde **PETER MURPHY**, kendi albümünün de tanıtım turnesinde olacak. "Unshattered" adlı albüm, bir yandan da vokalistin günlüğü gibi.

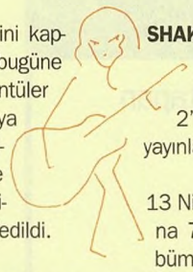

SHAKIRA, bu sene içinde "Fijation Oral 1" adlı İspanyolca bir albüm ile "Oral Fixation 2" adlı bir de İngilizce albüm yayınlayacak.

13 Nisan gecesi müzik yazarlarına 7 Haziran'da yayınlacak albümleri "Get Behind Me Satan"ı çalan **WHITE STRIPES**, 7 Haziran'da yayınlacak albümleri "Get Behind Me Satan"ı 13 Nisan'da basına tanıttı. Country üslûbunda piyanolarla süslü albümü iki haftada kaydeden White'lar, 24 Haziran'da da Glastonbury'de sahne alacaklar.

Amerikan seçimlerinden önce gençlerin sandığa gitmesini teşvik etmek için yapılan kampanyalar, bu sefer de seçim arifesindeki İngiltere'de yapılıyor. **NOEL GALLAGHER**, **ALEX FERGUSON** ve politikacıların başını çektiği organizasyona Coldplay solisti **CHRIS MARTIN** ve ilk defa oy verecek olan **TOM FLECHER** da destek veriyor. Noel Gallagher, bir TV söyleşisinde, 5 Mayıs'taki seçimlerde Blair'in İşçi Partisi'ne oy atacağını da açıkladı: "Eğer oyumuzu İşçi Partisi'ne vermezsek, muhafazakârlar iktidara gelir ve Phil Collins tekrar İngiltere'de yaşamaya başlar. Dürüst olmak gerekirse, aklı başında hiç kimse kimse bunu istemez".

COLDPLAY'in yeni albümü "X&Y", nihayet görücüye çıktı. Brian Eno, Pink Floyd, Beatles ve daha birçok grubun etkisinin hissedildiği albüm için MTV, "son derece deneysel ve farklı, ama aynı zamanda Coldplay'in diğer albümlerini de çağrıştırıyor" dedi.

İngiliz müzikseverler arasında yapılan bir ankette, Coldplay vokalisti **CHRIS MARTIN**, Bono ve Thom Yorke'u geçerek, "kimin başbakan olmasını istersiniz" şeklindeki sorunun birincisi oldu.

BATI YAKASININ HİKAYESİ

60'larda İngiltere'de nasıl Beatlemania varsa, Amerika'nın batısında da Beachboymania vardı. California kumsallarının güneş, sörf, bikinili kızlar, külahta dondurma estetiğinin uyuşturucularla ve karanlık, intiharsı eğilimlerle yan yana yürüdüğü bir tuhaf armoninin adıydı Beach Boys. O vokaller, o orkestra bir daha gelmedi. Rock tarihinin psikiyatri kliniklerini en çok ziyaret eden "deha"sı Brian Wilson ve aile efradının tarihinden geniş bir özeti üç CD'lik "Platinium Collection"a aktarılmış. Malum, önümüz yaz. "Kokomo", "California girls", kısaca good good vibrations...

Desenler: Ceren Oykut

Deep Purple - 24 Carat Purple
2003 / 5346922 1

Deep Purple - Bananas
2003 / 5910482 9

Deep Purple - Fireball - 25Th Anniversary 1996 / 8537112 7

Deep Purple - In Profile
2000 / 4956352 0

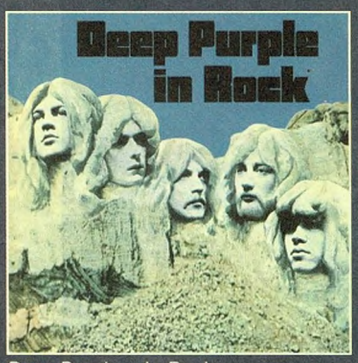

Deep Purple - In Rock
1996 / 8340192 5

Deep Purple - Machine Head
2002 / 8595062 9

Deep Purple - Made In Japan "25Th. Ann. Edition" 1998 / 8578642 6

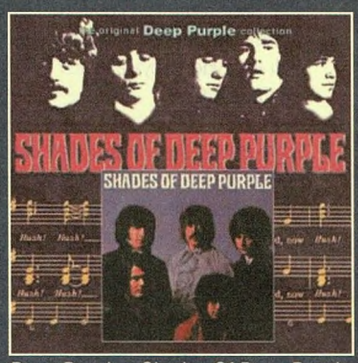

Deep Purple - Shades Of Deep Purple
2000 / 4983362 3

Deep Purple - Stormbringer
1996 / 7910842 8

Deep Purple - The Book Of Taliesyn
2000 / 5216082 2

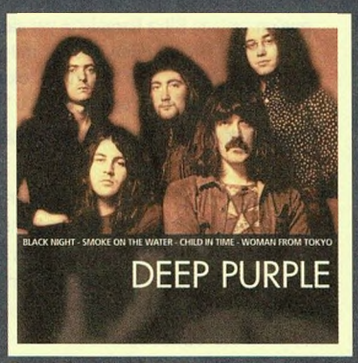

Deep Purple - The Essential
2003 / 5821152 8

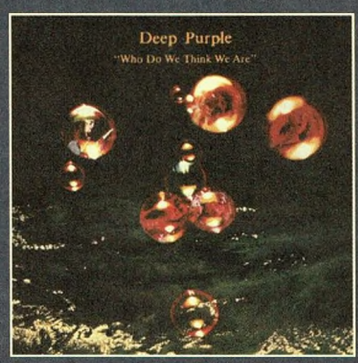

Deep Purple - Who Do We Think We Are 2000 / 5216072 3

Radiohead - Amnesiac
2001 / 5327642 3

Radiohead - I Might Be Wrong, Live Recordings 2001 / 5366162 5

Radiohead - Kid A
2000 / 5277532 3

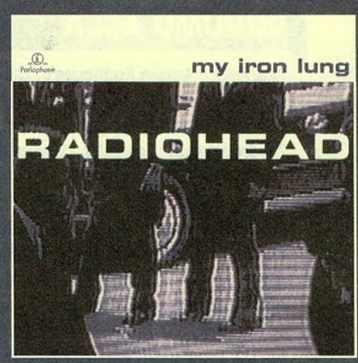

Radiohead - My Iron Lung
1997 / 8314782 3

Radiohead - Ok Computer
1997 / 8552292 5

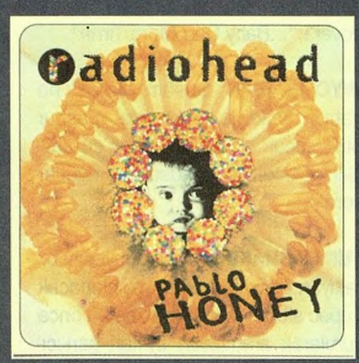

Radiohead - Pablo Honey
1995 / 7814092 4

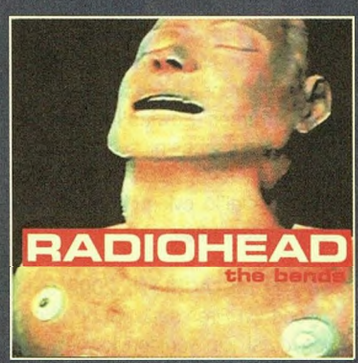

Radiohead - The Bends
1996 / 8296262 5

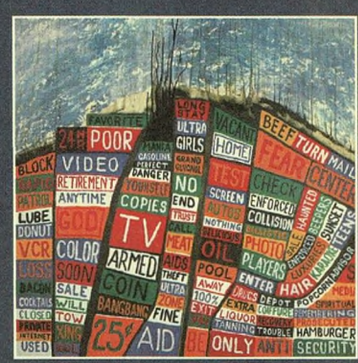

Radiohead - Hail To The Thief
2003 / 5845442 0

www.ideefixe.com ve tüm müzik marketlerde www.emimusic.com

EMI

İster üretim olsun, ister hizmet olsun, ister üretim + hizmet olsun, tüm bu alanlarda yapılan çalışmaların ana ilkesi, üretim ve hizmetin sunulduğu hedef kitleye bu çalışmanın saygı duyularak yapılmasıdır. İşte Selim Usta'nın Sultanahmet Köftecisi'nde bunu gördüm.
Dr. Yıldırım Aktuna, Devlet Bakanı ve Hükümet Sözcüsü, 18.12.1994
(Sultanahmet Köftecisi duvarlarından bir mektup)

Nasıl da kara bir dağ
Dünyayla aydınlığın arasına girmiş.
Vaktidir. Vaktidir. Vaktidir.
Tanrı'ya biletini geri vermenin.
JOHN BERGER, Düğüne

Hayatımız, gördüğünüz gibi:
Aldatacak Tanrımız yok.
SÜREYYA BERFE

Ben zamanı gördüm / İçimde
ve dışımda sessiz çalışıyordu
AHMET HAMDİ TANPINAR

Mayısın biri
Işıkla defterine
Kırın morunu
PELİN ÖZER

BRUCE SPRINGSTEEN'in yeni albümü sürprizlerle geliyor. "Devils and Dust", DualDisc formatında yayınlanacak ilk albüm olacak. Bir tarafı CD, öbür tarafı DVD olan bu format, normal CD'lerden 1 dolar daha pahalı ve evde kopyalanması neredeyse imkânsız.

İngiltere'nin en çok aranılan plakları listesinde en başta **BEATLES**'ın efsane albümü "Sgt. Pepper's" var. Bağışlanan plakları toplayan bir vakfın başındaki John Ellis, en çok '70'ler ve '80'lere ait plakların ilgi çektiğini, bunun da genel olarak o zamanlara olan özlemin bir göstergesi olduğuna işaret ediyor. Listede Rolling Stones, The Clash, Pink Floyd gibi isimler de mevcut.

RADIOHEAD'in "OK Computer" albümü, Channel 4 izleyicileri tarafından gelmiş geçmiş en iyi albüm seçildi. İkinci **U2**'dan "Joshua Tree", üçüncü **NIRVANA**'dan "Nevermind" oldu. Beş sene önceki oylamanın galibi Beatles ve "Sgt. Pepper's" ise yedinci sıraya indi. sonuçların açıklandığı programda Thom Yorke, "House of Cards" adlı yeni bir parçayı akustik olarak ilk defa dinleyicilere çaldı.

RUHUMU ASLA

Ana kraliçe Amalia Rodrigues'in kaybının ardından Portekiz'in fado dünyası canlılığından bir şey yitirmedi. Madredeus'un Teresa'sı, Bevinda, Cristina Branco gibi büyülü seslerin arasına Mozambikli Mariza da eklendi son birkaç yıl içinde. Geçen yıl İstanbul Caz Festivali'nde de izlediğimiz bu genç "fadista"nın yeni albümü, Brezilya'da, Caetano Veloso'nun sağkolu Jaques Morelenbaum'un prodüktörlüğünde kaydedilmiş. Adı gibi, insan ruhunu, ciğerini okuyan "Transparente" bir albüm.

NICK CAVE ARŞİVLERİ HALKA AÇILDI

Arka bahçem

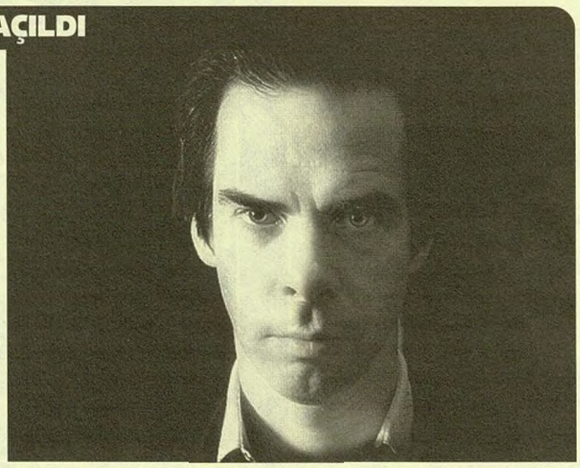

Benim diyen Nick Cave fanlarının bile kolay kolay bir araya getiremeyeceği bir şarkı arşivi, artık herkesin ulaşabileceği mesafede. Üç CD'den oluşan "B-Sides & Rarities" isimli Nick Cave & The Bad Seeds albümünde 80'lerin ortalarından 2004'e tam 56 parça yer alıyor... Ağırlık, single'larının arka yüzlerinde; ama kimi konser kayıtları, radyo session'ları, tribute cover'lar, film müzikleri ve alternatif versiyonlar da mevcut albümde... İlk CD, sanki daha bir "dark side of the Cave" pozisyonunda: "Deanna" ve "Mercy Seat"in akustik halleri, bir-iki vurmalı eşliğinde söylenen Leadbelly deyişi "Black Betty", "Ship Song"un B yüzü "Train Song", Wenders soundtrack'lerinden örnekler, Neil Young için "Helpless", Leonard Cohen için "Tower Of Song" tribute'leri... 90'lı yıllardan derlenen ikinci CD'deki en ilginç şarkı hiç kuşkusuz, Kylie Minogue'un yerinde Blixa Bargeld'in yer aldığı "Where The Wild Roses Grow" düeti.... Öbür mücevherler arasında Shane MacGowan'la birlikte okunan "What A Wonderful World", Pogues cover'ı "Rainy Night In Soho", akustik "Jack The Ripper", "Red Right Hand"in "Scream 3" filmi için kaydedilen versiyonu sayılabilir... Daha yeni tarihli işler ise üçüncü CD'de yer alıyor ki, bunların arasında Wenders'in "The Soul Of A Man"inde yorumladığı J.B. Lenoir parçası "I Feel So Good" da var... Ayrıca 96'da kaydedilip hiç yanılanmamış "Opium Tea ve "Sheep May Safely Graze"... Nick Cave ve arkadaşları yepyeni, sıfır kilometre bir albüm yamış olsalar bu kadar sevinmezdik.

BONO, vaat ettiği dış yardımları gerçekleştirmeyen Kanada Başbakanı Paul Martin'e Kanada radyosundan verip veriştirdi, canlı yayında telefon numarasını söyleyerek halkın başbakanı protesto etmesini istedi.

TURIN BRAKES'in yeni single'ı "Fishing For A Dream"in B yüzünde bir **AC/DC** cover'ı yer alacak: "What's Next To The Moon".

AMERICAN HEAD CHARGE grubunun gitaristi **BRYAN OTTOSON**, 19 Nisan'da, turne otobüsünde ölü bulundu. Kuzey Amerika turnesinde bulunan hard rock grubu turneye devam edecek; grup tarafından, ölüm sebebi henüz anlaşılamayan gitarist arkadaşlarının da böyle olmasını isteyeceği açıklandı.

58 yaşına basan **ELTON JOHN**, 11 senelik sevgilisi David Furnish'le evleneceğini açıkladı. Nikah töreninin yeri için, Prens Charles'ın Camilla Parker Bowles'la evlendiği Windsor kasabasını seçmeyi düşünen Elton John, 1984'te Alman Renate Blauel'le evlenmiş, dört sene sonra boşanmıştı.

SARAH MCLACHLAN, 2003 tarihli "World On Fire" şarkısını bir televizyon dizisi için yeniden kaydetti. Bu sefer mikrofonun öteki ucunda **ROBBIE ROBERTSON** vardı.

ANITA BAKER ve basçı **RON CARTER**, bu ay Boston'daki Berklee College Of Music'den "fahrî müzik doktorası" alacak.

SAVE THE EARTH (Dünyayı Kurtaralım) Vakfı'nın hayır organizasyonu için Rolling Stones, Beatles, AC/DC, Kiss, Ozzy Osbourne, Metallica, Pearl Jam, U2, Red Hot Chili Peppers gitarları ve Eminem, Jennifer Lopez, Jay-Z, Beyonce, Nelly, Dr. Dre, Snoop Dogg, Christina Aguilera imzalı mikrofonlar internet üzerinden satışa çıkarıldı.

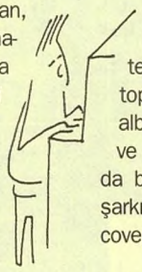

FOUNTAINS OF WAYNE, nadir bulunan şarkılarını "Out-of-state Plates" adı altında iki CD'de topluyor. Haziranda yayınlanacak albümde "The Girl I Can't Forget" ve "Maureen" isimli iki yeni şarkı da bulunuyor. Albümde yer alacak şarkılardan biri de, Britney Spears cover'ı "...Baby One More Time".

WYCLEF JEAN Susam Sokağı'na katıldı. Vaktiyle bizde de meşhur olan çocuk dizisinde hiphop'çu sağlıklı yiyecekler konusunda öğütler verdi.

TUPAC SHAKUR müzik dünyasını bırakıyor. Önümüzdeki ay yayınlanacak Tupac albümünün, hayli zaman önce vurularak aramızdan ayrılan şarkıcının piyasaya sunulacak son albümü olduğu belirtildi.

BOB DYLAN ve **WILLY NELSON**, geçen sene olduğu gibi bu sene de Amerika Minikler Beysbol Ligi turnesine çıkacak. İkili, maçlardan evvel 27 konser verecek. Benzer bir turneye **BRYAN ADAMS** ve **DEF LEPPARD** da çıkıyor.

TOM WAITS, İskandinav ülkelerinde gösterilen bir Opel reklamı yüzünden General Motors'a köpürdü. Reklamda tıpkı Tom Waits'i andıran bir ses şarkı söylüyor. İskandinav hayranlarının "Tom bizi sattı mı" diye sorduğunu söyleyen Tom Waits, şöyle konuştu: "Ben bir Opel çalsam, üstüne adımı yazıp satsam, beni hapse tıkarlar. Sesimin ya da müziğimin reklamlarda kullanılmaması için uzun zamandır mücadele ediyorum. Reklamlar benim işimin bir parçası değil. Acı verici ve aşağılayıcı bir şey bu..."

Cuban Masters grubundan **JUAN PABLO TORRES**, 17 Nisan'da Miami'de hayata gözlerini yumdu. Küba'nın en büyük trombonculardan sayılan Torres, 59 yaşındaydı.

STING Illionis Üniversitesi'nde bir müzik kompozisyonu dersine katıldı, ama dersi klibe çevirmeyi de ihmal etmedi. Öğrencilere tecrübelerini aktaran Sting'in dersi, söylediği şarkılarla beraber, MTV'de gösterilecek.

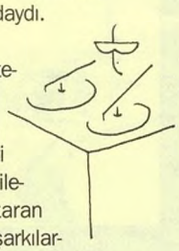

Dünya çapında bir yerde yemek (köfte-piyaz) yemenin zevkini yaşatan Sultanahmet Köftecisi'ne teşekkürlerle.
Emin Çölaşan, 28.8.1995
Aynen katılıyorum...
Kardeşi Refik Çölaşan
(Sultanahmet Köftecisi duvarlarından bir mektup)

İnsan kendini dinlediğinde duyduğu şey edebiyat değildir. **SAMUEL BECKETT**

Hastalık her zaman bir servettir. Atlatılan her hastalık nefis bir öyküdür, çünkü başka hiç kimse insana böyle bir şeyi anlatamaz.
THOMAS BERNHARD

Amerika'da artık kimse dolunaydan korkmuyor, hilâlden korkuyorlar.
(New York'tan dönen Erdir Zat'tan son haber)

Bir fikri savunmak için bir adam öldürmek, bir fikri savunmak değil, bir adam öldürmektir.
(Godard'ın "Müziğimiz" filminden)

Oğlak serçeye
Güneşle yaldızlanan
Mayısı sordu
PELİN ÖZER

BABALAR VE OĞULLAR

Son Grammy'lerde en iyi geleneksel soul-gospel albümü dalında ödülü "There Will Be A Light"la Ben Harper & Blind Boys Of Alabama kapmıştı. Büyük çoğunluğu yeni Ben Harper bestelerinden oluşan bu neo-geleneksel repertuarın, Harlem'deki Apollo tiyatrosunda 2004 Ekim tarihli icrası bir konser CD'si (ayrıca, DVD'si de var) olarak yayınlandı şimdi. Eski bir Harper şarkısı "Give A Man A Home" da yer alıyor "Live At The Apollo"da... Alabama'daki körler okulunun köklü orkestrası, son yıllarda Tom Waits'ten Chrissie Hynde'a, Michael Franti'den Richard Thompson'a nice misafir ağırladı ama, içlerinde en hayırlı evlat kuşkusuz Ben Harper oldu.

'90'ların "boy band"i **EAST 17**'nin üyelerinden **BRIAN HARVEY** aşırı depresyon tanımıyla hastaneye kaldırıldı; pop yıldızının intihar teşebbüsünde bulunduğu iddiası reddedildi.

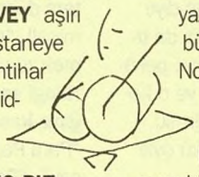

KASABIAN gitaristi **SERGIO PIZZORNO** tedavi altına alındı. Bir Glasgow konserinde seyirciler arasından fırlatılan bir şişe Pizzorno'nun başına isabet etmişti.

GEORGE MICHAEL, hususi imal edilmiş arabalarından birini, geliri hayır kurumlarına iletilmek üzere, internet üzerinden satışa çıkardı.

Bugüne kadar internet üzerinden şarkı indirilmesine sıcak bakmayan **RADIOHEAD**, şarkılarını War Child Music üzerinden satışa çıkardı. Vakfın sitesinden indirilebilecek şarkıların geliri, savaş bölgelerinde bulunan çocukların bakımı için kullanılacak.

New West ekolünden şarkıcı-şarkıyazarı **JOHN HIATT**'ın yeni albümü "Master Of Disaster"a North Mississippi Allstars topluluğu eşlik ediyor.

Rap'çi **DMX**, iki polis memuru ve bir sivilin yaralandığı bir araba kazasına karıştığı gerekçesiyle gözaltına alındı.

Yaz başında ülkemizi ziyaret edecek olan **KRAFTWERK**'i konser öncesi "canlı" dinleyeceğiz. Grubun 22 şarkılık konser albümü "Minimum - Maximum" da haziran başında piyasaya veriliyor.

Will Oldham'dan daha çok takma isim kullandı (M, Papa M, Arial M...), Oldham'la da, Billy Corgan'la da çalıştı, şarkıcı, şarkıyazarı, post-rock'çu, punk'çı: **DAVID PAJO**, kendi adını verdiği albümünü haziran başında yayınlıyor.

Kasım ayında hayatını kaybeden hip-hopçu **OL' DIRTY BASTARD**'dan ardakalan son kayıtlar "A Son Unique" ismiyle haziran ayında yayınlanacak. 13 yeni parçaya konuk olanlar arasında Raekwon, Ghostface Killah, Method Man, Missy Elliott ve Macy Gray var.

Üç yönetmenin çektiği videoklipler bu yaz içinde peyderpey birer DVD halinde yayınlanacak. **ANTON CORBIJN** (Depeche Mode, U2, Mercury Rev), **MARK ROMANEK** (Johnny Cash, Fiona Apple, Jay-Z) ve **JONATHAN GLAZER**'ın (Radiohead, U.N.K.L.E.) işlerini takiben, Fransızların ünlü Mondino ekibinden **STEPHANE SEDNAOUI**'nin (Björk, Mirwais, Beck) çektiği kliplerin yayınıyla serinin devamı düşünülüyor. Geçen yıl içinde de Michel Gondry, Chris Cunningham ve Spike Jonze'un klipleri piyasaya sürülmüştü.

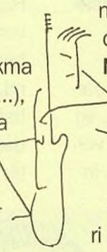

Britanyalı folk ikilisi **TURIN BRAKES**, üçüncü albüm "JacklnABox"ı bu ay yayınlıyor. "Fishin' a box" isimli ilk single'ın B yüzünde AC/DC cover'ı "What's Next To The Moon" yer alacak. Aynı şarkıya daha önce bir başka folkçu, Mark Kozelek de el atmıştı.

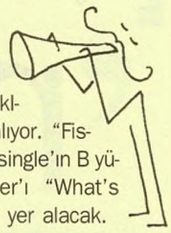

FOUNTAINS OF WAYNE'in nadir bulunan kayıtları, single'larının B yüzleri ve cover'ları bir araya getiriliyor. Haziran'da çıkacak "Out-of-State Plates"de Britney Spears, Aztec Camera, ELO ve Jackson Browne şarkılarının enteresan yorumları yer alacak.

NINE INCH NAILS'in yeni şarkısı "The Hand That Feeds", grubun internet sitesinde yayınlandı. Şarkıya internet üzerinden müdahale etmeniz, temposunu belirlemeniz, yeni sesler eklemeniz, vokalleri değiştirmeniz mümkün. Grubun yeni albümü "With Teeth" de bu ay yayınlanıyor.

MORRISSEY, üç senedir üzerinde uğraştığı anılarını yayınlamak için Penguin yayıneviyle anlaştı.

Ölümünün 25. yıldönümünde, iki eski eşi **JOHN LENNON**'ı anıyor. Yoko Ono'nun hazırladığı "Lennon" müzikali Broadway'de gösterime girdi, Cynthia Lennon'ın biyografisi "John" yayın aşamasında.

2005 TÜRKİYE'SİNDE KÜRT OLMAK
KÜRDEN RAUS

ÇANAKKALE SAVAŞI'NIN 90. YILDÖNÜMÜ
BÜYÜK ZORTLAMA

TANIL BORA'YLA BAYRAK İNFİALİ ÜZERİNE
REJİMİN RUTİN TATBİKATLARI

BİR YAVUZ TURGUL FİLMİ: "GÖNÜL YARASI"
"SON MOHİKAN"DAN "GECE BEKÇİSİ"NE

PAPA II. JEAN PAUL'ÜN ARDINDAN
KİRLİ ELLER

ALAIN ROBBE-GRILLET VE "ÖLÜMSÜZ KADIN"
BİR SERAP OLDU ŞİMDİ HAYALİN...

sayı 48

ÖZEL EK:
BÜYÜK FELAKET –1915 KATLİAMI VE ERMENİ SORUNU
BELGELER, TANIKLIKLAR VE HALİL BERKTAY, TANER AKÇAM, STEFANOS YERASİMOS'UN YORUMLARIYLA

Şanar Yurdatapan

Şanar Yurdatapan'ı sanık sandalyesinde görmeye öyle alıştık ki, neredeyse müzisyenliğini unutacağız! Düşünce özgürlüğü için yıllardır çok ciddi, bir o kadar da "şenlikli" bir toplumsal muhalefetin öncülüğünü üstlenen sanatçı, '70'lerde –ta ki 12 Eylülcülerce vatandaşlıktan çıkarılana kadar– pop müziğin tam göbeğinde yer alan politik bir simaydı. "Arkadaş"tan "Para Parra Parrra"ya, "Televizyon"dan "Ninni"ye, "Ağlamak Ayıp Değil"den "Petrol"e, Türkçe şarkıyazımının kelime haznesini alabildiğine genişletti, kalbi solda atan normal insanlara ekmek, su gibi kıymetli şarkılar armağan etti... Yurdatapan'ı tanık sandalyesine oturttuk, '60'lardan bugüne anlattıklarını dinlerken bir "dönem filmi" seyrettiğimiz hissine kapıldık.

'missing' misali

Uzun süredir insan hakları alanında aktifsiniz, müzik çalışmalarınızı ise hiç duyamıyoruz. Fakat, en son bayrak krizi sonrası imzalanan aydınlar dilekçesinde olduğu gibi, isminizin ardında parantez içinde hep "müzisyen" yazıyor.

Şanar Yurdatapan: Çünkü müzisyenlikten para kazanmaya devam ediyorum. '70'lerde yapılan şarkılar çeşitli vesilelerle tekrar kullanılıyor. Mesela en son, bir televizyon programından sinyal olarak istediler "Delisin"i. Cici Kızlar'ın bu şarkısı, Atilla Özdemiroğlu'yla müşterek şarkımızdır... Saçmasapan müzik teklifleri de alıyorum. Altına katiyyen imzamı atmayacağım bazı işler yapıyorum ve imzamı atmıyorum. Parayı genellikle buralardan kazanıyorum, çünkü öbür işler para getirmiyor, tehlike getiriyor sadece. Biliyorsunuz, on yıldır sivil itaatsizlik yürütülüyor düşünce ve ifade özgürlüğü için. İnsanlar yasaklanmış veyahut da yazarı hapse yollanmış yazıların veya sözlerin altına imza atıp, sonra savcıya kendini ihbar edip yargılatıyor... O iş böyle başladı ve dalbudak sardı. Şimdi yeni bir dernek kuruldu Düşünce Özgürlüğü Derneği isminde.

Mesela "Delisin"in sinyal müziği olarak kullanılmasından gelen telif hakkı bedelini bu çalışmalara mı aktarıyorsunuz?

Duruma bağlı. Bu işlerle ilgilenen büro, kâr amacı gütmediği için, açığı cepten kapamak zorunda kalıyorum. Şu sıralar gelen paranın tamamı gidecek. Daha da fazlası lâzım hatta.

On yıl kadar önce, bir gazete ilanıyla, eski şarkılarınızı satılığa çıkarmıştınız...

1997 öncesi, kendimizi yargılatmaya başladığımız ilk mahkemede 99 kişi vardı, 86 kişi daha geldi, 185 kişilik kocaman bir dava oldu. İlk celsede, Uluslararası Pen Dünya Yazarlar Birliği'nin çabasıyla, tam bizim sayımızda yabancı yazarın da imzası geldi. Tabii onları da ihbar ettik. Savcı "hiçbirini getiremem buraya" dedi ve bir tek benim hakkımda dava açtı. Bu komik davada beraatim istendi... "Beni beraat ettiremezsiniz" dedim. Yurtdışına ikinci bir çağrı yaptık. Dedik ki, şu tarihler arasında Türkiye'ye hakikaten gelebilecek insanlar bize katılsın... Yazar ya da Pen başkanı düzeyinde 19 kişi geldi çeşitli ülkelerden. Bu insanları çağırırken, "siz yol paranızı ayarlayın, biz ev sahipliğini yaparız" dedik, adamların hiç değilse otelini karşılamamız lâzım, ama nereden para bulacağız? Uykularım kaçıyor... Satılacak neyim var diye kara kara düşünürken geldi o fikir aklıma. Eski şarkılarımın playback'leriyle stüdyoya girdim, söyledim. Sesim güzel değildir, ama söyledim işte. Sonra o şarkıların her birini bir kasete çektim ve o ilanı verdim. Tanesi bin dolar! Üst sınırı yok, kaç para verirseniz verin, bu amaç için bunları satışa çıkarıyorum ve bu kasetler yegânedir, dünyada bir tek sizde olacak! Ölmeden önce tekrar çok meşhur olursam, iyi paraya satarsınız! Olmazsam, o da sizin riskiniz! *(gülüyor)*

Satıldı mı şarkılar?

18 bin dolar topladım. Ama 18 şarkı satılmadı, çünkü üç bin dolar, iki bin dolar verenler de oldu. İsim vermeyeyim, ama zengin, tanınmış insanlar vardı aralarında. "İstanbul'da Olmak" ve "Arkadaş"ı baştan ayırmıştım, onları katmamıştım bu işe.

Neden?

O ikisinin farklı duygusu var. Mesela iki yıl kadar önce bir reklam için "Arkadaş"ı istediler. Ben de pat diye "hayır" dedim. Sonra reklamı da izledim. Evet, bir reklamdı ama, pekâlâ hoş bir banka reklamıydı ve o kadar da rahatsız etmezdi doğrusu. Vermediğime üzüldüm, çünkü öyle parasızdım ki...

"Arkadaş"ı bunca yıl hayatının bir parçası haline getirmiş insanlara ihanet olmayacak mıydı bu?

> **Bush familyasının yediği herzeleler olmasaydı, ondan önceki durum yeterli miydi sanki? Mutlaka geliştirilmesi gerekir ifade özgürlüğünün. Her şeyi açan bir anahtar gibi.**

Hiç kuşkusuz, ben de o nedenle vermemiştim zaten... Müzik hayatımda zaten ikiye bölmüştüm kendimi. Ben 1965'lerde Türkiye İşçi Partisi (TİP) üyesiydim. Parti parçalandıktan sonra, bir daha direkt bir politik partinin üyesi olmadım, ama hep genel çizgim, dünya görüşüm soldadır. Yalnız, öyle bir noktaya geldik ki, hakikaten mağlup olduğumuz bir dünyada yaşıyoruz. Varlığını devam ettirmek için Rusya'da olduğu gibi madalyanı götürüp satamazsın. Çok ters düşmedikçe, Nasreddin Hoca misali, "şurasına değmemişti" demek zorunda kalıyorsun.

Hangi şarkılar vardı, kaydedip sattığınız kasetlerde?

"Para Parra", "Güneş Yine Doğacak", "Pervane ile Işık" vardı... "Olmaz Böyle Şey" bile vardı. '70'lerde de yaptığım birçok işin altına imza atmazdım. Ticarî işler de yapıyorduk. "Şöyle bir şey yaparsak satılır" diye düşünüp şarkılar yapıyorduk. Takma isimler de kullanıyordum.

Mesela, Tuğrul Dağcı.

Başta ben kullandım, sonra abim (Oktay Yurdatapan) kullandı. Hangi Tuğrul Dağcı'nın hangimiz olduğunu biz bile unutuyoruz zaman zaman. Dört-beş uyduruk isim var ortalıkta.

Sahi mi? Başka neler var?

Ne yapacaksınız? *(gülüyor)*

Aileyi sayalım mı lütfen? Üç erkek kardeş de müzisyen. Lale (Mansur) hanım da müziğin uzağında sayılmaz, balerin, oyuncu...

Oktay benden beş yaş büyük abim, Onur sekiz yaş küçük kardeşim... Lale ise benden 15 yaş küçüktür. Babamız kurmay subaydı. Aramızda paşa çocuğu olan Lale'dir. Ben binbaşı, abim yüzbaşı, Onur albay oğlu. *(gülüyor)* Aslında, Onur'un fazla bestesi yok. Ailede müzisyen arıyorsanız, şarkıcı Alpay halamın oğludur.

Siz bir şarkıyazarı olarak, neden kendi şarkılarınızı seslendirmediniz baştan beri?

Basit bir nedeni var, sesim güzel değil. Evet, okurken detone falan olmuyorum, istesem tekniğimi de geliştirebilirdim. Ama sesin kendi güzel değilse, hiçbir halt edemezsiniz. Sesimi hiçbir zaman beğenmedim, haddimi bildim. Farkında olmadan pohpohlamalara kandığım da oldu: 15 yaşımda, bütün mahalledekiler

Foto: Emin Ekşi

→ devamı 57'de

Yarışmaya, Şaşırtmaya açık mısın?

Son Katılım 30.06.05

ritmix.com.tr

Tasarla

Kimsenin aklına gelmemiş bir fikri tasarımla anlat ve şaşırt!

Grafik Tasarım
Moda Tasarımı
Obje Tasarımı

Yansıt

Daha önce kimsenin düşünmediği bir fikri ekrana yansıt ve şaşırt!

Ritmix Reklam Filmi
Kısa Film
Video Art
Fotoğraf

Yarat

İşte sana en uçuk, en şaşırtıcı projeyi hayata geçirme fırsatı!

Proje

BECK

Hem mülti-enstrümantalist (son albümdeki icraların çoğu ona ait), hem mülti-"türcü" (her albümünün ayrı telden çalması bir yana, "Guero" pek çok eğilimini bir araya getiriyor gibi). "Beyaz zenci" Beck, sekizinci albümüyle arz-ı endam etti. Başyapıtı "Odelay"daki kimyaya dönen Beck, damarlarının ihtiyaç duyduğu kanı Los Angeles'ın Hispanik mahallelerinde bulmuş gibi. Rolling Stone, Les Inrockuptibles, Guardian, Yahoo vasıtasıyla Beck'i dinliyoruz...

SEBZE KAMYONU KLAKSONU

Çocukluğunda ilk dinlediğin plak neydi?
Beck: Her nedense "Camelot" kalmış aklımda. Annem müzikalleri severdi. Halıda emeklerken o plağın kapağına baktığımı hatırlıyorum, üzerinde filmdeki oyuncuların resimleri vardı. Onun çalınan plağın kapağı olduğunu biliyordum.

Oğlun Cosimo'ya henüz ana rahmindeyken neler dinlettin?
O sıralarda hep stüdyodaydım, karım arada bir uğruyordu, "Guero"daki bütün şarkıları dinledi yani. Evde biz ne dinliyorsak onları dinliyor. İlk doğduğunda epey klasik müzik çaldık ona, uykuya geçmesine faydası oluyordu. Bir arkadaşımız da bebekler için yapılmış bir Beatles CD'si getirdi, Beatles şarkılarının sükûnetli versiyonları...

İlk yazdığın şarkı neydi?
Ucuz, plastik mikrofonu olan küçük bir teybim vardı. Kardeşim davuldaydı, kaset kabının üstünde kurşun kalemle tempo tutuyordu. "Bells Are Ringing" diye bir şarkı yazmıştım. O sıralarda bir Kraftwerk klibi seyretmiştik, minicik enstrümanlar kullanıyorlardı, oradan heves etmiştik.

Sahne adın olarak neden Beck Hansen'i değil de Beck'i kullanıyorsun?
Hiç düşünmedim. Kulüplerde, barlarda "serbest mikrofon" gecelerine katıldığım zamanlarda, sahneye çıkmadan önce "adın ne?" diye sorduklarında, kısaca "Beck" derdim. Ama millet bana kafasına göre bir sürü isim takmıştı.

Neydi onlar?
Bir arkadaşımla ahbaplık eden, 1950'lerin briyantinli tiplerini andıran herifler vardı, onlar "Hollandalı" diyorlardı bana.

O günlerde yazdığın şarkılar içinde en absürd olanı neydi?
Haybeci şarkılardı onlar. Bir seferinde sokak fuarı yapılmıştı, arkadaşım Steve sokakta satılan abur cuburlardan mide fesadına uğrayacak kadar çok yemişti. O gün güzel bir kızla tanıştı, fakat bulantısını bastıramayıp kusunca kızın üstü başı kusmuk içinde kalmıştı. Ben de "Steve Kustu" diye bir şarkı yazdım. Yediği şeyleri art arda sıralamıştım, felafel, pizza...

Grupsuz, tek başıma, her gün yeni fikirler ekleyerek kayıt yaptığım ilk zamanların enerjisini yakalamak istiyordum. Lifli, rafine edilmemiş, sade bir sound istedim.

1989'da Los Angeles'dan otobüsle New York'a gitmiştin, yolda ne dinlemiştin?
Yanımda Blind Willie McTell, Son House ve Yazoo kasetleri vardı, walkman'imle onları dinliyordum. Hiç unutmuyorum, Teksas'ta otobüsteki bütün siviller indi, onların yerine mahkûmlar bindi. Tırsmıştım bayağı. Mahkûmlardan birinin elinde koca bir teyp vardı, Kenny G. çalıyordu. Şaka değil, hakikaten öyle. O iri yarı herif yanıma gelip dikkat etmemi, uyuyakalırsam beni keseceğini söyledi. *(gülüyor)*

Yeni albümün "Guero"daki "Qué Onda Guero"da Yanni'nin adını geçiriyorsun. Yanni'den müzikal bakımdan esinlendin mi?
Sadece yüzeysel biçimde, mesela bıyıklarından esinledim. *(gülüyor)* Müziği bir "hadise" olarak görmesi, tarihî mekânlarda icra etmesi... Tac Mahal'de de çalmıştı, değil mi?

Sizin düğününüzde nasıl bir müzik çalındı?
Bir Rus orkestrası çaldı. Bir isimleri yoktu galiba, Rus müzisyenlerin bir araya gelmesinden oluşan bir ekipti. Karımın gittiği terzi vasıtasıyla davet edilmişlerdi.

Sevişme müziği olarak ne tavsiye edersin?
Brezilyalılar iyi gider her zaman. Joao Gilberto'nun herhangi bir şarkısı olabilir. Ya da Mancini –dedelere ve ninelere iyi gelebilir.

Yani tercihin Brezilyalılar...
O anda müzik gelmez ki aklıma...

"Qué Onda Guero" şarkısı için Los Angeles'daki ergenlik çağlarını geçirdiğin Salvador mahallesine gitmişsin... Bu ziyarette ve "Qué Onda Guero"da nostalji duygusunun payı neydi?
Kesinlikle nostaljiyle bir alâkası yok. O mahalleye çok sık gidiyorum zaten. Nerede iyi burritos yapılır, gayet iyi bilirim. 16 yaşımdayken, elimde tuhaf gitarım ve tuhaf saç şeklimle sokakta bana rastladıklarında, mahallenin çocukları "Guero" derlerdi bana. Guero, bir çeşit punk mânâsına geliyor. Salvador mahallesine şarkılarımda daha önce mevcut olmayan belli bazı sesleri, gürültüleri yakalamak için döndüm. Arabayla dolaşıyordum ve bana bir şey hatırlatan bir ses işittiğimde, mikrofonu doğrultuyordum. Mesela, özel bir kamyon sesi için –bir sebze satıcısının kamyonu– üç-beş gün dolandım. O kamyonun korkunç bir klakson sesi vardı ve o ses aklımdan çıkmıyordu bir türlü. Niçin bilmiyorum ama, ne pahasına olursa olsun, o klakson sesinin albümde olmasını istiyordum.

"Guero"nun ortaya çıkması nasıl oldu?
Albümün tamamlanması yedi ay aldı. Grupsuz, tek başıma, her gün yeni yeni fikirler ekleyerek kayıt yaptığım o ilk zamanların enerjisini yeniden yakalamak istiyordum. Enstrümanların çoğunu ben çaldım, halbuki önceki üç albümde daha çok kondüktör gibi davranıyordum. Daha lifli, rafine edilmemiş, sade bir sound yakalamak istedim. Esas olarak tek kayıtta ortaya çıkan bir albüm oldu. Teknolojiden medet ummak istemiyordum: Çok doğrudan, dolambaçsız, süsü püsü olmayan bir şarkı yazımı istiyordum. Örneğin, albümün ilk parçası "E-Pro"da, Beastie Boys'un "So What'cha Want" şarkısının beat'ini stüdyoda kökledim ve üzerine bir gitar riff'i çalarak eğlendim. İnce elenip sık dokunmuş ve hakiki prodüksiyon işi olan üç albümden sonra, yeniden sezgilerimin izinden giderek çalışmayı arzu ettim.

"Midnite Vultures", "Mutations" ve "Sea Change"de fazla titizlenilmiş prodüksiyonlarda müzikal özgünlüğünün, kişisel tavrının kaybolduğu hissine mi kapıldın?
O üç albümün her birinde çok fazla kalıba sokulmaya çalışıldım. Hep üzerime yeni bir elbise giydirilmeye kalkışıldı. Altı ayda bir "Beck'in yeni bir

yüzünü keşfetmek!..” “Midnite Vultures”dan sonra, funk şarkıcısı olduğumu ileri sürüp payetli, pırıltılı kıyafetler giydirmek istediler. “Mutations”dan sonra, folk etiketi yapıştırıp zorla kafama hasır şapka geçirdiler. Sonra, “Sea Change” çıkınca, daha klasik pop kategorisine yerleştirildim ve takım elbise uygun görüldü. Şimdi de, son olarak, artık ne tür olduğunu bilemeyeceğim bir postmoderniteye başvurarak, art arda gelen bu üç albüme bir tutarlılık uydurulmaya çalışılıyor. Bu da oldukça gönül okşayıcı bir şey, hatta fazla bile, çünkü dürüstçe geriye doğru bakarsak, bir saniye bile böyle bir tutarlılık düşünmedim. Bütün bu albümler hayatımın belli anlarının etkisiyle ortaya çıktı, hepsi bu. “Midnite Vultures”ı kaydederken, tuhaf deneyimler yaşadığım, acayip plaklar ve enstrümanlar keşfettiğim Japonya konserlerinde çok fazla zamanım geçiyordu. “Mutations”ı hazırlarken evime çekilmiş, sessiz sakin yaşıyordum, nispeten daha sakin folk şarkılar da buradan çıktı. “Sea Change”se ağırlıklı olarak Avrupa’da ortaya çıktı; popun klasiklerini keşfettiğim bir dönemdi ve şarkıları İngiltere, İskoçya ve Fransa’da yazdım. Bu üç albümü etkileyen dönemler bunlardı. Hiçbir şey hesaplı kitaplı, planlanmış değildi, yemin ederim. Yani, “üç tane bambaşka proje yapıp milleti şaşırtalım!” diye geçirmedim içimden. Bu türden planlar yapacak kadar kendimi gözümde büyütmüyorum zaten. Belki de “Mutations” ve “Sea Change”e prodüktör Nigel Godrich’in el atması, bir bütünlük varmış hissi uyandırmıştır.

“Midnite Vultures”dan sonra çok tepki almış mıydın?

Evet, bayağı kınandım, okuldaki gibi müdürün odasına yollandım. Avrupa’da iyi bir tepki vardı, ama Amerika’da epey kafa karışıklığı yaşandı. Hiciv gibi, satirik bir şey olarak düşünüyordum albümü –zaten isim için düşündüklerimizden biri de “Satiricon”du. Şöyle görüyordum: 1999’da kıyamet kopsa, herkesin o an konuşacağı şey ne olurdu, zaman makinasına ne konurdu? Ben de o sıralar ne yapılıyorsa yığdım ortaya. Müziğim Puff Daddy’nin prodüktörlüğünde bir Captain Beefheart albümü gibi olsun istiyordum. Büyük konseptim buydu, ama galiba kimse pek anlamadı.

Farklı türlerde yaptığın müziklerin de farklı takipçileri var mı? Mesela albümlerinin birinde bir folkçu izleyici kitlesi oluyor da, bir sonrakine hiphop’çular mı takılıyor?

Aynen öyle. Konserlerde belli oluyor bu. Bir hiphop çalıyoruz ve birden sol tarafta 25 kişi ayağa fırlayıp kollarını havaya kaldırıyor. Sonra “Lost Cause”u ya da onun gibi bir şeyi çalıyoruz, “biz bunu bilmiyoruz ki” diyorlar. Her yerde oluyor bu.

Bu özgürlüğü nasıl kazandın? Birçok büyük ismin böyle bir hakkı olmuyor sanki...

Benimki cahillikten. Halis muhlis cehalet. Ufak ufak ayırdına varıyorum bu durumun, ama eskiden insanların plaklarımı dinleyeceğinin, ne olduğuma dair bir fikir geliştireceklerinin ve belli bir beklentiye gireceklerinin farkında bile değildim. Ortaya ne çıkacak diye bakıyordum, denemeler yapıyordum. İnsanların nelere tepki gösterdiği ya da nelerin cazibesine kapıldığı beni hiç o kadar etkilemedi. Bazı grupların ne olduklarına, nasıl bir müzik yaptıklarına dair belli bir düşünceleri olur ve belli bazı şeyleri de yapamayacaklarını, çünkü hayranlarının bunu anlamayacağını düşünürler. Bana hiç böyle olmadı, hatta tam aksi oldu. Geniş bir zevk paletiniz varsa, bütün yönlerin akışına kapılabilirsiniz.

“Guero”da, “Odelay”ın prodüksiyonunu yapan Dust Brothers’la yeniden çalışmayı tercih etmenin sebebi neydi?

Dust Brothers’la öyle yakın ahbabız ki, konuşmamız bile gerekmiyor çoğu zaman. Camın arkasından bir-iki baş işaretiyle anlaşabiliyoruz. Böyle bir iletişime hakikaten ihtiyacım vardı, tam arzuladığım şeydi; kim olursa olsun, hiç kimseye albüm hakkında hiçbir şey izah etmek zorunda kalmak istemiyordum. “Odelay”la “Guero” arasında sekiz sene var. Ama albümün sound’unun “Odelay”a benzemesinden de korkmadım, o sound’u ortaya çıkarmak için tam bir sene uğraşmıştık. Zamanlama da iyi oldu galiba: İlk defa “Odelay”a iliştirilen bir şeyden rahatsızlık duymuyorum.

Neden daha önce hoşnut değildin bundan?

Bilmem. Bir müzisyen hastalığı herhalde, yapmış bulunduğun şeyden uzaklaşmaya çalışmak gibi...

Peki insanların yeni albümünle ilgili nasıl bir beklentileri vardı sence? Yeni bir “Odelay” mı bekliyorlardı, yoksa yeni bir “Sea Change” mi?

Bildiğim bir şey var ki, o da “Midnite Vultures”dan sonra herkesin daha derinlikli bir şey beklediği. “Midnite Vultures”da belli bir hafiflik vardı, yaparken de çok eğlendim, ama “Sea Change”i yapmaya giriştiğimde de ihtiyaç duyulan bir şey yaptığımı hissettim.

“Guero”da da ciddi bir ton tutturmak için bilinçli bir çaba mı harcadın?

Ciddiyet değil de, biraz daha üç boyutlu hale getirmeye çalıştım. Bazı şarkılar eğlenceli olabilirdi, ama diğerlerinin de daha karanlık bir çehresi olabilirdi. İki hali de yansıtmaya çalıştım.

“Guero”da sanki “Odelay”a göre daha az sample kullanılmış...

Öyle sayılmaz aslında. Ama yine de insanlar “Odelay”daki kadar sample kullanılmadığını öğrendiklerinde şaşırabilirler. Çaldığımız bazı şeylere sample hissi verebilmek için epey uğraştık. “Bu sample’ı nereden aldınız” diye soruyorlar, “biz çaldık” diyorum. Sample kullanmak eğlenceli bir şey, yaratıcılığımızı da çok tetikledi. Ama artık yanına varılmaz bir şey, çok pahalı, sesleri temizlemek de ömür törpüsü bir iş. Zaten sample kullanımı bugünlerde ölüyor gibi. Bu yöntem, işinin ehli müzisyenler elinde kullanılmadı genellikle. Bu yöntemi suiistimal eden ve adını kötüye çıkaran çok insan da oldu. Bu durum plakçıların da ihtirasını kamçıladı. “Guero”da da biraz sample var, ama şarkının yapısıyla sağladıkları uyuma çok dikkat ettik. Şarkının yapıştırıcısı gibi oldular. Bu albümün genelinde kendimi serbest bırakmak istedim. Eskiden bazen gitarın bir Howlin’ Wolf plağındaki gibi tınlamasını isterdim. Sample kullanırken garip, kullanışsız bir hal oluyor, mesela melodi parçası ritme uymuyor, ahenk tutmuyor, ki aslında böyle olması da çok güzel. Sample’lar, çalışımı bu mânâda etkiliyor.

“Guero”, Los Angeles’dan en çok esinlenen albümün gibi...

Ona şüphe yok: Bir kere, öncelikle, biraz Brian Wilson sound’unu andıran “Girl” ve “Earthquake Weather” şarkıları var. “Qué Onda Guero”ysa çok sevdiğim ve çok az bahsi geçen Hispanik Los Angeles’a bir saygı duruşu. Ve bütün albüm, bence Los Angeles’dan çöle kadar uzanan yakıcı ve taşlı yollara dair. Los Angeles, bugün kendimi en iyi hissettiğim yer: Bu şehirde hayatım çok sade, kız arkadaşımla beraber kendi köşemde yaşıyorum. Gidip diş fırçamı kendim satın alıyorum ve kendimi bildim bileli tanıdığım dostlarım var. Los Angeles’da çok güçlü kerterizlerim var ve kendimi sakin sakin müzik yapmaya, yazmaya yoğunlaştırabiliyorum. Böyle bir düzene çok ihtiyacım var, çünkü çoğu zaman masanın üzerinde bir yığın proje bekleyen, fakat bunları gerçekleştirecek zamanı bir türlü bulamayan biri gibi hissediyorum kendimi. Her gün aklıma bir şarkı fikri geliyor ve albüm promosyonu yapmak için iki ayımı yollarda geçirmem gerektiği fikri beni deli ediyor. Belki pek öyle gözükmüyorum ama *(koltuğuna gömülüyor)*, esasında ben Sovyet modeli bir emekçiyim.

Her gün aklıma bir şarkı fikri geliyor ve promosyon için iki ayımı yollarda geçirmem gerektiği fikri beni deli ediyor. Esasında ben Sovyet modeli bir emekçiyim.

“Go It Alone” adlı şarkıda White Stripes’ın Jack White’ından bas çalmasını istemişsin. O nasıl oldu?

Jack’i birkaç yıldır tanıyorum ve ona büyük saygı duyuyorum. Gitar çalışında inanılmaz bir blues duygusu var; müziği algılayışını, yorumlayışını, çalışma tarzını çok seviyorum. O da benim gibi aslında başka türlü çalışması gereken biri; kendisine buyruklar verilmesinden hoşlanmıyor. Meg’le ikisi White Stripes’da mükemmel bir araca sahipler, kimsenin canlarını sıkması gerekmiyor; tanıdığım sanatçılar arasında en özgür olan-

lar onlar. Hatta itiraf etmeliyim ki, zaman zaman onlara gıpta ediyorum. Grammy'de çalacaklardı, Jack küçük bir konuşma hazırlamamı istemişti, ben de serbest üslûpta küçük bir şiir yazmıştım. Biz kayıtları yaparken de bir anda stüdyoda bitti ve "bas çalmak istiyorum" dedi. Birkaç gece takıldık beraber. "Go It Alone"dan sonra, Jack Detroit'e dönmeden evvel beraber birkaç şarkı daha yazdık. İnanılmaz bir hızda yazdık ve bayağı ilginç şeyler çıktı ortaya. Tamamını beraber yapacağımız bir albüm için onunla çalışmayı çok istiyorum. Tıpkı "One Foot In The Grave" albümünü birlikte kaydettiğim Calvin Johnson gibi, Jack'i de bir nevi ikinci benliğim, "alter egom" gibi görüyorum.

Niye bas çalmak istemiş? Kendi grubunda bile bas yok.

Davul, bas, piyano, her şeyi çalıyor. Ben de stüdyodayken öyleyimdir, etrafımdakilere de hep farklı enstrümanlar çaldırırım. Geçen seneki kayıtlarda keyboard'cu perküsyona, basçı da gitara geçmişti... Hep ilginç şeyler çıkar bu paslaşmalardan. Jack de müthiş bir basçı ayrıca.

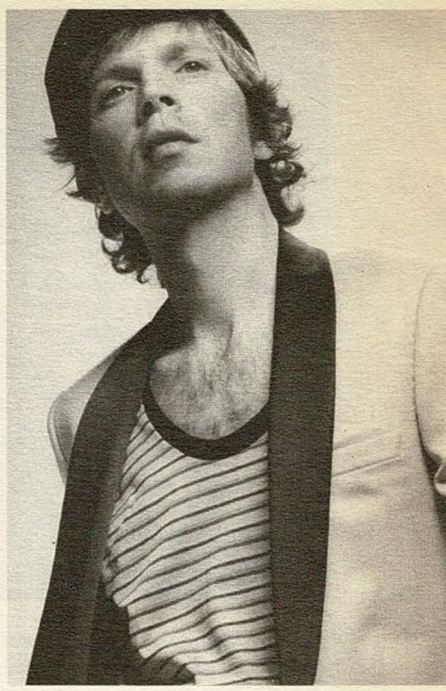

Scientolojinin bazı yanlarından faydalanıyorum, bazılarını da hiç umursamıyorum, bu kadar basit.

Daha piyasaya çıkmadan önce "Guero"dan internette çok bahsedildi.

İmrendiğim sanatçılar sinemacılar olmuştur, türden türe geçiş yapmalarına izin vardır. Verili bir müzisyen davranışı kalıbından çok, kendimi onlarla özdeşleştiriyorum.

Bugün bir konsere gittiğinde, mesela birkaç ay önce Los Angeles'daki Arcade Fire konseri gibi, derhal bir takım dedikodular çıkıyor. Bu tür şeyleri nasıl göğüslüyorsun?

Evet, her ne kadar bugün daha az projektör altında yaşadığım hissinde olsam da, bazen dehşet verici oluyor. "Odelay" döneminde korkunçtu: Ne zaman televizyonu açsam, kendi suratımla karşılaşıyordum. Eğer öyle devam etseydi, Daft Punk gibi yapardım herhalde, suratıma bir maske geçirip ortadan kaybolurdum. Arcade Fire konserinden sonra, onlara akıl fikir verdiğim, grubun bir anlamda hamisi olduğum yolunda yazılar okudum, halbuki çok sevdiğim bir grubun konserine gitmiştim sadece. Bütün bunlara uzaktan bakabilmek gerekiyor: Benim Eminem gibi, 50 Cent tarzında bir adamı lanse edecek imkânlarım yok. Ayrıca, bu tür işler hiç benim harcım değil; daha kendimi "pazarlamayı" beceremiyorum ki...

Babanın scientolojiye inandığı biliniyor. Sen de bu yakınlarda o inancı benimsediğini ifade ettin. Hayatında scientolojinin nasıl bir yeri var?

Babam '60'lı yılların sonlarından beri scientolog, beni de o yönlendirdi. Bazılarının yazıp çizdiği gibi, '90'lı yılların ortalarında aniden scientolog olmadım. Scientolojiden bir alet çantası gibi faydalanmakla aptalca bir yobazlık arasında büyük fark var. Benim durumum ilk seçeneğe giriyor:

Ve neredeyse albümün son haline bile ulaşılabiliyordu. Bu konuda ne düşünüyorsun?

Henüz bitmemiş bir şarkımın internette, ardından da radyoda çalındığını duyduğum gün allak bullak oldum. Hemen ardından da "yeni Beck"ten bir parça çaldığını haykıran programcının sesi! İşte bu tür durumlarda kasetlerimi sessiz sedasız çıkardığım, kimsenin bana hesap sormadığı ya da demolarımı araklamaya kalkmadığı ilk zamanlarımı özlüyorum doğrusu.

Yapmak istediğin belli bir tür kaldı mı?

Bir elektronik plağı yapmak isterdim. Richard James'i *(nam-ı diğer Aphex Twin)* altı yıldır arıyorum, onunla bir şey yapmak istiyorum. Görecek, deneyecek çok şey var. Hayat da geçip gidiyor işte. Benim imrendiğim sanatçılar hep sinemacılar olmuştur, türden türe geçiş yapmalarına izin vardır. Verili bir müzisyen davranışı kalıbından çok, kendimi onlarla özdeşleştiriyorum.

Bir sonraki albümünün şimdiden hazır olduğu fısıltıları dolaşıyor ortalıkta...

Bundan sonraki albümün "Guero"dan çok farklı bir yaklaşımı olacak. Kendime kesin estetik kurallar koydum: Çok basit, sade, akustik gitar ve davuldan oluşan bir albüm olacak. Eğer her şey yolunda giderse, 2005 yılı içinde çıkar.

Çeviren: ***Siren İdemen - Yücel Göktürk***

ANTONY

Geçen ay CNBC-e'de Steve Buscemi'nin "Animal Factory" filmini izleyenler, cezaevi yemekhanesindeki konserde keman ve akordeon eşliğinde bir balad okuyan eşcinsel şarkıcı Toni Johnson rolündeki Antony'yi anımsayacak... Zaten o sesi bir kere duyan bir daha unutmaz: Sanki bir çırpıda Nina Simone, Bryan Ferry, Billie Holiday, Jeff Buckley... Kendini New York dekadansında yetiştiren 35 yaşındaki Antony, The Johnsons isimli ekibiyle birkaç ay önce ikinci albümü "I'm A Bird Now"ı yayınladı ve indie camiası başta olmak üzere cümle alemin yüreğini dağladı. Antony'yi Independent, Mojo ve Les Inrockuptibles sayfalarından çekip Roll'a getiriyoruz...

Blue Velvet

Nasıl bir çevrede büyüdün?

Antony: İngiltere'de, Batı Sussex'te, ufak bir kasabada doğdum. O dönemim tamamen siyah-beyaz. 1977'de babamın işi dolayısıyla Amsterdam'a taşınınca etraf renklendi. Bir sanatçı olacağımı ilk Amsterdam'da fark ettim. Daha sonra yine babamın işi dolayısıyla Kaliforniya'ya taşındık. O döneme kadar arkadaşlarım genellikle kızlardı. Kaliforniya'da, hayatımda ilk ve son kez bir erkek çocuğu gibi davranmaya çalıştım. Çok tutucu ve kültürel açıdan düşmanca bir çevredeydik. Bir yıl boyunca diğerleri gibi olmak için elimden geleni yaptım, sporla uğraştım, ama hep sondan birinci geliyordum. Bütün çocuklar İngiliz aksanım nedeniyle benimle dalga geçiyordu, üstelik kıza benziyordum. Tam bir hedef tahtasıydım, bütün gün herkesle dalaşmak zorundaydım. Bir erkek olmayı gerçekten denedim... Bir an geldi, makyaj yapmaya başladım. Başlangıçta, sivilcelerimi örtmek içindi. Ama daha sonra göz kalemi kullanmaya başladım: Marc Almond'a benzemek için. Onun hayranıydım.

Nasıl keşfettin Almond'u?

Annem eve televizyon sokmuyordu. Seyretmemizi istemiyordu. Bu yüzden tüm eğlencemiz müzikti. 13 yaşındayken aldığım Marc and the Mambas'ın "Torment and Toreros" plağı önemlidir benim için. Herhalde Amerika'da bir tek bende vardı bu plak. İngiliz pop dergilerinde Marc Almond röportajlarını takip ediyordum. Doğru notayı söyleyip söylemediğine aldırmadığını, aslolanın şarkının ve sisin içindeki ifade biçimi olduğunu söylüyordu. Bu bakış açısının beni çok etkilediğini hatırlıyorum.

Başka neler dinliyordun o yıllarda?

Okul çantamın üstüne Depeche Mode'un adını yazmıştım, arkadaşlarımın buna gıcık olduğunu hatırlıyorum. Çünkü hepsi de J. Geils Band, Rolling Stones ve düşünemeyeceğiniz daha bir dolu saçmalık üstüne uzmandı. Ben Orchestral Manoeuvres In The Dark, Soft Cell, Laurie Anderson dinliyordum. Annem çıldırıyordu tabii. Sonra Boy George'u keşfettim. Culture Club'ın ilk albümünü dinlediğimde 12 yaşındaydım. Bütün vaktimi plağın kapağına bakarak geçiriyordum, hayatımda ilk defa birini kendime yakın hissediyordum. O dönemde rock camiasında bir sürü herif kadın gibi giyiniyordu, ama çoğunlukla erkekliklerinin altını çizmenin başka bir yoluydu bu. Oysa Boy George farklıydı, çok daha derindi. Tam bir ibneydi, bir kız kadar güzeldi.

O dönemde müzisyen olmayı kafaya koydun herhalde...

Böyle böyle Casio orgumda kendi şarkılarımı yazmaya başladım. Dünyayı nasıl algıladığımla ilgili doğrudan şeyler. Kaliforniya'daki o küçük kasabada bile ilişki kuracak dostlar ve melekler bulabiliyordum: Beni hayatın çeşitli merhalelerinden geçirecek kişiler... New York'a geliş nedenim ise bir şeylerin parçası olmaktı. New York'un harika tarafı bu zaten: Kendi cemaatini kurabiliyorsun. Soft Cell röportajlarında, Marc Almond'un '80 başlarındaki New York tasvirlerini okuduğumdan beri buraya gelmek için yanıp tutuşuyordum. Üniversitede performans sanatıyla uğraşıyordum ve hocalar bana bakıp "senin New York'a gitmen lazım, senin gibiler oraya gidiyor" diyorlardı. Sanki New York cüzamlılar adasıymış gibi...

Peki New York'ta aradığını buldun mu?

O zamanlar New York çok hüzünlü bir yerdi. AIDS kol geziyordu ve 30'larında, 40'larında birçok insan arka arkaya ölüyordu. 19 yaşındaydım ve bana yol gösterebilecek Jack Smith, Charles Ludlum gibi birçok insanla tanışamadım. Sanat ve gay cemaati arasında, sanki minyatür bir Dünya Ticaret Merkezi durumu vardı. "Dünya Ticaret Merkezi yıkıldığında kaç blok yakınındaydın?" diye soruyorlar ya. Burada da mesele buydu. Eğer iki mil yakınındaysan, sessiz ve devasa bir çöküşü izliyordun. Eğer bir blok yakınındaysan, kafana cesetler yağıyordu. Kaotik bir dönemdi ve bu dönemin travması hâlâ bir şekilde devam ediyor.

Yıllarca New York'un underground çevrelerinde şarkı söyledin ve Blacklips adında bir underground kabare grubunun üyesiydin...

→13

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR >

"National Geographic" dergisinin ve fotoğraflarının yakın bir okumasını yapan kitap, Amerikan değerleri ve dış politikası doğrultusunda hareket eden derginin Batılı-olmayan Üçüncü Dünya insanına bakışını ayrıntılarıyla inceliyor...

"NATIONAL GEOGRAPHIC"İ DOĞRU OKUMAK
C. Lutz - J. Collins

SİYASET >

"Sokaktaki İnsanın 'İmparatorluk' Rehberi", "Küçük Şeylerin Tanrısı" adlı romanıyla tanıdığımız Hintli kadın yazar Arundhati Roy'un dünyanın yeni imparatorluğu olarak nitelendirdiği Amerika'nın oyunlarına, savaşa ve alternatif direnişlere ilişkin görüşlerini biraraya getiriyor...

SOKAKTAKİ İNSANIN 'İMPARATORLUK' REHBERİ
Arundhati Roy

ROMAN >

1985 yılında hem Orhan Kemal Roman Armağanı'na hem de Madaralı Roman Ödülü'ne layık görülen "Geç Kalmış Ölü," Mehmet Eroğlu'nun ilk romanı "Issızlığın Ortası"nın unutulmaz kahramanı Ayhan'ın kendi yazgısını aradığı hüzünlü bir serüvenin öyküsü...

GEÇ KALMIŞ ÖLÜ
Mehmet Eroğlu

BİYOGRAFİ >

İtalyan tarihi ve sanatı uzmanı Serge Bramly'den şu ana dek 15 dile çevrilen ve tüm dünyada referans olarak görülen, Leonardo'nun hayatını, çağdaşları ve dönemin olaylarıyla ilişkilerini detaylarıyla gözler önüne seren bir biyografi çalışması...

LEONARDO DA VINCI
Serge Bramly

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

ANTONY HAKKINDA NE DEDİLER?

Jeff Buckley'den beri...

BOY GEORGE: Dört yıl önce bir arkadaşım Antony and The Johnsons'ın CD'sini vermişti. Hem rahatsız edici hem de çok güzel buldum. Jeff Buckley'den beri hiçbir yeni sese karşı kulaklarımı böyle kabartmamıştım. Antony'nin gay bir bedene hapsolmuş Nina Simone gibi şarkı söylediğine dair bir şaka yapmıştım. Ama Nina en sakin anında bile öfkesini gösterirdi, eminim Antony'nin de bir öfkesi var, ama bunu kontrol altında tutma şekli bence çok etkileyici. Antony insanları ürkütüyor, çünkü sahnedeyken çok kırılgan. Bence Antony bir stadyum yıldızı olmayı hak ediyor, şu anda tam da ihtiyacımız olan şey bu, çünkü sıradışı bir büyüsü var. Eğer biri öngörüde bulunup büyük bir plak anlaşması teklif etmeye cesaret ederse, Norah Jones gibilerini elinin tersiyle bir yana atabilecek bir yetenek. Antony büyük bir yıldız olabilir ya da bizim küçük sırrımız olarak kalmaya devam edebilir. Elton John olmak istediğini sanmıyorum, sadece daha çok kişiye ulaşmaya çalışıyor, ki bunu da hak ediyor.

RUFUS WAINWRIGHT: Bence Antony, New York sokaklarına ait biri ve gerçek bir sanat yıldızı. Kendini tamamen sanata adamış ve ortaya çıkardığı işlerin ticarî boyutuyla ilgilenmiyor. Antony'nin benim gibi müzisyenler tarafından ortak çalışmalar için daha fazla desteklenmesi lazım. Her sanatçı aynı zamanda işadamı olmak zorunda değil.

DEVENDRA BANHART: Müzikal yetenek, ruh ve yoğunluk açısından, bence Antony, yaşayan Nina Simone. Antony'yi, bir zamanlar Nina'nın da şarkı söylediği Joe's Pub'da dinledim. Böylesine kutsal bir deneyim hiç yaşamadım ben. İlk soluk alışınızda kalbinizi ayağa kaldıran his neyse, Antony'nin sesi de o hissi yaratıyor. Antony, bugüne kadar tanıdığım en melek gibi insan. Üstelik eğlenceli bir melek. "I'm A Bird Now"ı binlerce defa dinledim; bence kutsal bir albüm. Dahası, bu sadece bir başlangıç.

Evet, biz bir aileydik: Kabuki Starshine, Love Forever, Julia Yasuda... Kara mizah ve histeri vardı yaptığımız işlerde. David Lynch'in "Blue Velvet"ta yaptığı gibi, Reagan çürümüşlüğünü duvara çivilemek istiyorduk. Sürreel güzelliği dehşetle, fantaziyle karıştırmaya çalışıyorduk. Ben Blacklips'e hiçbir zaman kabare demedim, çünkü kabare benim kafamda stilistik bir poz kesme durumundan başka bir şey değildir. Biz bir grup uyuşturucu müptelası, travesti ve seks işçisiydik. Sabahın 3'ünde sahnede kurtlarımızı döküyorduk...

2005'in yeni ümitleri arasında adın sayılıyor. Birden spotların sana dönmesi nasıl bir his?

Çok garip. Yıllarca belli bir toplumsal ilişki biçimine, marjinalliğe alışıyorsun, sonra birden hiç ummadığın bir kitle önünde şarkılarını söylerken buluyorsun kendini. Bunun ne anlama geldiğini yeni yeni kavramaya başlıyorum.

Yeni albümünün kapağında Andy Warhol çevresinin ünlü simalarından Candy'nin ölüm döşeğindeki bir fotoğrafı var. Hatta senin spotlar altına çıkmana neden olan şarkı da, Lou Reed'le çıktığın turnede tek başına söylediğin Velvet Underground baladı "Candy Says"di...

Evet, bazen bu şarkıyı söylerken Candy'nin gökten indiğini hissediyorum. Warhol'un dünyasını tanıdığımda 19 yaşındaydım: Holly Woodlawn, Jackie Curtis... Ama Candy, onların James Dean'i gibi... Bence, ilahî güzelliği ve erken ölümü yüzünden...

"I Am A Bird Now"daki şarkıları tanımlaman gerekse, neler söylersin?

Benim için müzik bir büyüteç. Güneş ışığını belli bir nokta üzerinde yakıcı bir şekilde yoğunlaştırıyorsun... Küçükken Katolik bir okula gittim ve koroda şarkı söyledim. Koroda şarkı söylemenin ve kilisenin etkisini hâlâ hissediyorum üstümde. Performansımı etkiliyor. Özellikle "gösteri devam etmeli" anlayışı kiliseden gelen bir şey... Müzik, kendimle bir bağ kurmamın en iyi yolu. İçime işleyen bir ışık gibi sanki. Beni hapse tıkmaya kalksalar, herhalde hiç susmadan, her an şarkı söylerdim. Şarkılarımın, kendi hayatımın konsantre halleri olduğunu düşünüyorum. Ruhsal ve duygusal değişimi işliyorum. Ve ölümlülüğü. Hayatın bütünü de bir değişim değil mi zaten? Bu şarkılardaki değişim her zaman istediğini elde etmeyle ilgili değil, daha çok değişimi tutkuyla istemekle ilgili...

Cinselliğe bakış açını da yerleştiriyorsun şarkılara...

Elbette cinsiyet meselesi var işin içinde, ama bundan ibaret değil. Cinsel belirsizlik sahneye özgü olarak üstüme geçirdiğim bir rol değil, gerçek kimliğim. Hem toplumda hem de dostlarımla birlikteyken de bazı şeyleri gözlemliyorum. Devendra Banhart ya da CocoRosie'den Bianca gibi insanlar erkeklik, kadınlık gibi kavramları çoktan aşmış. Bu konularda çok özgürler, onların yaşındayken benim olmadığım kadar. Mesela Devendra'nın bir konserini hatırlıyorum, ilk yarıda kendi gibi sahneye çıktı, sonra bir kadın kılığında şarkı söylemeye başladı. Antraktta sakalını traş etti, Bianca ona makyaj yaptı. Gay filan değiller, ama kendilerini bir takım klişelere hapsetmiş gay'lerden çok daha serbestler. Bugünlerde birçok hetero çocuk gayet kadınsı geliyor bana. Çok ilginç bir ters-yüz olma hali var.

Benim için müzik bir büyüteç. Güneş ışığını belli bir nokta üzerinde yakıcı bir şekilde yoğunlaştırıyorsun... Şarkılarda ruhsal ve duygusal değişimi işliyorum. Ve ölümlülüğü.

Albümünü hazırlarken Devendra Banhart'tan ve CocoRosie ikilisinden destek gördün, öyle değil mi?

Evet. Örneğin CocoRosie ve Devendra Banhart stüdyoda sesimi bulabilmem için yol gösterdiler bana. Teknolojinin nimetlerinin bir çekiciliği var, istersen tek tek her notayı düzeltebiliyorsun. Ama bu dostlarım gelip sürekli "biz gerçek olanı, hatalı notaları, soluk sesleri, cızırtıları duymak istiyoruz" diyorlardı. Albümün insanîliğinde onların katkısı vardır. Cat Power'ın "The Covers Record" albümü de benim için esin kaynağı oldu. Tıpkı o albüm gibi, insanların kulaklarını dayayıp dinleyebileceği, başbaşa kalabileceği bir albüm çıkarmak istedim ortaya. O albümü mümkün olduğunca andırsın istedim. Aslına bakarsan, bu albüm daha çok imece usûlü yapılmış sayılabilir. Toplu bir ses var içinde. Beni tiyatroya çeken şey de bu zaten. İnsanları büyük bir çiçek gibi etrafımda toplamayı seviyorum. Bir su balesindeymiş gibi tam ortada olmayı ve aşk şarkısı söylemeyi...

Çeviren: **Ogan Güner - Derya Bengi**

KARANLIK İSKELELER

Lou Reed: Doğaüstü, çok oktavlı bir sesin var. Küçüklüğünde sesinin kalitesinin farkında mıydın?

Antony: Hayır, ama okulda koroydum. San Jose'de, sahne sanatları konusunda özel bir ilgi alanı olan bir okulda okuma şansına erişmiştim. Silikon Vadisi'nin tam koltukaltında. Ağaca bağlanıp suratıma tükürülmeyecek nadir okullardan biriydi. Ayrıca bir death rock grubunun vokalisti ve şarkı sözü yazarıydım.

Lou: Gerçekten mi? Çığlık atıp saçlarını mı uzatıyordun?

Antony: Evet, işin içinde biraz çığlık vardı ve evet, saçlarım da uzundu. Androjen bir tipim vardı.

Lou: Kaliforniya'da kalmak varken niye New York'a geldin?

Antony: '80'lerdeki underground kabare dünyasını anlatan "Mondo New York" belgeselini seyrettim. O sanatçılara aşık oldum: Joey Arias, Dean Johnson, Phoebe Legere... O kadar güzel ve punk'lardı ki... Joey, Billie Holiday kılığında "A Hard Day's Night"ı söylüyordu. Bu bana ilham kaynağı oldu. 1990 yılında New York Üniversitesi'ne geldim. 19 yaşındaydım.

Lou: Ne okudun?

Antony: Deneysel tiyatro. Bölümüm en az örgü kadar faydalı bir bölümdü diyebilirim. Aslına bakarsan, New York'a Pyramid Club'a gidebilmek için gelmiştim. Beni cezbedecek bir dünyanın işaretlerini bulmaya gelmiştim. İskelelerde bol bol vakit geçirmeye başladım.

Lou: Bazı dostlarım iskelelerin temizlenmiş olmasından şikâyet ediyorlar. Ama oralarda gece dönen dolapları bilmiyorlar. İskelelerin çoğunda aydınlatma yok ve geceleri oldukça hareketli durumlara sahne oluyor.

Antony: Ama eski tahta iskeleler gerçekten çok güzel. Yazları yağlanmış, çıplak yüzlerce eşcinseli güneşlenirken bulabilirsin. Gerçekten kültürel olarak hareketli yerlerdir.

Lou: Ben üniversitedeyken şair Delmore Schwartz'la tanışmıştım. O olmasaydı, benim için işler sarpa sarabilirdi.

Antony: İlk şiirlerinde onun büyük etkisi vardı, değil mi?

Lou: Kesinlikle. O hayatımı etkilemişti. Her gün barda yanımda yetenekli bir şair oturuyordu... Her gün bu barda buluşurduk onunla. Çok eğlenceli bir adamdı. "Sorumluluklar Rüyalarda Başlar" diye kısa bir öykü yazmıştı. Sadece beş sayfaydı ve yalın bir dille yazılmıştı, ama duygusal ve harika bir öyküydü. Benim için ilham kaynağı olmuştu.

Antony: Peki ne oldu ona?

Lou: Times Meydanı'nda, Hotel Dixie'de öldü. Anfetamin, içki ya da başka bir şeyden kaynaklanan kalp krizi yüzünden. Zor şartlarda yaşıyordu ve ölüm birden göründü ona. Ben de "Heroin" şarkısını yazdığımda insanlar "bundan sonra ne yazabilirsin ki?" demişlerdi. Daha yirmi yaşındaydım. "Nasıl yani, her şeyimi harcadım mı? Bittim mi?" diye düşünmüştüm.

Antony: Bana da şarkılarımın çok fazla kendimle ilgili olduğunu, fazla acı dolu olduğunu söylüyorlar.

Lou: Yaptığın işe duygusallık kattığın için kendinle fazla uğraşmakla suçlanman çok saçma geliyor bana.

Antony: İnsanlar duygusallıktan korkuyor. Günümüz New York sanatı ağırlıklı olarak pop'tan ibaret. Sahte ve ince bir sinizm ve ironi katmanıyla örtülmüş. Ben sahneye çıkmaya başladığımda AIDS, New York'a kültürel bir mahşer getiriyordu. İskeleler homoseksüeller için Amerikan Yerlileri mezarları gibi birer anıt. Kurtulanlar ise savaş gazileri gibi... Yıllarca bunun şokunu atlatamadılar. Ben bomba düştükten sonra geldim New York'a, ama olup bitenler beni de çok etkiledi. En gözde sanatçılarım birer birer öldü.

Lou: New York'ta ilk nerede şahneye çıktın?

Antony: Pyramid Club'da bir grupla birlikte geç saatte sahne almaya başladım. Kan torbaları ve gore'dan ibaret bir estetik anlayışla güzellik yaratma peşindeydik. Yazım işini sırayla yapıyorduk. Hepsi de birey olarak mükemmel ve kendilerinin farkında olan tiplerdi. Düzenlemeler yapmayı, şarkılar hazırlamayı seviyordum.

Lou: Ben de ilk başladığımda benzeri tiplerle takılıyordum.

Malzememin çoğu, yalnızlığımdan ve bunu kırma özleminden kaynaklanıyor. Bir tür soul müzik yaptığımı düşünüyorum. Tarz olarak değil, öz itibariyle...

Antony: Ama bir süre sonra kendi işlerimle ilgilenmek istedim. O kadar insanı idare etmek zor geliyordu.

Lou: Hiç kimse beceremez bunu. Andy beceriyordu, ama Andy Üniversitesi'nin öğrencileri arasında ölüm oranı çok yüksekti. Çoğu nehrin öte yakasını göremedi. Böylece kendi sanatını icra etmeye mi yöneldin?

Antony: Başka bir icra grubu kurdum. Dünyanın öbür yanındaki ebeveynlerini arayan hermafroditlerle ilgili sürreel oyunlar sahneliyorduk. Ama böyle bir prodüksiyon için kitlenin çok kısıtlı olduğunu fark ettim ve albüm yapmaya karar verdim. Ondan önce dört kanallı bir teypte klavye düzenlemeleri yaparak sahnede şarkı söylüyordum sadece.

Lou: Benim bile altı kanallı bir teybim vardı,

Antony: Herkes o eski aletleri arıyor şimdi. Yumuşak ve sıcak bir sesleri var, hatta kendilerine has bir hışırtıları var.

Lou: Teyp hışırtılarından nefret ederim... The Johnsons'daki müzisyenlerle bu dönemde mi tanıştın?

Antony: Davulcum Todd'u Blacklips'den tanıyordum. Diğerlerini tanıdıklar sayesinde buldum.

Lou: Grup tam bir model acentesi gibi. Çok güzel tiplerden oluşuyor.

Antony: Aralarındaki tek çirkin benim, üstelik vokalistim.

Lou: Öyle deme. Sahnede çok güzelsin.

Antony: İlk başta androjen bir karakter olarak sunmak istedim kendimi: Fiona Blue! Ama giderek sahnede olmak benim için özel bir tecrübeye dönüşmeye başladı. Tek istediğim, gece kulübü kitlesini ne kadar uç noktalara itebileceğimi görmekti. Sahneye çıkıp üç dakikada ortamı değiştirmek, insanların aklını başından almak istiyordum.

Lou: Bunu başardığını nasıl anlıyordun peki?

Antony: O zamanlar daha saldırgan, askerî bir yaklaşımım vardı olaya. Diamanda Galas'ın duygusal iletişim yöntemlerini uyguluyordum. Onun şovlarından birine gittim ve kendimi her tarafım bıçaklanıyormuş gibi hissettim. Aynısını öfke değil, ama hüzünle tekrarlayabileceğimi düşündüm.

Lou: Bunu becermek büyük yetenek ister.

Antony: Ağlamıyordum, gözyaşlarımı içimde tutuyordum. Kitleyi harekete geçirmeye çalışıyordum. Kendi içsel gerçekliğimden yola çıkıyorum. Malzememin çoğu, yalnızlığımdan ve bunu kırma özleminden kaynaklanıyor. Bir tür soul müzik yaptığımı düşünüyorum. Tarz olarak değil, öz itibariyle...

Lou: Bazı soul parçaları hâlâ derinden etkiler beni.

Antony: Bu aralar sürekli Otis Redding dinliyorum mesela. Bende saplantı haline geldi.

Lou: Ray Charles'ın "What'd I Say" parçasını ilk dinlediğimde ağlamıştım. İnsanı özgürleştiriyordu şarkı. Beyaz banliyöleri dışında da hayat biçimlerinin olduğunu gösteren müzikler için müteşekkirim.

Antony: Ray Charles'ın "Yesterday"ini dinlediğimde hayatım değişmişti benim de.

Lou: Eğer duygusallığı kendi içinde bir tutarlılık taşıyorsa, bazı şarkılar gerçekten kendinden geçirir insanı. Bunu her şarkıda yapmak zordur. Eminim, birlikte turneye çıktığımızda, duygusal bir gösteri yaratacağız birlikte...

Çeviren: **O.G.**

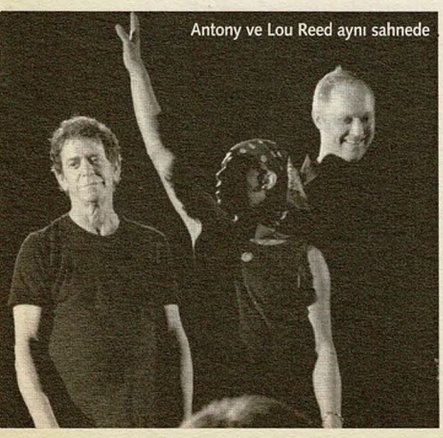

Antony ve Lou Reed aynı sahnede

Chemical Brothers

Bomba haber malûm: Chemical Brothers, DJ'liğe değil konsere geliyor, haziranda One Love'a. Plaktan değil, yürekten çalacaklar –makinenin yüreğinden... Beşinci albümleri "Push The Button" da, bir nevi yediveren tekno gülü olarak, hiphop'tan pop'a, club'dan rock'a son sürat bir uçak yolculuğu vaat ediyor birkaç aydır. Les Inrockuptibles ve Rock & Folk kaptan pilotlara sormuşlar, ne oluyor ne bitiyor?

İLK aşka DÖNÜŞ

İlk albümünüzün çıkışından on yıl sonra, "Push The Button"ı yapmaya sizi götüren ne oldu?

Tom Rowlands: Hep aynı şey sanırım... Düşündüğünün aksine, sebep keyif verici maddeler değil. *(gülümsüyor)* Rock ve dance'ın birbirinin içine girdiği "Madchester" dalgasında çok sarsılmıştık. Bir de buna acid house'u ekle, anlarsın.

Hiphop'u unutuyorsunuz...

Ed Simons: Tabii ya, başta Public Enemy olmak üzere...

İlk defa bir albümünüzde tam mânâsıyla hiphop parçalar var...

Simons: Bizim düzeyimize geldiğinde, böyle şeyler yapma izni tanıyabilirsin kendine. İnsanları biraz şaşırtmak istiyorsan, bu gerekli bile...

Bıktırmaktan mı korkuyorsunuz?

Simons: Tam olarak değil. Biz kendimiz heyecanımızı koruduğumuz sürece, endişeye mahal yok...

Bütün o "freak brothers" havalarınızın gerisinde, çalışkan insanlarsınız, durmadan turnedesiniz, gayet düzenli olarak albüm çıkarıyorsunuz...

Rowlands: Keyif vericiler sayesinde! *(gülüyorlar)*

Simons: Hayır, hayatta en iyi yapabildiğimiz şey müzik, en çok müzik yaparken eğleniyoruz. Özel hayatlarımız da felâket olunca...

Rowlands: Yok ya, sen kendi adına konuş!

Artık adet olduğu üzere bu albümde de rock şarkıcıları misafir ediyorsunuz. Sadık dostunuz Tim Burgess, ayrıca Bloc Party'den Kele Okereke var...

Rowlands: Bloc Party'yi sever misin? Şu sıralar bizim en sevdiğimiz grup. Kele'nin olağanüstü bir sesi var, gergin, umutsuz, müthiş güçlü... İlk EP'lerini çıkardıklarında keşfetmiştik onları. Büyük gelecek vaat ediyorlar.

Chemical Brothers sound'unda vokaller hep çok önemli yer tuttu. O isimleri davet etmenizde bunun da rolü vardı herhalde...

Rowlands: Her zaman parçalarımıza en iyi oturan vokalleri bulma arayışında oluyoruz. Birlikte çalışacağımız kişileri ünlerine göre seçmiyoruz. Dikkat edersen, Beth Orton bizim için "Where Do I Begin"i *("Dig Your Own Hole" albümünden)* söylediğinde pek tanınmıyordu. Hiçbir zaman tek bir müzik dünyasına saplanıp kalmadık, albümlerimize davet ettiğimiz insanlar da bu bambaşka dünyalardan geliyor. Q-Tip ve Anwar Superstar hiphop aleminden, Charlatans'dan Tim Burgess ve Bloc Party'den Kele Okereke punk rock dünyasını temsil ediyor, Magic Numbers ise albümün balad yanını tamamlamak için bulunuyor.

Kele Okereke'yle Belçika'da tanışmışsınız, öyle mi?

Rowlands: Evet, bu yaz, Pukkelpop'da. Bloc Party'yi çalarken dinledik ve "bu heriflerle çalmak çok kıyak olur" dedik.

Onların 2005'in Franz Ferdinand'ı olduklarını söyleyenler var...

Rowlands: Onlarla tanıştığımızda, henüz bir ya da iki EP çıkarmışlardı sadece. Bizi ikna etmeleri için yeterliydi.

Pukkelpop konseriniz çok durgundu, ama pek çok kişi de en iyi konserlerinizden biri olduğu görüşünde. Bu durumu nasıl açıklıyorsunuz?

Rowlands: Bir an müziklerimizin bir grup tarafından çalınacağı bir plato kurmayı düşündük. Ama bunun bir anlamı yok, çünkü bütün işimiz makinelerle. Buna karşılık, geleneksel laptop live'larından ayrıştığımızı sanıyorum, çünkü biz bütün alet edevatımızı sahneye taşıyoruz. Ayrıca, görseller çok önemli, müzik ve görüntüler bir gösteri oluşturuyor.

Yeni rock sahnesini yakından takip ediyor musunuz?

Rowlands: Başka seçeneğimiz yok: Saat 18'den sonra, İngiliz radyoları sırf bunları yayınlıyor. *(gülümsüyor)* Bazıları çok iyi. LCD Soundsystem'i çok beğeniyorum.

Simons: İşin matrak yanı, rock-dance akımının yenilik gibi sunulması. Halbuki yenilikle alâkası yok. '80'li yıllarda söylenenler tekrar ediliyor: Talking Heads, New Order... Ama sorun değil, biz de kendi tarzımızda geçmişi yad edip tekrarlıyoruz.

Kendi çöplüğünüzde rock'çular sizinle rekabete girişiyor...

Simons: Ama bu çok iyi bir şey, bize güç katar. Onlara neo-metal'e olduğumuzdan daha yakınız. Ayrıca, bunlar yeni gruplar, yeniliğin cazibesini taşıyorlar, biz bunu kaybettik. Ama hayat böyle, herkesin sırası geliyor...

Peki size "tekno öldü, rock yeniden dönüyor" dersek...

Simons: Suratını dağıtırız!

Rowlands: *(gülüyor)* Yeni bir şey geldiğinde, eskisinin gitmesi mantıklı. Tabii ki Massive Attack CD'lerini yakmadan da Franz Ferdinand sevilebilir ama, böyle yazmak seksi olmuyor. "Elveda tekno! Rock'un dönüşü!" yazılarını okumak daha etkileyici.

Massive Attack CD'lerini yakmadan da Franz Ferdinand sevilebilir ama, böyle yazmak seksi olmuyor. "Elveda tekno! Rock'un dönüşü!" yazılarını okumak daha etkileyici.

Bu yeni albümün kayıtları sırasında nasıl bir ruh halindeydiniz?

Rowlands: İlk defa herhangi bir sanatsal yönelim, önkabul olmadan stüdyoya girdik. Diğer albümlerde kayıtlardan önce ne istediğimizi biliyorduk, halbuki "Push The Button"da, stüdyoya girerken kafamızda sadece bazı fikirler vardı ve doğrudan bestelemeye başladık. İlk defa böyle bir yöntemle çalıştık. Çok daha stresliydi ve daha uzun sürdü, ama sonuçtan gayet memnunuz.

Bu albüm çok Chemical Brothers sound'unda. Yapısı, önceki üç albümünkine çok benziyor: Katışıksız Chemical hit'leri, içine girmesi biraz daha zor bazı track'ler ve daha melodik, romantik bir-iki balad...

Simons: Doğru, galiba ne yaparsak, nasıl yaparsak yapalım, başka şeyler besteleyemiyoruz. Neredeyse 15 yıl önceden beri sahip olduğumuz "ravy rock big beat sound"dan kurtulamıyoruz. Daha önceden yaptıklarımızı andıran sakin şarkıların olduğu da doğru. Bana öyle geliyor ki, "Push The Button"ın yeniliği, kaynağa, hiphop'a dönmemiz.

Albümün ilk single'ı "Galvanize"a Q-Tip'i niçin davet ettiğinizi de bu açıklıyor...

Rowlands: Bütün çocukluğumuz hiphop dinleyerek geçti, gün boyu A Tribe Called Quest çalardı walkman'imizde. "Galvanize" elektronik etkilerle dolu, ama aynı zamanda oryantal ve hiphop da var. Bir rap'çinin söylemesini istiyorduk, Q-Tip rave diyebileceğimiz bir sound'la gayet iyi bütünleşen root akış arasında iyi bir uyum yakaladı. Bu albümde hiçbir komplekse kapılmadan ilk aşkımız hiphop'a dönüyoruz.

Aslında, şu sıralar rüzgar acid house, elektro, new wave, hatta beat'ten yana eserken, sizin hiphop'a dönmeniz biraz tuhaf...

Rowlands: Elektro ve minimal dalgalarının kıyısından geçtik sanıyorum. Aslında hiçbir zaman bu akımlara yakın hissetmedik kendimizi. Elektronik alemde neler olup bittiğiyle uğraşmadan, kendi yolumuzdan, kafamıza göre ilerliyoruz. Buna karşılık, yeniden acid işitmek hoşuma gidiyor; en başından beri bizi takip eden tek sound buydu. Bilinçli bir şekilde olmasa da, Manchester'da takıldığımız pub'da hep acid dinlerdik.

Kliplerinizde de görselliğe verdiğiniz önem vermeniz hissettiriyor. "Galvanize"ın klibini kim çekti?

Simons: Palyaço fikrinin sahibi de, "Galvanize"ı yöneten de Adam Smith. Son turnemizdeki animasyonlar da onun eseri.

Michel Gondry'yle tekrar çalışmak ister misiniz?

Rowlands: Elbette! Michel bir deha. Filmi *("Eternal Sunshine of the Spotless Mind")* de tam kendisini yansıtıyor: Komik, tuhaf, kaçık ve dahi.

Çeviren: **Siren İdemen**

EFES PILSEN ONE LOVE FESTIVAL
ISTANBUL

Efes Pilsen
One Love Festival 4
9&11 Haziran//Parkorman

the chemical brothers

Ian Brown
Super Furry Animals
Manga
Replikas

Diğer gruplar ve bilgi için//
www.efeskeyfi.com

www.efeskeyfi.com
EFES İLETİŞİM HATTI: 444 33 37

EFES Pilsen

dream

parkorman

biletix
Eğlenceye giriş biletiniz.

pozitif
www.pozitif.info

Damon & Naomi

Onları Galaxie 500'deki benzersiz kırık dökük rock'la tanıdık. Yola ikili olarak devam etmeye karar verdiler, daha saykedelik-akustik (ama gürültüsü de bol) bir hatta girdiler. Dört sene önceki albümlerinde Japon grup Ghost'un da parmağı vardı; grubun gitaristi Michio Kurihara hâlâ onlarla beraber. 4 Haziran'da Babylon'da Bant dergisinin katkılarıyla verecekleri konserin öncesinde, Wire dergisiyle yaptıkları blind-test'e bağlanıyoruz...

saçmADaki mantIK

Yoko Ono - Mrs. Lennon *(Fly)*

Damon Krukowski: Yoko. Çok güzel, ama hangi plaktan olduğunu çıkaramıyorum.

"Fly"dan...

Damon: Yıllardır dinlememiştim bu albümü.

Naomi Yang: Şimdi hatırladın mı?

Damon: Hayır, ritm çok Beatles'vari, bana fena halde bir başka parçayı hatırlattı. Hakikaten çok güzel. "Fly" çok daha cilalı bir albüm gibi kalmış aklımda.

1990'da Galaxie 500 adıyla "Listen The Snow Is Falling"i kaydettiğinizde, muhtemelen bir Yoko Ono şarkısı cover'layan çok az sayıda insandan biriydiniz...

Damon: Evet, bu şarkıyı "Happy Xmas (War Is Over)" albümünün B yüzünde bulmuştuk. İngiltere'de turnedeydik, bir üniversite şehrinde kısılıp kalmıştık ve 7 inçlik John & Yoko plaklarında küçük bir hazine keşfetmiştik. A yüzleri bildiğimiz Lennon parçalarıydı, B yüzlerindeyse bilmediğimiz Ono parçaları vardı.

Naomi: Şahane bir şarkı gibi görünüyordu.

Damon: Şahaneydi de. Yoko kendini bırakıp şöyle sevimli şarkılar yazdığında hakikaten güzel işler çıkıyor. Üstelik arka planda John'un ruhu da var. Bu plaklar benimle olgunlaşmaya devam etti. Plastic Ono Band plaklarına sık sık dönüp bakarım.

Naomi: Yüksek sesle Yoko çaldığımızda kedimiz kendini odadan zor atıyor. Ayrıca bizim vokallerimizi sevdiğinden de hiç emin değiliz. *(gülüyorlar)*

Hackamore Brick - Oh, Those Sweet Bananas *(One Kiss Leads To Another)*

Damon: Lou Reed'e benziyor, ama şarkıyı çıkaramadım. Her ne kadar... Belki de o değil.

Hackamore Brick... Sadece 1970'de bir albüm çıkarmıştı. Albümü, Lou Reed'in de ilk albümünü yapan Richard Robinson yapmış. New York'lu bir grup ve gerçekten de zamanın Velvet Underground'unu andırıyor....

Damon: Daha çok, arkasında koro olan Velvet gibi. *(kafasını indiriyor)* Birbirine uymayan çoraplar hoşuma gidiyor. Vay be, daha önce hiç rastlamamıştım buna. Velvet sound'u dinlemek çok komik geliyor, çünkü ilk kez bu plaklarla karşılaştığımızda onların eşsiz olduklarını düşünmüştüm. Ama zaman geçtikçe daha çok bir bağlam içine oturuyor.

Velvet'in üçüncü albümüyle ("The Velvet Underground") mukayese edilen ilk gruplardan biri Galaxie 500 herhalde.

Damon: Kesinlikle doğru. Tamamen takıntılı bir biçimde tekrar tekrar üçüncü albümü dinliyorduk.

Daha önce nadiren taklit edilen bir albüm bu. Özellikle punk devrinde, insanların sadakatle bağlandığı albüm "White Light / White Heat"ti...

Damon: O zamanlar bizi en fazla ele geçiren albüm kesinlikle üçüncüsüydü. Bir de Big Star'ın üçüncü albümü ("Third / Sister Lovers"): Rock grubu olduktan sonraki sound'ları, bir şekilde. Özenebileceğimiz bir şeydi.

Naomi: Velvet'in üçüncü albümüyle mukayese edildik, sonra da diğer müzikal ilgi alanlarını keşfettik. O döneme böylece kilitlendik, tarzımız hep böyle değildi yani. Şu anda tamamen farklı şeyler yapıyoruz. Şarkıları nasıl söyleyeceğimize acayip kafa patlatıyoruz. Galaxie 500'deyken bir grubun sound'u nasıl olmalı diye düşünürdük, şarkı söylemek son dakikaya kadar ihmal edilirdi ve şarkı sözleri sonradan sökün ederdi.

Damon: Bunlara konsantre olmak hiç "cool" değildi. O sıralar Jonathan Richman dinlerdik, Beat Happening'i hakikaten çok severdik. Vokaller değildi ilgilendiğimiz, ilginç kişiliklerdi.

Ne zaman yeni albüm yapsanız, mevcut sesinizi bulmanız gerekir; şarkı söylediğiniz sesi değil, kendinizi ifade ediş tarzınızı. Robart Wyatt, bunu gerçekleştirdi.

John & Beverley Martyn - John The Baptist *(Stormbringer)*

Damon: Richard and Linda Thompson mı?

Hayır.

Damon: John and Beverly Martyn?

Bildin.

Damon: Vay be, çok hoş. Bu plakları etüd etmiştik ve gerçekten beğendiğim sadece birkaç yer olmuştu, ama galiba tekrar göz atsam iyi olacak. Hatırladığımdan çok daha iyiymiş. *(şarkı bitiyor)* Güzelmiş. Bu şarkıları ilk dinlediğimde bunlardan cesaret aldığımı hatırlıyorum, çünkü bazen detone söylüyorlar. *(gülüyor)* Richard Thompson'ın solo albümlerine hiç ısınamadım. Pek çok değişik safhadan geçtiğinin farkındayım, bazen bir bağ kurabiliyorum, bazen olmuyor.

Kendi kuşağınızda, Britanya folku olarak gösterilen ilk insanlardansınız. Yıllar önce COB'un "Spirit Of Love" parçasını cover'lıyordunuz...

Naomi: Magic Hour'lu yıllar sırasında çalışmalarımızı iki kişi sürdürmeyi düşünmeye başladık ve şarkı söylemekle yeniden ilgilenmeye, ya da ilk defa gerçekten ilgilenmeye başladık. İngiliz folk albümleri o kadar ilham vericiydi ki!

Damon: Bizim dahil olduğumuz gelenekte vokallere önem verilmezdi, ama biz bir şekilde bundan vazgeçtik ve vokallerle ilgilenmeye başladık. '60'lara geri gittik ve daha önce hiç bakmadığımız bir yığın plağı önümüze çektik. Sandy Denny gibi biri fazlasıyla ilgimizi çekti. Dönüp plaklarına bakarsanız, vokal dışında hiçbir şey görmezsiniz, Anne Briggs ya da Shirley Collins gibi vokallerin eşlikçisi bile yoktur.

Bridget St. John and Espers gibi '60'ların Britanya folk camiasında bir hayli ilgi çeken bir grupla turne yapıyorsunuz...

Damon: Evet, onlarla bir gösteri yaptık, ayrıca COB'u cover'ladılar. Çok şaşırdık. Richard Youngs bu kulvarda çalışan, benim gerçekten keyif aldığım biri. Bir deneysel müzik geçmişi var, doludizgin bir rock grubu deneyselliğiyle aynı değil elbette, fakat doğaçlamanın, gürültü deneylerinin hakim olduğu ve benzer bir şekilde folka dönen bir deneysellik.

18→

Naomi: Bence bu yaşadığımız heyecan verici bir tarihsel zaman, underground alemde yeniden inanılmaz bir enerji hakim. '90'ların başı fazlasıyla bunalımlıydı. Underground yeniden şahlanıyor şimdi.

Dredd Foole & The Din
Hard Rock (Absolution)
(The Whys Of Fire)

Damon: Gong grubu Ligeti çalıyor gibi... Bu yeni mi, eski mi?
Yeni.
Damon: Öyle mi? Sesi şimdi alabiliyorum. Bu Dan Ireton, yani Dredd Foole mu?
Evet.
Damon: Nefes alıp verişini tanıdım.
Naomi: Gerçekten mi? *(gülüyor)*
Damon: Peki bu Chris Coprsano ve Thurston (Moore) ile yaptığı şey mi?
Evet.
Damon: Kulağa şahane geliyor. Kayıt da çok iyi, kaç kişi olduğunu anlayamıyorsunuz. Pekâlâ Scratch Orkestrası gibi bir şey olabilir, odada her biri küçük küçük sesler veren yüz kişi bulunabilir. Dan her zaman şaşkınlık uyandıran bir müzisyendi. Boston camiasının önde gelenlerinden biriydi. Bir grubu da vardı, ama sahneyi kendisi aldığında da çok heyecan vericiydi.

Quicksilver Messenger Service
Codine *(Maiden Of The Cancer Moon)*

Damon: Quicksilver mı?
Bugün günündesin...
Damon: Canlı kayıt mı?
Evet. Şarkıyı çıkarabildin mi?
Damon: Hayır, nedir?
Buffy Sainte-Marie'nin "Codine"i. Siz pek çok cover yaptınız, bu şarkı da cover uyarlamalarına çok güzel bir örnek...
Damon: Doğru, cover yapmaya bayılıyoruz.
Naomi: Evet, o kadar çok şey öğreniyorsun ki. Benliğinden çıkarak başka birinin zihnine girmenin bir yolu, ya da en azından onların ne çaldığını düşünürsün, çünkü akorların ne olduğunu anlamak gerek. *(gülüyor)*
Damon: Galaxie zamanında başkalarının şarkılarını çalmayı öğrenmek için çalıyorduk. Bunu yapmak hâlâ büyük bir zevk. Kayıt sırasında gevşemek için de eğlenceli bir yol.
Naomi: İşbirliği yapmak gibi. Bazen bir şarkı sözü duyarsınız, o kadar güzeldir ki, onu söylemek istersiniz. Keşke ben yazmış olsaydım dediğiniz bir şeyi çalmak çok eğlenceli.
Damon: Gitarı es geçmek mümkün değil bu şarkıda. Cippolina (John) muhteşem. Duymuşsunuzdur, Kurihara (Michio, Ghost ve White Heaven'ın gitaristi) büyük bir Cippolina hayranı. Kuri'yle Cleveland'daki Rock'n'Roll Hall of Fame'e gitmiştik. Lobiye Cippolina'nın amplisini koymuşlardı. Kuri donup kaldı, ampli onu yıldırım çarpmışa döndürmüştü. Amplinin önünde fotoğrafını çekmek istedik, korumalar izin vermedi. Çılgınca bir şekli vardı: Tepesinde bir kornayla birbirine menteşelenmiş iki ampli. Ayrıca Cippolina için özel yapılan, üzerine kamyon farları takılı pedal da vardı.

White Heaven - Cold Hour
(Levitation –The Now Sound)

Damon: Wayne (Rogers) gibi... Twisted Village mi?
Hayır, White Heaven.
Damon: Aman tanrım! Bootleg mi, yoksa piyasaya çıktı mı?
Bir hayli sınırlı sayıda bir kayıt...
Damon: Vay be, acayip. Kuri'nin canlı çalarken

kendini bırakıp gitmesine bayılıyorum. White Heaven'ın stüdyo uyarlamaları çok daha kontrollü. Kuri'nin bunu '88'de yaptığına inanamıyorum. Al işte, hepimiz burada kendi indie rock gruplarımızdayız, ama bilmiyoruz.
Onu ilk ne zaman dinlediniz?
Damon: Ghost'un ikinci ABD turnesinde. 1995'teki ilk Ghost turnesinde Kurihara yoktu. İkinci gelişlerinde gruptaydı ve ağzımız açık kaldı. Ghost orkestrasyonları patlama noktasındayken, bir yandan da gayet dikkatle düzenlenmişti, grubun sound'unda her şey yerli yerindeydi. Dolayısıyla konserde Kuri'nin böylesine kendini bıraktığı sadece birkaç yer vardı. Ne var ki, Kuri'nin iyi olduğu alanlardan biri de bir düzenlemeye uyarak inanılmaz kontrollü çalması, bizimle yaptığı da buydu.
Naomi: Onunla çalarken öğrendiğimden çok daha fazlasını, onun seslerimize nasıl ayak uydurduğunu gördüğümde öğrendim. Bas konusunda epey düşünmeme yol açtı. Daha önce hem bas çalıp hem de şarkı söyleyemiyordum, ama şimdi stüdyoda daha fazla şarkı söylerken bası da daha farklı kullanıyorum.
Damon: Ayrıca olağanüstü özenlidir, zaten bu yüzden onu sadece belli koşullarda tamamen kopmuş dinleyebiliyorsunuz, çünkü tonu olsun, sound'u olsun, her şeye acayip özen gösteriyor. O ince ayarı her defasında tekrarlar. Zaten onunla canlı bir kayıt yapmak istememizin başlıca nedeni de bu.
Naomi: Aynı şeyi iki kez çaldığını hiç sanmıyorum.

Erik Friedlander - I Am Filthy
(Maldoror)

Damon: Çello mu? Tek başına mı? Çıkaramadım.
Erik Friedlander.
Damon: "Maldoror" albümünden mi?
Evet. Bir edebiyat çalışmasına karşılık gelen bir şey kaydetmek aklınıza geldi mi? Bir sene küçük bir gerçeküstücü yayınevi olan Exact Change'le uğraştınız. Bu, müziğinizi etkiledi mi?
Damon: Bariz bir biçimde olmadı...
Naomi: Belki daha çok, sanatsal tecrübenin ruhu...
Damon: Kitaplardan kendimize göre yeterince arak yapıyoruz. *(gülüyor).* Bence okuduklarımızdan fazlasıyla ilham alıyoruz. Mesela Lautréamont'un "Maldoror"u, kol mesafemde tutmam gereken bu kitap, az biraz karanlık. Açıkçası benim içine girebileceğim bir şey de değil.
Mütemadiyen siyah giyinmenize rağmen mi?
Damon: Evet. *(gülüyorlar)* Ama hayranlık duyduğum bir çalışma. Benim kişisel olarak çok daha bağlı olduğum pek çok diğer çalışmaya ilham kaynağı olan bir yapıt.
Exact Change'in yayınladığı bir sürü eser, esasen yazar olmayan Cage, Feldman, de Chirico gibi isimlere ait...
Naomi: Arkası da geliyor.
Damon: Bilinçli bir plan değildi, ama biz de fark ettik bunu. Tarzlarına dolambaçlı yollardan ulaşan bu sanatçıların çoğuna büyük bir sempati duyuyoruz. Hatta "Maldoror" bile, bana göre yazar olmayan birinin kaleme aldığı bir çeşit başyapıt. Roman değil, anı değil, ne olduğunu söylemek çok zor. Üslûpları kolay kolay tanımlanamayan kitaplar beni özellikle çekiyor, kim bilir, belki bu diğer sanat formları için de geçerli.

Kazuki Tomokawa & Kan Mikami
Medley *(Go En)*

Damon & Naomi: *(vokal başlar başlamaz)* Tomokawa bu.
Naomi: Son gittiğimizde Tomokawa'yı sahnede izledik, müthişti.
Damon: Çok küçük bir kulüpte, sadece o ve bir piyanist vardı. İnanılmaz derecede güçlü bir icracı. Bütün akustik gitar geleneğini birleştiriyor. Bir yandan da bu gelenekle duygusal izdüşümlerinin tüm unsurlarını, enerjisinin ham izdüşümünü şarkılarına dahil ediyor. Buna bir folk şarkısı demek ne kadar güç olsa da, folk geleneğine bağlılığını olduğunu hissediyorum.
"Folk müzik" dendiğinde sizin akla gelmemeniz gibi. İnsanların akıllarına da Joan Baez geliyor, Tomokawa değil.
Naomi: Çünkü "acid folk"u düşünmüyorlar.
Japonya'da sizi acid folk'a mı dahil ediyorlar?
Damon: Hayır. Galiba dinleyicilerimizin çoğu Amerikan indie rock'undan çıktığımızı düşünüyor. Kimileri de Ghost ve yerel underground müzikle ilişkimizi anlıyor. Elbette bunlar çok fazla değil. Sonuçta Japonya'daki, underground'un da underground'u. Tomokawa için gösterdiğimiz heves herkesi şaşırttı. Gösterisini izlemek istememiz bazı arkadaşlarımızı bile şaşkınlığa uğrattı.
Naomi: Underground olanları bile. *(gülüyor)*

Gerçekle kafamızda ne çaldığımız arasında bir uçurum var. Ulaşamayacağın şeylerin peşinde koşuyorsun, yine de bir şekilde ulaşıyorsun. Bazen mutlu kazalar oluyor.

Damon: Mikami, underground'da çok daha fazla kabul görüyor. Ama Tomokawa'nın şöhreti onu underground'dan ayırıyor. Onu görmek istediğimizde insanlar şaşırdı.
Naomi: Üstelik bizimle gelmeye fazla gönüllü de çıkmadı. *(gülüyor)*
Damon: Çok nazik biri. Onu Alfred Jarry benzeri bir karakter olarak düşünüyorum, çok gizemli bir hayat sürüyor. Söylenene bakılırsa, hayatını Japonya'daki bisiklet yarışı bahisleri için tüyo vererek kazanıyor. Herif profesyonel kumarbaz, şarkıcı ve şair, üstelik resim de yapıyor. Ona Jarry'yi sevip sevmediğini sordum, tam Jarry'ye yakışacak bir cevap verdi: "Hiç duymadım, hiç kitap okumam, edebiyatla işim olmaz, edebiyattan hiç anlamam." "Tamam" dedim, "Alfred Jarry'yi seviyor".

Matching Mole - Signed Curtain
(Matching Mole)

Damon: *(anında)* Robert Wyatt. Galiba yakınlarda çıkan Matching Mole radyo kayıtları.
Naomi: Sesi insanı allak bullak ediyor.
Robert Wyatt'a hayranlığınız biliniyor. Nedir sizi çeken, şarkı söyleyişi mi, şarkıları mı, yoksa hepsi birden mi?

DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr

replikas avaz

Avant-rock'ı örnek alan, Türk müziğini tatlandırıcı olarak kullanan ülkemizdeki yenilikçi grupların başında gelen Replikas, üçüncü stüdyo çalışması "AVAZ" ile nitel bir sıçrama kaydediyor. "AVAZ"ın prodüktörlüğünü yapan Amerikalı müzisyen, ses mühendisi; Sonic Youth, Dinosaur JR gibi isimlerin albümlerine imza atan yapımcı Wharton Tiers, konseptten ziyade ses örgüsüne yaptığı önemli katkılarla Replikas şarkılarına sihirli bir değnekle uzanıyor. Yeni olanın şaşırtıcılığını bir tür yaşama heyecanı olarak arayanlara, alternatif dinleyicilerin baş tacı biricik Replikas ve yeni albümü "AVAZ" birlikte keşfedilecek nice yeni ve tuhaf dünyalar sunuyor. Murat BEŞER

Gece Kadar Rahatsız Etmiyor / İsimsizler / 0-1 Dayan / Bahar / Benden Yüksek / Ömür Sayacı 70 Apartman Dairesi / Deli Halayı II / Zift / Reddiye

Doublemoon Records, bir Rh Pozitif Müzik Yapım birimidir.
www.doublemoon.com.tr doublemoon@tnn.net

2005 Rh Pozitif Publishing© 2005 Rh Pozitif Müzik Yapım
www.rhpozitifpublishing.com, info@rhpozitifpublishing.com

Türkiye Dağıtım:
EMI-Kent (212) 514 16 22

Damon: Bir de davul çalışı. Benim için her açıdan gerçek bir kahraman. İçine girebileceğiniz tarzda bir senkop, içinize çeker gibi hissediyorsunuz. Wyatt albümlerinin resmen altından girip üstünden çıktık, müziğinin tüm safhalarında bunu hissettik. Anladığım kadarıyla cazdan anlıyor, ama pop müzik yapıyor, bu benim için de geçerli. Caz çalamam, ama aklımda fazlasıyla yer etmiştir ve biz de basit pop müzik çalıyoruz. Ben de Wyatt'ın müziğindeki çarpışmadan bir şekilde nasibimi almışım.

Naomi: Galaxie 500'ün dağılmasının ardından müziğimizi yeniden keşfetmek zorundaydık. Galaxie 500'de çaldığımız gibi devam etmemiz mümkün değildi, yine de buna engel olamadık ve bu keşif bizim çok zamanımızı aldı. Ne zaman yeni bir albüm yapsanız, mevcut sesinizi bulmanız gerekir; şarkı söylediğiniz sesi değil, kendinizi ifade ediş tarzınızı. Wyatt, bunu olağanüstü bir yolla gerçekleştirdi.

Damon: Kesinlikle. Ama bence bunu yapmaya da devam ediyor. Her yeni albümünde, "neden albüm yapıyorum" sorusunu bir kez daha masaya yatırıyor ve her seferinde yeni ve pozitif bir üslûpla yanıtlamayı sürdürüyor. Bu yüzden de yaptığı her işe tekrar tekrar göz atıyorum. Bence her Wyatt hayranı içten içe "ya bir gün Wyatt yeni bir albüm yapmak için bir neden bulamazsa" diye korkar. Bu bizim de içinden geçmek zorunda kaldığımız bir süreç, sürekli "bir albüm daha yapmak için nedenimiz var mı?" diye soruyoruz, bu durumla barışmak zamanımızı alıyor.

Naomi: Malûm, söyleyecek bir şeyleri olduğu zaman albüm yapan insanlarla, bir grupta olup da her yıl yeni bir albüm çıkarmak ve turneye çıkmak zorunda olanlar arasında çok farklı bir şey var.

Damon: Bir de Wyatt çok gülünç şarkı sözlerini kullanabiliyor, ki acayip hayranım buna. Şu çalan Matching Mole şarkısı da en komikler arasında. Şarkılarındaki pek çok saçmalıktan keyif alıyorum. Annem bir caz şarkıcısıydı, bir sürü caz standardıyla büyüdüm. Ama bu şarkılar "yüksek fikirler"in tam tersi, gülünç ve saçma kafiyelere meyletiyor.

Naomi: İyi de, hep şarkı sözlerimizin bir mantığı ve anlamı olması konusunda ısrar edersin, olur da bir yere kadar iç mantığı anlaşılmazsa...

Damon: Bu hususta mantığa çok güveniyorum. Ama saçma mantığı seviyorum, Kafka'yı, Joseph Cornell'in mantığını seviyorum. Kendi duyularına sıkı sıkıya bağlı sanatçıları seviyorum.

Bu tarzda örnek verebileceğiniz şarkı sözü yazarları var mı?

Damon: Naomi benimle hemfikir olmayabilir, ama bence Dylan. Özellikle "The Basement Tapes"te tam da Allen Ginsberg'in söylediği anlamda sürrealist bir şair.

Naomi: Tam bu noktada benim için bu bir teoriye dönüşüyor. *(gülüyor)*

Damon: "Basement Tapes", o tarz bir iç mantığa iyi bir örnek. Bir dizi kelime oyunu, abuk sabuk şakalar, hiçbiri bir şey ifade etmiyor. Zekice bir yöne doğru ilerliyorlar ve bizler de zekadan korkuyoruz.

Naomi: Bakıyorum da, klişeden yana korkun yok.

Damon: Yok, aksine, klişeleri seviyorum. "Basement Tapes" de klişelerle dolu. Ama Dylan'ın o dönemde kullandığı mantık, edebiyat kahramanları yüzünden de tanıdık geliyor.

Elisabeth Cotten
Oh Babe It Ain't No Lie
(Folk Songs and Instrumentals With Guitar)

Damon: Bilemedim.

Elizabeth Cotten.

Damon: Daha önce dinlememiştim. Onu dinlememi kim tavsiye etti, biliyor musunuz? Devendra Banhart.

Çok anlaşılır. Dylan bu parçayı cover'lamıştı.

Damon: Aslında enstrümantal girişte Dylan olduğunu düşünmüştüm, çalış tavrından ötürü.

Kazuki Tomokawa'ya Alfred Jarry'yi sevip sevmediğini sordum. "Hiç duymadım, kitap okumam, edebiyatla işim olmaz" dedi. "Tamam" dedim, "Alfred Jarry'yi seviyor".

Sesi darmadağınık, ama gerçekten yakışmış.

Damon: Bu anlayabileceğim bir şey. Gerçekle kafamızda ne çaldığımız arasında daima bir uçurum var. Ulaşamayacağın şeylerin peşinde koşuyorsun, yine de bir şekilde ulaşıyorsun. Bazen mutlu kazaların olduğunu düşünüyorum. Naomi ve benim gibi kendinizden şüphe duyuyorsanız, en azından sahnede boy gösterebilmek için bir sürü yanılsamaya da gerek oluyor. Bunu kullanabileceğiniz bir yol var. Sadece sizi sakat bırakan bir şey değil bu, her zaman yeteneklerinizin ötesine geçebilirsiniz, belki ulaştığınız yer hayal ettiğiniz yer olmayabilir, ama olmasına ihtiyaç duyduğunuz başka bir hayali gerçekleştirmiş olursunuz.

Naomi: Pek çok sanat dalı için bundan bahsetmek mümkün. İnsanlar resim yaparken belli bir şeyin resmini yaptıklarını düşünürler, ama ilgisi yoktur, ama yine de bir şey vardır ortaya çıkan şeyde. Bir şeyler yapmanın bir yolu da bu işte!

Çeviren: ***Bilge Ceren Şekerciler***

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. **Şu gruplardan hangisinin solisti** boğa burcu **değildir?**
a) U2 b) Madness c) Echo & The Bunnymen d) Depeche Mode

2. **14 Mayıs, bir nefesli sazlar üstadının** hem doğum hem ölüm yıldönümü. **Bu caz "boğa"sı, 1897'de doğdu, 1959'da 62. yaşını kutladığı gün öldü. Patricia Kaas'ın bir şarkısı da vardır onun cenazesiyle ilgili... Kimden söz ediyoruz?**
a) Benny Goodman b) Art Pepper
c) Woody Herman d) Sidney Bechet

3. **Güneşin ikizler burcuna girdiği gün: 22 Mayıs...** Charles Aznavour, Sun Ra, Bernie Taupin ve Laurence Olivier **aşağıda isimleri sayılan "merkür" rock'çularından hangisiyle aynı gün doğmuştur?**
a) Morrissey b) Paul Weller c) John Fogerty d) Neil Finn

4. **Nick Cave & The Bad Seeds'in** "Fifteen Feet Of Pure White Snow" **klibinde oynayan ünlüler arasında aşağıdakilerden hangisi yok?**
a) Jarvis Cocker b) Jason Donovan c) Noah Taylor d) Jude Law

5. **Bu ay ilk albümleri "Atomların Harika Dünyası"nı yayınlayan yeni bir grup, ismini bir İETT** hat numarasından **alıyor. Hangisi doğru?**
a) U1 b) 110 c) 101 d) 559C

6. **Ramones şarkısı** "53rd & 3rd"**e dair şu bilgilerden hangisi yanlış?**
a) "We Are A Happy Family" isimli Ramones tribute albümünde Metallica'nın yorumladığı şarkı
b) İngiltere'deki bir Ramones tribute band'in adı
c) "Ramones Forever: An International Tribute" isimli Ramones tribute albümünde Macaristan'dan Ramon Da Silva'nın yorumladığı şarkı
d) Jim Jarmusch'un "Kahve ve Sigara" filminin final şarkısı

7. **İş tamamına ermese de, '90'ların ilk yarısında Playboy dergisi Courtney Love'a** çıplak poz vermesi için **ne önermişti?**
a) 1 milyon USD b) 750 bin USD
c) Hollywood'da villa d) New York'ta apartman dairesi

8. **Replikas'ın "Avaz" albümündeki enstrümantal** "70 Apartman Dairesi" **parçası, ismini nereden alıyor, tahmin edebilir misiniz?**
a) 2004 Şubat'ında Konya'da çöken Zümrüt apartmanından
b) 60'larda İş Bankası'nın mudilerine çekilişle verdiği armağandan
c) "İki Genç Kız" filminde, Mahmutbey semtiyle ilgili bir diyalogdan
d) "Lüküs Hayat" operetinin librettosundan

9. **"Okuldaki popüler güzel kızlar bir an evvel kocaya kaçıp mutsuz olur, çirkin ördek yavrularıysa yıllar içinde kendi kişiliğini kazanmayı bilir..." Aşağıdaki şarkılardan hangisinin** ana fikri **bu?**
a) Muddy Waters - 19 Years Old b) David Moss - When I Was 18
c) Hey Nineteen - Steely Dan d) At Seventeen - Janis Ian

10. Oasis **aşkına cevap verin: Gallagher biraderlerden Noel, kardeşi Liam'dan** kaç yaş büyük ve kaç santim kısa?
a) 5-5 b) 8-4 c) 3-2 d) 3-5

SÖZEL

1. **"Bunak Papa yardım etti Nazilere, kitleleri temizlesinler diye / Biraz altın ve birkaç tablo karşılığında yeni adresler verdi onlara..." Bir şarkısında bu dizelerle 1930'lara gönderme yapan grup,** Vatikan tarafından topa tutulmuştu. **Hangi grup bu?**
a) Black Grape b) Asian Dub Foundation
c) Fun'da'mental d) Soul Hooligan

2. **Michigan'lı punk gitaristi Jim Leedy'nin önderliğindeki grup, "Greeen Haze" gibi şarkılarıyla ve** "Supersadomasochisticexpialidocious" **gibi albümleriyle olduğu kadar, ismiyle de ilgi çekti. Hangi grup bu?**
a) Velvet Elvis b) Superelvis c) Nine Inch Elvis d) Elvis Hitler

3. **Angelina Jolie'nin eski eşi, "Angelina" şarkısının da içinde yer aldığı** "Privat Radio" isimli bir country albümü **yayınladı ve Johnny Cash'in övgüsüne mazhar oldu: "Onun albümünü dinlemek, eve dönen eski bir dostunuzu dinlemek gibi." Hangi ünlü sinema oyuncusundan söz ediyoruz?**
a) Billy Bob Thornton b) Jonny Lee Miller
c) Samuel L. Jackson d) John Cameron Mitchell

4. **Aşağıdaki gruplardan üçü,** kendileriyle aynı ismi taşıyan birer şarkı **yaptı. Hangisinin böyle bir şarkısı yok?**
a) Talk Talk b) Motörhead c) Marillion d) Bulutsuzluk Özlemi

5. **Aşağıdakilerden üçünün "Tunnel Of Love" adlı bir şarkısı var.** Aşk tünelinden geçmeyen **hangisi?**
a) Fun Boy Three b) Bruce Springsteen c) Dire Straits d) Tom Petty

6. **Aşağıdakilerden hangisi** Aşık İhsani'den **hiçbir dize seslendirmemiştir?**
a) Selda b) İskender Doğan c) Cem Karaca d) Timur Selçuk

7. **"American Gigolo" filminde kullanılan Blondie'nin "Call Me" şarkısı** bir fahişenin dilinden aşk çağrısıydı **ve 1980'in çok satan single'larından biri olmuştu. Şarkısını yorumlatmak için, besteci Giorgio Moroder'ın ilk tercihi Blondie değil, rock'un ünlü kadın seslerinden bir başkasıydı, ama kibarca reddedilmişti. Kimdi bu şarkıcı?**
a) Jane Birkin b) Stevie Nicks c) Patti Smith d) Suzi Quatro

8. **Bu "verimli" mevzuya devam: Aşağıdakilerden hangisi** bir fahişeyi anlatan bir şarkı **değildir?**
a) Cecilia - Simon & Garfunkel b) Charlotte The Harlot - Iron Maiden
c) Killer Queen - Queen d) Roxanne - The Police

9. Huhad Haddad, **şu ünlü şark bülbüllerinden hangisinin gerçek tam adıdır?**
a) Ümmü Gülsüm b) Esmahan c) Feyruz d) Warda

10. **Kurt Cobain "With The Lights Out" DVD'sinde Brel/Terry Jacks şarkısı "Seasons In The Sun"ı** hangi enstrümanı **çalarak söylüyor?**
a) Piyano b) Çello c) Bateri d) Akordeon

sözel 3

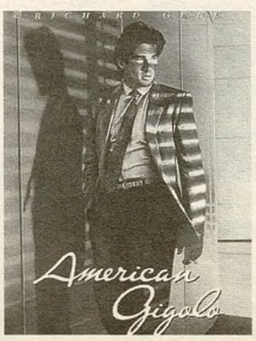

sözel 7

sayısal 10

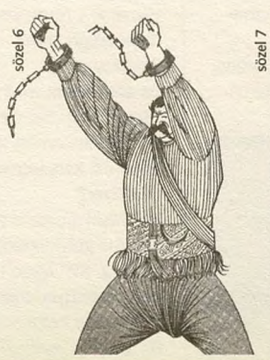
sözel 6

sözel 7

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU » Sayısal: 1.b, 2.d, 3.a, 4.d, 5.b, 6.d, 7.a, 8.b, 9.d, 10.a Sözel: 1.a, 2.d, 3.a, 4.c, 5.d, 6.c, 7.b, 8.a, 9.c, 10.c

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz

SİNEMA ÇIKIŞI ("POLYESTER")

Cem Özüduru, 19, öğrenci

Festivalde kaç film görebildin?
On film falan gördüm. Park Chan Wook'un "Haklı İntikam" filmi beni çok heyecanlandırdı. Bugün John Waters'ın diğer filmlerini de göreceğim.
"Polyester"i nasıl buldun?
John Waters işte!
"Polyester"deki aile senin ailen olsa...
Bilmem ki.
Filmin müziklerini nasıl buldun?
Çok yaratıcı. Şarkıların sözlerini de kendisi yazıyor John Waters.
Müzikle aran nasıl?
Placebo dinliyorum bu aralar. Eskileri topluyorum, ama daha çok blues, soul müzikleri takip ediyorum.
Sana ilk beş albümünü sorsak...
Nirvana, Placebo ve Ray Charles koyarım. Aslında o kadar çok var ki.
"Ray" filmini gördün mü?
Evet, çok güzeldi.

Serap Toramanoğlu, 31, öğrenci

"Polyester"i nasıl buldunuz?
Çok eğlendim. Amerika'nın küçük burjuva yaşam tarzıyla güzelce dalgasını geçmiş John Waters.
Festival nasıl geçti sizin açınızdan?
Festivalde altı film gördüm; "Garden State" dışında hepsi çok güzeldi.
"Garden State"i neden beğenmediniz?
Çok laylaylom geldi açıkçası.
Müzikle aranız nasıl?
Türk halk müziği ve Türk sanat müziği dinliyorum. Zeki Müren'i çok severim.
En çok hangi şarkısını?
"Gökyüzünde yalnız gezen yıldızlar". Zeki Müren'i evde annem dinlerdi. Ama bilinçli olarak albümlerini toplayıp dinlemeye başlamam, İngiltere'ye master yapmaya giderken oldu.

Başka kimleri dinlersiniz?
Müzeyyen Senar, Nesrin Sipahi... Beatles'ı kocam çok seviyor, ben de onun sayesinde haşır neşir oluyorum.

MAÇ SONRASI (SÜPER RESTAURANT)

Ethem Ayhan, 34, idareci

Maçı 4-3 Beşiktaş aldı. Hisleriniz?
Bu hislerin tarifi yok.
Ne zamandan beri Beşiktaşlısınız?
Doğuştan! İyi günde, kötü günde Beşiktaş'ın yanındayız. Sonu olmayan bir yol.
Beşiktaş için tribünde söylemekten en hoşlandığınız şarkı ne?
"Ekinler dize kadar, Fener gel bize kadar / Sana bir şey göstersem kasıktan dize kadar / Al bunu alamaz mısın, sen ne biçim delikanlısın..." Böyle devam ediyor...
Futbolu sevmek için illâ delikanlı mı olmak gerekiyor?
Evet.
Her popüler şarkı bir şekilde Beşiktaş'a uyarlanıyor. Onların arasından sizin beğendiğiniz bir şarkı var mı?
Vardır muhakkak, ama şu an o kadar heyecanlıyım ki...
Peki bu yıl Beşiktaş'ın olayı nedir?
Hiç beklemediğimiz kadar iyiyiz.

Demet Kurt, 31, sinemacı

Hayatınızdan memnun musunuz? Beşiktaş, Fenerbahçe'yi 4-3 yendi.
Vallahi 12 kişiye karşı 10 kişi. Tanrı'nın adaleti, başka hiçbir şey değil.
Ne zamandan beri Beşiktaşlısın?
Doğuştan!
İlk kez ne zaman maça gittin?
Beş yaşımdan beri maç dinlerim, 16 yaşımda da maça gitmeye başladım, İnönü'deki bütün maçlara gidiyorum.
Beşiktaşlı kadın taraftarların Dişi Kartallar diye bir grupları var. Sen de dişi kartal mısın?
Ben Çarşı grubundanım.
Şu sıralar Beşiktaş tezahüratı olarak kullanılan şarkılardan favorin var mı?
"Beşiktaşım benim, biricik sevgilim..."
Esas kimin şarkısıydı bu?
Vallahi bilmiyorum, bu şarkıyı bizim tribün icat etti, şimdi de Galatasaray ve Fenerbahçe kendilerine marş bulamadıkları için söylüyorlar...

BALANS'TA KADIKÖY-TAKSİM BULUŞMASI

Talat Zeybek, 21, öğrenci

Kadıköylü müsün, Taksimli mi?
Kadıköy.
Kadıköy-Taksim karşılaşması adına burada toplanmak nasıl bir his?
Aslında böyle geyiklere gerek yok, müzik dinleyelim yeter. Ama Kadıköy'ün çocukları daha iyi, çok eğlendiriyorlar.
Mesele iyi eğlenmekte mi yatıyor?
Başka ne olabilir ki? Ya kafa dağıtırsın ya da kafa toplarsın. Olan bu.
Bu gece kafayı dağıtır mısın, yoksa toplar mısın?
Kafayı dağıtmam gerek!
Genelde neler dinliyorsun?
Club dinliyorum; evde kendim de bilgisayar ortamında müzik yapıyorum.
Müziği ilk keşfettiğin zamanı hatırlıyor musun?
Eskiden rock dinlerdik biz de. Beatles, Pink Floyd... Babam motorcuydu, ondan gelen bir kültür.

Ayşe Uysal, 20, öğrenci

İstanbul'un neresindensin?
Bahçelievler.
Bugün burada olmanın sebebi ne?
Eğlenmek. Ama Kolpa'nın çıkması da önemli bir sebep. Kolpa'yı daha önce Pulp'ta dinlemiştim.
Genellikle neler dinlersin?
Her türlü... Rock, pop...
En sevdiğin grup?
Coldplay.
En son aldığın albüm?
"Şans Kapıyı Kırınca"nın soundtrack'i. İspanyolca şarkılar çok iyiydi.
Bugünkü karşılaşma senin için ne ifade ediyor?
Kadıköylü grupların methini hep duyarız, ama gidip dinleme şansı pek bulamıyoruz. Kim iyiyse kazansın!
Gece hayatıyla aran nasıldır?
Çok iyi, her hafta sonu çıkıyorum.
Bir gecenin maliyeti?
Sorma sorma, çok para gidiyor!

Altuğ Güven, 22, çevirmen

Kadıköy mü, Taksim mi?
Kadıköylüyüm, ama bu gece Spitney Beers herkesten daha iyi olacak diye düşünüyorum.
Taksim'in ve Kadıköy'ün müziğini karşılaştırırsan?..
Kadıköy, üretkenlik açısından çok çok daha iyi. İstanbul'un Taksim odaklanmasını aşmaya çalışıyor Kadıköy. Mahalleli durumunu yitirmiyorlar.
Sen neler dinliyorsun?

Power metal.
Bu yaz İstanbul bol bol metalcileri ağırlayacak...
Metal'in popülerleşmesinden hiç hazzetmiyorum. Megadeth geleceği için acayip heyecanlıyım, ama biliyorum ki, alternatif rock kitlesi de gelip dinleyecek grubu.
Neden rahatsız oluyorsun alternatif rock dinleyicisinden?
Açıkçası, yüz kişiye konser vermelerini istiyorum. Gerçek dinleyiciye.

Hülya Öğe, 20, öğrenci

Nereden geliyorsun?
Avcılar.
Kadıköy'den Suitcase, Kung-Fu, Taksim'den Spitney Beers ve Kolpa var bu gece.
Hepsi cover grubu, piyasanın en iyileri.
Neler dinlersin?
Placebo hayranıyım. Eğlendirirken acı veriyor müzikleri. Vokalist çok etkileyici; biseksüel olmasının da payı var.
Nasıl yani?
Yani iki tarafı da iyi tanıyor ve bu, yazdıkları sözlere çok iyi yansıyor.
Başka neler dinlersin?
Metal'den tut da, alternatif rock'a kadar çok şey. Sabahları ayılmak için Kral TV de izleyebiliyorum. Önüme ne gelirse dinliyorum, eskiden böyle değildim. Yaş ilerledikçe her şey olabiliyor.
Yirmi yaşındasın daha.
İki buçuk senedir Beyoğlu'na takılıyorum. Buradaki hayatı sindirdim artık.

REPLİKAS

Replikas anlı şanlı, gitarlar kanlı canlı, şarkılar sazlı sözlü, hem çok şeye benziyor, hem de çok başka türlü... New Yorklu prodüktör Wharton Tiers'ın da dokunduğu üçüncü albümleri "Avaz"da kendi derinliklerine korkusuzca dalan beşliyle bir yuvarlak masa toplantısının zabıtları...

ALİ AVAZ HEP AKLIMIZDA

30 Mayıs'ta Sonic Youth konserine ön grup olarak çıkacaksınız. Bu sizin için önemli bir hadise mi? Heyecanlı mısınız?

Barkın Engin: Sonic Youth ilk ilham kaynaklarımızdandır. Hem onları seyretme fırsatı yakalamak, hem de önlerinde çalmak çok heyecanlı gerçekten.

Orçun Baştürk: On sene önce MTV'de Paul Cook'un sunduğu 120 Minutes vardı. O programı iple çekerdik, çünkü sürekli Sonic Youth klipleri gösterilirdi. Hatta bir programa Lee Ranaldo ve Thurston Moore konuk olmuştu, onların seçtiği klipler çalınmıştı: Melvins, Dinosour Jr. falan...

Özer Yalçınkaya: Bu konserin afişi uydurma gibi geliyor bana. Kendimiz yapmışız, Sonic Youth'un altına kendimiz Replikas yazmışız sanki. *(gülüyor)*

Selçuk Artut: Yok, yok, bugün Biletix'ten baktım, sahiden biz çıkıyoruz. *(gülüyor)*

Sahneden inince, aletleri bir kenara bırakıp Sonic Youth'u seyretmeye mi koşacaksınız?

Gökçe Akçelik: Valla evet, kısacık çalalım diyoruz, yarım saat yeter. *(gülüyor)* Ama umarım onlar da bizi seyreder...

Son albümdeki prodüktörünüz Wharton Tiers'ı nasıl tanıdınız? Sonic Youth referansıyla mı?

Gökçe: Sonic Youth'un "Confusion Is Sex" (1983) albümünün içinde dikkatimi çeken bir isimdi. New York'ta ciddi biçimde faal bir adam olduğunu biliyorduk, no-wave hikâyelerine iyice girdikçe, hep adı geçen biri olduğunu anladık. Glenn Branca'yla epey çalışmış, kendi projeleri de olan bir adam.

İlk iki albümde prodüktör desteği almamanızın sebebi neydi?

Gökçe: Birisinin bize size bir prodüktör lazım demesini hiç istemedik. İçimizde haklı bir korku vardı, biri gelip yapmak istediklerimize karışacak diye.

Üçüncü albümde ne değişti şimdi?

Gökçe: İlk iki albümde zaten yapmak istediklerimizi yaptık. Ne derece deneysel olacağımızı saptadık, müziğimizi kabul ettirdik... Artık, bir prodüktörle anlaşmaya kalktığımızda, bizi ilk iki albümden bilen biri olacaktı karşımızdaki. Daha iyi bir stüdyoda çalışma, yurtdışına açılma gibi daha ciddi hedefleri olan bir albüm bu. İlk önce, bir prodüktörle çalışma fikrinin karşımıza çıkması ihtimalini kabullendik. Bunun bize faydalı olabileceğine de kanaat getirdik. Madem bir prodüktörümüz olacak, "bize kim karışırsa peki abi, eyvallah deriz" diye bir liste yaptık: Mesela John McEntire gelse, sana "şurda şunu şöyle çal" dese, "git işine, karışma" demeden önce şöyle bir düşünürsün.

Fatih Akın bize "siz Beyoğlu gibisiniz" demişti. Bir tarafta pavyon, bir tarafta rock bar, bir tarafta başka bir ideolojik durum dönüyor. Çok da uzak değil bu tarif.

Kimler vardı bu listede?

Barkın: Wharton Tiers'den başka, Steve Albini, John McEntire, Jim O'Rourke, DFA...

Niye hepsi Amerikalı?

Barkın: Tesadüf. Dinlediğimiz grupların etrafındaki prodüktörlere baktık tabii daha çok.

Gökçe: Joy Division'ın prodüktörü Martin Hannett yaşıyor olsaydı, ona da bir mail atardık.

Siz daha ziyade Almancı olarak bilinmez misiniz?

Gökçe: Evet, önemsediğimiz Alman gruplar var ama, onlarda önemli bir prodüktör ön plana çıkmıyor. Can gibi gruplar, kendi işlerini kendi yapan adamlar.

"Avaz"la ilk iki albüm arasındaki en önemli fark, gitarların dozunda ve tonunda galiba...

Gökçe: Peyote'de ilk verdiğimiz konserlerde, yani 1998-2000 arasında, gürültülü, noise gitar durumları vardı. Daha sonra laboratuar ortamlarında sound arayışlarına girmeye çalıştıkça, ham gitar sound'unu bir kenara bıraktık. Şimdi üçüncü albüm öncesinde yeniden geri döndük bu sound'a.

Özer: İlk zamanlarda gitarın gitar olduğu bir gruptuk. Şimdi de biraz öyleyiz.

Orçun: "Dadaruhi"nin sonuna kadar olan dönemde gitarları process ediyorduk, seslerinin gitar gibi çıkmasını istemiyorduk, elektronik müziğe yakın denemeler yapıyorduk... Bunlar, rock grubu imajından sıyrılmak için düşündüğümüz şeylerdi. Şimdi bulunduğumuz yer bu ikisinin karışımı gibi. Gene elektronik sesler var. Ama çok daha natürel, uyumlu bir sound oluştu. İlk zamanki hamlıkla "Dadaruhi" dönemindeki ses denemelerini düzgün bir zemine oturttuk.

Rock grubu imajından neden sıyrılmak istiyordunuz?

Gökçe: Rock deyince anlaşılan mainstream kalıpları kırmaya çalışan bir tavrımız vardı. Etkilendiğimiz insanlar hep mainstream'in dışındakilerdi. Özer gruba girmeden önce, dört kişi olarak giriştiğimiz bir çabaydı Replikas. Sonuçta, elimizdeki enstrümanlar gitar, davul ve bastı, ama etkilendiğimiz Aphex Twin gibi adamlar vardı.

Orçun: Kafamız karışıyordu. Bu sound'u müziğimize katmak istiyorduk, ama elimizdeki enstrümanlardan dolayı rock'a hapsolmuş gibiydik. Gitarla, gitara hiç benzemeyen bir elektronik sound peşinde koşmaya başlamıştık o dönem. İlk adım, Özer'in gruba girişi oldu. Böylece direkt elektronik enstrümanlarla istediğimiz sesi bulma fırsatı yakaladık.

Özer, sen gruba ne getirdin?

Özer: Ben girdiğimde, 2000 yılının başları, Peyote döneminin sonlarıydı. Tam anlamıyla laboratuar gibi kullanıyorduk sahneyi. Uzun doğaçlamalar yapardık, hiç parça çalmazdık.

Orçun: Özer'in ritmik olarak da çok katkısı oldu. Benim davulumla elektronik ritmler iç içe geçip eridiler.

Özer: "Köledoyuran" 2000'in sonlarında çıktı, benim pek müdaha-

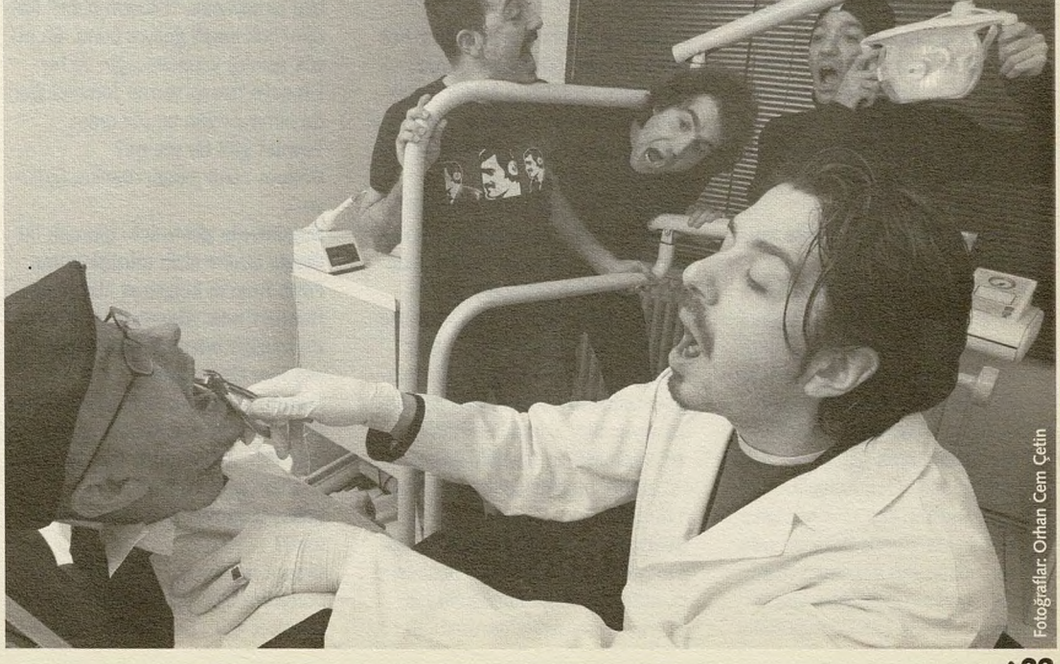

Fotoğraflar: Orhan Cem Çetin

Barkın (ritim gitar), Selçuk (bas gitar), Özer (klavye), Gökçe (vokal, gitar) ve Orçun (davul).

lem olmadı o albüme. Ben kendi aletimi öğrenmeye devam ederken, bir yandan da bu aleti Replikas müziğinde nasıl harmanlayacağımızı hep beraber öğrendik. Aslında hâlâ öğreniyoruz.

Gitara bir gıcığın var mı?

Özer: Yok, hiç alâkası yok.

Gitara bir tek gitaristin gıcığı var galiba...

Gökçe: *(gülüyor)* Evet. O dönemde Nekropsi'dekilerle konuşuyorduk. Mesela Tolga, gitarı gitara benzemesin diye boyunu küçük yaptırmıştı. Böyle gitardan nefret eden gitaristler durumu vardı. Zen'den Murat Ertel bir projesini anlatmıştı: İstanbul'da aynı kafada müzik yapan gitaristler sahneye çıkacak, mesela yirmi kişi aynı anda blues solosu atacak, herkes aynı anda "Smoke On The Water"ı çalacak. *(gülüyor)* Biz de bu ortamın bir parçası olmuştuk. Ama şimdi çok memnunum gitar çalmaktan. Gerçi hâlâ blues solosu atmıyorum.

Şimdiki kafanızla, ses denemeleri yaptığınız "Dadaruhi"de de bir prodüktörünüz olsun ister miydiniz? İsteseydiniz, o prodüktör Wharton Tiers olsun ister miydiniz?

Gökçe: Hayır, o dönem için zaten bir prodüktör istemezdik. Ama isteseydik de, o albüm için doğru adam Wharton değildir herhalde.

"Avaz"daki gitarlarda kantarın topuzu fazla kaçmamış mı sizce? Bunu Wharton Tiers mı yaptı, yoksa siz zaten yapacak mıydınız?

Gökçe: Biz zaten yapacaktık. Ona yolladığımız demolarda da böyleydi şarkılar.

Barkın: Wharton'ın yardım ettiği en önemli nokta, kafamızdaki sound'u gerçekleştirmek ve kaydetmekti. Kompozisyon ve düzenlemelere müdahale etmedi.

İlk dinlediğinde ne düşünmüş müziğiniz hakkında?

Selçuk: Listedekilerin hepsine aynı anda e-mail atmıştık. En çok ilgilenen Wharton oldu. Demoyu ve önceki albümlerimizi yolladığımızda, gerçekten çok ilgilendiğini söyledi.

Gökçe: Kendi dünyasını oluşturmuş, nereye gideceğini bilen gruplarla ilgilendiğini söyledi. Şarkı yazımımızı da çok iyi bulmuş.

Size ne gibi yönlendirmelerde bulundu?

Barkın: Bugünlerde kaydedilen albümlerin genelde ruhsuz olduğunu, ortak bir dinamik yaratmak gerektiğini söyüyordu sürekli. Bazı şarkıları bize 30 kere çaldırdığı oldu. Bize kalsa, üçüncü çaldığımız halini kabul edebilirdik, ama üstüne 27 kere daha çalmış olduk mesela.

Orçun: Şarkıların yapısına hemen hemen hiç karışmadı. Ama mesela, "Bahar" şarkısının sonlarına doğru, zeybek tavrıyla biraz salına salına gidiyorduk. Orada çok düştüğümüz, duyguyu kaybettiğimiz konusunda uyardı bizi. Haklıydı.

Ne malûm, belki zeybeği bozmuştur...

Gökçe: Haklı olduğunu düşünmesek zaten değiştirmezdik o zeybeği... Wharton New York'ta yaşıyor ve yemekten müziğe kadar çokkültürlülük durumlarına meraklı... Türk müziğini tanımıyor, Replikas müziği için "unique" diyordu, bizim gibi hiçbir grup dinlememişti. Ama geniş müzik zevki olan bir adam. Arap ve Balkan müzikleri dinlemiş zannedersem.

Merak edip satın aldı mı buralı albümleri?

Gökçe: Çok merak etmedi açıkçası. Birkaç kere plak almak ister misin diye sorduk hatta. İlgilenmedi. "Yörüklerde Boğaz (Throat Singing)" CD'si aldı bir tek.

Erkin Koray da dinletmediniz mi yani?

Gökçe: Valla anlattık, ama ilgilenmedi fazla. Mor ve Ötesi'ni, Duman'ı dinledi. Duman'ı bize daha çok benzetti, Mor ve Ötesi'ne oranla.

Orçun: Muhabbete çok zaman kalmadı. Stüdyo süreci çok yorucu olduğu için, molalarda AC/DC, Kiss falan dinliyorduk, o da bir yanda kafa sallıyordu. Günde 12 saat kamp gibi çalışıyorduk.

Selçuk: Glenn Branca, Wharton'a zurna sipariş etmiş. Zurna dışında, kendine sipsi aldı, Turkish zil aldı. Bir de padişah oyuncağı aldı: IV. Murat... Ben "ama bu padişah içkiyi yasakladı" dedim, "aa, süper" dedi... Farkında değiliz ama, biblo gibi kostümlü padişah oyuncakları var piyasada. İçinde de kitapçık var, o padişahın hayatını anlatıyor. Bu arada, bu oyuncaklar Çin malı. *(gülüyor)*

Gökçe: Wharton'un burada en ilgisini çeken şey küçük çay kaşıklarıydı. Meğer o kadar küçüğünü hiç görmemiş, Amerika'da yokmuş. Gittikten sonra arkasından bir paket kaşık gönderdik. *(gülüyor)*

"Taş Var Köpek Yok"u da onunla birlikte mi kaydettiniz?

Gökçe. Evet. Wharton o parçada upright bas çalıyor hatta.

O parçada bayağı uçmuş, kaptırmışsınız. Stüdyodaki normal haliniz böyle mi?

Özer: Albümü kaydetmiştik, yapılması gereken her şey bitmişti, stüdyonun son günüydü ve geç bir saatti. Son bir kutlama gibi çaldık o parçayı. Aslında o şarkıyı kaydedip albüme koymak gibi bir niyetimiz yoktu en başta.

Adamın biri deri altına doku nakliyle kendini kertenkele yapmış. Film müziği de böyle bir durum. Bir kereliğine kertenkele olabiliriz, ama sonra Replikas olarak kalacağız.

Orçun: Eskiden beri yorumladığımız bir parça "Taş Var Köpek Yok". Bunalımlar'ın o dönemde böyle ciddi bir garaj rock yapması çok enteresan. Çok seviyoruz.

Peki niye sakladınız parçayı?

Gökçe: Belki çoğu insan farkında bile olmayacak. "Hidden track" kavramı çok keyifli geliyor bana. En büyük aşırılığı yapabileceğin ve hiç kimseye hesap verme zorunluluğunda olmayacağın bir yer orası.

Tuvalet gibi bir yer mi?

Gökçe: Yatak odası diyelim. *(gülüyor)*

Bugünlerde gösterime girecek iki filmde birden sizin müziğiniz var. Fatih Akın'ın belgeseli "İstanbul Hatırası"nda, Alexander Hacke sizin müziğinizden galeyana gelmiş, çığlıklar filan atıyor...

Barkın: O parça çok eskilerde yaptığımız bir parçaydı, yıllardır çalmıyorduk. Film için yeniden düzenledik. "Şahar Dağı" diye bir şarkı.

Şahar dağı nerede? Şahar ne demek?

Orçun: Anlamı yok. Enstrümantal parçalara isim koymak çok mânâlı gelmiyor bize. Seslerin kurgulanması dışında, hikâyesi olan bir şey yapmıyoruz çünkü.

Bu durumda, hem enstrümantal parçaya isim koyuyorsun, hem dağa isim koyuyorsun. Bir değil, iki açıklama beklememiz lazım.

Özer: Parça da bizim, dağ da bizim. *(gülüyor)*

Fatih Akın, Orçun'a dünyanın en iyi davulcularından biri diyor.

Orçun: Teşekkür ederim. *(gülüyor)* Fatih'le eskiden, Peyote günlerinden beri tanışıyoruz. "Duvara Karşı"yı da çok sevmiştik. Belgesel için önce Fatih ve Hacke'yle buluştuk, tanıştık, beraber doğaçlamalar yaptık. İki hafta sonra da çaldık kameraların önünde... Bazı yönetmenlerin filmlerinde sadece bir şarkı için yazılmış sahneler olabiliyor. Scorsese, John Waters, Wim Wenders gibi. Fatih de onlardan biri. İyi müzik dinlediği için müziği görselleştirmeyi de başarıyor. Bize "siz Beyoğlu gibisiniz" demişti. Bir tarafta pavyon, bir tarafta rock bar, bir tarafta başka bir ideolojik durum dönüyor. Biz de müziğimizde her şeyden biraz almışız, Fatih'in yorumuna göre.

Doğru mu bu gözlem?

Gökçe: Bilmiyorum. Böyle net şeyler söylemek her zaman riskli. Ama çok da uzak değil bu tarif.

Orçun: Bence de uzak değil. Peyote'de çaldığımız dönemlerde yan taraf pavyondu. Sıkıldığımız zamanlarda gidip ordaki elektro saz ve ekolu sesli kadını dinlerdik. Bu iç içelik güzel geliyordu bize.

Gökçe: Fatih'te, normal olarak dışardan bir bakış var. Bir Alman bakışını bize tercüme ediyor gibi. İngiliz konsolosluğu patlamaları olduğunda şöyle demişti: Almanya'nın gördüğü en büyük terör RAF'tı, o da terör falan değildi. Almanlar bu kadar diken üstünde oturmanın ne demek olduğunu bilmiyor. Ama siz burada bir yanda patlamalar, bir yanda depremle bütün şehrin yıkılması tehlikesi içinde müzik yapıyorsunuz... Fatih böyle bakıyordu, ama açıkçası ben böyle hissetmiyorum. Bu tehlikeli atmosferin müziğimize yansıdığını düşünüyor. Oysa yansımıyordur. Ya da biz farkında değilizdir belki.

Müziğinizi besleyen bir kaostan bahsediyordunuz daha önceki söyleşilerimizde...

Gökçe: Müziğimizde bir kaos var, ama bir paranoya değil bu. Avrupalı hayatı çok daha sistemli ve oturmuş bir hayat. Oysa buradaki, o kadar tasarlanmış bir hayat değil. Kimlik konusunda da ciddi bir kaos söz konusu: Tam olarak nerden ge-

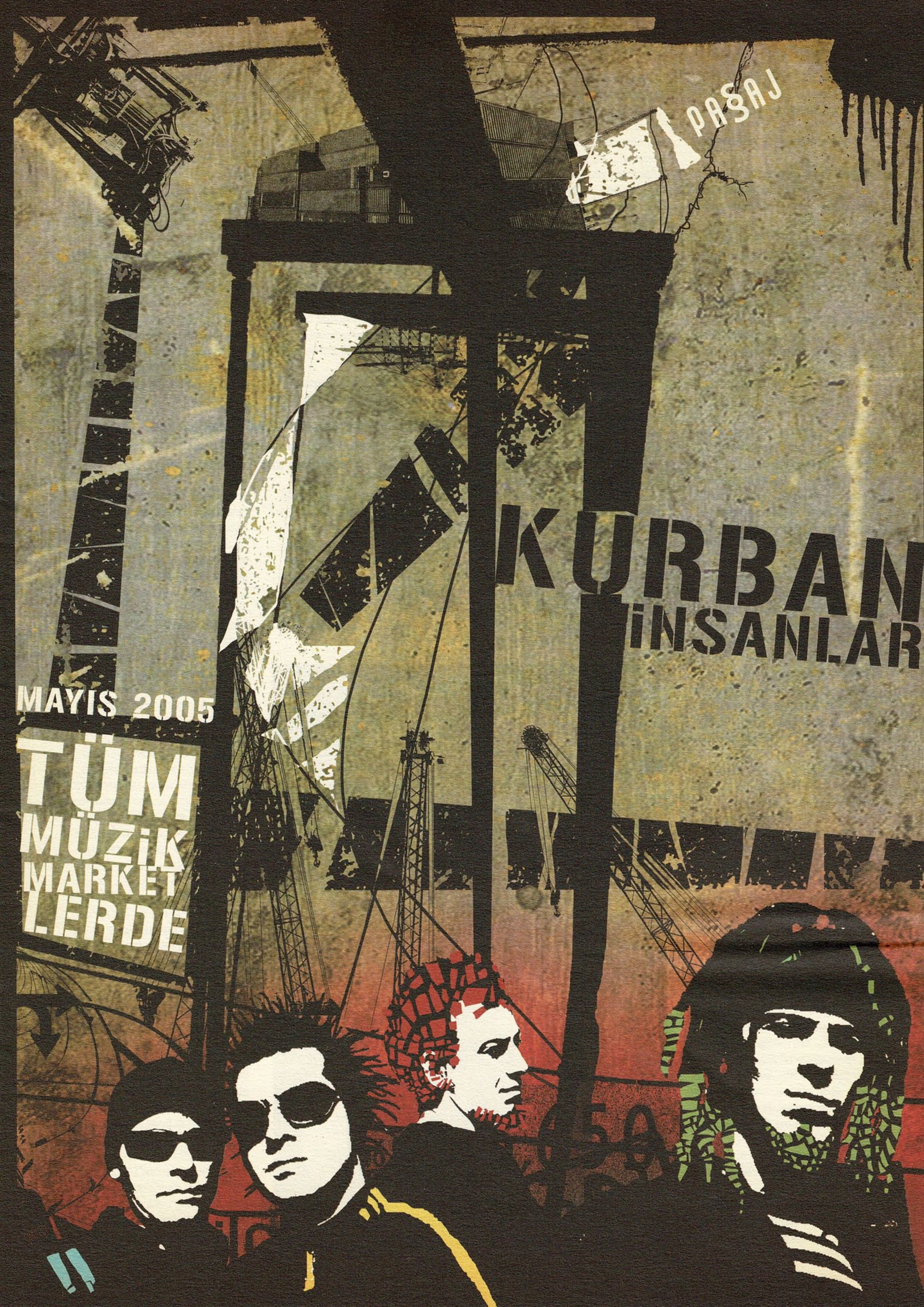
PAŞAJ
KURBAN
İNSANLAR
MAYIS 2005
TÜM
MÜZİK
MARKET
LERDE

lip nereye gittiğini bilmemek, Doğulu/Batılı hikâyesinin yarattığı ve bunlara eklediğimiz kendi içimizdeki kaos.

Alexander Hacke'yle çalmak nasıldı?

Gökçe: Einstürzende Neubauten çok ilgilendiğimiz, önemsediğimiz bir grup. Hacke'yi Peyote'de görmek de çok ilginç bir durumdu. Ama Hacke buraya Neubauten'in basçısı olarak değil, başka bir Hacke olarak geldi. Aslında solo işlerini de dinledim ve beğendim. Mesela "March Music" parçası harika: Bir takım marşları alıp, altını boşaltıp bozmuş, manyak bir şekilde bir araya getirmiş. Marşların her zaman vermek istediği totaliter bir tavır vardır, marşlar hep bir mesaj iletir, ama o parça komik bir mesaj iletiyor.

Kutluğ Ataman'ın "İki Genç Kız" filmi için de parçalar yazdınız...

Selçuk: Kutluğ Ataman, önce "Dadaruhi"den dördüncü şarkıyı filmin finali için istemişti. Daha sonra senaryo üzerinden çalışmaya başladık, filmi seyrettik ve diğer müzikleri yaptık. İki değişik karakter var filmde... Beyoğlu'nda takılan, varoşlarda yaşayan punk bir kız olan Behiye'nin parçalarını biz yaptık.

Gökçe: Gene bol gitarlı parçalar. Albüm için bile ayarı kaçmış dedin, filmdekiler ibreyi kırma noktasına gidiyor. *(gülüyor)*

Barkın: Bir teenage isyanı söz konusu olduğu için, çok agresif şeyler istendi bizden. Çok sert olduğunu düşünerek bir parça yapıyorduk, ama Kutluğ çok neşeli olmuş diyebiliyordu.

Gökçe: Film müziği yapmayı çok seviyoruz. Daha uçlara gitme şansı doğuyor.

Özer: Çok özgürce çalıştık ve arıza yaptık rahat rahat. Hatta, yemek sahnesi için Portekizce bir bossanova bile yaptık. Bir de dımtıs dımtıs bakkal tekno hazırladık: İki zengin çocuk Akmerkez'e giderken arabada çalan bir tekno müziğe ihtiyaç vardı. Kötü müzik yapmak çok eğlenceliymiş. *(gülüyor)*

Kendi albümünüzde neden rahat rahat arıza yapamıyorsunuz?

Gökçe: Normal hayatını yaşarken, bir seneliğine keşke bir denizci olarak yaşasam gibi hayaller kurarsın ya mesela, film müziği de onun gibi. Amerikalılar bu konuda çok bonkör: Duydunuz mu, adamın biri derisinin altına bir doku nakliyle kendini kertenkele yapmış. Hayatının geri kalanını kertenkele olarak yaşayacak. Film müziği de böyle bir durum. Bir kereliğine kertenkele olabiliriz, ama sonra normal Replikas olarak kalacağız.

Üç albümünüzde yayınladıklarınız dışında, farklı kayıtlarınızın da olduğunu duyuyoruz.

Gökçe: Mesela Melih Kibar'ın ilk enstrümantal parçasını yorumlamıştık. Bir derleme albüm düşünülüyordu, ama o proje yürümedi. Melih Kibar dinlediğinde duygulanmıştı, çok sevmişti... Bir de Hakkı Bulut'tan "Falcı" yorumu yapmıştık, yine bir derleme için. O da piyasaya çıkmadı... Bu yeni albüm için Erkin Koray'dan "Gün Doğmuyor"u istedik, ama vermedi.

Neden?

Orçun: Bilmiyoruz, Baba'yı fazla kurcalamamak lazım. Şimdi İstiklâl Marşı'nı yeniden bestelemiş. Çünkü şimdiki bestenin yanlış olduğunu düşünüyormuş. Televizyonda rastladım, "besteledim, bende duruyor, zamanı gelince ya veririm ya vermem, belli olmaz" diyordu. *(gülüyor)*

Albümün adı neden "Avaz"?

Gökçe: Avaz, ses demek. Yüksek ses anlamında kullanılıyor daha çok. Müzikle uğraşanlar için sesle ilgili kelimeler bir nevi fetiştir. Mesela Murat Ertel soyadında tel olmasını çok seviyor. *(gülüyor)* Bu albümün avaz avaz bağıran bir tarafı var. Yüksek sesli bir albüm oldu. Avaz ismi çok uygun.

Ali Avaz geldi mi aklınıza?

Gökçe: Ali Avaz hep aklımızda! *(gülüyor)*

Orçun: 45'liklerini hep dinliyorduk ve altımıza ediyorduk... Rahmetli babam da çok severdi.

Gökçe: Ali Avaz güzel adam. Prodüktörlük tarafı da var; zamanında Cem Karaca, Erkin Koray plaklarını çıkarmış. Cesur bir adam, hiç olmayacak işler yapıyor. Sinirli bir yanı var, o yüzden seviyoruz.

Bu albüm için "Dadaruhi"deki "Ömür Sayacı"nı neden yeniden kaydettiniz?

Barkın: Soundcheck'lerde ve provalarda şarkıların garip yorumlarını yapmayı seviyoruz. "Ömür Sayacı" da bu imkâna en açık olanlardan biri. Latin versiyonunu bile yapmıştık... Bir Ankara konserinde durup dururken şimdiki versiyonunu çaldık ve çok hoşumuza gitti. Sonra yaylılar ilave ettik.

Özer: İlk halinde birebir plaktan aldığımız bir sample kullanmıştık: Adnan Varveren bestesi, Durmuş Çiğdem'in okuduğu "Dertsiz İnsan Gördün mü Hiç" şarkısından.

Gökçe: "Ömür Sayacı", iki akor üstüne giden eski bir rock'n'roll parçası gibi aslında. O parçanın doğasını yeni keşfettik belki.

Özer: Diğer albümlerle bu albümün tavrı arasında bir köprü gibi oldu o parça.

"70 Apartman Dairesi" diğer iki albümle en çok ilişkili parça gibi duruyor. Sanki onlardan artakalmış...

Gökçe: Olabilir. Ama o albümlerde pek olmayan neşeli bir havası da var... "Avaz" için yüksek sesli bir albüm diyoruz ama, bir yandan da en sakin parçalarımız da bu albümde. Mesela "Reddiye", hiç yapmadığımız kadar sakin bir parça. "Bahar" da bir ölçüde öyle...

Bu albümün bir güzelliği de, sözlü şarkıların sayısındaki artış. Hangi ihtiyaçtan doğdu bu durum?

Gökçe: Şarkı sözlerine daha fazla kafa yormaya başladığımız bir gerçek. İlk iki albümde vokali bir enstrüman olarak görme durumumuz vardı. "Gerektiği yerde gerektiği kadar olsun, o kadarı yeter" diye düşünüyorduk. Bu albüme doğru şöyle hissettik: Madem söz yazıyoruz, biraz daha ciddiye alalım bu işi... Kimi zaman çağdaş şiirlerden, kimi zaman Anadolu edebiyatından etkileniyoruz. Ama müzikte olduğu gibi, sözlerde de içine hep bozguncu bir şeyler ekleme eğilimimiz var.

Enstrümantaller fazla fikir taşımıyorlar içlerinde. Oturup şarkı yaparken, üstüne daha fazla konuşma gibi şanslar oluyor. Şarkı formu daha uzun soluklu ve iyi.

Barkın: "Dadaruhi" sonrası geçiş döneminde, şimdi hiçbirini çalmadığımız enstrümantal parçalar yaptık. Ondan sonra, herkese şarkı yapmak daha çekici gelmeye başladı.

Gökçe: Ben bunu gitar çalmaya bağlıyorum. Aslında kişisel olarak, gitar çalmaktan çok, vokal yapmayı sevdiğime karar verdim... Enstrümantal parçaların ortaya çıkışıyla şarkı formuna yakın parçaların ortaya çıkışı farklı süreçler. Enstrümantaller konserlerde doğan, doğaçlamalardan beslenen şeyler. Fazla fikir taşımıyorlar içlerinde. Çalarken kendi halini buluyorlar, sonradan fazla müdahale etmiyoruz... Ama oturup şarkı yaparken, üstüne daha fazla konuşma, her tür eğilimini yansıtma gibi şanslar oluyor. O yüzden şarkı formunun daha uzun soluklu ve iyi olduğunu düşünüyorum.

Belki gitarların da etkisiyle, Replikas şarkılarının eski boşluklu yapısı pek kalmamış sanki. Dinleyicinin hayal gücüyle kendi başına gidebileceği yerlere, artık elinden tutup siz götürüyorsunuz sanki.

Özer: Bence yine çok boşlukları olan, açık uçlu bir albüm bu da. Kontrollü bir boşluk var gibi geliyor bana. Şarkıları teker teker dinleyince değil ama, albüm bittikten sonra kalan bir boşluk hissi var.

Orçun: "Köledoyuran"ı örnek verirsek, senin boşluklu dediğin o müzik, o albümün cahil cesaretiyle, kafadan dalarak kaydedilmiş olmasıyla ilgilidir belki. Bu albümde pek

çok şeyi öğrenmiş olduğumuzu düşünüyorum. İncelikli bir işçilikle bu albümü kotarmaya çalışmanın verdiği his, dinleyeni kontrol altına almak istediğimizi düşündürtmüş olabilir.

Hâlâ "gulyabani müzik" mi yaptığınız?

Gökçe: Yok, biz o tabiri çoktan terkettik.

Orçun: En iyi şaka en kısa sürendir demiş ya Johnny Rotten, Sex Pistols'ı dağıtırken... *(gülüyor)*

Barkın: İlk ortaya çıkıp bir yerlerde çalmaya başladığımız yıllarda "abi, size afiş yaptık, altına da progressive rock yazdık" dedikleri zaman, tüylerimiz diken diken oluyordu. "Buna karşı bir şey bulalım, itiraz da edemesinler" diye düşünüp bir espri sonucu ortaya çıkmış bir tabir bu. Senelerce üstümüzde kaldı.

Orçun: Gulyabani müzik tabirini seçmemizin mantıklı sebebi var tabii. Bizim kültürümüzdeki masalları, cinleri, perileri çağrıştıran bir hava taşıyor. Mesela Erkin Koray'ın "Mağarada Düğün" parçası çok psychedelic imaja sahiptir. Bu kültürü, bu imajları dönüştürüp biz de kullanıyorduk şarkılarımızda.

"Zift"te de şarkı sözü yok. Neden adı "Zift"?

Gökçe: Zift gibi parça işte. Aramızdaki kod adı "Rock'n'roll"du. Ana ritminde bir psychobilly havası var.

"Zift" güzel isim. Albüm ismi de olurmuş pekâlâ.

Özer: Parça ismiyle albüm isminin aynı olmasını tercih etmiyoruz.

Parçanın ismi "Avaz" olurdu, albümünki "Zift" olurdu... "Dadaruhi"deki "Deli Halayı" ikinci bölümüyle devam ediyor bu albümde.

Neden?

Gökçe: "Olmazlar, gelmezler, hiçbir zaman bilmezler"di ilkinde sözler. Şimdi "oldular, geldiler" şeklinde...

Barkın: O şarkının aslında daha o zaman da bir devam bölümü vardı, ama sonra onu atmıştık. Ama aklımızda hep kaldı.

Ama bu sefer müzik farklılaşmış, halayın halaylığı kalmamış.

Barkın: Doğru, artık halay değil, ismi öyle olmayabilirdi. Devam eden, sözler sadece... Dolasıyla ilkinden tam da bağımsız şarkı sayılmaz aslında.

Rüyalar, kâbuslar, dada, gerçeküstücülük... Şarkı sözlerinizin yapısında hâlâ bunlar yer alıyor...

Gökçe: Sözleri çok açık bir şekilde ortaya atmaktan her zaman kaçınıyoruz. Sadece insanın içindeki derdin, tasanın özünü, çekirdeğini ortaya koymaya çalışıyoruz, ki dinleyenler başka yerlerden de bağlantılar kurabilsin.

Aslında şarkı sözlerinizde mizah da var...

Orçun: Bu albümde özellikle "Dayan"da var: Adamın boyunun şarkının her bölümünde yükselmesi, 15 metreyken 115 metre olması gibi anlam kaymaları bence mizah duygusu yaratıyor.

Gökçe: Bizdeki bozma merakından da kaynaklanıyor bu. O tür mizahı hep sevmişimdir. Lounge Lizards'ın bir parçasına John Lurie "ben küçük bir kızken..." diye başlar. Çok hoşuma gider böyle şeyler.

Barkın: Şöyle bir dertten muzdarip olduğumuzu düşünüyorum. Özellikle "Dadaruhi" zamanlarında farkettim: Kimi şarkılarımızın gerçekten bazı hikâyeleri, konuları var, gerçekten bir şey anlatıyor, ama hiçbir şekilde bunu insanların kafasına sokmak istemediğimiz için, içlerini deşmiyoruz. Ama herkes kendi payını alsın diye dinleyiciye bırakılan parçalar, çok da yanlış anlaşılabiliyor.

Gökçe: Madem dinleyiciye bırakıyorsun, ona yanlış anlaşılma demeyeceksin o zaman...

Yanlış anlaşılma durumuna bir örnek versenize.

Barkın: "Kemir Beni" şarkısındaki birinci tekil şahıs kullanımının, yazan kişinin kendi depresyonlarıyla alâkalı olduğunun düşünülmesi. Aslında hiçbir alâkası yok. Şimdi konunun ne olduğunu anlatırsam olmaz.

Bir seferlik söyleyiver.

Barkın: "Aylardır ölüyüm, çürümüş bedenim" diye başlıyor şarkı. Yıllar önce Gökçe'yle bir site bulmuştuk. Bu sitede ölen porno yıldızlarının ölüm sebepleri yazıyordu ve yüzde 90'ı intihardı, gerisi de uyuşturucu... İntihar edecek seviyeye gelmek pornoculara mahsus bir şey. Bizimle bir alâkası yok. *(gülüyor)* Yani, daralıp daralıp şarkı yazıyor değiliz.

Daralıp da yazdığınız şarkı yok mu hiç?

Barkın: Tabii var. Ama biz sürekli daralmakla suçlanıyoruz.

Gökçe: Daralıp şarkı yazma deyince "Karabasan" geliyor aklıma. O tam öyle bir parçaydı. Birinci tekil şahıs yazınca, her şey gruba malediliyor. Böylece sıkıntılarını paylaşan grup muamelesi görüyoruz... Aslında grup içinde bile bunları konuşmuyoruz. Ben de bazı sözleri neyi düşünerek yazdığımı söylesem, grup içinde bile "deme be, yıktın hayallerimi" diyecek adamlar vardır. *(gülüyor)*

"Abi, size afiş yaptık, altına da progressive rock yazdık" dedikleri zaman, tüylerimiz diken diken oluyordu. Buna karşı ortaya çıkmış bir tabir "gulyabani müzik".

Söyleşi: ***Derya Bengi***

Gilles Deleuze

Spinoza
Pratik Felsefe

Ethica zorunlu olarak bir sevinç etiğidir:
Tek değerli olan, tek kalıcı olan,
ve bizi eyleme ve eylemin kutluluğuna yaklaştıran şey sevinçtir.
Kederli tutku daima yetersizlikten kaynaklanır.

G.D.

Norgunk Yayıncılık
AG 116 Selçuklar Sokak 35 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 351 83 24
www.norgunk.com / info@norgunk.com

redd

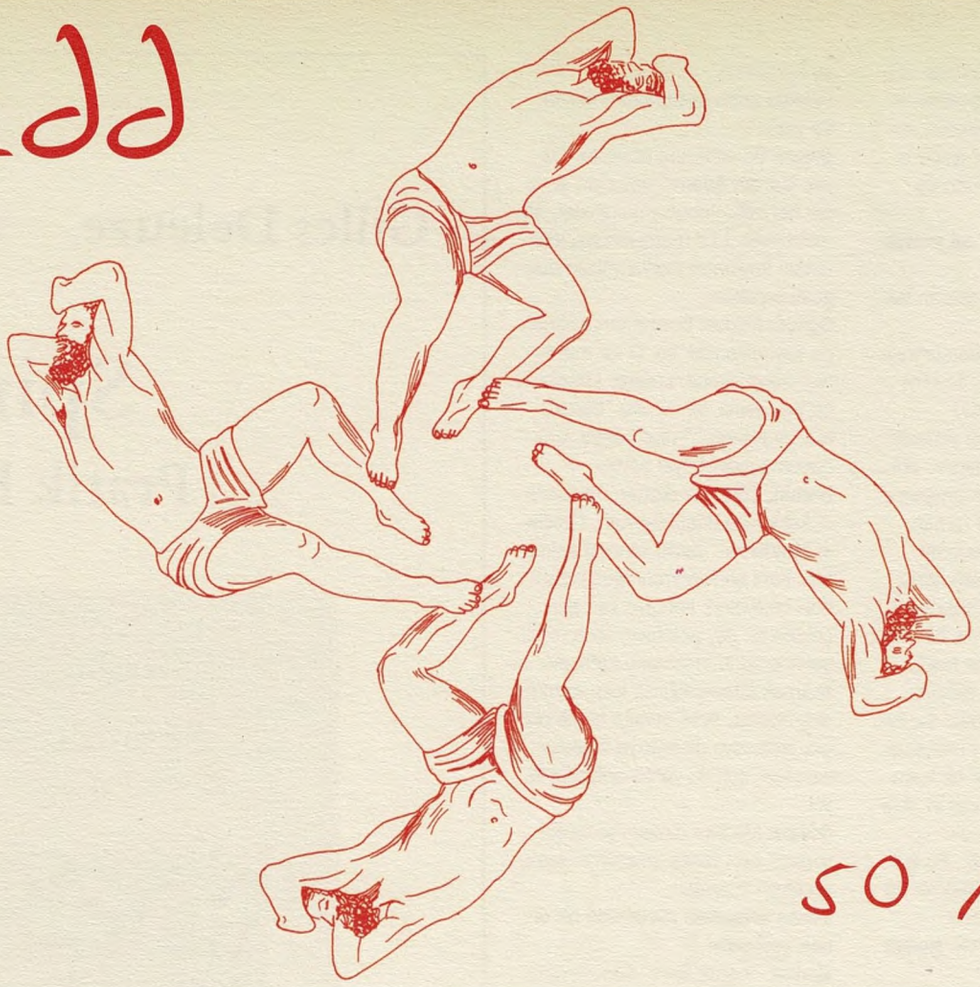

50 / 50

www.grupredd.com

Cd ve kaset tüm müzik marketlerde.

stardium

GÖKSEL

Bir şarkısında "kızdığımı dünyaya haykırmaya karar verdim" dediğine kanmayın, gücünü naifliğinden alan bir şarkı dünyasının çiçeklerini deriyor Göksel, dördüncü albümü "Arka Bahçem"de gene. Göksel'le bir araya geldik, öteden beriden konuştuk.

SÜPERSTARIM KİBARİYE

Bu kadar sık röportaj verildiği dönemlerde laf tükeniyor mu?

Göksel: Geçen gün bir arkadaşımdan ciddi bir uyarı aldım, çok fazla konuşuyormuşum. Bazı şeyler kendime kalmalıymış. Galiba röportajlarda çok fazla kendi hayatıma dair laf ediyorum. Bir de albümün adı "Arka Bahçem" olunca, oradan başlıyor, iç dünyalara iniyoruz. Belki gerçekten de söylememem gereken şeyleri söylüyorum. Ama ne yapalım, ok bir kere yaydan çıktı.

Normalde popüler şarkı sözleri ortalama seksen kelimeyle yazılıyor. Bunun birazcık dışına çıkan biri olduğunda da sanki her dediğine inanılıyor, mesela "Benim kendimle bir derdim var" diyorsun, mesele doğrudan Göksel'in kendisiyle derdi oluyor. Acaba şarkı sözlerine inanmak istediğimiz şarkıcılara mı ihtiyaç var? Yoksa bir soyutlama problemi mi yaşadığımız?

Bu doğru aslında. Ben kendi durumum için konuşuyorum, ama bir yandan herkes depresyonda, herkesin kendisiyle ilgili bir derdi var. O yüzden benim kendimle ilgili sorunumu sorarken aslında kendisine de paye çıkartıyor soran insan. "Depresyondayım" zamanlarında, "ya aslında ben de sevgilimden ayrıldım" diye biten röportajlar hatırlıyorum. Sokakta çiçek satan çingene bir kadın, "kız kız, benim herif beni terk etti, deprasyondayım" demişti yanıma gelip. O zaman olayın ne hale geldiğini görünce çok şaşırmıştım, komiğime gitmişti. Aslında o şarkıda bahsettiğim de tam tersiydi, sevgilinden ayrılmakta o kadar da üzülecek şey olmadığıydı. Ama herkes bambaşka bir yerinden algıladı.

Bu sana atfedilen kimliği de değiştirdi; biçare, naif küçük kız Göksel oldun...

Bu albüme başlarken en rahatsız olduğum şey buydu; Türk filmlerindeki acıların kadını ya da başına her türlü şey gelmiş saf masum kız gibi algılanıyordum. Biraz saftirik olduğum doğru, biraz melankoliğim, depresyona da girdim zamanında, ama yok, o kadar da değil yani! Sonuçta dördüncü albümünü yapmış, şu an evlenmiş olsa da hayatının çoğunu yalnız geçirmiş, bu arada çok ciddi özgürlük mücadeleleri vermiş bir kadınım ben. Bu tarafımı kimse görmedi; belki bu benim de işime geldi. Kendime de kızıyorum, neden böyle algılanmasına izin verdim diye.

Arkadaşların uyarıyormuş ya röportajlarda kendini çok fazla ele veriyorsun diye, şarkı sözlerini yazarken böyle bir otokontrolün var mı?

Yok, zaten kendimi ele vermem oradan çıkıyor. Şarkı sözlerinden yola çıkarak herkes soruları soruyor. Belki de doğrusu bu değil. Kendimi gerçekten iyi hissediyordum, hem de o acıların kadını imajından kurtulmak isterken bu şarkıları yazdım.

Biraz saftirik olduğum doğru, biraz melankoliğim, ama o kadar da değil! Sonuçta hayatının çoğunu yalnız geçirmiş, özgürlük mücadeleleri vermiş bir kadınım ben.

Gelirken bir taksi şoförüne denk geldik, hiçbir şey sormadan "31 yıldır bu işi yapıyorum, kuş gibiyim" dedi: "Kendimle hiçbir problemim yok. Doğal malzemelerle beslenirim; sarmısak, soğan yerim. Bir de akşamları rakı içerim." Hiç böyle bir kuş hafifliğinde hissettin mi kendini?

Yok, o kadar değil. Maalesef kaygılı bir insanım. Karar verdim diyorum, ama aslında sonrasında yol almak, o kararları uygulamak o kadar kolay olmuyor. Fark etmek yolun yarısı olsa bile... Kaygılıyım, her şeyi dert ederim kendime, o kadar hafif olamıyorum.

Normalde kendini rahat ele veren, kolay tarif eden bir kişi misin? Yoksa bu sadece şarkı sözlerine özgü mü?

İnsanlara çok yakınlaşamıyorum, en azından kısa süreler içerisinde... Galiba kendimi o kadar da ele vermiyorum. Mesela herkesin zannettiği kadar sakin biri değilim. Belki de saklamaya çalıştım bu tarafımı. Çünkü uslu bir kızı herkes sever, ama bakalım yaramaz bir kızı kim sevecek?

Mesela hiç bağıra çağıra kavga ettin mi?

Ben bağırdığımı zannediyorum, ama yok, bağıramıyormuşum.

Güzel küfür edebilir misin?

Yok, onu da yapamıyorum, yakışmıyor bile ağzıma. Alper (Erinç) bayağı küfürbazdır; onunla beraber olmaya başladığımdan beri ağzım bozuldu. Kardeşlerim falan tepki gösteriyor. Benim yaptığım en büyük yaramazlık bence –bununla gurur duyuyorum– çok tutucu olan ailemle mücadelem. Sonuçta Elazığlılar, evlenip İstanbul'a, Suadiye'ye yerleşiyorlar ve ben burada doğuyorum. Oranın gelenek göreneklerine göre beni büyütmeye çalışmışlar, ama olmamış. Onlar üniversite mezunu olup, okuldan hali vakti yerinde biriyle evlenip çocuk sahibi olmamı falan bekliyorlardı.

Başka kardeşin var mı?

İki kardeşim var, ben ablayım. Bir de hep onlara örnek olmalıyım diye büyütülmüştüm. Ama üniversiteye başlayınca istemediğim bir hayata doğru gittiğimi fark ettim.

Ne okuyordun üniversitede?

Felsefe. Aslında psikoloji okumak istiyordum. Şimdi bakıyorum da, şarkılarda psikologluk yapıyorum bir nevi. Üniversite dönemi "Karar Verdim"de yazdığım her şeyi yaptığım dönem. Beni tanıyan hiç kimse inanamadı yaptıklarıma: Okulu bırakıyorum, şarkı söylemeye başlayacağım diyorum, daha özgür bir hayatım olsun, yalnız yaşayacağım diyorum ve de bunların hepsini yapıyorum.

Bu kararlarını ailene ilk söylediğinde ne oldu?

"Senden hiç beklemezdik!" dediler. Annem "hani sen korkaktın, nasıl yaparsın bunu?" demişti hat-

→29

ta. Gerçekten cesaret gerektiren şeylerdi, yalnız yaşamak bile.

Nerede oturuyordunuz?

Ailemle Suadiye'deydik, sonra Mecidiyeköy'de bir arkadaşımın yanında kalmaya başladım.

Söyledin ve gittin mi evden?

Evet. O kadar kararlıydım ki, hiçbir şey yapamadılar. Sadece üzüldüler, o da bir dönem devam etti. Sonra baktılar ki kötü bir şey olmuyor, durumu kabullendiler. İyi ki de o zaman bunun mücadelesini vermişim, yoksa şimdi hiç istemediğim bir hayatı yaşıyor olabilirdim.

Aileninki günlük hayatını daraltan bir tutuculuk muydu, yoksa sadece senin taleplerin mi çok fazlaydı?

Belli saatte evde olmalar, orada burada kalamamalar, tabii günlük hayatımı daraltıyordu. Belki o zamana kadar ufak ufak mücadele etseydim, onlara da "evet" diyebilirlerdi. Ben her şeyi bir seferde yaptım.

Sonra kardeşlerine nasıl örnek olmuş oldun?

Mesela kızkardeşim akademiye gireceğim dedi, hâlâ resim okuyor. Annemlerin durumu çok komikti; bir ara kızkardeşim hippi gibi dolaşıyordu, sonra okuldan birisiyle evlendi. Erkek kardeşim de Manga'nın tur operatörü şu anda. Hiçbir şey annemlerin hayal ettiği gibi olmadı yani.

Baban ne iş yapıyor?

Bir sürü işten sonra, şu anda yaptığı klima pazarlamak.

Asıl yapmak istediğinin müzik olduğuna nasıl karar verdin?

O da ayrı bir hikâye tabii. Aslında annemlerin garip bir çocukları olduğunu anlayamamaları daha garip. *(gülüyor)* Çünkü ben sürekli şarkı söyleyen, avazı çıktığı kadar bağıran bir kızdım. Hiç normal değil. Erkek kardeşim mesela, "ne olur sus, yalvarıyorum, rezil oluyorum" derdi. Sokaklardan duyulurdu sesim. *(gülüyor)*

Neler söylüyordun?

O dönemde ne popülerse. Mesela başına gelecekleri bilmeden babam bana ilk Ajda Pekkan'ın "Süperstar" albümünü almıştı. Oradaki bütün şarkıları ezbere biliyordum. O dönemler Hümeyra'nın ilk plaklarını keşfetmiştim, onları söylüyordum. Sezen'in şarkılarını seviyordum...

Bunların hepsini eve alan baban mı?

Evet, babam müziğe çok meraklıdır. Aslında farkına varmadan müziğe de beni o yönlendirdi. Kendisi için aldığı Neşe Karaböcekler, Esengüller falan doğrudan repertuarıma giriyordu.

Babanın müzikle doğrudan bir ilişkisi var mı?

Hayır, sadece çok güzel şarkı söylüyor ve müziği çok seviyor. O kadar ki, sonradan babam isteğim üzerine gitar aldı.

Ama o da kaşınmış.

İstemem, yan cebime koy!

Yaş kaç o zaman?

Ortaokuldaydım. Fakat gitarı o ara öğrenemedim. O kadar çok isterken neden öğrenemedim, bilmiyorum. Sonra 1998'de falan tekrar elime aldım. Çünkü şarkı yapıyordum, ama akorlarını başkaları buluyordu. İlk albüm böyle çıkmıştı. Bu işi hallet-mem gerek diye düşünüp çalmaya başladım. Herhalde çocukluktan kalan bilgiler tazelendi.

Evden ayrılıp arkadaşının yanına taşındıktan sonra nasıl geçiniyordun?

Anketörlük yaptım, nüfus sayımında görevli olarak çalıştım. O işlerden küçük paralar kazanıyordum, sonra da şarkı söyleyerek para kazanmaya başladım zaten. Levent'te Plaza Inn diye bir yer vardı, '91'de orada şarkı söylemeye başladım.

İlk geceni hatırlıyor musun?

Kıvanç K ile birlikte çıktık. O da Boğaziçi'ndendi; müzik kulübünden bir arkadaşım tavsiye etmişti. Çocuğun popüler müzik piyasasına girmek gibi bir niyeti yokken, kader dediğin böyle bir şey, onu ikna ettim ve birlikte çalışmaya başladık.

O işi nasıl aldın?

Liza Tuna diye bir menejer vardır, onunla tanışmıştım. Uzun hikâye... O sıra gözüm hiçbir şey görmediği için konservatuara gireyim dedim, konservatuar öğrencilerinden biri beni şan çalıştırmaya başladı, sonra da "senin yapmak istediğin şey şancı olmak değil, okula girmen çok doğru olmaz" dedi. Bir yerlerde şarkı söylemeye başlamamı önerdi. Bu arada ben sürekli konservatuarda takılmaya başladım. Bu çekingen halimle nasıl yaptıysam, oradan bir çevre edindim ufaktan.

İlk başladığında ne tür şeyler söylüyordun?

Yeni Türkü, Bülent Ortaçgil, Sezen Aksu, aklınıza ne gelirse. O zaman Türk pop müziği patlaması yoktu, ki daha güzel şarkılar vardı.

İlk kendi şarkını ne zaman yaptın?

Tam o dönem Ahmet Hâşim'in bir şiirine müzik yapmıştım: "Herkes Kendi Payını Alır". İlki o, belki şarkı bile sayılmaz. Bir de şansım yaver gitti, şarkı söylediğim yerler dolmaya başladı. Sonra Türk pop müziği patlayınca, plak şirketlerinden teklifler almaya başladım. Biraz daha tecrübe kazanmam lazım diye düşündüm o sıra, çünkü sahne gerçekten de en iyi okul bence. Kafamda artık albüm düşüncesi olduğu için de şarkıların arkası geldi.

Bu arada ailenle ilişkin nasıldı, seni dinlemeye geliyorlar mıydı?

Babam bir kere dinlemeye geldi. Ne yapsam ona beğendiremiyormuşum gibi bir hisse kapılıyorum.

Hâlâ mı?

Hâlâ. Şu anda durumdan hoşnut, ama sanki babam –onun çok yetenekli olduğunu düşünüyorum– bıyık altından gülüyormuş gibi geliyor. Belki bu benim paranoyam.

Bir durum olsa, şarkı söyleyemesen, söz yazarlığı keser mi?

Böyle olacağını hiç tahmin etmezdim, ama söz giderek daha ağır basmaya başladı. Halbuki başta şarkı söylemeden duramayacak haldeydim.

Nasıl durumlarda daha yakın oluyorsun şarkı yazmaya?

Belli olmuyor, ama bir dönemi olduğu kesin. O dönem geldiğinde arka arkaya yazıyorum. Çok mutsuz olduğum zamanlarda içimden hiçbir şey yapmak gelmediği için, o dönemi atlattıktan sonra yazıyorum.

Bu hemen o şarkıları bir albüm halinde görme arzusu doğuruyor mu, yoksa şarkıların çıkmış olması yeterli bir haz mı?

Bu sefer mesela, bir bütün olarak sadece şarkılar bize nasıl bir his veriyor diye, hepsini arka arkaya sadece akustik gitarla kaydettik; o kadar heyecanlandım ki... Albümü öyle çıkartmak istedim nerdeyse. Ama bir yandan da bu aranje edilince nasıl olacak, onun da başka bir heyecanı oluyor. Albüm çıkışı çok garip bir his. Eskiden bestecilerin verdiği röportajlarda "bu şarkılar benim çocuklarım" lafları okuyunca gülüyordum. Ama hakikaten öyleymiş. Bir yandan sorumluluk duygusu var. Hem o şarkıları yazmakla, hem de söylemekle sorumluyum. Korktuğum bir tarafı da var, kendimle ilgili çok şey söylediğimden, o albümün beğenilmemesi, bir anda benim reddedilmem gibi bir şeye dönüşüyor.

Şarkıdaki en önemli cümle, "düşündüm banka soymayı / uluorta soyunmayı / hayatımdaki herkesi vurmayı"ydı. Sevgilinden ayrılmaktan çok daha önemliydi, anlaşılmadı.

Böyle bir risk şart mı?

Aslında bu işin o çok basit denklemini bilmeme rağmen, böyle hissetmekten kendimi alamıyorum. Mesela bu albümün adı: "Arka Bahçem". Benim arka bahçemle çoğunluğun arka bahçesi ne kadar benziyorsa, albümü o kadar sevecekler. Beni sevip sevmemeleriyle alâkalı olmadığını biliyorum, ama insan öyle düşünemiyor. "Körebe"den sonra çıkan albüm çok fazla tiraj görmedi, bu beni bayağı üzdü. O yüzden satış umurumda değil diyemiyorum, bayağı üzülüyorum çünkü. Çünkü çok emek harcıyorum. İnsanların neleri dinlediğini, neleri beğendiğini görünce biraz haksızlığa uğramış hissediyorum kendimi. Belki bir daha hiçbir zaman "Körebe"deki kadar tiraja ulaşamayacağım, çünkü orada yanlış anlaşıldığım için o kadar çok sattım.

Kaç satmıştı "Körebe"?

300 bin. Bu çok iyi bir rakam, çünkü herkes yalan söylüyor. *(gülüyor)* Şimdi bu albüm de gayet iyi gidiyor, ama yine de "Körebe"yi yakalayabileceğini sanmam.

Hayatta yaptığın işlerden en fazla ilgi görenin, senin yaptığın ironinin farkedilmediği bir şarkı olması sokaklarda gördüğümüz insanlara dair ne söylüyor sence?

Mazoşistlikle ilgisi var galiba biraz. Doğu ülkelerinde acı sonuna kadar yaşanır ya, o en düz haliyle bir sürü insanın hissine tercüman oldum. Bence o şarkıdaki en önemli cümle, "düşündüm banka soymayı / uluorta soyunmayı / hayatımdaki herkesi vurmayı"ydı. Bu his sevgilinden ayrılmaktan çok daha önemliydi, ama anlaşılmadı.

"Depresyondayım" hiç de Doğulu tarzda bir acının ifadesi değil bir yandan...

Doğru, hiç değil. Bilmiyorum, galiba bu albümün alıcısı çok daha gerçek.

Bir röportajda "Kim bilir"in bu versiyonunun evde oynarken çıktığını söylemiştin. Bunun başka örnekleri var mı?

Çok. Bazen insan kendi zevki için söyler ya, Alper

duydu ve yapalım dedi. Şarkıların çoğu evde oynarken çıkıyor aslında. Oturup şarkı yapayım dediğimde de çıkabilir, ama öyle güzel olmuyor.

"Kim bilir"in ayrıca bir mânâsı var mı?

Çok özel bir yeri yoktu aslında. Fakat şarkının sözlerinin ne kadar güzel olduğunu bu haliyle fark ettim. Artık özel bir anlamı var. Kibariye de çok özel bir kadın.

Tanışıklığın var mı?

Hayır, yok. Bir röportajda, "Neşe Karaböcek, Esengül, Kibariye, bunlar birbirlerine benzeyen kadınlar ve sen de onlara benziyorsun. Bunu bilerek mi seçiyorsun" diye sordular. Çok hoşuma gitti. Hiç bilerek değildi, ama farkında olmadan böyle bir tercih yapmışım.

Çocukluğun onlarla geçmiş ama...

Doğru, babam sağolsun. Onlar gerçekten hiç popülarite kaygıları olmayan kadınlar, çok güzel sesleri olmasına rağmen.

"Kim bilir"i ilk dinlediğin zamanları hatırlıyor musun mesela?

Hatırlıyorum, 80'ler başıydı. Kibariye'nin sesinin garip bir pusu var ya, ne kadar hoş bir sesi olduğunu düşündüğümü hatırlıyorum. Çok delicesine dinlediğim biri değildi ama. Neşe Karaböcek'ten ziyade, Gülden Karaböcek'i severim bir de. O da enteresan bir kadın aslında.

Onun hangi şarkıları var aklında?

"Dilek Taşı". Sesinin rengi çok güzel, galiba şarkılarının çoğunu kendisi yazmış.

Kendi şarkılarını yapanları kayırıyorsun...

Kayırıyorum, evet. Mesela Hümeyra'yı da kayırıyorum. Fazla kimse bilmiyor, iki tane inanılmaz plağı var. Bazı şiirleri kendi bestelemiş, kendi sözleri de var. Şarkıcı olarak çok güçlü bir performansı olmasa da, o kadar güzel ifadeli söylemiş ki...

Başka kimleri dinliyorsun?

Morcheeba'yı, Porthishead'i, Suzanne Vega'yı seviyorum. Natacha Atlas'ı çok beğenirim. Bülent Ortaçgil'in "Benimle Oynar mısın" albümündeki bütün şarkılar çok güzeldir. Şebnem Ferah'ın ilk albümündeki şarkıları çok beğeniyorum. Evde Türkçe müzik çok fazla dinlemiyorum artık.

Sabah kalktığında ne dinlersin mesela?

Bazen popüler müzik çalan radyoları dinliyorum ya da chill out şeyler de olabilir. Aslında her zaman için daha chill out müzikleri tercih ediyorum. Sabah dediğimiz de, öğlen 12 falan... *(gülüyor)*

İki albüm arasındaki zaman nasıl geçiyor? Ne zamandan sonra kurtlanmaya başlıyorsun?

Şimdi bir promosyon dönemi var, orada zaten ne olduğunu anlamıyorsun. Sonra konserlerin bitişine göre değişiyor. Konser yok, evde oturmaya başlıyorsun, röportajlar falan çoktan bitmiş, albüm biraz eskimeye, sana bile sıkıcı gelmeye başlamış, ondan sonra kurtlanmaya başlıyorsun.

Kendi albümünü dinliyor musun?

Ne zamandır dinlememiştim, iki gün önce koyup baştan dinledim. Albüm böyle güzel bir döneme denk geldi, hem bahar, hem de şirketle ilişkilerim çok güzel; şarkıları da çok seviyorum.

Kurtlanmaya başladığın dönemde nasıl geçiyor zaman?

Şarkı yazmaya başlıyorsun, ama bazen iyi mi oldu, kötü mü oldu diye sürekli şüpheleniyorsun, o şüphe hep devam ediyor. Bir daha eskisi gibi yapamayacak mıyım? Benim en büyük fobim bu. Ya bir daha yazamazsam?..

Avantajın galiba eşin. Bu süreçte seni doldurusa getirebilir...

Tabii ki avantajları ve dezavantajları var.

Bir eczacıyla evli olmaktan farklı olduğu kesin...

Tabii ki canım, mesela "Kim bilir"i kocam aranjör olmasaydı albüme koyamayacaktım. Eczacı kocam belki de "gecenin bu vaktinde ne söylüyorsun" diye söylenecekti...

Hayatının soundtrack'i olsa, çocukluk dönemine Ajda'nın "Süperstar" albümü düşüyor diyelim. Sonrasında fonda neler çalıyor?

Kendim de dahil olabiliyorsam, tam okulu bırakıp müziğe başladığım döneme "Karar Verdim" denk düşüyor. Şu günlere herhangi bir Cardigans şarkısı olabilir. Neşeli, baharı çağrıştıran bir şeyler...

Bundan sonrası için neyin hayalini kuruyorsun?

Şarkılarım kalsın istiyorum, gelip geçici olmasınlar istemiyorum. Bir de istediğim kadar konser veremedim, en sevdiğim şey olmasına rağmen.

Elazığ'da konser verdin mi hiç?

Hayır. Elazığ'a gittin mi diye sorsana. *(gülüyor)* Geçen sene Malatya'da konser verdik, uçak aktarmalıydı, Elazığ'da bir saat geçirdim.

Hiç Elazığ türküsü biliyor musun?

(mırıldanıyor) "Çayda çıra yanıyor..." Bir tek onu biliyorum ve o da çok hoşuma gidiyor. Ayrıca Erkan Oğur'un bir albümü var, oradaki şarkıların çoğu Elazığ türküsüdür. Erkan Oğur'un o albümde okuduğu türkülerin orijinal hali bizde vardı.

Kimler söylerdi peki?

Elazığ'ın yerel sanatçıları. Bir de o kasetlerin içinde arada acayip ekolu bir sesle "Muzaffer Plak" diye anonslar olurdu. O zamanlar anonslara tahammül edemediğimden dinlemezdim. Aslında çok güzel türkülermiş.

Bir röportajda, "Neşe Karaböcek, Esengül, Kibariye birbirlerine benzeyen kadınlar, sen de onlara benziyorsun" dediler. Farkında olmadan bir tercih yapmışım.

Bir gün babanı dinleyebilecek miyiz?

Hiç zannetmiyorum.

Annen şarkı söylemez mi?

Duyduğum en kötü ses. Annem şiir yazar, biriktirir, her gidişimde önüme yığar hepsini. Masanın üzerinde bir kağıt görsün, hemen yazmaya başlar... İlginç de yazdıkları, "gökyüzünde telden evler yapsak" gibi. Bazen televizyonda kadın haklarıyla ilgili bir program seyrediyor, hemen o konuda bir şiir yazıyor. Bir de babama yazdıkları var, "üç adam tanıdım" diye başlayan, "babam, abim..." *(gülüyor)*

Başarılı bir kombinasyon olmuşsun yani...

Neyse ki...

Söyleşi: ***Pınar Öğünç - Ayşegül Oğuz***

ORA MUSIC

MÜZİK KAYIT VE MASTERİNG STÜDYOSU

www.oramusic.net

tel: 0212 277 63 69 gsm: 0537 981 58 74

Charles Aznavour alo!

"Mezar taşı yazımı yazdım çoktan: 'Burada mezarlığın en ihtiyar adamı yatıyor.' İhtiyar dediysem gerçekten ihtiyar, kırışıklar, gümüşi saçlar, kurumuş bir yüz, ama berrak bir zihin, uyanık bir mizah duygusu, ve bu körolası yaşama olabildiğince uzun süre tutunmak için uzun tırnaklar; aksi ispat edilene kadar bildiğimin en iyisi bu." Türkçede yeni yayınlanan 2003 tarihli otobiyografisi "Geçmiş Zaman Olur ki"de böyle diyor, bu ay içinde 81. yaşını kutlayacağımız Charles Aznavour. Roll'a telefonda büyük ikramiye vurdu, şarkıların gerçek erbabıyla, "La Bohème"leri, "Hier encore"ları, "Reste", "Emmenez-moi" ve daha yüzlercesini kuşaklar boyu kalplerde gezdiren Aznavour'la müşerref olduk. Onulmaz acılardan söz ederken bile, şarkılarındaki gibi bir kadansla tınlayan sesinden yankılanan dostluktan nasibimizi aldık. Bayanlar baylar, huzurlarınızda bir delikanlı bilge, bir Anadolu yiğidi, bir şanson tarihçisi.

GÜL ve DİKEN

Bob Dylan, bir söyleşide, "en sevdiğiniz şarkıcı kim?" sorusuna "Charles Aznavour" diye cevap veriyor ve başrolünde oynadığınız Truffaut'nun "Tirez sur le pianiste" (Piyanisti Vurun) filmini defalarca seyrettiğini, 1963'te New York'a konser vermeye gittiğinizde de bilet kuyruğunun en başında olduğunu anlatıyor. Siz Dylan'ı sever misiniz?

Charles Aznavour: Severim, severim tabii. Aslında bütün sanatçılar, besteciler, yorumcular benim ailemdir, hangi ülkeden, hangi dilden olurlarsa olsunlar.

Dylan da otobiyografisini yazdı; onun ailesi de Türkiye kökenliymiş, Kağızman'dan Trabzon'a, oradan da Odesa'ya geçip göç etmişler Amerika'ya...

Biliyor musunuz, bütün bu sorunlar olmasaydı, o ve ben iki Türk şarkıcısı olacaktık. *(gülüyor)* Başkaları da var. Dario Moreno... Şimdi isimleri aklıma gelmiyor ama, böyle pek çok kişi var...

Dylan, otobiyografisinde, gençken sevdiği şarkılar arasında Ritchie Valens'in "In A Turkish Town"ını sayıyor. "Turkish town" denince aklınıza ilk gelen şehir hangisi?

O şarkıyı bilmiyorum ama, otomatik olarak iki şehir geliyor aklıma, Adapazarı ve İstanbul. Çünkü annem Adapazarı'nda doğmuştu. İzmit ve Adapazarı aynı yer mi?

Birbirlerine çok yakın.

Zannedersem annem İzmit'te doğmuştu. İstanbul'sa efsanevî bir yer, çok güzel bir şehir. İstanbul'a şarkı söylemeye gelmiştim. Bir kere de kardeşim kadar yakın bir Türk arkadaşımı ziyarete... Sanırım öldü, çünkü birkaç senedir kendisinden hiç haber alamıyorum.

Arkadaşınız İstanbul'da nerede oturuyordu, hatırlıyor musunuz?

Yanlış hatırlamıyorsam, Taksim'de, Aydede Sokak'ta oturuyordu...

Konser için Türkiye'ye gelişiniz ne zamandı?

50'li yıllardı... Sonra da bir daha gelmedim.

O zamanki atmosfer nasıldı, nasıl karşılanmıştınız, intibalarınız nasıldı?

50'lerin başıydı, pek tanınmıyordum, çok az ünlüydüm; çok iyi karşılandım. Bugün çalışmayacağım bir yerde, Taksim civarındaki bir tür büyük kabarede söylemiştim. Ama İstanbul'a geldiğim için çok mutlu olmuştum, İstanbul'u çok seviyorum. Oraya bir daha gelemediğime üzülüyorum, umarım her şey bir gün düzelir ve tekrar gelirim. Maalesef o gelişimde annemin şehrine gidemedim, çünkü deprem nedeniyle yıkılmıştı. Umarım bir gün gelebilirim. Umarım, çünkü büyük bir yakınlığım var. Sadece benim değil, Türkiye Ermenileri denen herkes için bu geçerlidir. Biliyorsunuz, bir Rusya Ermenileri var, bir de Türkiye Ermenileri... Babam bir Rusya Ermenisi...

Gürcistan, değil mi?

Evet... Ben ikisinin bir karışımıyım.

Çok güzel bir şiiriniz var: "Lettre à un ami turc" ("Bir Türk dosta mektup")... O dost belli bir kimse miydi?

O Türk halkı için yazılmış bir şiir. "Türk dost", Türk halkı. Belli bir dostum için yazılmış olsaydı, onun adını koyardım. Demin sözünü ettiğim dostumun adı Ferda. "Türk dost"sa bütün Türkiye.

O şiirde, "Çıkartmaya karar verseydin / Yüreğimdeki dikeni / Senin ayağındaki de / Yok olur giderdi" diyorsunuz.

Evet, evet, çocukluğumdan beri böyle düşünüyorum. Biliyor musunuz, benim çok özel, farklı bir çocukluğum oldu. Çünkü bütün ailesi kıyılmış bir anneyle, Türkiye'de yaşamadıkları için ailesiyle beraber olan bir baba arasındaydım. Babam Türkiye'den geçiyormuş ve İstanbul'da annemle tanışıp evlenmiş. Yani ben başka bir tür Ermenilerdenim. Olanları başka pek çok kişiden daha iyi anlayabilecek durumdayım.

Bu "diken"i çıkarmak için ne lazım sizce?

Bu dikeni çıkarmak için Ankara hükümetiyle iki taraftan politize olmayan makûl insanların bir araya gelmesi gerekiyor. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz, değil mi? Bu nihaî bir karar anlamına gelmez, çok uzun süreden beri inkâr politikası yürüten Türkiye'yi sıkıntıya sokmaz. Ama Ankara tarafından kabul edilmiş olur. Sol ya da sağ Ermeni partilerine gelince, ne dedikleri, ne istedikleri pek umurumda değil. Öncelikle şu var: Türkiye, Avrupa Birliği'ne girmek istiyor. Bir referandumda 400 bin karşı oyun olacağı inkâr edilemez. 400 bin çok, anlıyorsunuz değil mi? Bu 400 bin oyun hepsinin Türkiye'ye karşı olduğunu sanmıyorum, belki de 200 bin bir şey demeyecektir, 200 bin de olumlu oy kullanacaktır, çünkü Türkiye'yi tanımayı, ebeveynlerinin ve büyükannelerinin, büyükbabalarının yaşadığı yerlere gidebilmeyi arzu ediyorlar. Bunun iyi bir koz olacağını düşünüyorum. Ayrıca, ben kendim iyi bir kozum. Çünkü ben yeryüzündeki en önemli Ermeni sesiyim. Her yere gidiyorum. Bugüne kadar da Fransa'daki pek çok arkadaşımın, pek çok kişinin mantalitesini değiştirdim; Türk lokantalarına gitmezlerdi mesela, ben Türk mutfağını sevdiğim için onları götürürdüm, onlar da benden sonra tekrar giderlerdi. İki yönde de zihniyetlerin değişmesi gerekiyor. Ben bu zihniyet değişiminden yanayım ve onun için çalışıyorum. Ermenistan'da resmî unvanlı kişilerle konuştuğumda da çoğunun benimle aynı düşüncede olduklarını gördüm. Çoğunluktan söz ediyorum. Sınırların açılması lazım, zihinlerin açılması, yüreklerin açılması lazım, dosyaların, arşivlerin açılması lazım, her şeyin açılması lazım. 21. yüzyıldayız, 19. yüzyıldaki gibi düşünemeyiz...

Herkes doğuştan solcudur. İnsanın kalbi de soldadır, öyle değil mi? Komünizm bizi anlatmak için çok doğru bir kelime değil. Doğru kelime, hümanist olduğumuzdur.

Doksan yıl sonra, iyimser misiniz?

Ben her zaman iyimserdim. Biliyor musunuz, Türk gazetelerinden birinde, soykırımı anma yürüyüşlerinden birine katıldığım ve Figaro gazetesinde bunun fotoğrafının yayınlandığı yazılmıştı. Hakikatle alâkası yoktu. Fotoğrafı bana göstermeleri gerektiği cevabını verdim. Hiçbir gösteriye katılmadım. Asla. Bu sene de 24 Nisan'da yürüyüşe katılmayacağım. Yürüyüşe katılmak için yanımda resmî bir görevlinin, mesela Türkiye'nin Paris büyükelçisinin olmasını bekliyorum. Bu, benim için müthiş bir zafer olur. Askerî türden bir zafer de-

Bir Türk dosta mektup

Ayağına diken batmış
Kardeşim
Benim de yüreğimde var bir tane
Senin için de
Benim için de
İşleri zorlaştırıyor
Kötüleştiriyor

Gülün dikenleri var
Dikkat edilmezse
Bir damla kan belirir
Parmak ucunda
Ama
Dikkat edilirse eğer
Güzelliğini sunar gül
Günlerimizi güzelleştirir, misletir
Hatta
Damağımızı okşar
Tatlılığıyla hoşluğuyla
Gülü severim
Dikeni var
Elden ne gelir
Kardeşim...
Çıkartmaya karar verseydin
Yüreğimdeki dikeni
Senin ayağındaki de
Yok olur giderdi
Sen de ben de
Özgür olurduk
Ve kardeş

ğil, olağanüstü bir memnuniyet anlamında söylüyorum. Bir zaferden çok, mutluluk. Ermenilere söylediğim gibi, soykırım tanındığı gün –bir gün mutlaka tanınacak– sokaklara dökülüp bağırıp çağırmamak gerekiyor. Herkesin davetli olduğu büyük bir bayram olmalı. Egoist bir şenlik olmamalı. Tabii ki büyük bir bayram olacaktır. Hatta belki Türkiye'de de kutlanacaktır. Mesela, Kars belediye başkanının bir şey yapmanın zamanının geldiğini söylediğini okudum.

Şiirinizde de söylediğiniz gibi, o "diken"le yaşamak çok kolay değil.

Biliyor musunuz, gülü özellikle seçtim, çünkü gül, Türkler, Ermeniler ve İranlılar için efsanevî bir çiçektir. Sonunda hepimiz, temelde neyiz? Türkler kim? Olağanüstü bir ırklar karışımı. İçinde İranlılar, Ermeniler ve daha birçokları var. Nasıl ki biz gittikçe daha çok Fransızlaşıyorsak, o şekilde Türk olmuş insanlar... Ben hiçbir zaman tamamen Ermeni olamam, ben bir Fransa Ermenisi de değilim, ben Ermeni kökenli bir Fransızım. Ermenistan'da da her yerde söylüyorum, bu adlandırmayı çok önemsiyorum: Ermeni asıllı Fransız. Benim ülkem Fransa, köklerim Ermeni.

Çocukluğunuzda annenizin bu konularda pek konuşmadığını yazıyorsunuz. Türkiye'den, Türklerden, yaşadıklarından, çektiği acılardan hiç bahsetmez miydi?

Soykırımdan çok az söz edilirdi. Annemle babam anlatmazlardı, çünkü bir kere babam o olayları yaşamamıştı. Babamın durumu neredeyse benim gibiydi. Annem zaman zaman köşesine çekilip ağlardı. Konuştuklarını bizim anlamamızı istemediklerinde Türkçe ya da Rusça konuşurlardı.

Anneniz Rusça biliyor muydu?

Evet, annem Rusça, babam da Türkçe öğrenmişti, Yunanca da konuşurlardı. Bizlerin çok dil bilmesi gerekir, yoksa sırf Ermeniceyle dünyada ne yapabilirsiniz ki? *(gülüyor)* Hiçbir şey. Başka diller konuşabilmeniz gerek.

Evde çok siyaset de konuşulur muydu, çünkü o dönemde annenizle babanız komünistmiş...

Evet, Ermenistan komünist olduğu için annemle babam da komünistti. Ermenistan Çinci olsaydı, onlar da Çinci olurdu. Çok normal.

Sovyetik bir komünizm miydi onlarınki?

Evet, ama Sovyetlere gitmek söz konusu olduğunda, gitmediler. *(gülüyor)* Aslında solcuyduk, herkes doğuştan solcudur. İnsanın kalbi de soldadır, öyle değil mi? Hakikat bu. Komünizm bizi anlatmak için çok doğru bir kelime değil. Doğru kelime, hümanist olduğumuzdur.

Daha sonraları da kendinizi solda mı gördünüz?

Politikaya kafa yormadığım bilinir. Ben apolitiğim. Çünkü sağda da, solda da olağanüstü insanlar olduğunu biliyorum. Tıpkı Türkiye'de de olağanüstü insanlar olduğu gibi, tabii öyle olmayanlar da var, her yerde... Dostum Ferda'yla yazıştığımız zaman birbirimize "Dear brother" –İngilizce mektuplaşıyorduk– diye hitap ederdik, o derece dosttuk. Neredeyse kardeş gibiydik.

Dostunuz Ferda ne yapardı, o da sanatçı mıydı?

Yoo, alâkası yok. Tütün ticareti yapıyordu galiba. Bir ülkenin –hangi ülke olduğunu bilemiyorum– fahrî konsolosuydu.... Anne-babası harikaydı, beni evlerine davet etmişlerdi. Ferda, annemi yaşadığı yerlere götürdü. Harika bir adamdı, anneme "mami" derdi. Ne derece yakın olduğumuzu anlayabilmeniz için anlatıyorum bunları... İşte bu nedenle, kötü halklar yoktur, sadece kötü politikalar ve politikacılar vardır diyorum. İnşa eden, yapan da, yıkıp tahrip eden de politika. Soykırım denince... Hangi ülke soykırım yapmadı? Soykırım yapmamış olan bir ülke biliyor musunuz? İngilizler Kanada'da soykırım yaptı, Fransızlar Cezayir'de... Herkes soykırım yaptı. Önemli olan, olup bitenlerin kabul edilmesi, tanınması. Bu, herkesi özgürleştirir. Ölülerini gömememiş olanları özgürleştirir, ötekileri de özgürleştirir. Soykırımla ilgisi, sorumluluğu olmayanları da özgürleştirir. Üçüncü kuşağa geldik. Bugün bir gençliğin kendi yapmadığı bir şeyin ağır yükünü omuzlarında taşıması normal değil. Soykırım diyoruz, herkes yaptı, ülke olarak demiyorum, Osmanlı güruhları, Rus güruhları, Fransız güruhları, herkes katliam yaptı... Bütün dünyanın elinde kan var. Sadece bunu kabul etmeyenler parmakla gösteriliyor.

Fransa'daki Ermeni arkadaşlarım Türk lokantalarına gitmezlerdi, ben onları götürürdüm, benden sonra tekrar giderlerdi. İki yönde de zihniyetlerin değişmesi gerekiyor.

Anneniz sanatçı, babanız baritondu; evde müzik olarak neler dinlenir, söylenirdi?

Her zaman müzikle iç içeydik ve bütün müzikler vardı, ama özellikle Rus müziği, Türk müziği, Ermeni müziği, Arjantin tangoları ve caz.

Tanıdığınız, beğendiğiniz Türk bestecileri ya da şarkıcıları var mı?

Adı neydi, eşcinsel olan... Neydi adı?

Zeki Müren mi?

Evet, Zeki Müren! İsmen tek tanıdığım oydu. *(gülüyor)*

Yazdığınız ilk şarkı hangisiydi?

"Jai bu".

Adınızı duyuran şarkı hangisi oldu?

"Yesterday When I Was Young"... Aslında ülkeden ülkeye değişiyor. "La Mama" dünya çapında çok başarılı oldu, "Que ses tristes souvenirs" da öyle. Sonra, "She". O şarkı Fransa'da hiç tutmadı mesela...

Ama İngiltere ve Amerika'da çok tuttu ve en son Elvis Costello tarafından seslendirildi, öyle değil mi?

Bütün dünyada çok tuttu. Bir filmde de kullanıldı. Ray Charles dahil herkes söyledi. Elvis Costello da benden 25 yıl sonra seslendirdi. *(gülüyor)* Biliyor musunuz, şimdi de sırf Türkçe bir albümümün çıkması projesi var. Tercümenin nasıl yapılacağı çok önemli tabii. Türkçe bilmiyorum ama, bu konuda çok dikkatli olacağım. Popüler ve şiirsel yanı güçlü bir yazarın çeviriyi yapmasını istiyorum. Tam olarak çevrilemeyen kelimeler var, oturup konuşarak, tartışarak en yakın olanını ve kulağa en hoş gelenini bulup seçeriz. Bir de, şarkıların seçimini ben kendim yapmak istiyorum.

Proje kimden geldi?

Mektup buralardaydı, bir saniye... *(mektubu arıyor, kağıt hışırtıları duyuluyor)* Nerede bu mektup? Bulamıyorum. Bir kız, Fransız... Adı Anne-Marie David... Türkçe şarkı söylüyor. Neyse, mektubu bulamadım... 10-12 şarkı yapacağız. Şarkılarımın bugüne kadar Türkçeye çevrildiğini sanmıyorum, çevrilmişse de korsandır. *(gülüyor)*

Müzik kariyerinizin başlarında, eleştirmenler tarafından pek de olumlu karşılanmamışsınız galiba. Sesiniz, fiziğiniz biraz eleştirilmiş...

Biraz mı?! Feciydi! Yirmi küsur yıl bana cidden bayağı kötü davrandılar. Ama görüyor musunuz, bütün Fransız şarkıcıları arasında dünya çapında en büyük kariyeri yapan da ben oldum. Fransa'da en çok sevilen yüz

Annesi Knar Bağdasaryan gençlik yıllarında İstanbul'da (solda). Annesinin büyükannesi, babası Mişa Aznavuryan ve annesi (üstte solda). Berck Plajı'nda annesi, babası ve ablası Aida'yla (üstte). Ablası ile çocukluk yıllarında (ortada).

sanatçı arasında 29., yaşayanlar arasındaysa birinci sırada bulunuyorum. Bütün sanatçılar arasında... Ben barışsever bir insanım. Hiçbir zaman basının aleyhinde konuşmadım, bana karşı tutumlarını eleştirmedim. Hiçbirine "suratını dağıtmak istiyorum" demedim. Hep kibar ve nazik oldum. Ve sonuçta, kibarlık, nezaket karşılığını alıyor. İşte bu nedenle de Türklerle öncelikle benim konuşmam gerektiğini düşünüyorum.

Sesinizin ve fiziğinizin onca eleştirilmesi üzerine, başkaları için şarkılar yazmışsınız. "Je hais les dimanches"ı ("Pazar günlerinden nefret ederim") Juliette Greco için mi yazmıştınız?

Hayır, onu Piaf için yazmıştım. Ama o kabul etmedi.

Neden?

Bilemiyorum, zamanının çok önünde bir üslûbum vardı. Piaf önce reddetti ama, sonra yine de söyledi. Şarkıyı Piaf istemeyince, ben de Juliette Greco'ya verdim. Ama Juliette'in adı sanı bilinmiyordu o zaman.

Hangi yorum daha çok hoşunuza gidiyor, Greco'nunki mi, Piaf'ınki mi?

Bunu asla söylemem. Yorumlar kutsaldır.

Edith Piaf'la tanışmanızı, dostluğunuzu biraz anlatır mısınız?

Piaf, en büyük dostlarımdan biriydi. "Aşkî dostluk" diye bir deyiş vardır. Aşkî dostluk daha çok dostluk, daha az aşktır. Aşkî dostlukta cinsellikle ilgili bir yan yoktur. Ama o kişi sizden iki kilometre öteye gitse, özlersiniz. Piaf'la da aşkî bir dostluğum vardı. Amalia Rodriguez'le de aşkî bir dostluğum vardı... Kadınlarla aram hep iyi olmuştur. Atatürk gibiyim yani. *(gülüyor)*

"Piaf'ın yolundan gittim" diyorsunuz bir söyleşide, kariyerinizde nasıl bir rol oynadı, sizi daha çok hangi konularda etkiledi?

Beni etkilemiş olan bir tek o değildir, hepimiz hayattaki pek çok şeyin bileşeniyiz. Trenet beni etkiledi, Piaf etkiledi, Maurice Chevalier etkiledi, Carlos Gardel etkiledi. Daha böyle pek çok kişi var. Çingene şarkıcılar... Ama hiçbir zaman hiç kimseyi taklit etmedim. Taklit şeklindeki bir etkilenme hiçbir şeye yaramaz. Etki, size mesleğinizde belli bir etik veriyorsa önemlidir.

Renaud, son albümü "Boucan d'Enfer"deki "Petit Pédé" adlı şarkısında sizin vaktiyle yazdığınız "Comme ils disent"e gönderme yapıyor. O şarkıyı biliyor musunuz?

Tabii, ben Renaud'yu çok severim.

Ahbaplığınız var mı?

Tanışıyoruz, ama ahbaplık denemez. Ben meslekten insanlarla çok fazla görüşmem. Çok az kimseyi tanırım. Annie Cordie'yi, Serge Lama'yı, Renaud'yu... Pek dışarı çıkan biri değilim. Çok evcimenim, karımla çok mutluyum, 40 yıldır beraberiz, yakında 41 yıl olacak. Çocuklarım ve torunlarımla beraber yaşıyorum, böyle çok mutluyum.

Hep mi böyleydiniz?

Yoo, olur mu, insan gençken aşkı yakalamak için fırsatların peşinden koşup duruyor.

1971'de yazdığınız "Comme ils disent" eşcinsellikle ilgili simgesel bir şarkı haline geldi...

Evet, bütün dünyada öyle oldu.

Bu şarkıyı size yazdıran neydi?

Demin soykırımdan söz ediyorduk, şimdi de, ah kelimeyi hatırlayamıyorum, reddedilen, dışlanan insanlar...

Ayrımcılık mı?

Hah, evet. Ayrımcılıktan nefret ediyorum, beni dehşete düşürüyor, ister eşcinsellikle ilgili olsun, ister başka konuda. Hayatlarını istedikleri gibi yaşamalarını savunmak için eşcinsel olmak gerekmiyor. Türkiye'de insanların bu konuyu çok fazla kafaya takmadıklarını sanıyorum, öyle de olması gerekiyor. Mesela, daha yakın bir zaman önce Mısır'da, elli kişiyi eşcinsel oldukları için hapse attılar; sanki kimse böyle bir şeyi bilmiyormuş gibi; çok saçma, çok ikiyüzlü. Ben eşcinsel değilim ama, eşcinseller beni rahatsız etmiyor. Onlar bir ordu değil ki... Bizim mesleğimizde çok eşcinsel vardır, ben de çoğunu tanırdım, gelip bana hikâyelerini anlatırlardı. Bilirsiniz, Zeki Müren'in yaptığı gibi... Zeki Müren de aşk hikâyelerini anlatıyordu, öyle değil mi? *(gülüyor)* Yaşadıkları bütün bedbahtlıkları, acıları anlatırlardı bana. Ben de bir gün "insanlara bu durumu kabul ettirmek gerekiyor" diye düşündüm ve o şarkıyı yazdım. Fransa'da derhal kabul gördü, mesela prime time'da televizyonda çalınıyor, ABD'de prime time'da çalınamıyor. Ama bu açıdan biz epey ileri bir ülkeyiz, Biliyorsunuz, Fransa güzel bir ülke. Sadece güzel bir ülke değil, aynı zamanda iyi bir ülke de.

Anne-babanız İstanbul'da aslında ABD'ye gitmek için vize bekliyormuş. Vizeyi alabilselermiş, Fransa yerine ABD'de doğacaktınız...

Ne felâket olurdu! Ama farkında olmazdım. Bugünkü aklımla, böyle düşünüyorum, tam bir felâket olurdu. Ben ABD'de kaldım, ABD'yi çok seviyorum, ABD'de mesleğimi yapmayı seviyorum, sevdiğim Amerikalı dostlarım var. Ama ABD'de yaşayamam. Oradaki yaşam tarzı bana göre değil. Her ne olursa olsun, bende çok güçlü bir oryantal yan var, ben bir Şarklıyım. Ve bu Batılılık ve Şarklılık karışımına sahip olmasaydım, aynı adam olamazdım.

Aynı şekilde aslında anne-babanız size Şahnur adını vermek istemiş, ama olmamış...

Evet, öyle istiyorlarmış, ama kimse telaffuz edemezdi herhalde.

Ünlü olmanızın önünde engel olur muydu?

Yoo, belki öyle olsa kendime Gaston adını alırdım; Gaston Aznavour. Ama Charles da iyi fikir; hastanedeki hemşire bu adı bulmuş. Bakın, sonuçta, kader, bütün bunlar kader. Ben hakikaten kaderimi yaşadım. Bakın, ben bugün Ermenilerin sesiyim. Ermenilerin siyasî sesi değilim. "Ermeniler vardır" diyen sesim. Çünkü benden önce Ermeninin ne olduğu bilinmiyordu. Sonra şöyle denmeye başlandı: "Ermeni misiniz? Ah, Aznavour gibi..." İşte böyle böyle başladı. Dolayısıyla, kadere büyük ölçüde inanıyorum. Tamamen değil, aptalca, salakça değil, ama yine de inanıyorum.

Piaf'la aşkî bir dostluğum vardı. Amalia Rodriguez'le de aşkî bir dostluğum vardı. Kadınlarla aram hep iyi olmuştur. Atatürk gibiyim yani.

Kısa bir süre önce Cheb Mami için "Viens Habibi" adlı şarkıyı yazdınız, o işbirliği nasıl oldu?

O bana teklif etti. Kızımın eşi Cezayirli. Ben çok açık fikirli bir adamım. Size başta bunu söyledim, şimdi ispatlıyorum: En büyük kızımın kocası –şimdi hayatta değil– Yahudiydi. Öteki kızımın eşi

Rashid Cezayirli, yani Müslüman. Oğlum yarı Haitili, yarı Kanadalı, Katolik bir kızla çıkıyor. Karım Protestan. Bense Gregoryenim. Ve bütün bu farklı inançlar biribirleriyle çok çok iyi anlaşabiliyor... "Viens Habibi" için bir Mağripli dost aracılığıyla teklif geldi, ben de şarkıyı yazdım.

Son dönemde çok beğendiğiniz, takdir ettiğiniz müzisyenler kimler?

Faudel'i çok seviyorum, tanıyor musunuz onu? Faudel, benim damadımın kuzeni. Khaled'i çok seviyorum. Fransa'da tanınmayan Doukkali'yi seviyorum. Faslı, çok genç değil, ama en büyük referanslardan biri. Warda'yı çok seviyorum. Warda Al-Jazairia (Cezayirli Warda) diye tanınıyor Mısır'da. Mısırlı değil, Cezayirli, ama müzik kariyerini Mısır'da yapmış. Fairuz'u çok seviyorum. Ümmü Gülsüm'ü çok severdim. Mısırlı şarkıcılardan epey tanıdığım oldu. Abdül Halim Hafız'ın, Abdülwahab'ın müziği... Çingene müziğine kendimi çok yakın hissediyorum. Tango, rai adı verilen yeni Arap müziği, işte bunları çok seviyorum. Bütün melezlikler, müzikte olsun, insanın kendisinde olsun, dansta, tiyatroda, sinemada olsun, her ülke için faydalıdır. Melezliğe kapıları kapattığınız anda, yeni modernizme de kapınızı kapatırsınız.

Manu Chao'yu beğeniyor musunuz?

Evet, beğeniyorum. Çok iyi tanımıyorum ama, beğeniyorum.

Noir Désir'i?

Ah, Noir Désir'i çok iyi tanıyorum. Maalesef, çok büyük sorunlar yaşadılar. Bertrand Cantat cezaevinde yazıyordur umarım. Daha altı-yedi yıl cezaevinde kalacak. Sakin tabiatlı bir adam olduğu için daha erken çıkabileceğini düşünüyorum. İşte o zaman ona insanlığımızı göstermeliyiz. Ona bir şans daha tanınması gerek. Herkes böyle düşünmüyor, ama ben hiçbir zaman herkesle aynı fikirde olmadım.

Ressam Toulouse-Lautrec için bir müzikal-komedi yazmışsınız...

Evet, öbür gün Macaristan'a gidiyorum, orada sahneleniyor. Sonra da Kanada'ya gideceğim.

Lautrec en sevdiğiniz ressam mıydı?

O benim en sevdiğim şahsiyet. Ben sorunlu insanları severim. Piaf sorunları olan bir kadındı, Lautrec, Chaplin, Billie Holiday, bütün hepsi sevdiğim şahsiyetler.

Sorunları olan insanlarda sizi çeken ne?

Biliyorsunuz, ben de sorunlu olmak için doğmuşum. Ama iyimser bir insan olduğum için... Ben her zaman iyimser oldum, çünkü babam iyimserdi. Sorunları olan insanları anlıyorum, bunun için benim de aynı sorunlara sahip olmam gerekmiyor. Ben başkalarının sorunlarının iyi bir seyircisiyim. Ve nedense, insanların gelip bana mutsuzluklarını anlatmak gibi bir alışkanlıkları var. Bu da şarkılar yazmaya imkân veriyor. *(gülüyor)*

Ermenilerin sesiyim. "Ermeniler vardır" diyen sesim. Ermeninin ne olduğu bilinmiyordu. Sonra şöyle denmeye başlandı: "Ermeni misiniz? Ah, Aznavour gibi..."

Bugüne kadar birçok ödül aldınız; altın plaklar, platin plaklar, iki kez legion d'honneur... Bir de 1974'te, İngiltere'de "en şık erkek sanatçı" ödülü almışsınız, doğru mu? Giyiminize kuşamınıza düşkün müsünüzdür?

Doğru. Ben şık bir erkek değilim, iyi giyinen bir adamım. Şıklık daha çok modayla, başka şeylerle ilgili bir şey. Ben iyi, temiz, düzgün giyinirim; zevkliyimdir, renkler birbirine uyumludur, ama buna şıklık demiyorum, hayatını iyi yaşamak, kendinden memnun olmak, rahat olmak diyebiliriz...

Time dergisi sizi yüzyılın sanatçısı seçerek kapak yapmıştı...

Evet ama, o yüzyıl geçti... Bu yüzyılın sonunda ben ölmüş olacağım ve başkasını bulacaklar, ama öleli çok olmamış olacak, çünkü uzun yaşamayı umuyorum.

Toplam kaç şarkı yazdınız?

Çok değil. 750 kadar şarkı yazmış olmalıyım. Ama ne kadar zamanda olduğuna bakmak lazım:

bir **metamorfoz** hikayesi

Türkiye'de Grup Müziği : 1957 - 1980

Münir Tireli

Somer Soyata İsmet Sıral Özdemir Erdoğan Timur Selçuk Cem Karaca Şerif Yüzbaşıoğlu Vasfi Uçaroğlu Erkin Koray Burhan Tonguç Erdem Buri İlham Gencer Doruk Onatkut Fikret Kızılok Gökçen Kaynatan Faruk Akel Önder Bali Alpay Erol Büyükburç Okan Akansel Erol Pekcan Şevket Uğurluer Cahit Oben Tülay German Fehmi Ege Kanat Gür Avni Seçilmiş Beyaz Kelebekler Süheyl Denizci Ergüder Yoldaş Salim Ağırbaş Barış Manço Kurtalan Ekspres Edip Akbayram Dostlar Halit Kakınç Dönüşüm Tünay Akdeniz Çığrışım Silûetler Vikingler Yeraltı Dörtlüsü Mavi Işıklar Kuyruklu Yıldızlar Ritm 68 Moğollar Karakediler Kaygısızlar Ersen Dadaşlar Apaşlar Kardaşlar Dervişan Bunalımlar Harmoniler İstanbul Gelişim Dün Bugün Yarın Ritm 68 Haramiler Üç Hürel Tehlikeli Madde Modern Folk Üçlüsü Ağrı Dağı Efsanesi Selda Bağcan Emin Fındıkoğlu Zafer Dilek Tanju Okan Müfit Kiper Rıfat Öncel Hayati Kafe Ali Atasagun Zafer Çotal Durul Gence Selçuk Alagöz Hümeyra Ferdi Özbeğen Okay Temiz Yurdaer Doğulu...

arkaplan®

Tel: (216) 450 12 19 / Faks: (216) 348 69 58 / Web: www.arkaplan.com.tr

60 yıldır... Yılda 12-13 şarkı ediyor, daha çok değil. Arkadaşlarımın çoğu aynı sürede dört bin, beş bin şarkı yazdılar. Brassens gibi, Brel, Trenet ve benim gibi insanlar çok da fazla şarkı yazmadık... Türkiye'de olsaydım, Türkçe yazacaktım... Yazık, değil mi? Şimdi nasıl şarkılarım İspanyolcaya, Japoncaya, İtalyancaya, Almancaya, İngilizceye tercüme ediliyor, o zaman da Türkçeden tercüme edilirdi...

Müziğe paralel olarak önemli bir sinema kariyeriniz de oldu.

Truffaut'yla, René Clair'le, pek çok yönetmenle çalıştım.

Truffaut'yla çalışmak nasıldı?

Çalışması kolay olmayan bir insan, ama çekimler iyi geçmişti.

Ya Chabrol?

Ah Chabrol! Ah Chabrol! Onunla çok kolay, çok çok kolay. Sinema setinde çok serbesttim.

Atom Egoyan'ın "Ararat"ında da oynadınız, beğendiniz mi filmi?

Evet, beğendim, gayet iyiydi, "film içinde film" esprisi başarıyla gerçekleştirilmişti.

Michael Arlen adında bir yazarın "Passage to Ararat" adında bir kitabı var...

Evet, Michael Arlen. Ermeni olduğunu bilmiyormuş, sonradan keşfetmiş. O kitabı yirmi yıl önce okumuştum. Ama beni pek etkilememiş herhalde ki, nasıl olduğunu hatırlamıyorum. Ermenilerle ilgili başka bir kitap daha var, "Les 40 jours de mussadak" (Musa Dağı'nda Kırk Gün). Onun yazarı bir Alman, çok ünlü bir kitaptı, fakat beni hiç etkilememişti. Öte yandan "Un poignard dans ce jardin" (Bahçedeki hançer) adında hiç tutmayan bir kitap vardı, onu çok sevmiştim. Vahe Khachaturian'dı yazarın adı. Bir kitabın hoşuma gidebilmesi için öncelikle iyi yazılmış olması gerekir. En başta ilgimi çeken hikâyenin kendisi değildir. Bir kitap Ermeni meselesini işlediği için illâ ilgimi çekecek diye bir şey yok. Dünya üzerinden geçmiş büyük adamlar arasında Atatürk en yabana atılamaz, görmezden gelinemez şahsiyettir. Büyük bir adamdı. Bizim açımızdan mükemmel değildi, çünkü onun yüzünden ülkemizde değiliz. Ama sizin ülkeniz için mükemmeldi. Onun hakkında iki-üç kitap okudum. İlgimi çekiyordu, çünkü iyi yazılmışlardı, o şahsiyeti bana tanıtmış ve sevdirmişlerdi. İlki, Benoit-Mechin'in kitabıydı.

1923'te yeni cumhuriyet kurulurken, Osmanlı'nın siyasî mirasıyla kopuş yaşanırken bu sorunun çözülmesi şansı yok muydu? Bu şans heba edilmedi mi?

Aslında, Atatürk'ün katliamı tanıdığı söylenebilir, çünkü Türkiye'de bunların üstü örtülüyor: 1926'da bu soykırımı gerçekleştirenleri idama mahkûm etmesi tanıma değil de nedir ki? O dönem için bu tanımadır. Bizde o dönemden söz edilirken Atatürk'ün aleyhine konuşulmaz, Sultan Abdülhamid'in aleyhine konuşulur. Tam tersine, Atatürk'ün ehlikeyf bir adam olduğu, müziği sevdiği söylenir, hatta sevdiği şarkıların adları sayılırdı, kadınları sevdiği anlatılırdı. Şurası açık ki, hayatın keyfini çıkarmayı seven bir adamdı. Ve bizim ülkelerimizde, ülkelerimizde diyorum, çünkü sizin ülkeniz benim atalarımın ülkesine, Gürcistan'a çok yakın, aranız çok çok iyi olmasa da İran'ın komşususunuz, bu ülkelerde bir şenlik yapıldığı zaman hakikaten tam mânâsıyla şenlik olur.

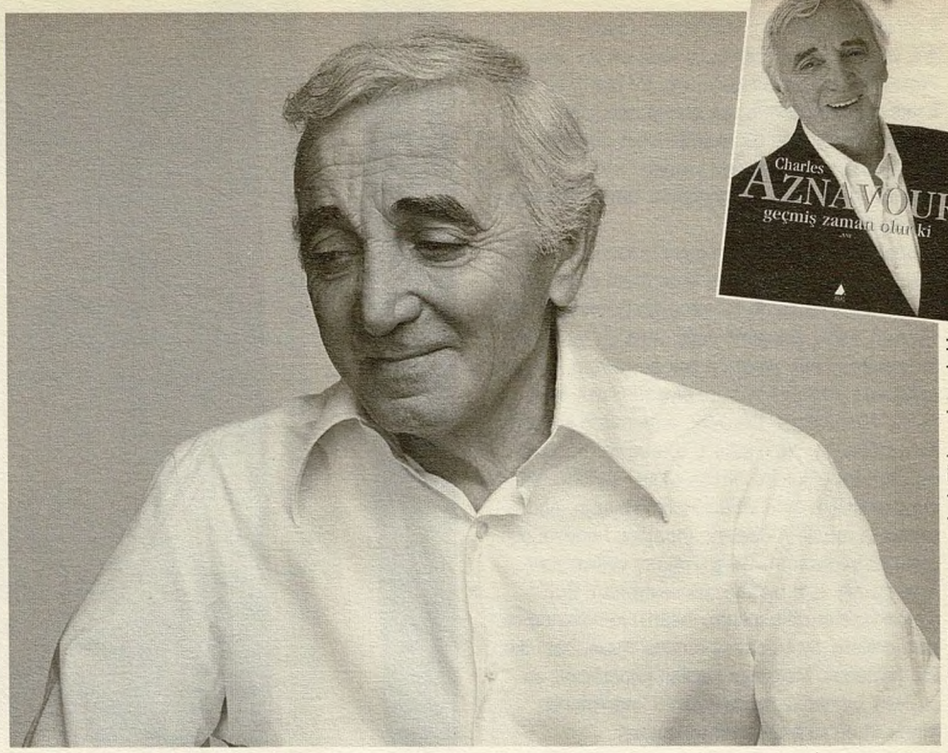

Fransa'da 2003 yılında yayınlanan otobiyografisi "Geçmiş Zaman Olur Ki" geçtiğimiz günlerde Türkçeye kazandırıldı

1988'de, Ermenistan'da 50 bin kişinin ölümüne yol açan korkunç depremden sonra "Aznavour pour l'Arménie" adında bir vakıf kurmuştunuz, o vakıf hâlâ faaliyetlerini sürdürüyor mu?

Evet, ama ben daha çok çocuklarla ilgileniyorum. Okul yapıyoruz, okulları onarıyoruz, bu türden şeyler. Bu sene Paris'teki 25 konserimden üçünün gelirini bu tür işlere verdim. Biri, tabii ki Ermenistan'a, biri kanser için, biri de Sınır Tanımayan Gazeteciler için.

Ermenistan'da yaşayan müzisyenlerle ortak çalışmalarınız var mı?

Yoo, hayır.

Djivan Gasparyan'ı tanır mısınız?

Evet, evet, duduk! Ne zaman Ermenistan'a gitsem buluşuruz, aynı masa etrafında toplanırız, o da çalar. Amerikan filmlerinde, pek çok yerde çalıyor. Çok büyük bir duduk, nasıl söylüyorsunuz, "dudukçu" mu?

Biyografinizin Türkçede yayınlanması hakkında ne düşünüyorsunuz?

Beni çok memnun etti, çünkü hem Ermeniceye, hem de Türkçeye çevrildi. Umarım insanların zihnini açacaktır. Ama asıl önemlisi, Avrupa Birliği'ne girme arzusu zihniyetleri değiştirecektir. Biliyorsunuz, Devedjiyan bile Türkiye'nin AB'ye girmesi aleyhinde konuşmadı. Aslında Türkiye aleyhine konuşanlar Ermeniler değil. Ötekiler. *(gülüyor)* O da bize yardımcı oluyor, ama bu konuda konuşan biz değiliz. Çünkü sanıyorum ki bağlar hâlâ duruyor. Hélène Segara'yı tanıyor musunuz? Şarkıcı. Yarı Ermeni, yarı İtalyan. Ermenice bilmiyor. Türkiye'ye gelmiş. Bir Türk ona "siz Türk müsünüz?" diye sormuş. O da "hayır, ben Ermeniyim" diye cevap vermiş. İtalyanım da diyebilirdi. Adam, ona "ben de Ermeniyim" demiş. Muhtemelen bu adam Ermeni olduğunu öyle sık sık söyleyen biri değildir. Ermeni olduğu bilinmeyen, bunu söylemeye cesaret edemeyen 300-400 bin Ermeniden biri olmalı. Bunun artık açılmasının zamanı geldi. Ölmeden önce yapmam gereken bu.

Bir Türk gazetesinde, soykırımı anma yürüyüşüne katıldığım ve Figaro'da bunun fotoğrafının yayınlandığı yazılmıştı. Hiçbir gösteriye katılmadım. Asla.

Eklemek istediğiniz son bir şey var mı?

Size her şeyi söyledim. Atalarımın bir kısmının yaşadığı toprakları ziyaret edebilmenin beni ne kadar mutlu edeceğini anlattım. İstanbul'da deniz kıyısındaki lokantalarda yemek yemenin beni ne kadar mutlu edeceğini anlattım. Tanımadığım Türkiye'yi gezmenin beni ne kadar mutlu edeceğini anlattım, çünkü sadece iki kere İstanbul'a geldim. Bu, benim için kaynaklarıma gitmek anlamına gelir. Çünkü Ermenistan benim kaynağım değil. Benim iki kaynağım Gürcistan ve Türkiye. Gelebilmem için Ankara'nın beni resmen kabul etmesi lazım. Çünkü benim Ermenistan'ın fahrî elçisi gibi bir statüm var. Diplomatik pasaportluyum. Dolayısıyla, beni resmen davet etmeleri uygundur. Ne zaman beni davet etseler, hep film festivali için oluyor. "Ama bu da resmî davet sayılır" diyorlar. Ben de "resmî olan, festival komitesi" diyorum. Benim beklediğim bu değil. Çok daha resmî bir şey bekliyorum. Diasporadaki Ermeniler için bu harika bir şey olacaktır. İşte böyle...

Söyleşi: ***Siren İdemen***

Cheb Mami'yle Paris'te bir konserde (solda). Charles Trénet ve Jean Cocteau'yla (ortada). Eddy Constantine, Edith Piaf ve Loulou Barrier'yle (sağda)

Cd ve Kaset

Tüm Müzik Marketlerde!!!

Pb Müzik Ltd.

Tel:0212 272 10 55

info@pbmusicworld.com www.pbmusicworld.com

Dagitim: EMI Müzik: 0212 514 16 21

KUTLUĞ ATAMAN "Londra'daki adamımız" son işi "İki Genç Kız"a Replikas'la giriyor, Kibariye ve Nazan Öncel'le çıkıyor. Haliyle bir "roll test" de farz oluyor. Buyrun "10 şarkıda Kutluğ Ataman"a.

Elm Street'te Kübaspor

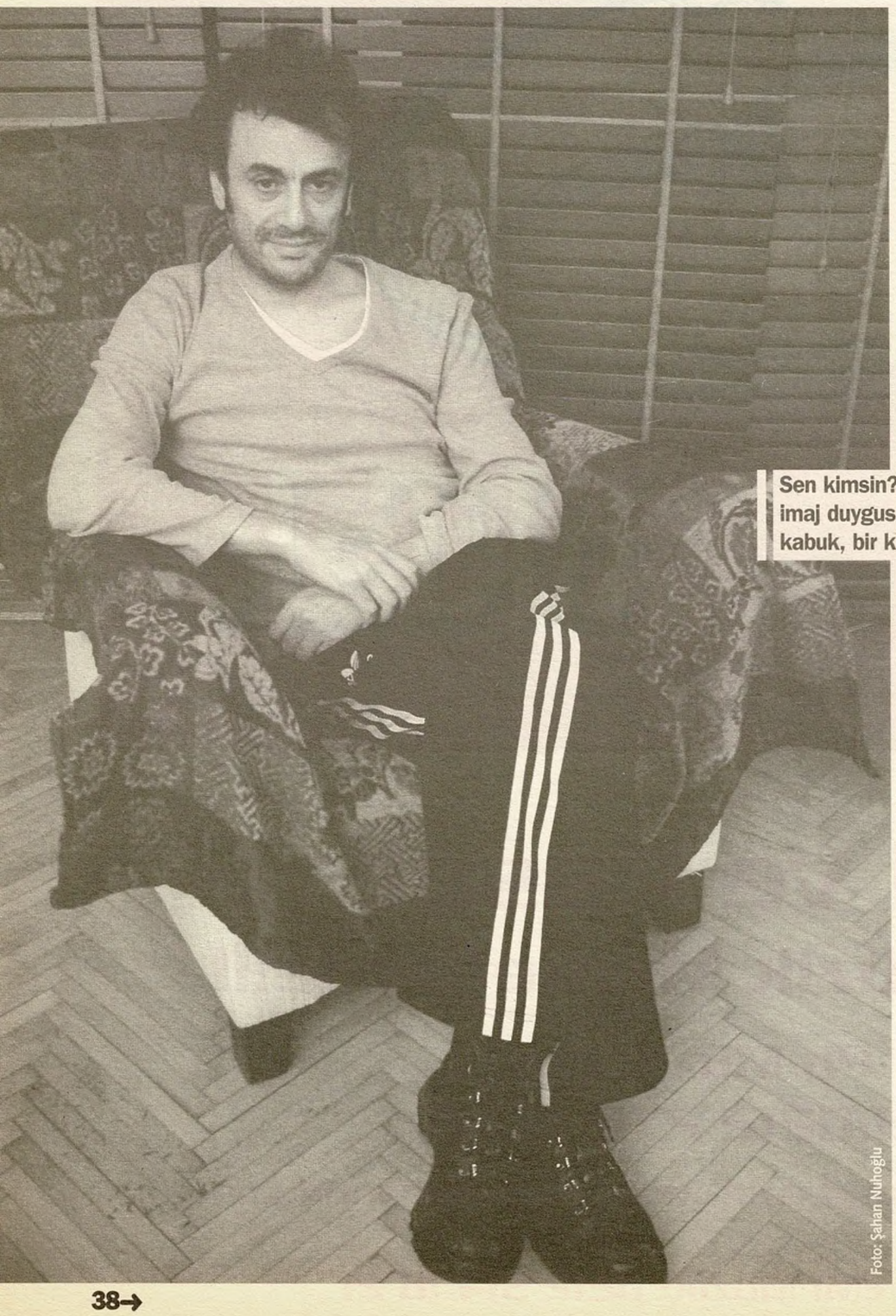

Foto: Şahan Nuhoğlu

Bob Dylan
It's Allright, Ma (I'm Only Bleeding)
(30th Anniversary Concert Celebration)
Kim bu?

Dylan... Amerikalı bir eleştirmen "A Rose Blooms In The Garden of Sorrows" (Bir gül açıyor hüzün bahçesinde) adlı sergini anlatan yazısına, "bu isim Bob Dylan'ın şiirlerinden fırlamış gibi" diyerek başlıyor...

Semiha Berksoy'un söylediği bir şarkı o, eski bir Türk operetinden. Türkçesini şimdi hatırlayamıyorum. Serginin adını öyle koydular.

"Easy Rider"cılar (Dennis Hopper - Peter Fonda) Bob Dylan'dan "It's Alright Ma"yı istiyorlar, filmin finali için. Dylan vermiyor, finali teslimiyetçi bulduğu için.

Nasıldı final? Kamyonetten ateş açılıyor...

Dennis Hopper vuruluyor, Peter Fonda frene basıp dönüyor, yerde yatan Hopper'ın yanına gidiyor, başının altına ceketini katlayıp koyuyor, sonra motoruna atlayıp ters yönden kamyonete bodoslama bindiriyor. İnfilâk ve "son".

Finali öyle hatırlamıyorum, ikisi birden öldürülüyor diye hatırlıyorum.

Filmini seyrederken Dylan'ın "Easy Rider"a final sahnesi yüzünden şarkısını vermeyişi geldi aklımıza. "İki Genç Kız"ın finaline verir miydi diye düşündük... Filmin finalinden başlayalım mı?

İki tip gençlik var Türkiye'de. Behiye ve Handan karakterleri o iki tipe oturuyor. Biri alışveriş merkezlerinden üretilen bir dünyaya ait bir kız, Handan. Tektipleştirilen gençliği temsil ediyor gibi. Eskiden her şeyi sınıf üzerinden çözümlemeye çalışıyorduk; globalleşme dediğimiz olay, sınıf üzerinden değil de, belli mamullerin tüketimi üzerinden

Sen kimsin? Görüntün söylüyor bunu. Sınıfsızlık ve imaj duygusu, sınıf durumunun üzerine oturmuş bir kabuk, bir kılıf. Cep telefonlarına takılan kılıf gibi.

cereyan ediyor. Eğer o mamulleri tüketebiliyorsan, o markaları kullanıyorsan, o dünyanın bir parçasısın ve o dünyanın sana tanıdığı serbestiyet içinde varolabiliyorsun. Onları tüketmiyorsan, ait olmuyorsun sisteme. Bu, '80'lerden sonra başlayan liberalleşmeyle, alışveriş merkezlerinin yayılmasıyla beraber Türkiye'de de yavaş yavaş yerleşmeye başlayan bir durum. Bir de bunun karşılığında bayramlarda, haftasonlarında şehrin çevresinden kalkıp merkezine gelen gençleri görüyoruz. Onların yarattığı çok ayrı bir stil, bir dil var. Tektipleştirmeye bir alternatif, başka bir kimlik, başka bir üretim var orada. Moda dergilerinde, reklamlarda gördüğün stiller değil bunlar. Kendilerinin yarattığı başka bir dil, başka bir semantik var orada. Romanı filme dönüştürürken bu iki dünyayı karşı karşıya getirmek istedim. Behiye'nin dünyasını varoşa, Mahmutbey'e taşıdım. Behiye, Handan'ın dünyasını çok fazla tanımıyor. Handan da Behiye'nin dünyasını hiçbir şekilde tanımıyor. Behiye aklıyla ya da zekâsıyla ya da çalışkanlığıyla, Boğaziçi gibi "sıradışı" bir üniversiteyi kazanmış ve öteki dünyaya bir atlama yapmış zaten. Bu dünyayı arada sırada ziyaret ederken Handan'a rastlıyor. Filmde, Handan'a İngilizce öğretecek güya. Hep Behiye'yi kontrolde zannediyorsun, daha güçlü olan karakter olarak görüyorsun, ve Handan'ı da onun etkisi altında, lay lay lom, kim nereye çekerse oraya gidebilir bir kız olarak görüyorsun. Fakat filmin so-

Perihan Mağden'in "İki Genç Kızın Romanı"ndan uyarlanan "İki Genç Kız" filminde Behiye'yi (solda) Feride Çetin, Handan'ı Vildan Atasever canlandırıyor

nunda şu ortaya çıkıyor: Başka dili öğrenmek zorunda kalan, aslında Behiye. Handan'ın başından beri çok ayrı bir ajandası, planı var. Ve bunu başarmak için de yapmayacağı şey yok. Filmin sürprizi, aslında dili öğretenin, hayat olarak başka bir dili öğretenin Handan çıkması. Behiye, paketlenip Mahmutbey'e geri gönderiliyor. Halihazırdaki sistemin empoze ettiği kurallara uymazsan, onun bir parçası olmazsan, sonunda yeniliyorsun. Handan gibi birine bile yeniliyorsun... İstediğin kadar akıllı ol, dil öğretecek konumda ol, akademik olarak ya da karakter olarak güçlü ol, onlar sana yeterince güç vermiyor. Çünkü Handan'ın arkasında sistem var. Hikâyemdeki sürpriz o. Ben öyle kurdum, öyle kurmayı tercih ettim.

Handan'a ne oluyor?

Onu açık bırakıyorum. Behiye'ye ne oldu? O da çok açık değil. Çok alaturka düşünecek olursan, zavallı Behiye geri gitti, hayatı yıkıldı, Mahmutbey'e hapsoldu kaldı. Ben öyle görmüyorum açıkçası, Behiye'nin komşunun çocuğuyla evlendirilip çok sıradan hayat sürdürüp annesi gibi olacağını düşünmüyorum. Behiye çok güçlü bir karakter. Bence Behiye bu şoku atlatıktan sonra yoluna devam edecek. Yani, depresif bir durumu yok Behiye'nin. Olan Leman'a oluyor. Leman, esas trajik karakteri filmin. Olduğu yerde sayıyor çünkü. Leman eski jenerasyona, eski dünyaya ait.

Replikas
Kört Taşın Kıyısında *(Dadaruhi)*

Replikas. Bu albümü biliyorum. Adı ne şarkının?

"Kör Taşın Kıyısında".

Romanda Linkin Park filan var, çok da bildiğim gruplar değil açıkçası. Hikâye Türkiye'ye ait olsun istedim. Behiye'nin Linkin Park dinlemesine çok fazla inanmadım. Behiye'yi Mahmutbey'e taşıdığım vakit daha da az inandırıcı geldi. Kimler olabilir diye araştırmaya başladım, o zamanlar Duman çok duyulmamıştı, Ceza da bu kadar parlamamıştı. Ceza'ya da çok inanmadım, çok fazla hip-hop, rap. O da bir marka, etiket. Replikas'ın arıza bir tarafı var, pozitif anlamda arıza bir müziği var, "noise" kullanıyor bolca. İlk başta dinlediğinde "burada hata yaptılar galiba, çalamadılar" filan gibi düşündüğün oluyor, oldukça deneysel işler yapıyorlar. Mutlaka buradan bir grup istiyordum, bir de bütün bunların ötesinde, Replikas'ın sese, müziğe yaklaşımının Behiye'ye çok uyduğunu düşündüm... Ama, finaldeki kız sesi mi, çocuk sesi mi belli olmayan "nana na" var ya; çocukken birisine bir oyun oynarsın da şaşırtırsın veya alay edip nanik yaparsın, o parça bana bunu hatırlatıyor. Orada Behiye'ye nanik yapılıyor gibi: "Çok fazla kendine güvendin, her şeyi bildiğini zannediyordun ama, şimdi yeni bir şey öğrendin işte". Bir laf var, "seni öldürmeyen şey güçlendirir" diye, Behiye bu deneyimden sonra ölmedi. İntihar filan da etmedi "Easy Rider"ın sonundaki gibi... Daha güçlü olacak bu durumu geçtikten sonra. Ama bir süre iyi hissetmeyecek kendini. *(gülüyor)*

Nazan Öncel ve Kibariye şarkıları da var finalde.

Filmi yaptıktan sonra Nazan Öncel durumu işin içine girdi, Kibariye girdi. Onların da sözleri çok uyuyordu filme. Kibariye'nin "Gidecek Yerim mi Var"ı mesela. Sesine bayılıyorum, müziği de çok hoşuma gidiyor, evde sonuna kadar açıp dinliyorum. Bir taraftan Nazan Öncel, "popun kraliçesi" halihazırda, onun da "Otomobil" diye bir şarkısı var, bir şekilde yollara gitme durumu, "buralardan kaçalım, gidelim..." Nazan'ı, Kibariye'yi Replikas'tan hemen sonra koymak istedim, çünkü istediğin kadar "bu poptur, bu arabesktir, bu deneysel müziktir" ayrımı olsun, hepsinin söylediği şey benim için aynıydı. Özellikle sözlerinde, ama duygularında da. Değişik yerlerden, değişik kesimlerin dinlediği müzik, ama hepsi aynı şeyi söylüyor. Şunu da düşündüm açıkçası: Filmin sonu çok fazla depresif gelebilir. İnsanları, Replikas'ın o son parçasından sonra, Kibariye'yle, arkasından daha "lively" Nazan'la çıkartayım istedim sinemadan. Biraz "uplifting" yapmak istedim.

DAF
Ich bin tot *(Fünfzehn Neue DAF Lieder)*

Ne bu?

DAF. '80'lerden beri varlar. Bu, 2004 albümlerinden. Her şarkıya bir de altbaşlık vermişler, bununki "romantik şarkı", nakarat da "ich bin tot und das ist gut": "Öldüm ve bu iyi..."

Romantik Alman. *(gülüyor)* Çok müzik bildiğim için söylemiyorum, isim serpiştiriyorum gibi olmasın ama, Kruder & Dorfmeister'ı çok seviyorum. Onlar bunlardan sonra, değil mi? Her yerde kullanıldılar sonradan; reklamlarda, oralarda buralarda.... Apple bile kullanıyor onları, iTunes programının reklamında...

Kimlik, üzerine gittiğin, deştiğin bir mesele. Onun için çaldık bunu...

Bu şarkı reddediyor kimliği. "Ben yokum, o zaman bu meseleyi kapatalım" diyor. *(gülüyor)* "Ich bin tot, das ist gut"... *(gülüyor)* Kimlik konusunda bir şey söyleyebilir miyim? Yaptığın işler konusunda yazılanlar her zaman senin yaptığın iş olmuyor. Avrupalı olmayan bir sanatçı olarak, sanat işlerimde o kimlik meselesi çok konuşuldu. Tabii ki, kimlik üzerine çok fazla işler yaptım ama, mesela... Bak tam ezan diyecektim, ezan başladı. Ezanlarla açılır ya İstanbul imajları. Seni algılamaları da öyle oluyor. Sen bir iş yapıp çıkarıyorsun, ondan sonra bir okuma başlıyor haliyle. İstediğin kadar röportaj yap, sempozyumlara katıl, konuş, senden önce oluşmuş çok ayrı bir okuma, bir bakış var. Türkiyeli ya da Türk olduğun için hemen "Türk sanatçı" oluyorsun. İşlerimde kimlik tabii ki var, ama bu türden bir sosyal, politik okuma içinde kesinlikle değil. Kendi uzantım olarak gördüğüm insanların kamera önünde kimliklerini tekrardan fabrike etmeleri üzerine işler çıkarıyorum. Bunu yaparken de esasen kendi kimliğimi ortaya çıkarıyorum. Ama bu Türklükle alâkalı değil, kendi uzantım olan, kendi yansımamı gördüğüm insanlar üzerine yapıyorum bunu. Bu işlerin hepsini bir araya getirdiğimde, esasen kendi otoportremi yapıyorum gibi geliyor bana... Mesela, "semiha b. unplugged"da bilinçli olarak 8.5 saatlik bir iş yaptım, hiçbir zaman başından sonuna izlenmesini istemedim, çünkü o montaj üzerine yapılmış bir işti esasen. Montaj da, bir fabrikasyon haliyle. Sübjektivite işin içine çok giriyor, kendi görüşünü karşı tarafa geçirmek üzere gündelik gerçekliği montajlıyorsun. O 8.5 saatte ne oluyordu? Çişin geliyor ya da karnın acıkıyor, gitmek zorunda kalıyorsun. Ama bir şekilde olayın çekiciliğinden dolayı bir daha geliyorsun. "Peruk Takan Kadınlar"da da dört tane sahne yan yana, non-senkronize şekilde akan bir görüntü ve söylem var. Bazen aynı yerlerde geri geliyorsun. Eninde sonunda hiçbir zaman işin tamamını seyredemiyorsun ve kafanda kendi montajını yapıyorsun. Orada işaret edilen şey, aslında başkalarını algılarken, hepimizin kendi kafamızda kendi montajımızı yaptığımız. Bu da iletişim denilen şeyin aslında hiçbir zaman mümkün olmayacağını gösteriyor. Matematikte bazı doğrular kabul edilir ya, sırf problemleri çözebilmek için. Hiçbir zaman ispatlanmış değillerdir, bir doğru olarak kabul etmek zorundasın o denklemleri çözmek için. Objektivite de öyle bir şey, inandığımız sürüyle kavram ispatlanabilir şeyler değil. Objektifliğin imkânsızlığını hissettiğim için, işlerimi daha da sübjektif yaparak sübjektifliğe işaret etmek istedim. "Peruk Takan Kadınlar"da da, "Ruhumu Asla"da da aynı şeyi yaptım. Hiç kimse aynı deneyimle çıkmıyor oradan, siyam ikizi olmadığı sürece. Hepsi kendilerini anlatan, konuşan kafalar oldukları için, kameranın önünde birer kimlik yaratıyorlar. Bir anlatı, bir hikâye yaratıyorlar. Bunun üstüne bir de ben kendimi anlatıyorum, onlar aracılığıyla. Yoksa zaten bu işlerin sanat dünyasında hiçbir anlamı kalmazdı, geçerliliği olmazdı. Dokümanter bir filmden ne farkları olurdu, bu kadar sübjektif olmasalar? Tabii bunları anlayanlar küratörler. Ama, basına filan baktığında, çok ters yerlerden okuduklarını görüyorsun. O tür okumaları hiçbir zaman kontrol edemezsin zaten. Bazen çok iyi anlayanlar da çıkıyor. Mesela Art In America'da çok doğru bir yazı çıktı. "Birisi çakmış meseleyi" diyorsun, çok mutlu oluyorsun. Geçmiş demek ki karşı tarafa...

> **Replikas'ın pozitif anlamda arıza bir müziği var, "noise" kullanıyor bolca. Replikas'ın sese, müziğe yaklaşımının Behiye karakterine çok uyduğunu düşündüm...**

Brüksel'de sergi açan bir arkadaşımız, şöyle bir eleştiriyle karşılaşmış: "Sen Türksün, niye bizim

babylon

www.babylon.com.tr

MAYIS
MAY

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sokak No: 3 Asmalımescit,
Tünel/Beyoğlu T: (212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir.
www.pozitif.info

Mavi Müzik (New York)

BLUES EXPLOSION
(JON SPENCER, JUDAH BAUER, RUSSELL SIMINS)

12.05 PE*THU*-21:30 | 13.05 CU*FRI*-23:00

Garanti Caz Yeşili (Londra)

SPIRIT MUSIC JAMIA / ME'SHELL NDEGEOCELLO

21.05 CT*SAT*-23:00 | 22.05 PA*SUN*-21:30

Phonem by Miller / Elektronik Müzik Platosu 3 (Antibes, Fransa)

M83

05.05 PE*THU*
21:30

Phonem by Miller / Elektronik Müzik Platosu 3 (Londra)

AMON TOBIN (dj set) - ELECTROCUTE (live)

06.05 CU*FRI*
23:00

Millering the nite @ Babylon (New York)

DJs ARE NOT ROCKSTARS
featuring PRINCESS SUPERSTAR (Live)

18.05 ÇA*WED*
22:00

(Montreal-İstanbul)

MERCAN DEDE SECRET TRIBE

26.05 PE*THU*
21:30

(İstanbul)

REPLIKAS

14.05 CT*SAT*
23:00

(Stokholm)

MUVAFFAK "MAFFY" FALAY QUINTET

10.05 SA*TUE*
21:30

(İstanbul)

HÜSNÜ ŞENLENDİRİCİ ENSEMBLE

27.05 CU*FRI*
23:00

(İstanbul)

AYHAN SİCİMOĞLU ve LATIN ALL STARS

07.05 CT*SAT*
23:00

(Münih-İstanbul)

CAZZYAPCAZZ / BALIK AYHAN

04.05 ÇA*WED*
21:30

(İstanbul)

TAMBURADA

19.05 PE*THU*
21:30

(İstanbul)

YINON MUALLEM ENSEMBLE

17.05 SA*TUE*
21:30

(İstanbul)

MURAT TANER "Ornette Ornette"

25.05 ÇA*WED*
21:30

Basatap Birthday////basadans 02 'Beaten by Norwegian' (Oslo-İstanbul)

KIM HIORTHOY (live)

11.05 ÇA*WED*
21:30

"BİR ZAMANLAR" ALBÜM TANITIM PARTİSİ

02.05 PT*MON*
21:30

HIT MACHINE

20.05 CU*FRI*
23:00

Doritos Party Night

OLDIES BUT GOLDIES

28.05 CT*SAT*
23:00

BOĞALAR EĞLENİYOR

09.05 PT*MON*
21:30

Biletler Babylon ve Biletix gişelerinde. biletix

PARS/MCCANN ERICKSON

Radikal

RADIO XI-GEN FM 95,9 İSTANBUL

"Açık Radyo." 94.9

Wall

Doritos

e-kolay.net

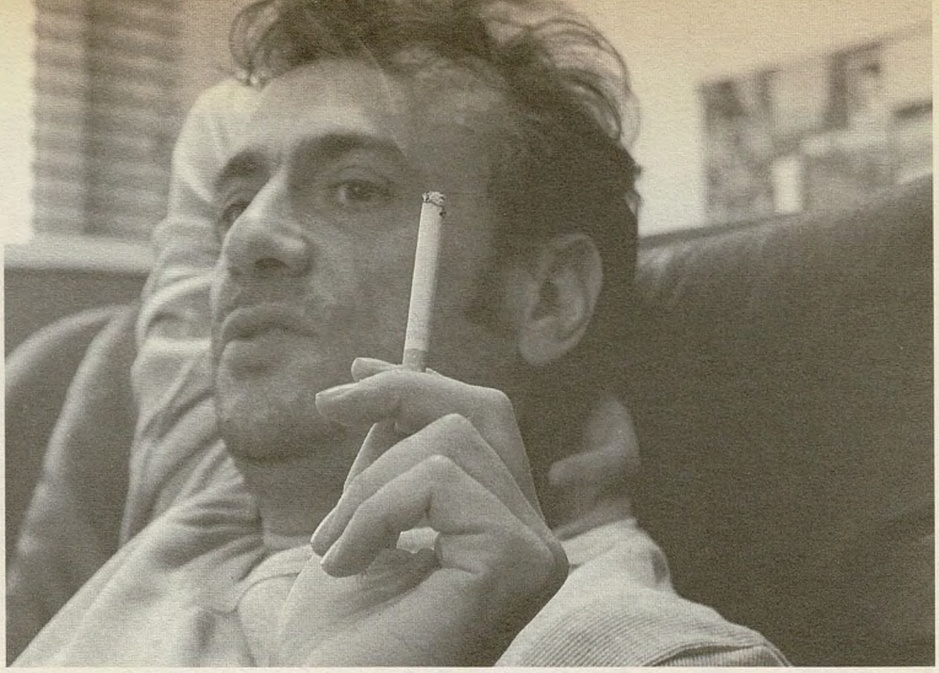

gibi işler yapıyorsun, niye sizin gibi işler yapmıyorsun?"
Ben de çok sıkılmıştım o oryantalist bakıştan ve "Veronica Read'in Dört Mevsimi" diye bir iş yaptım. İlk defa konu olarak bir İngilizi seçtim. O zamanlar çok obsesif bir şekilde çiçek soğanına kafayı takmıştım. Veronica'yla bu vesileyle tanışmıştım, bir film yapayım diye değil. 900 tane çiçek soğanıyla iki odalı bir evde oturuyor, her taraf saksı dolu, sera ötesi bir şey. Çiçeklere de alerjik aynı zamanda, yavaş yavaş çiçekler onu öldürüyor aslında. Zehirli çünkü o soğanlar.
Sen nasıl takılmıştın çiçek soğanlarına?
Küçüklüğümden beri çiçeklere çok kafayı takmıştım. Lisedeyken Yıldız parkına gidip oradan orkideler alırdım. Dışarıya satılmıyor aslında, bir seracıyı kafalamıştım. Çok değişik orkideler alıp, onlara çiçekler açtırıp, kitaplardan okuyup, o derece yani... Fakat bu geçip bitmişti kafamda. Ama sonradan, bu soğanı, "amaryllis"i gördüğüm zaman gerçekten inanılmaz geldi. Bir kere tamamen insan ürünü. Aslında çevrene bakacak olursan, doğal dediğin bütün bitkiler, çiçekler, köpekler, kediler ve hatta kuşlar insan ürünü. Her şey çok artifisyel, suni ve tiyatro. Bu da "anlatı" aslında, kendi anlatımızı yaratıyoruz, "kendi dünyamızı yaratmak" denilen bu esasında. Her şey suni –suniliği kötü anlamda söylemiyorum. Her şey bir yaratı, bir artifakt. Artifakt olduğu için de "art". Her şey sanat. Sanat da bu: Bir şey yaratarak bir iletişime başlıyorsun.
Bahsettiğin çiçek soğanı nasıl bir şeydi?
Bu soğanlar Brezilya'dan geliyor, "papillio", yani "kelebek" deniliyor. Orta boy kavun gibi. Tabii hormonlar filan pompalanmış, vajina gibi açılıyor, içinden penis gibi bir şey çıkıyor, sonra çiçek açıyor. Dört tane çiçek, boyları bir metre filan, pornografik bir güzelliği var. "İşte! Çiçek!", öyle abartılı bir durum. İnsan yaratımı olduğu ve market ekonomisine dayandığı için, her yıl yeni bir form ve renkte üretiliyor. Çok egzotik isimleri var, Solomon mesela, Süleyman yani. *(gülüyor)* Çiçek küçük burjuvazi tarafından tüketilen bir şey Avrupa'da. Çiçek niçin tüketiliyor?
Çok sıradanlaşan gündelik hayatın içinde bir heyecan sunuyor sana. Ölmüşsün esasında, hayatın bitmiş, ama bu tür ufak heyecanlar sunuluyor, satılıyor hatta. Sen de bunları tüketiyorsun. Buraya nereden geldik?
Veronica Read'den...
Bir şeye kafayı taktığım zaman sonunu getiremem, onun için yüz tane filan olmuştu soğanlarım. İnternetten "amaryllis" diye girince, baktım Londra'da bir kadında 900 tane var. Onunla kendi koleksiyonumu büyütmek üzere tanıştım esasında. Bu ev kadınları grubu "bir yabancı, kim bu" diye çok şüpheci davranınca, bir karşı egzotikleştirme yapmak istedim. Ve bu İngiliz özneyi alıp "Veronica Read'in Dört Mevsimi"ni yaptım. Onun, bir de yeni çıkardığım bir kardeş parçası var, artık beraber gösteriyorlar hep. O da "Stefan'ın Odası" diye bir iş. Stefan, Berlin'de yaşıyor, yıllardır tanıyorum. Dişçi esasen, otuz bin tane tropik güveyle oturuyor evde. Güveler tropik olduğu için kanatları kocaman. Otuz bin güve, iki odalı bir apartman dairesinde. Türk bir erkek arkadaşı var, göbek dançısı bir drag queen. Güvelere o kadar kafayı takmış ki, Uzakdoğu'ya filan gidiyor, oralarda tropik ormanlarda yumurtalarını buluyor, getirip Berlin'de büyütüyor. Bunlar büyür büyümez, güzelliklerini koruyabilmek için siyanid içeren bir kavanozun içinde öldürüyor onları, kanatlarını çarpıp bozulmasınlar diye. Güzelliği muhafaza etmek istiyor. Hemen onlara isimler veriyor, kendisinin keşfettiği bir türse boy friend'i Cihangir'in ismini veriyor. Cihangir travesti değil de, çaprazlama bir cins olduğu için, o da bir güve. O da kelebek gibi... Şimdi literatürde "Cihangirîî" diye güveler var, değişik Cihangirîîler... Onları öldürüyor ve Cihangir'in ismini veriyor. Cihangir'i kaybetmekten çok korkuyor. Aslında bir aşk hikâyesi. Ben o hikâyeyi öyle anlattım. Deminki şarkının altbaşlığı "romantik şarkı"ydı ya, oraya bağladım. *(gülüyor)* Romantizm tehlikeli bir şey. "Bu şarkının bana anımsattıkları bunlar". *(gülüyor)*
Senin romantik dönemin hangisi?
Dev-Genç dönemi tabii ki. *(kahkaha atıyor)*
O döneme gelmeden önce "bu şarkının bize anımsattıkları"nı özetleyelim. Bir söyleşide, Neşe Yaşın'ın "kimlik ceket gibidir, insanın üzerine giydiği bir şey" sözünü alıntılıyorsun. Son 25-30 yılın en çok tartışılan konusu kimlik; reddedilen, bastırılan kimlikler, haliyle kendilerini beyan etmek istiyorlar, öte yandan kimlik insanı hapseden ya da sınırlayan bir şey. Öyle bir paradoks... DAF'ın şarkısı, "ben" dediğimiz şeyi öldürmeyi, özgürleşmenin yolunun oradan geçtiğini ima ediyor. "Ben" dediğimiz ne ki sonuçta?
Ben dediğin şeyi başkaları sende algılıyorlar.

> **İstanbul'a hep kadınlık yakıştırılır, sudan dolayı belki, ama İstanbul aslında travesti. Ne kadın, ne erkek. Her an değişebilir, ters gitmeye gelmeyecek bir şehir.**

Clash
London Calling *(London Calling)*

Bunu tanıyorum, kimdi? İyi bildiğim bir şarkı bu.
Clash.
"London Calling". Los Angeles'ta konserlerine gitmiştim, kaç yılıydı, hatırlamıyorum. Arabada giderken bunları çok dinliyordum.
Clash'in bir de "1977" diye bir şarkısı var. Onu mu çalalım, bunu mu diye tereddüt etmiştik. 1977 nasıl bir yıldı senin için? 1 Mayıs'ta neredeydin, ne yapıyordun?
Babam ve kardeşimle beraber Yeşilköy havalimanındaydık, annemi karşılamak üzere. Tekerlekleri açılmadığı için uzun süre inemedi uçak, sonra da Türkan Şoray'la annem yan yana çıktılar. Türkan Şoray İsviçre'den, tedaviden dönüyordu, boynu film çekiminde incinmişti, biliyorsunuz. *(gülüyor)* O fotoğrafları kim bilmez?.. Biz onlar için korkuyorduk, uçak inemiyor diye, onlar bizim için korkuyorlarmış. Uçakta Taksim'deki olayları duymuşlar, bizim hiç haberimiz yoktu. Çocuktum o zaman, 15-16... 1961 Ekim doğumluyum.
Herhangi bir örgütle ilişkin var mıydı?
Valla çocukça vardı, lisede Dev-Genç'liydik. Sonra bölünme oldu, Dev-Yol ve Dev-Sol diye. Dev-Yol daha önce vardı esasen, Dev-Sol sonra çıktı. İstanbul Dev-Genç, Dev-Sol'cu oldu.
Siyasallaşman nasıl olmuştu?
Tam hatırlamıyorum. Tiyatro kolu vardı Galatasaray'da. Belki orada Brecht falan oynayarak... Çok siyasallaşmadım o anlamda. Daha ziyade Sinematek Derneği'ne gidiyorduk. O zamanlar sadece Rus, Romen, Polonya, Bulgar ve Arnavutluk filmleri gösterirlerdi. Bir filmde uyanmıştım! "Yok, bu kadar da olamaz" diye. İsmail Kadere'nin bir hikâyesini mi, romanını mı, film yapmışlardı. Genç kızla genç erkek evleniyorlar, sonra bu filmlerde hiç görmeyeceğimiz bir şekilde gerdek sahnesi var. İkisi de yatakta, tabii gecelikleri ve pijamalarıyla, sonra el ele tutuşuyorlar, kız dönüyor erkeğe, "ne kadar şanslıyız değil mi" diyor, "Enver hoca gibi bir liderimiz var". *(kahkaha atıyor)* Süper! O aklımla bile bunun artık olamayacağını anlamıştım. Ve Arnavutluk'ta yaşamamaya karar verdim. *(gülüyor)* Biz ne yollardan geçtik. *(gülüyor)*
Londra'da yaşamaya nasıl karar verdin?
Birkaç nedenden. Avrupa'da yaşamak isteyebileceğim iki şehir var, açıkçası diğerlerini hiç sevmiyorum. Biri İstanbul, öteki de Londra.
Aralarında bir benzerlik buluyor musun?
Buluyorum. Çeşitlilik anlamında buluyorum. Değişik deneyimlerin olabiliyor. Her ikisi de çok sürprizlerle dolu. Londra çok erkek bir şehir aslında. Cinsiyet anlamında değil de, cinsel dil anlamında çok erkek buluyorum. Çok acımasız, her an sokakta kalabilirsin. Çok yakın tarihe kadar para ödeyip, bilet alıp akıl hastanelerini gezebiliyordun. O kadar tiyatro üzerine kurulmuş bir şehir. İstanbul da böyle bir yer. İstanbul'a hep kadınlık yakıştırılır, sudan dolayı belki, ama İstanbul aslında travesti bir şehir, ne kadın, ne erkek. Her an değişebilir, İstanbul ters gitmeye gelmeyecek bir şehir. Paris çok kadın bir şehir. Bir yolundan ne şekilde başka bir yerine ulaşabileceğini bilirsin, sanki. Beni kişisel olarak İstanbul ve Londra çok daha fazla çekiyor. İşimden dolayı Londra'da olmak zorundayım, güncel sanat marketinin başkenti çünkü. Ticarî filmler yapıyor olsaydım, Los Angeles'da oturmaya devam ederdim, o işin başkenti de orası. Bir de on yıldır beraber yaşadığım bir partnerim var, İngiliz.

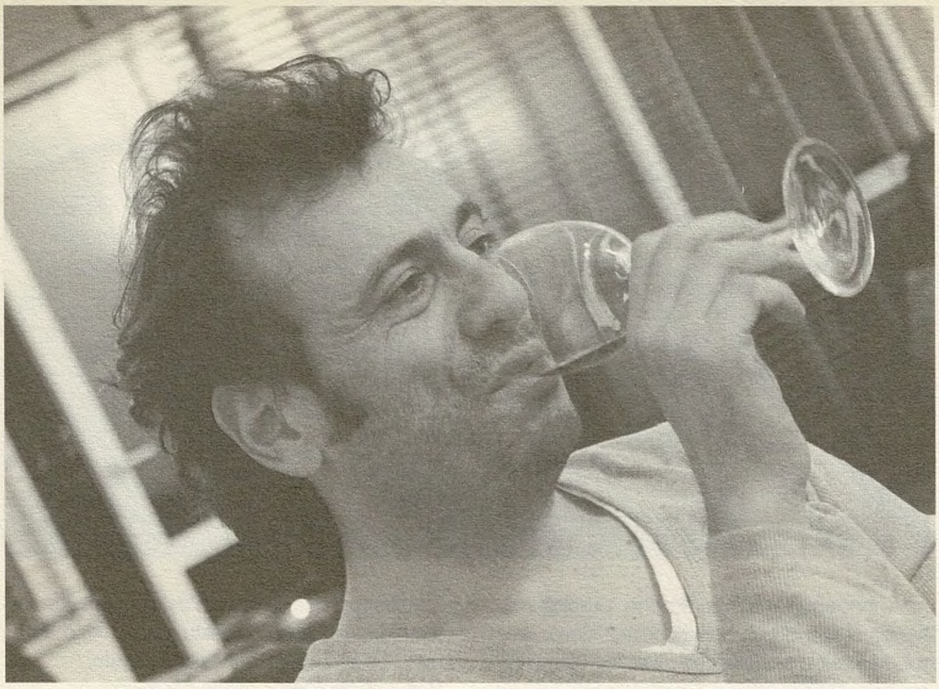

Birkaç yıl önce, Guardian'ın birinci sayfa haberi olmuştun. Nedense bizim basına aksetmedi.
İyi bir şey bu: Bir İngiliz sanatçı Hürriyet'in birinci sayfasına çıkarsa, Guardian'da haber mi oluyor? Türkiye'de kapalı bir aile durumu var.
Hep yapılageldiği için "sanat elçimiz" başlığına ne oldu diye merak ediyor insan...
O da çıkmadı değil. *(gülüyor)* "Sanat elçimiz" çıktı. Atina'da bir işimi sergilediler, Olimpics Arts Festival kapsamında, o zaman çıkmıştı "millî sanatçı", "sanat elçimiz" filan diye. Ama benim söylemediğim sürüyle söz de çıkıyor: Mesela Londra'daki "Türkler" sergisi sırasında "Küba" çıktığı için, Radikal gazetesi –ki Radikal'den pek beklemezsin böyle bir şey– benim ağzımdan tırnak içinde, "Türkler sergisine karşı Kürtler sergisi yapıyorum" diye verdi haberi. Öyle bir şey söylemedim, söylemiş de olabilirdim inat olsun diye, ama söylemediğimi biliyorum. Belirli bir etiket altında, özellikle bir millî etiket, bir bayrak altında yer almak hiçbir zaman hoşuma gitmez. Yurtdışında kafile olarak Türk sanatçılarının gezdirildiği sergiler oluyor, Almanya, Avusturya, Hollanda gibi ülkelerde. Asla girmem o sergilere. O tür kimlikler altında sergi yapmadığımdan, "Kürtler sergisi yaptım" diyerek işimi indirgemem o noktaya.

Doors
L.A. Woman *(L.A. Woman)*

Jim Morrison, değil mi? Severim ben onu.
Evet. Doors... "L.A. Woman".
Son konserlerinden birinde soyunuyor, daha doğrusu, açıp çükünü gösteriyor. Bu yapılmaması gereken bir şey "stardom"da... Evlenmek de öyledir, starlar için çok riskli bir şey. Çünkü "ulaşılır" olmuyorsun; o fantezi, "tık", kesiliyor. Hayal gücü çok daha önemli. Soyunukluk aslında cinsel gıdıklamayı engelleyici bir şey, bitiriyor. Onu yaptıktan sonra inanılmaz bir düşüşe geçiyor Jim Morrison. Ama o noktaya kadar hep seyircisi sayesinde, seyircisinden, dinleyicisinden güç alarak varolan birisi zannediyorsun. Bir star, fakat ona o darbeyi vuran esasen polis filan değil, kendi seyircisi oluyor. O da enteresan. İhanete uğruyor yani.
Aynı okuldan mezunsunuz Morrison'la...
Evet, bizim okuldan, bu orada çok söylenirdi. Ben Los Angeles'tayken Jim Morrison kültü hâlâ devam ediyordu. Bir ilişki kurduğunu zannediyorsun seni izleyen kesimle, ondan güç alıyorsun, onun sayesinde starsın, ama birdenbire onlar çok ayrı bir yerde, sen ayrı bir yerdesin, o ortaya çıkıyor. Jim Morrison'la alâkalı bir film vardı, hayatını anlatan. Orada o düşüşü çok iyi görüyorsun. Babası asker değil miydi?
General... Senin baban ne iş yapıyordu?
Müteahhit. Daha doğrusu, iş yapmış olmak için birkaç bina yaptı, ama çalışmaya ihtiyacı yoktu.
Morrison'ın sınıf arkadaşlarından biri Coppola...
Evet, Coppola da aynı dönemden. Bizim departmandan bayağı ünlü birçok insan mezun olmuştu. Hâlâ da oluyor.
O okulu niye seçmiştin?
Acilen Türkiye'den gitmem gerekiyordu, 12 Eylül filan... San Diego'da bir dil okulu bulundu. Altı ay üniversiteye hazırlandım. Los Angeles'da gidilecek iki sinema okulu vardı. Biri USC, birisi UCLA. UCLA daha iyi bir okul olarak biliniyordu.
Şimdilerde, sinema okumak yaygın bir arzu, ama 1980 itibarıyla...
Çok kötü bir şeydi. *(gülüyor)*
Sinema okumayı niye istedin?
Annemin evinde sürüyle Türk filmi çekiliyordu, ben 8'le 14 yaş arasındayken.
Neydi evin özelliği?
Çok büyük bir yalıydı, Boğaz'da. Türkiye'nin ilk modernist binalarından biriydi. Ahşap değil, beton, o zamana göre çok deneysel... Şimdi Lacivert diye bir lokanta orası. Bütün o Yeşilçam filmleri, Metin Erksan'dan tut Atıf Yılmaz'a, "Güllü Geliyor Güllü"den Yılmaz Güney'in çirkin krallık filmlerine, orada çekildi... Bazı filmlerde arkada görünüyoruz bile, set kontrolü olmadığı için. Kamerayı görüp kaçıyoruz, bir daha gelip bakıyoruz. Hâlâ Digitürk'te oynuyor. *(gülüyor)* Türkan Şoray, Filiz Akın, hep çocukluğumdan tanıdığım insanlar. Eğlenceliydi tabii, ama demistifikasyon açısından da önemliydi. Türkan Şoray, Filiz Akın, Fatma Girik, Emel Sayın, Cüneyt Arkın, Yılmaz Güney, Ayhan Işık, hepsini biliyorsun, insanüstü yaratıklar değil. Bir heyecan duymuyorsun.
O günlerden sende iz bırakan bir star oldu mu?
Türkan Şoray. Bir ikon o. Çok da akıllı bir kadın. Nerede durduğunu çok iyi bildi hep.
"İki Genç Kız" için Hülya Avşar'ı nasıl seçtin?
Birincisi, Hülya'yı çok eğlenceli buluyorum, çok iyi bir oyuncu olduğunu düşünüyorum, ayrıca çok da güzel buluyorum. Muzip, eğlenceli. Basından ya da Hülya Avşar Şov'dan tanındığı gibi değil kesinlikle. İnanılmaz disiplinli, kendini geliştirmeye çok açık. Çok yargılayıcı yaklaşmadığın sürece, çok kolaylıkla sevip arkadaş olabileceğin birisi.
Bir de Hülya Avşar imgesi var, o imge Leman karakterine negatif etki yapmış olabilir mi?
Bilâkis. Eğer Hülya olmasaydı, filmi çekmeyecektim. Leman rolüne oturtabileceğim biri kafamda yoktu. Hülya çok oturuyordu.
Leman çok kritik bir karakter, çok düşündürücü, kimlik olarak, tarihsel dönem olarak...
Onu da Hülya yaptı işte. *(gülüyor)* Çok dokundu bu rol ona. Kendi kızı var ve o konuda çok hassas. Sekiz saatten fazla asla çalışmıyor, hemen eve koşuyor, "kızımla beraber olmalıyım" diye. Asla bir dakika bile uzatmıyor. Rolü de çok iyi çıkardı. Çekimlerden önce üç ay birlikte çalıştık.
Çekimler ne kadar sürdü?
24 gün.
Birlikte nasıl çalıştınız?
Sinema provası yaptık. Tiyatrodaki gibi değildir sinema provası. Rolü hiçbir zaman patlatmazsın, çünkü patlattığın zaman odunlaşır rol, tiyatro gibi olur. Kamera da onu okur. Gerçek gibi hissedilmez. Onun için sinema provasında, esas olması gereken yere asla gelmemen gerekir. Oyuncu gelse bile durdurman gerekir, "iyi oldu" dememen gerekir. Çünkü oyuncu, "iyi oldu" dediğin an, onu yazar ve hep öyle yapmaya başlar. O patlatma durumuna sette gelmeli oyuncu. O duruma hazırlıyorsun; oynayacağı kişiliği tanıması için uzun uzun karakter üzerine konuşuyorsun. Satır satır üzerinden geçiyorsun senaryonun. Sen bunu derken ne demek istiyorsun, onu bilmek zorunda. Bir aksiyon filmi değil, karakter temelli bir film. Onun için çok tehlikeli. Oyuncu angaje edebilmeli seyirciyi. Karaktere girebilmelisin, yoksa çok sıkılırsın. Hülya çok iyi hazırlandı. Bazen oynarken ağlamaya filan başlıyordu. Kendini vererek yaptı.

Hülya olmasaydı filmi çekmeyecektim. Leman rolüne oturtabileceğim biri kafamda yoktu. Hülya çok oturuyordu. Rolü de çok iyi çıkardı. Çok dokundu bu rol ona.

Yer yer Hülya Avşar Şov'u izliyor gibi de oluyor insan...
Bana hiç öyle gelmedi. Hülya Avşar Şov'da bir maske görüyorsun. Çok güzel, TV durumları, seyirci ne isterse durumları... Filmde çok çirkin göründüğü yerler de var. Hiç öyle cilalama filan yok, tamamen karakter üzerine gittik. Bu çok iddialı bir laf olacak ama, şimdiye kadar çok fazla iyi filmde oynamadığı için, çok Hülya Avşar imajı üzerinden oynadığı için, onun bıraktığı bir iz olabilir. İleride de çalışmak istiyorum Hülya'yla, onu çok güzel buluyorum.

Melike Demirağ
Arkadaş *(45'lik)*

Hiç de sesi yokmuş... Şimdi ne yapıyor acaba? Annesi (Rüçhan Çamay) hoş kadındı. O İngilizce şarkılar söylerdi. "Arkadaş"ın popüler olduğu zamanlar bir de İlhan İrem vardı. *(gülüyor)* Ben Boney M ve Suzi Quatro'dan sonra devrimci olmuştum. *(gülüyor)* Abba da vardı birazcık. Yıllar sonra, 1991'de, Londra'da Suzi Quatro'nun bir müzikaline gittim. Sonra da battı zaten, bir daha da oynamadı. Çok kötü söylüyordu... Tina Turner yok ortada, benim en sevdiğim şarkıcılardan biri o.

"Tommy"yi seyretmiş miydin?
Tabii... Acid Queen'di Tina Turner...
'70'lerin sonuydu "Tommy" buralara geldiğinde, "Arkadaş"tan dört-beş sene sonra... O sıralarda sen de gitmeye hazırlanıyordun galiba. Nasıl olmuştu gidişin? Bir gözaltı yaşadın 12 Eylül'de, öyle değil mi?
İçeri girmenin, işkence görmenin sonrasında insanların bir afallama durumu olur. Bende olmadı. Hakikaten bir etki hatırlamıyorum üzerimde. Ki, 28 gün işkence gördüm. Şimdi düşünüyorum, "bende bir iz bıraktı mı?" diye. Hatırlamıyorum. Ya çok bastırdım, onu da çok zannetmiyorum, çünkü ben bastırdığım şeyleri çok fazla bastırabilen birisi olamadım hiç. Beni hücreye koydukları vakit, yedi kişiyi öldürmekten zanlı bir çocuğu yakaladılar, ülkücü. Hücre dediğim de çok küçük bir yer, Gayrettepe'de. Herkes tıkış tıkıştı, biz sadece iki kişiydik, nedenini bilmiyorum. O süreyi detaylarıyla hatırlamıyorum, ama geçenlerde çok komik bir şey oldu. Ruşen (Çakır) Sultanahmet meydanında dolaşırken bu çocuğa rastlamış. İçerden tanıştıkları için "gel, şurada bir çay-kahve içelim" olmuşlar. Oturmuşlar, konuşuyorlar. O çocuğu çok dövüyorlardı, inanılmaz işkenceler görüyordu. Sabaha karşı kaldırıyorlar, götürüyorlar. Tabii duyuyorsun bütün çığlıklarını. Ondan sonra çok perişan bir şekilde benim yanıma geliyordu. Neyse, Ruşen'le Sultanahmet'te konuşuyorlar, çocuk diyor ki, "ya neler geçirdik, başımıza neler geldi, hepsini unuttum, ama o Kutluğ'u bir yakalasam..." *(gülüyor)* "Onun bana çektirdiklerini hâlâ hazmedemiyorum." Bu sıralar onu düşünüyorum sürekli, hatırlayamıyorum. O zamanki naifliğimde bile herhalde baskın bir tarafım vardı. Çocuk, işkenceden çok, benim ona çektirdiklerimi hatırlıyor. *(gülüyor)* Hayal meyal yüzü gözümün önüne geliyor. O zamanlar parka ve dışı deri, içi kürk şeyler modaydı. Kaban mı deniyor? Benim de yere kadar olanı vardı ondan. Beni hücreye koydukları gece, o çocuk oradaydı. Ben kabanımı yere yayıp "burası benim alanım, sınır bu" demiştim. "Sen buradan içeri geçmeyeceksin" yapmıştım çocuğa. *(gülüyor)* Herhalde çok onuruna dokundu. Herhalde o dönemi ben biraz güçlü yaşadım. Zaten uzun bir süre aradılar, gitmedim. Sonra da kendim gittim. Beni yakalayamamışlardı, Tophane'de saklanıyordum.
Niye teslim oldun?
Sürekli bizim ev basılıyordu. Arada sırada annemi, babamı arıyorum. Bir gün annem dedi ki, "biz herkesle konuştuk, gel, sana iki tane diyazem vereceğiz, gidip konuşacaksın ve bitecek". Ben de "tamam" dedim. İki tane diyazem aldım, gittim. Tabii öyle olmadı, hemen içeri aldılar. Annemle babam çok istemişti gitmemi.
Aran nasıldı annenle babanla?
Hepimizin annesiyle babasıyla olduğu gibiydi. Biz biraz başkaldıran durumdaydık.

Raggio di Luna
Comanchero *(45'lik)*

Bunu nereden buldunuz? Vaktiyle her yerde çalardı. Kimdi söyleyen? Çok iyi bildiğim birileriydi...
Raggio Di Luna... Diskoteğe gider miydin?
Küçükken gidiyordum tabii.
Hangilerine?
Scotch'u hatırlıyorum, bir de Hydromel vardı, aman yarabbi. *(gülüyor)*
Ettora Scola'nın "Balo"sunu görmüş müydün?
Görmedim.
1920'lerden 1980'lere kadarki dönemi dans ve şarkılarla anlatıyor, filmi '80'lerle ve '80'leri temsilen bu şarkıyla kapatıyor...
Ne zamandan hatırladığımı açıkçası bilmiyorum bu şarkıyı. '80'lerde Amerika'ya gitmiştim, orada dinlemiş olduğumu zannetmiyorum.
Döndüğünde nasıl bir manzarayla karşılaştın? Bir söyleşide Perihan Mağden'in romanını sınıf-sallaştırdığını söylüyorsun....
Romanda sınıf durumu bariz değildi... Sınıf durumu artık birazcık değişti Batı'da, Türkiye'ye de gelmeye başladı bu. Artık sınıf üzerinden politika üretilmiyor. Aslında hâlâ sınıf denilen bir şey var, ama onun üzerine, ne deniliyor, mesela bilgisayarda program hep aynıdır, ama onun üzerine bir kabuk oturtup desktop'unu görüntülersin ya... Sistem aynıdır, görüntü başkadır. Durum yine sınıf durumu, ama şu an onun üzerine oturtulan başka bir durum, bir görüntü var, bir kabuk... Artık önemli olan ne tükettiğin, ne satın aldığın. İster varoşlardan gel, ister çok çok zengin bir ailenin çocuğu ol, aynı mekânlarda bir arada olabilirsin, aynı müzikle dans ediyorsan, aynı mağazadan giyinebiliyorsan, esasen yine sınıf farkı vardır... Çok daha ucuza satın alınabilen mamullerden bazılarını da, o moda içerisine aldığı için, zengin birisi de çok ucuz bir mamulü aldığı için hip olabiliyor. Mesela benim giydiğim şu Adidas klasik pantolon, çok ucuz, ama bunu bir müzenin açılışına giydiğin zaman çok "hip" olabiliyorsun. Öyle bir demokratizasyon var. Liberal demokrasiden söz ediyorum. Buraya nasıl atladım?
Sınıf durumundan...
Türkiye'de de bu birazcık olmaya başladı, esasen tabii ki ortada sınıf durumu hâlâ var, ama onun üzerindeki kabuğa göre, kılıfa göre bir durum-vaziyet bu. Ve bir takım ilüzyonlar var...Moda çok önemli, çünkü kimlik meselesine çok bağlı. Sen kimsin? Görüntün söylüyor onu. Aslında gene sınıf durumu var, ama bu sınıfsızlık ve imaj duygusu, sınıf durumunun üzerine oturmuş bir kabuk, bir kılıf. Cep telefonlarının üzerine de kılıf takıyorsun ya, öyle bir şey. Romanda bariz değildi bu. Türkiye'de kendi dilini yaratan bir gençlik var. Tamamıyla kafası karmakarışık, ne nedir bilmiyor, ama varoşlara gittiğin zaman kimse, işçi-mişçi, ezilen filan takılmıyor. Herkes varolmak ve güçlü olmak istiyor. "Karşı taraf bir moda yaratıyorsa, ben de bu şekilde varolacağım." Çok bireysel, çok buraya ait, referanslarını hiçbir yerde –moda dergilerinde, basında– göremeyeceğin, tamamıyla buraya ait tarzlar yaratıyorlar. Saç kesimleri mesela... Sadece Türkiye'de görüyorsun o saç kesimlerini, sadece varoşlarda ve doğuda...

Sezen Aksu hem eskide kaldı, hem de çok fazla ağlayan bir duruşu var. Leman karakteri bile Sezen Aksu'dan daha güçlü. Sezen Aksu benim dünyama uymuyor.

Mirkelam
Bağırıyorsam Sebebi Var *(Mirkelam II)*

Bunun klibini ben çektim... Onun için koydunuz, değil mi? *(gülüyor)*
Evet ama, ayrıca Mirkelam'ı çok severiz...
Çektiğim tek klip odur. Çok eğlenmiştim, bir günde çektim zaten. Türk filmlerine bir anıştırma yapmak istemiştim. Film gibi, sinema gibi çekmek istemiştim. Beyoğlu'nda bir pavyonda çektik. Mirkelam'ın şarkılarını çok severim, ama kliplerini başarılı bulmuyorum. O zaman evliydi, karısının sözünden dışarı çıkmıyordu. Her şeye karısı karar veriyordu. Ve bence yanlış kararlar veriyordu. Oradan bir gol yedi bence. Ve toparlayamadı.
İlk klip bayağı ses getirmişti...
Koştuğu klip... Bence şarkıya uymuyordu. Mirkelam'ın bütün şarkılarının sound'unda, alaturka değimiz şeyin, artık neyse o, tekrardan yenileştirilip başka bir şekilde ortaya çıkması var. Şarkıları çok buraya ait, kliplerinin hikâyeleri de buraya ait olmalı diye düşünüyorum. Onun için Yeşilçam sineması üzerine kurmuştum klibi. Komi olarak çalışıyor bir pavyonda, orada bir orospuya aşık ve bir fantezi olarak birdenbire kendini star olarak görüp sahneye fırlıyor... O sırada arabesk bir şarkı söyleyen –onun şarkısının arabesk versiyonunu söyleyen– bir şarkıcıyı sahneden itip o şarkıyı bu şekilde söylüyordu. Sonra karısı telefon etti, "Mirkelam'ın yüzü çok geniş çıkmış, bunu bir takım video efektleri kullanıp inceltemez miyiz, daha ince uzun gösteremez miyiz?" Bu hikâyeler işin içine girince, böyle bir şeyi kaldıramayacağıma karar verdim. Sinemadan geldiğim için hep oyuncu olarak görüyorum, benim de hatam oydu belki. Hâlâ da çok sevdiğim bir kliptir o. "Hayır" dedim, "böyle olacak". Ve "bir daha da kimseye klip çekmeyeceğim" dedim. Ama şimdi tekrardan düşünüyorum, Nazan Öncel'e çeksem mesela...

Kutluğ Ataman'ın "iş"lerinden enstantaneler: "Küba" (solda), "Veronica Read'in Dört Mevsimi" (ortada), "Peruk Takan Kadınlar" (sağda)

Belli bir şarkı var mı kafanda?
Nazan'ın bütün şarkılarına çekebilirim. Aylin Aslım'a da çekebilirim. Klip çekmek eğlenceli...
Filmi seyrederken, "Leman karakteri kimi dinler?" sorusu kafamızı meşgul etti. Sezen Aksu eski kaçardı...
Sezen Aksu hem eskide kaldı, hem de çok fazla yalvaran yakaran, ağlayan bir duruşu var. Bence Leman karakteri bile Sezen Aksu'dan çok daha güçlü. Sezen Aksu benim dünyama çok uymuyor, Leman'ı bile çok daha yakın görüyorum kendime.
Leman, Nazan dinler mi? Dinlemez gibi geldi filmi seyrederken...
Biz o filmi yaparken Nazan her yerdeydi, hâlâ her yerde... Yeni Nazan'ı Leman dinler, eski Nazan'ı Behiye dinler... Ben kimi seviyorum biliyor musunuz? Tek isimli... Göksel!..
Göksel iyi başlamıştı, çok daha iyi olabilecekmiş gibiydi, ama başladığı yerde kaldı galiba...
İnişte değil, ama çıkışta da değil. O da bir Mirkelam sendromu geçirebilir... "Çikolata-limonata" diye bir yaz şarkısı vardı ya Mirkelam'ın *("Aşkımsın"ı kastediyor)*, o çok "campy" bir şarkı. Onu yurdışında bir şarkıcı söylüyor olsaydı, gay derdim. Mirkelam'ın muğlak bir tarafı var, basında da "erkek arkadaşıyla motosikletin arkasında geldi" durumları var, bütün onların ötesinde şarkının kendisi çok "campy"... Görsel olarak çok, çok eğlenceli, bir yaz mamulü olarak patlayabilirdi, patladı da şarkı olarak... Belki de iyi ellerde değil Mirkelam. İmaj çok önemli bu alanda.
"Campy" kavramını biraz açalım mı? Susan Sontag'ın güzel bir makalesi var "Camp" diye...
Evet, "Camp ve Kitsch."
Nasıl Türkçeleştiririz "camp"i?
O İngilizcede bile bir sömestr alan bir konu. *(gülüyor)* Birincisi, herhalde her kültüre göre değişiyor. Mesela benim filmimde Nazan Öncel'i kullanmış olmam "camp" değil. Kibariye'yi kullanmış olmam "camp". "Camp", bir referans noktası olabiliyor. "Camp"in Brechtyen bir tarafı var. Gay kültürde "camp" çok önemli, "campy" dediğinde gay kültürüne ait gibi görülebilir. "Camp", kitsch'in tekrardan tedavüle girip yeni bir imajla, yeni bir söylemle ortaya çıkması. Kitsch eğer tekrardan dolaşıma girip kendini yenileyebiliyorsa, güncelleşebilip o güncel olanda yeni bir dil yaratabiliyorsa, yeni bir söyleme ulaşabiliyorsa, o kitsch'in camp hali. Kitsch daha kitle kültürüne, ortak paydalara açık, sürekli tüketilen bir şey, camp daha entelektüel. Big Mac "camp" değil, kitsch. Şanghay'da da satıyor, İstanbul'da da. Çünkü ortak paydaya gidiyor, ortak paydaya girdiğin zaman haliyle "market"in genişliyor. Hollywood filmlerinin de, pop şarkılarının da başarısı bundan. Çok basit vurgular, notalar, demin dinlediğimiz "Comanchero" gibi. "Camp", kültüre özgü bir şey. Türkiye'de camp olan bir şeyle Amerika'da camp olan bir şey aynı olmayabilir. "Camp"i sokak üretiyor, entelektüeller "okuyor". Travestiler mesela "camp"i üretiyor, devrimciler de üretebiliyor. "Camp" devrimci bir şey aslında; bozuyor, yıkıyor, yorumluyor, kendi hakkında bir yorum yapıyor, aynı zamanda hayat hakkında da bir şeye işaret ediyor. Kitsch, tüketilen bir şey; sokakta gördüğün plastikten mamuller. Kitsch'in tanımlaması da hangi sınıftan, hangi kültürden geldiğine göre değişebilir. Mesela, plastik bir Barbie bebek: Ben onu masama koymuşum, ama benim ona baktığımda gördüğüm şey başka, onu tüketen kitle kültürünün bakışı başka. Aynı Barbie bebek benim yaklaşımımda camp, başkasının yaklaşımında kitsch de olabilir.

"Küba", özgürlük üzerine bir iş oldu. Bir kimliği kabul edip inşa etmeye başlıyorsun, bir arı kovanının bal üretmesi gibi. Onu yaparken kişisel özgürlüklerini de kaybediyorsun.

Peki Müslüm'ün Teoman şarkısı söylemesi...
Teoman deme bana, n'olur! *(gülüyor)* Müslüm "camp" işte, Teoman'sa kitsch bile değil. Ne dinlerim, ne ederim. Müslüm ve sevgilisi Muhterem Nur'la bir festivalde yan yana oturdum, biraz da konuştum. Müslüm'ü niye sevdiğimi bilmiyorum, ya Muhterem Nur'dan dolayı seviyorum, ya da şarkılarından dolayı. Onunla ilişkim başka bir şey kafamda. Ama Teoman'la bir ilişki kuramıyorum.
Müslüm'le Teoman'ı bir araya getiren ne?
Bu çok açık, Teoman'a marka yapıyorlar, Müslüm markası yapıyorlar.
Peki Müslüm'e ne yapıyorlar?
Müslüm'e de çok iyi para vermişlerdir, o da zaten takmıyordur...
Geçenlerde Vatan gazetesinde, Dolapdere'deki oto tamircileriyle yapılan bir söyleşide, bir tamirci çırağı şöyle diyor: "Arabesk sosyete işi, biz hiphop dinliyoruz..."
Öyle oldu ama. Daha doğrusu, arabeskçilerin kendileri sosyete oldu.
Kibariye'yi filmde kullanmanın "camp" olduğunu söyledin. Onu nasıl görüyorsun?
Kibariye'yi Türkiye'nin Tina Turner'ı olarak görüyorum. Çok seviyorum, tanıştım da. İnsan olarak çok hoşuma gidiyor, çok candan, düz, direkt.

The The
Lonely Planet *(Dusk)*

Bildiğim bir şey değil. Ne bu?
The The'nın "Lonely Planet"ı. "Duvara Karşı"nın –filmde çalmasa da– anahtar şarkısıydı. Fatih Akın'ın filmlerini nasıl buluyorsun?
Sevmiyorum. Bir stil başlatıyor, filmin ortasında tak, o değişiyor, yok oluyor. "Duvara Karşı"da ilk yarım saat sonra öfleyip pöflemeye başladım. Özellikle Türkiye'ye gelince hikâye çok yavaşlıyor.
Beğendiğin yerli filmler neler?
"Masumiyet"i (Zeki Demirkubuz) çok sevmiştim. "Uzak"ı (Nuri Bilge Ceylan) çok sevdim. Bıraktığı tat çok hoşuma gitti. "Kasaba"ya, "Mayıs Sıkıntısı"na çok giremedim, ama sevdim.
Bir filmi nasıl seyrediyorsun, öyküye kaptırıp gidiyor musun bizim gibi?
Sizin seyrettiğiniz gibi seyrediyorum, teknik-meknik bakmıyorum. Onlara bakıyorsan, zaten iyi film değildir. Onlara baktırmaması lazım. En çok hangi filmde eğlendim, biliyor musunuz? "Gora"da. Özkan'ın (Uğur) bölümleri hariç çok güldüm. Ama bir daha seyretmem.
Bu şarkının nakaratı, "dünyayı değiştiremiyorsan, hayatını değiştir". DAF'ın "Ich Bin Tot"uyla aynı paraleldeyiz yani... "Duvara Karşı"da, intihara teşebbüs eden kahramana, doktor, "kendini öldürmek istiyorsan, başka bir hayata başla" diyor ve bu şarkının nakaratını alıntılıyor...
Dünyayı değiştirebileceğime inanmıyorum, onun için kendimi de değiştirmiyorum. Cidden öyle.
Memnun musun kendinden, hayatından?
Kendimden memnunum. Ben muhalefette olmaya inanıyorum, edepsizliğe inanıyorum, kaliteye inanıyorum. Çok da fazla dünyayı değiştirebileceğime inanmıyorum. Durduğun yerde muhalefetini belli etmek yetiyor bence. Biz küçükken dünyayı değiştirebileceğimiz hayaliyle, inancıyla, düşüncesiyle başkaldırıp dersimizi çok erken aldık. *(gülüyor)* Dünya zaten değişiyor, ama öyle değişmiyor.
Handan'lara doğru mu değişiyor?
Handan'ları da çok fazla eleştirmiyorum aslında. Katalancada, başka hiçbir dile çevrilemeyen bir laf var, Barselona'da oturdum bir süre, oradan biliyorum. "Seny" diye bir laf, Türkçede akıllık gibi bir şeye uyuyor, ama tam da değil. Çok fazla başkaldırma, çok fazla da teslim olma, ama bir şekilde varol. İngilizcedeki "sane" gibi, "insane" deli, "sane" akıllı. Biraz ona uyan bir şey. Olduğun yerde muhalefette olduğunu söylüyorsun, yaptığın işlerle onu gösteriyorsun, ama çok da fazla kendini feda etmiyorsun. Eninde sonunda hayata bir kere geliyorum, benim kendi kendime, kendi varoluşuma karşı bir sorumluluğum da var, kendimi imha etmemeliyim diye düşünüyorsun. Özellikle de 40 yaşından sonra. *(gülüyor)*
"Seny" küçük burjuva halet-i ruhiyesine denk düşüyor galiba..
Çok doğru, küçük burjuva... Çünkü Katalan toplumu da tam küçük burjuva toplumu.
"Peruk Takan Kadınlar" kitabına yazdığın sunuşta, bir "sorumluluk duygusu"yla hareket ettiğini söylüyorsun...

→

"İki Genç Kız"da Leman (Hülya Avşar) ve Handan (Vildan Atasever)

mayıs 2005

6 mayıs cuma
BWO, Chantage

7 mayıs cumartesi
Johan Gielen

13 mayıs cuma
Manga, Kung-Fu, Repertuvar Kopekleri

14 mayıs cumartesi
Danny Howells

20 mayıs cuma
Miss Kittin & The Hacker

21 mayıs cumartesi
Teoman

27 mayıs cuma
Kangroove

Her salı **Karaoke**

BALANS

Music&Performance Hall

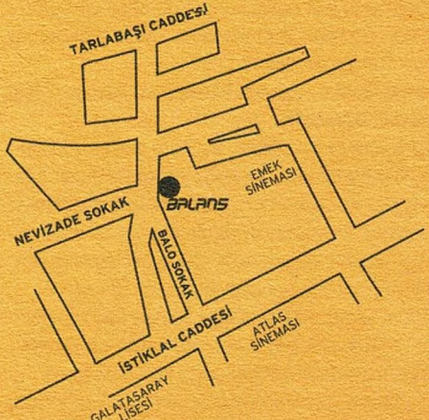

Ford Doritos bilet ix

Balo Sokak No:22 Beyoğlu Tel: (212) **251 70 20** **www.balansmusichall.com**

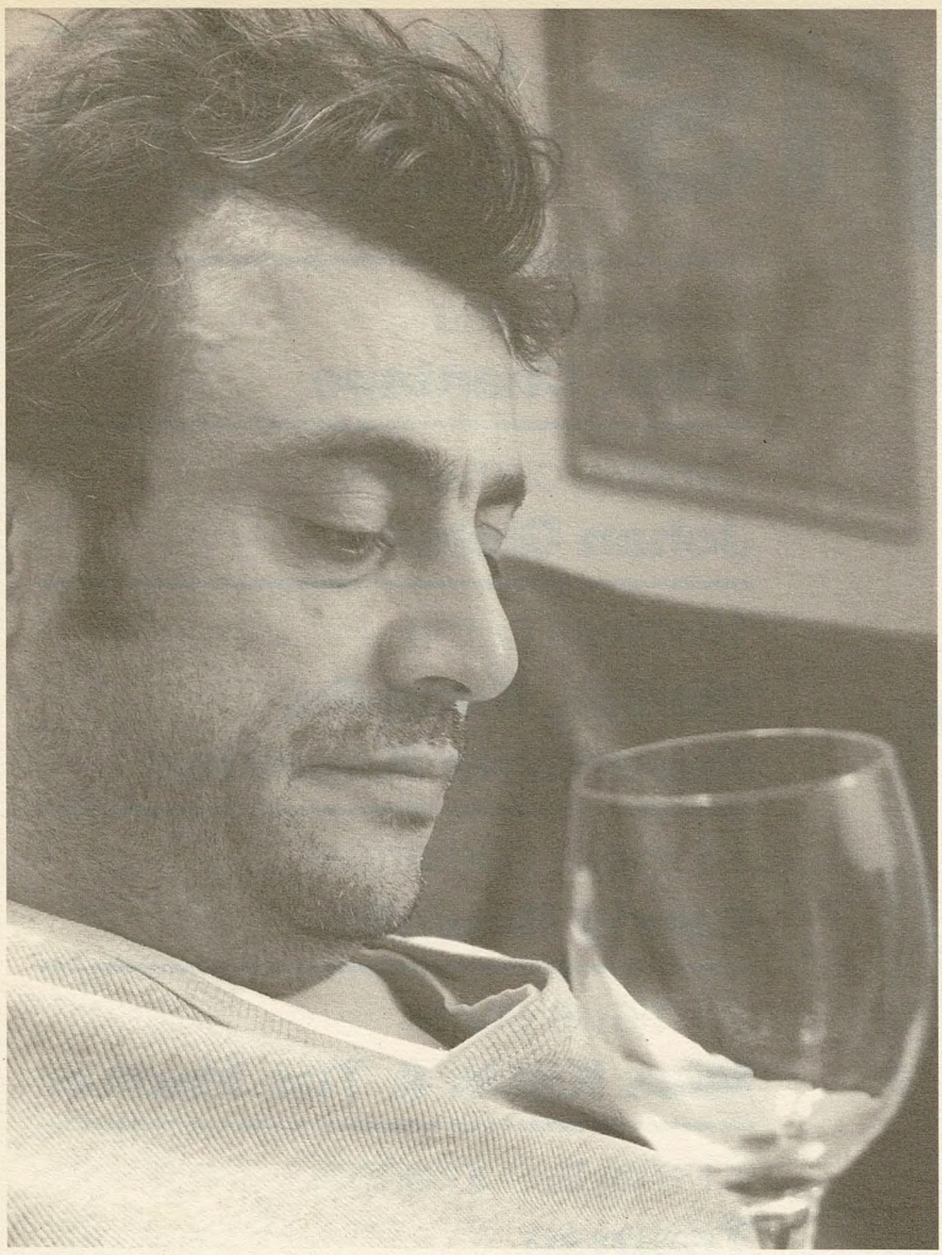

Ben kitaplaşmasını istememiştim aslında. Ruşen'in (Çakır) beni kafalaması ve suçlu hissettirmesi sonucunda kitap oldu. Kitap olmasını isteseydim, baştan öyle yapardım. Sanat işlerini satarken, sinemanın tam tersine, –sinemada ne kadar çok bilet satışı olursa, o kadar iyi sayılır– edisyon usûlü satış yaptığın için, işin ne kadar az gösterilmişse, o kadar çok kıymetlidir. Onun için de çok fazla popülerleştirmek istemedim. Fakat, sonradan şunu düşündüm, ben çok politik bir konuda bir iş yaptım ve Türkiye'de güncel sanat, İngiltere'deki gibi değil. Londra'da sergi yaptığım zaman 60 binle 250 bin arası insanı getiriyorum, ama Türkiye'de dört bin kişiyi.

Londra'daki o topluluk kimlerden oluşuyor? İşçi, memur, öğrenci?..

İşçi yok, memur olabilir, İngiltere gibi bir toplumda. Türkiye'de yok. Ya açılış gecesine gelen burjuvazi ya da öğrenciler ya da enteller, danteller ve ensteller. Enstalasyon yapanlara enstel deniyor, o da benim taktığım isim. *(gülüyor)* İngiltere'de belirli bir topluluğa ulaşabiliyorum. Türkiye'de güncel sanat sergisi açtığın zaman kaç kişi geliyor ki? Bienal'e bile. Dekoratif şeyler de yapmamışsın, insanların hayatlarıyla ilgili, çok temel, çok önemli, damardan bir şeyler yapmışsın, ama "hayır, bu bir sanat işidir, bunu saklayacağım, asla kitap yapmayacağım" diyemiyorsun, oradan da gol yiyorsun. Şöyle düşünüyorsun: Madem böyle bir iş yaptım, bu insanlar da seslerini duyurmak üzere benimle konuştular... Kendini sorumlu hissediyorsun, iki arada bir derede kalıyorsun.

Hakiki Behiye'lere bir şeyler üretebilmene imkân var mı?

Bu olamayacak gibi geliyor, ama şu da var: İşe yürüyerek gidiyorum, haftada iki-üç kere birisi beni durdurup "Kutluğ Ataman mısın" diyor, mesela "Peruk Takan Kadınlar"dan bahsediyor. Dün daha, bir kız durdurup "beş kere okudum" dedi, sergiye de gitmiş. 18 yaşında bir kız. Sıraselviler'den eve yürürken bir çocuk durduruyor, sigara paketini çıkarıyor, "bunu imzalar mısınız" diyor, "ben 'Lola'yı seyretttim ve hayatım değişti"... Böyle şeyler de oluyor. Diyarbakır'da bir konuşma yapmaya gitmiştim, bir ilkokul öğretmeni, gay olduğunu hissediyorsun, "Lola"nın korsan DVD'sini getirmiş, "bunu imzalar mısın" dedi. Ben de İstanbul'dan gelmişim, ilk defa kendi DVD'mi görüyorum. Ama korsan. "Bu yaptığınız çok kötü bir şey, bize zarar veriyor" dedim. *(gülüyor)* "Tamam, sevmişsiniz, imzalamamı istiyorsunuz ama, siz bunları her satın aldığınızda bize bir darbe vuruyorsunuz" falan filan gibi adama beylik bir laf ettim. O da şaşırdı, "ne demek istediğinizi anladım, ama ben bunu bu şekilde almasam, zaten seyredemezdim" dedi. *(gülüyor)* Ben utandım. Böyle bir reaksiyon gösterdiğime utandım, İstanbullu gibi konuşuyorsun. İmzaladım, "şimdi orijinal oldu" dedim. *(gülüyor)* Her şey yerine göre çok değişiyor. Bulunduğun coğrafyaya göre, bütün değerlerini, bütün bildiğin şeyleri "recycle" etmek zorundasın. Bir yerin doğrusu bir başka yerin doğrusuna uymuyor ki. Uymaması da güzel bir şey. Uyduğu zaman zaten Big Mac oluyor.

Ben muhalefette olmaya inanıyorum, edepsizliğe inanıyorum, kaliteye inanıyorum. Durduğun yerde muhalefetini belli etmek yetiyor bence.

Sergent Garcia

Revolucion *(La Semilla Escondida)*

Hiç bilmediğim biri. "Küba"dan konuşalım diye koydunuz herhalde...

Evet, Sergent Garcia'nın "Revolucion"u bu; Garcia harika bir herif, şubat sayımızda söyleşilerinden bir derleme yapmıştık. Küba denince bugünlerde aklımıza "Şans Kapıyı Kırınca" ekibinden bir ahbabımızın anlattığı "otostop" meselesi geliyor. Küba'da, otostop yapan bir vatandaşı arabana almazsan ve o vatandaş şikâyetçi olursa, ceza yiyorsun. Güzel bir örnek durum...

Bana pek güzel gelmedi...

Soru şu: Boş gidiyorsun, hangi gerekçeyle almıyorsun? Bu soruya nasıl bir cevap verilebilir?

Yalnız başıma olmak istiyorum, kafam bozuk...

Bu bencillik olmaz mı?

Hayır, bencillik değil bence. Canım sıkkın, başka bir insanla muhatap olmak istemiyorum.

"Küba"da 40 portre var, değil mi?

Aslında 56'dıydı, 40'a indirdim.

En çok ilgini çekenler kimlerdi?

Hepsi bana çok enteresan geldi. İki yıl sürdü "Küba". İki yıl boyunca hepsiyle teker teker konuştum, hepsiyle çekim yaptım. O kadar süre konuşunca, o kadar derinlemesine inince, her insan çok enteresan oluyor. Bir çocuk vardı, güvercin koleksiyonu yapıyordu. Kafayı son derece takmış güvercinlere, onun için değişik değişik tip güvercinler besliyor. Kendi yaşadığı hayat çok sert, çok acımasız... Kendisine çok ayrı bir kümeste, çok ayrı bir dünya, bir mental dünya yaratmış. Ve o dünya içinde kaybolmuş. Hep ilgimi çekmiş bir şeydir o, "Veronica Read'in Dört Mevsimi", "Stefan'ın Odası" gibi. Onun için çok ilgimi çekmişti o karakter. "Kes" diye bir film vardı, Ken Loach'un, onu hatırlattı bana... Küba mahallesinde bir de Çingenespor diye bir takım var.

Renkleri ne? Pembe-mor mu?

Pembe-kahverengi uyardı aslında. *(gülüyor)* Hâlâ var mı bilmiyorum, 1970'lerin sonuna kadar Çingenespor varmış hakikaten, Kübaspor da varmış. Kübasporla Çingenespor sürekli birbirlerine tekme-tokat girişirlermiş.

"Küba" belgeselini sana yaptıran, iki-üç yılını ona hasrettiren neydi?

Demin söylediğim gibi, kamera önünde, kişiler kendi kişiliklerini performe ediyorlar, kendi kimliklerini fabrike ediyorlar, kuruyorlar, kamerada onu gösteriyorum. Kendilerini nasıl anlatıyorlar? Bir tarafıyla dokümanter gibi. "Küba"da ilk defa şuna uyandım –zaten biliyordum ama– bir topluluk, bir tek kimlik üzerine çalışıyor. Kübalılık diye bir şey var orada, herkesin paylaştığı ortak bir kimlik bu. Hepsi kendi hikâyelerini anlatırken eninde sonunda Kübalılık durumu ortaya çıkıyor. Semiha Berksoy kendini anlatırken, "Ruhumu Asla"da

Ceyhan "ben Türkan Şoray'ım" diye kendisini anlatırken, burada kırk tane insan tek bir kimlik anlatıyor. Birden ona uyandım, o çok ilgimi çekti, bunu nasıl yapıyorlar, bu mekanizma nasıl işliyor?

Süreç nasıl başladı, mahalleyi bulman, bunu çekeyim demen?

Bir arkadaşım –Gülen, yapımcım– Küba'nın yakınında oturmuş, beni o götürdü. İlk başta çok fazla ilgimi çekmedi, sıradan bir gecekondu mahallesi gibi geldi. Sonra, bir takım Küba hikâyeleri anlatılmaya başlanınca yavaş yavaş ilgimi çekmeye başladı. Bir yıl filan tanışma ve güven oluşturmayla geçti, kesinlikle kamera yok. Ondan sonra insanların kapısını çalıp konuşmalarını sağladım. Kübalılaşınca, bir taraftan bir özgürleşme söz konusu, ama ortak kimliğe ait olduğun zaman bazı kişisel özgürlüklerinden de feragat etmek zorunda kalıyorsun. Alışveriş çünkü. Aslında "özgürlük ne demek?" üzerine bir iş oldu. Bir kimliği kabul edip onu inşa etmeye başlıyorsun, bir arı kovanının bal üretmesi gibi. Ama onu yaparken kişisel özgürlüklerini de kaybediyorsun. Kişiye özel hikâyelerde bunu da görüyorsun ve düşünmeye başlıyorsun, özgürlük ne demek o zaman? Toplum içerisinde kişi olmak ne anlama geliyor? Ada gibi bir yer aslında, bildiğimiz Küba cumhuriyeti gibi. İstanbul'un içinde bir ada esasında. Kendisini izole etmiş...

Hangi özgürlüklerden feragat ediliyor mesela?

Birincisi, Küba'ya karşı gelemiyorsun. Arabana niye diğer Kübalıyı almadın? *(gülüyor)* Aynı durumlar yaşanıyor. Tıpatıp hatta. *(gülüyor)*

Arabana diğer Kübalıyı almak –ihtiyaç halindeki bir insanla elindeki imkânı paylaşmak– özgürlükten feragat değil ki. Aksi bencillik değil mi?

Bir kere bencil olmazsın, iki kere olmazsın, ama sonra birdenbire faşistçe bir reaksiyon gösterebilirsin, çünkü insan olarak da kaldırabileceğin şeyler limitli. Eninde sonunda tek başına araba kullanmak isteyebilirsin. Kendini çok fazla, ne derler... Sen kimsin ki aziz olacaksın?

Nihayetinde bir adamı alıp on kilometre...

Bu pazartesi günü, salı günü aynı şeyi yapacaksın. Çarşamba, perşembe, cuma... Hayat boyu yapacaksın. Bir noktada da yapmak istemeyebilirsin... Kendin o kararı verdiğin zaman yapabilirsin, ben mesela yaparım, alırım insanları. Erzincan'da filan özellikle, orada toplu taşımacılık olmadığı için mecburen alıyorsun. Biliyorsun, adam iki saat yol yürüyor, şehre gidip bir alışveriş yapmak için. Ama kanunen mecbur ediliyorsan, ben yapmam yani...

"Şikâyet edilirse" diye bir kayıt var, kimse de kolay kolay şikâyet etmez herhalde. Ayrıca belki de "depresyondaydım" geçerli mazeret sayılıyordur...

Kişiye saygısızlık ve güvensizlik oluyor aslında onu mecbur etmek. Halbuki herkes kendi içinden geldiği için almalı. Değil mi, doğrusu o değil mi?

En doğrusu o tabii.

Ben Küba'yı Kemalist buluyorum. *(gülüyor)*

Hangisini, küçük Küba'yı mı, büyük Küba'yı mı?

Büyük Küba'yı. *(gülüyor)*

Küçük Küba'da siyaset insanların hayatında önemli bir yer tutuyor mu?

Yoo, hayır, halihazırda pek değil.

Müslüm "camp", Teoman'sa kitsch bile değil. Müslüm'ü niye sevdiğimi bilmiyorum. Onunla ilişkim başka bir şey kafamda. Ama Teoman'la bir ilişki kuramıyorum.

Ama Kübalılık konusunda hepsi birleşiyorlar.

O adı nasıl seçmişler?

Onun da değişik rivayetleri var. Bazılarına göre Küba bir ada olarak bütün dünyaya karşı gelen bir yer, onlar da İstanbul'a ya da sisteme karşı gelen bir yer, böyle anlatımları var. Başka bir rivayete göre, "Miami Vice" diye bir dizi vardı ya, orada küçük Havana mahallesini görüp "biz de böyleyiz" diye takmışlar o ismi. Çok fazla şehrin parçası olmadığı için ismi Küba. Sokaklar da büyükşehir belediyesinin karar verdiği sokaklar olmadığı için, kendileri isimler takmışlar. Mesela en büyük sokağın ismi Elm Street.

Öyle bir levha var mı?

Yazmışlar işte duvara, Elm Street, İngilizce olarak. Kanunsuz-manunsuz filan zannedersin, ama son derece makûl bir yer. Genelde tekstilde çalışıyorlar, dericilikte... Kısa gündelik işçilikler...

"İki Genç Kız" filminde, Handan birkaç sefer "bunu ben bile biliyorum, siz nasıl bilmiyorsunuz". diyor. Bu, Oscar Wilde'ın bir sözünü hatırlattı: "Çocuklar ebeveynlerini eğitmeli..."

Genelde öyle oluyor zaten.

Söyleşilerinde hayat-sanat ilişkisini anlatırken, Oscar Wilde'ı yankılar gibisin: "Önemli olan, insanın kendi hayatını sanat eseri haline getirmesi..."

Benim sevgilimin büyük enistesi, Oscar Wilde'ı mahkemeden hapishaneye götüren adam. Oradan bir tanışıklığımız var Oscar'la. Kaderin cilvesi. *(gülüyor)*

Söyleşi: **Siren İdemen - Yücel Göktürk**

Türkiye'yi sarsan bir FİYASKO oldu!

Her şey, intihar etmek isteyen adamın bir "yanlış numaraya" cevap vermesiyle başladı.

Sonra olaya diğerleri karıştı:
Zengin ve yaşlı karısını öldürmeye kararlı, vasıfsız bir genç adam... Zengin ve yaşlı olsa da hiç aptal olmayan kıskanç karısı... Erkeğini yaşlı karısından koparıp almak için dünyayı yakmaya hazır, gözü kara bir metres... Psikopat katillerden oluşan dört kişilik bir çete...

Kitabı yayımlanmadan önce, film hakları satın alındı!

"...kesinlikle inanıyorum ki, 'Fiyasko'nun roman versiyonu olan bu kitap, senaryoyu dinlerken hayalimde canlandırdığım seyretme keyfini, okurlar için tam bir okuma şölenine dönüştürecek."

– Sinan Çetin

4.90 YTL Özel fiyat 4.900.000 TL

Çitlembik

www.citlembik.com.tr

karga

kargart

MAYIS 2005

010505 Pr Sun	Haletiruhiye	Berk
020505 Pt Mon	Karga	Bahadır
030505 Sa Tue	Karga	Bahadır
040505 Ça Wed	Lookahead	Stranger K.
050505 Pe Thr	Present Tense	Elif İzbırak
060505 Cu Fri	Karga	Bahadır
070505 Ct Sat	Sonderstab MUSIK	Bahadır
080505 Pr Sun	Haletiruhiye	Berk
090505 Pt Mon	Karga	Bahadır
100505 Sa Tue	Out Of Concept	Tai-fu
110505 Ça Wed	Monkey Suite	Deniz-Pelin
120505 Pe Thr	Vertigo_go	Hilmi Tezgör
130505 Cu Fri	MainTIMEstream	Bahadır
140505 Ct Sat	Saltyspinzitfunky	Salty
150505 Pr Sun	Haletiruhiye	Berk
160505 Pt Mon	Karga	Bahadır
170505 Sa Tue	Ortaya Karışık	Hakan Seyrek
180505 Ça Wed	Altüst	Güney
190505 Pe Thr	Cazır Cazır	Deniz K.
200505 Cu Fri	dbabstractdubjungle	da-frogg-boogie
210505 Ct Sat	60's - 70's	Jak Kohen-Bahadır
220505 Pr Sun	Haletiruhiye	Berk
230505 Pt Mon	Karga	Bahadır
240505 Sa Tue	Karga	Bahadır
250505 Ça Wed	Frenk Üzümü	Cem-Esengül
260505 Pe Thr	GLOBALİSTA'nbul	ömeripek
270505 Cu Fri	Sonic Youth	Necati-Müge
280505 Ct Sat	Elektronik İyidir	(((emre)))
290505 Pr Sun	Jeff Buckley	Tai-fu
300505 Pt Mon	Karga	Bahadır
310505 Sa Tue	Tamirci	Sait

kargaşa 5

'Resim'in Haysiyeti'

20 Mayıs - 30 Haziran

14 Mayıs 2005 Cumartesi Saat 14.00-20.00

Filmini kap, gel! [III]

Danışman: Hüseyin Karabey

*Etkinlik ücretsizdir.

...bu oda beni şişman gösteriyor.

Irmak Arkman

"MAHREM MEKAN"

11 Mayıs 2005 Çarşamba Saat 20:00

12 Mayıs 2005 Perşembe Saat 20:00

Bilet: 5 YTL

KargART Belgesel Film Gösterimleri Toplu Gösterim 15 Mayıs 2005 Pazar 'YERLİ YAPIMLAR'

16:30 - Almanya Rüyası
Yapım: Sugarworkz
Yönetmen: Murat Şeker

18:00 - 34 Taksi
Yapım & Yönetim : Belmin Söylemez

19:15 - KAPİTAL-İSTANBUL
Yapımcı: Erkin Peprek, Aysim Türkmen
Yönetmen: Erkin Peprek, Aysim Türkmen

20:00 - Irak'ta Bağımsız Bir Kamera
Yapımcı: Salih Selimoğlu, Tolga Temuge
Yönetmen: Tolga Temuge

*Etkinlik ücretsizdir.

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51
F: 0216 346 55 46 www.kargabar.org www.kargart.org

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT DOSTLARI

GEZ EĞLEN PAKETİ
SHUBUO
TURKCELL HİZMETİDİR

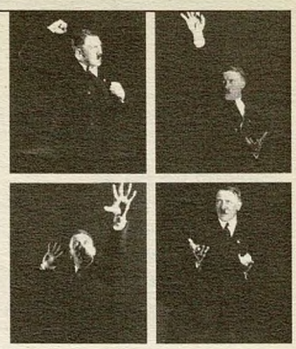

ROLL KİTAPLIĞI

Arno Gruen İçimizdeki Yabancı –Nefretin Kökenleri (Çitlembik)
Barbaros Devecioğlu Otoyol Kenarında Yanan Ateşler (Çitlembik)
Daniel Koplowitz Karafatmanın Sarayı (Kanat)
Eduardo Galeano Zamanın Ağızları (Çitlembik)
Edward Said Oslo'dan Irak'a ve Yol Haritası (Agora)
Eser Köker Kitapta Kurutulmuş Çiçekler (Dipnot)
Francetta Pacteau Güzellik Semptomu (Ayrıntı)
Hanif Kureishi Vücut (Everest)
Jean Genet Sevdalı Tutsak (Ayrıntı)
Kaan Arslanoğlu Futbolun Psikiyatrisi (İthaki)
Marshall Bermann Marksizmle Maceram (İletişim)
Meltem Ahıska Radyonun Sihirli Kapısı (Metis)
Michel Foucault Doğruyu Söylemek (Ayrıntı)
Murat Menteş Dublörün Dilemması (İletişim)
Münir Tireli Bir Metamorfoz Hikâyesi –Türkiye'de Grup Müziği: 1957-1980 (Arkaplan)
Pelin Özer *(haz.)* Latife Tekin Kitabı (Everest)
Susan Sontag Metafor Olarak Hastalık –AIDS ve Metaforları (Agora)
Terry Eagleton Kültür Yorumları (Ayrıntı)
Tim Parks Europa (Kanat)
Uwe Fleckner *(der.)* Bellek ve Sonsuz –Sarkis Külliyatı Üzerine (Norgunk)

Aznavour binasını yıkma girişimleri

Yıllar yılı şarkılarını mırıldandığımız büyük şansoncu Charles Aznavour'un otobiyografisi "Geçmiş Zaman Olur ki", nihayet memleketinde –Türkiye'de–, anadillerinden, annesinin dillerinden birinde –Türkçede– yayınlandı. Meslek hayatının başındaki zorlukları anlatan Aznavour, aşağıda, bir gazetecilik dersi de veriyor...

Basında hakkımda öyle yığınla övgü dolu yazı çıkmadı. Açık konuşmak gerekirse, mesleğe ilk başladığımda hiçbir övgü yazısı yayınlanmadı. Onyıllar boyunca, Aznavour binasını yıkma girişimi tam zamanlı olarak mesai yaptı. Bu konuda ne grev oldu, ne de işsizlik! Yakışıklı değildim; daha da beter, yüzüne bakılası bir adam değildim ve tahammül ötesi bir sesim vardı! Üstüne üstlük, hiçbir ilginç yanı olmayan konularda, popüler olmayan şarkılar yazıyordum. Bende bütün bu kusurlar varken, en iyisi gidip kendimi köprüden atmak olurdu. Oysa halk bana alışmaya başlıyor, plaklarım iyi satıyordu; özellikle Lyon'dan daha güneydeki yerlerde çoğu zaman salonları dolduruyordum.
Ne var ki basın ve radyolar bana burun kıvırıyor, daha da beteri, beni topa tutuyordu. Hiç sesimi çıkarmıyordum, ama çok fena oluyordum. Bir gazetenin yazılışlerine ya da bir gazeteciye şikâyette bulunmak için elime kalemimi ya da telefonu almadım hiç. Çelik gibi sağlam durdum, benimle ilgili yazıları okumuyormuş gibi yaptım hatta. Fransız ya da İtalyan paparazzilerin eseri uygunsuz fotoğraflar, özel yaşamıma zarar geldiği gerekçesiyle araya avukatlar sokarak tazminat istememe yol açmadı hiç. Hayır, sessizliğimi bozmadım; "o yıkıcı yazıların yazarları, halk ve kariyerimin gidişatı üzerinde etkili olmadıklarını görünce parmaklarını ısırıyor, hatta dirseklerine kadar kemiriyor olmalılar" diye düşünüyordum. Hiç tepki göstermedim; benim müdahalemin doğuracağı polemik ancak yaşamımı biraz daha bulandırmaya yarardı. Şöyle düşünüyordum: "Hem zaten, herkesin mesleği kendine!" Kalleşçe darbeler, surata yenilen yumruklar gibi, insanın kişiliğini biçimlendirip sağlamlaştırıyor; uzun vadede zaten ne kalıyor ki akılda? Bir sonraki sayı çıkar çıkmaz malûm yazı yok olup gidiyor, plağa kaydedilen ve radyolarda çalınan şarkı ise günden güne, yıldan yıla, yorumcusunun sesinden dinlenmeye devam ediyor. Bütün o yazılara kayıtsız kaldığımı söylemek neşeli bir örtmece olurdu. Ama yutkunuyor, başımı eğip işe gömülüyordum; günde on beş - on sekiz saatlik bir çalışmayı hiçbir şeyin alt edemeyeceğini biliyordum. İçimde acı, üzüntü beslemek ülser olmama, daha beteri, enfarktüs geçirmeme neden olabilirdi. "Basın organı aracılığıyla medyatik taciz" davası açacak değildim! Zaten kaybedebilirdim de. Zor işti, zor...
Ne mi yaptım? Enerjimi öğrenmek, anlamak, mesleğime daha çok yatırım yapmak için harcamaya devam etmeyi yeğledim. Herhalde pek de kötü olmayan, yaklaşık yedi yüz şarkı, yaklaşık doksan ülkede kayıt yapıp şarkı söylememi sağlayan, fena kullanmadığım beş yabancı dil. Sinema eleştirmenlerince iyi karşılanan filmler de cabası. Söz yazarı - besteci - yorumcu olarak mesleğimdeki zayıf nokta buydu işte –çöp kadar değersiz buluyorlardı beni. Ama gördüğünüz gibi, ben o doğada çözünen maddelerden değilim. İşe asıldım; sesi, fiziği, yeteneği ve sahne geleceği olmayan birine göre, sonuç pek fena olmadı. Yeni kuşağın eleştirmenleri, beni, şimdi emekliye ayrılmış olanlardan daha iyi anlamışa benziyor.

Artık itiraf edebilirim ki, kolay olmadı bütün bunlar. Kuşku, kaygı, sahne korkusu, her seyircinin cebinde o yıkıcı yazılardan biri varmış duygusu –ne berbat duygudur–, uzun süre, uykusuz geçen gecelerime eşlik etti. Ama şimdi, çok şükür iyiyim; az uyuyorsam, eleştiri meseleleri yüzünden değil, galiba yaşım gereği öyle. Bugün beni çekiştirenler ne söyleyebilir? Artık aynı kişi olmadığımı mı? Bu söze, daha o dönemde, Raoul Breton şöyle yanıt veriyordu: "Değişen o değil, sizsiniz."
Burada sanki hesaplaşmamı yapıyor gibiyim, neden olmasın? Kabul etmekten utanmıyorum. Hiçbir üzüntü duymuyorum ve hiç de intikamcı biri değilim. Her şeye rağmen temiz, saygıdeğer ve bir ölçüde de örnek bir kariyer yapmayı başardığım kanısındayım. Eleştirmenlerle beni yan yana koyunca, kimin daha aptal olduğu konusunda varılmış olan kanının yanlış olduğu ortaya çıkıyor.
Gazetecilerin işinin zor olduğunu biliyorum; her yazıda yapıcı olmaları, yeni gelenin yanlışlarını düzeltmesine, ilerlemesine yardım etmek için o kişiye temkinli bir şekilde, sözcükleri seçerek yaklaşmaları gerekiyor. Gazeteci, o kişinin gelişmesine ve başarısına katkıda bulunan zanaatkârlardan biri. Gazeteci sadece sanatçıya değil, ayrıca ve özellikle okurlarına, hem neden olmasın, kendine ve mesleğinin güzelliğine olan borcunu bu tür bir tutumla ödemeli.

Charles Aznavour, "Geçmiş Zaman Olur ki", (Aras)

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Babylon'da bu ay

2 Mayıs, 21:30 **"Bir Zamanlar"** (Albüm tanıtım partisi)
4 Mayıs, 21:30 **"Cazyapjazz"** (feat. Balık Ayhan)
5 Mayıs, 21:30 **M83**
6 Mayıs, 23:00 **Amon Tobin** (DJ Set) / **Electrocute** (live)
7 Mayıs, 23:00 **Ayhan Sicimoğlu & Latin All Stars**
10 Mayıs, 21:30 **Muvaffak "Maffy" Falay Quintet**
11 Mayıs, 21:30 **Kim Hiorthoy:** Basatap dergisinin birinci yaşgünü partisinin konuğu Norveçli çok yönlü DJ Kim Hiorthoy. Bu temposu yüksek lo-fi, elektro-akustik setten önce Türkiyeli elektronik grubu 123 sahne alacak.
12 Mayıs, 21:30 / 13 Mayıs, 23:00 **Blues Explosion:** Ayın, yılın en heyecan verici konserlerinden biri. Blues'dan el alan, ama ipini koparmış bir rock'a varan, deneylere doğru açılan Jon Spencer ve arkadaşları, yıllardır New York'ta yükselttikleri psychedelic-punk-blues-rock bayrağını Babylon sahnesinde açacaklar. Unutmayalım ve şahane albümlerine bakıp aldanmayalım ki, Blues Explosion evvelemirde bir sahne grubu.

Blues Explosion

14 Mayıs, 23:00 **Replikas**
17 Mayıs, 21:30 **Yinon Muallem Ensemble**
18 Mayıs, 21:30 **DJs Are Not Rockstars feat. Princess Superstar**
19 Mayıs, 21:30 **Tamburada**
20 Mayıs, 23:00 **Hit Machine**
20 Mayıs, 16:00 **Akira Jimbo** (davul atölyesi)
21 Mayıs, 23:00 / 22 Mayıs, 21:30 **The Spirit Music Jamia feat. Me'shell NdegéOcello:** Son yirmi yılda zihnimize en çok kazınan basçı belki de NdegéOcello (Svahili dilinde "kuş kadar özgür" demek) –sırf adıyla değil, yeteneğiyle, beraber çalışmayı seçtiği isimlerle de öyle. Vaktiyle bir bas, bir klavye çıktığı konserlerden Grammy kazanmış hitlere geçiş yaptı, Living Colour'larla, John Mellencamp'lerle, Herbie Hancock'larla, Prince'lerle, Madonna'larla çalıştı. Tek başına soul-reggae hattında yürüyen çalışmalar da yapan, r&b ve rock, dance ve indie alemlerinin prensesi olan NdegéOcello, Don Byron, Kenny Garrett gibi isimlerle yaptığı son albümü "Dance Of The Infidels" albümünde caza, The Spirit Music Jamia projesinde enstrümantal ağırlıklı bir füzyon müziğine yelken açtı. Dört gözle bekliyoruz...

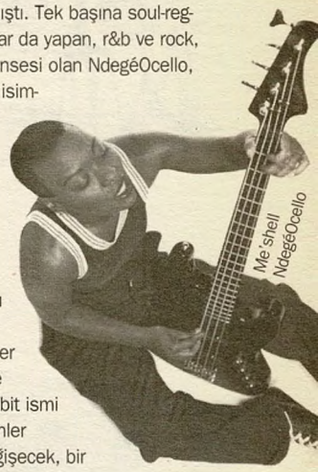
Me'shell NdegéOcello

24 Mayıs, 21:30 **Serkan Çağrı**
25 Mayıs, 21:30 **Murat Taner "Ornette Ornette":** Murat Taner ve arkadaşlarından bir Ornette Coleman gecesi. Sahnenin sabit ismi Taner'e eşlik edecek müzisyenler 21:30'dan itibaren sürekli değişecek, bir tek Coleman'ın kendisi eksik kalacak...
26 Mayıs, 21:30 **Mercan Dede - Secret Tribe**
27 Mayıs, 23:00 **Hüsnü Şenlendirici Ensemble**

Indigo'da bu ay

13 Mayıs, 23:00 **Toktok.:** Berlinli bir tekno triosu, vokalde iki senedir Soff O... Polisin defalarca bastığı depo partilerinde sayısız eleman değiştirdiler, hadrcore punk'la elektroniği tokuşturarak işe başladılar. Geçen sene Nena'yla ortaklaşa yaptıkları "Bang Bang" en popüler işleri oldu.
14 Mayıs, 23:00 **Joi Hukkonen / The Youngsters Live!:** Batu'nun ardından Olivier Mateu ve Gilles Escoffer'den kurulu The Youngsters sahne alacak. Grup, 1999'da Parisli bir Detroit tekno ikilisi olarak yola koyulmuştu. FCom'dan çıkardıkları "Confidential Music" serisi onları elektronik dünyasının demirbaşları arasına soktu. İlk albümleri "LemonOrange"da yaptıkları ambient-caz-hiphop-house-tekno terkibini Indigo sahnesinde yeniden diriltecekler. Geceyi misafir DJ Joi Hukkonen kapatacak.

Dominic Miller

20 Mayıs, 22:00 **Dominic Miller:** Miller'ı en çok Sting parçalarındaki –mesela "Shape Of My Heart"taki, "Mad About You"daki– gitar partisyonlarından tanırız. Sting'in yedi albümünde yer alan Arjantinli gitarist, Tina Turner'dan Nigel Kennedy'ye, Pavarotti'ye, daha pek çok isimle çalıştı. Klasik müziği, özellikle Bach'ı gitara uyarlama çabası, asıl uğraşı.
21 Mayıs, 23:00 **Gökhan Kırdar**
27 Mayıs, 23:00 **T.Raumschmiere & Band:** Marco Maas ve grubu, punk tavrı yüksek bir elektro enjekte edecek Indigo dinleyicilerine. "Radio Blackout" gibi albümlerini dinlemek de iyi, ama bir gece kulübünde onlarla beraber dağıtmak daha iyi.
28 Mayıs, 23:00 **Captain Comatose / Ata:** Türk-Fin asıllı Khan'ı Roll sayfalarından da tanıyoruz. Snax'le beraber Captain Comatose'da '70'lerin sonlarındaki rock-disko paslaşmasının kazıbilimini yapıyorlar. Yeni albümleri "Up In Flames" vesilesiyle İstanbul'dalar. Frankfurt'tan katılan Ata ise, Kraftwerk'lerle, DAF'larla tanıştığı müziğini house sularına yönlendirdi. Şehrinin en klas DJ'lerinden...

Toktok

Sonic Youth

Ayın konseri. Son yirmi yılda modern rock'u, indie alemini en çok etkileyen üç-beş gruptan biri Sonic Youth. Klasik rock şarkı yapısını allak bullak ettiler, kuru gürültüye pabuç bıraktılar, kendilerini kaosun kollarına attılar. Yirmi yıldır yaptıklarını bu sefer 30 Mayıs 21:00'de İstanbul Venue Maslak'ta, 31 Mayıs 21:00'de Ankara Saklıkent'te yapacaklar: Kökü Velvet Underground'larda, Stooges'larda, Television'larda, ucu Pavement'larda, Nirvana'larda, Tortoise'larda, Mercury Rev'lerde duran bir ses alemine açılacaklar, rock gitarının nelere kadir olduğunu gösterecekler, yakacaklar, yıkacaklar, taş üstünde taş koymayacaklar. Son yıllarda sahne performanslarının doruğunda olduklarını sağdan soldan duyuyorduk, ne mutlu ki bizzat görme mutluluğunu bu ay tadıyoruz. O güne kadar en sevdiğimiz sesleri durup dinleyelim, zira duyma yetisinden olmak var.

Üniversitede rock

Unifest bu sene 14 Mayıs cumartesi günü 14:00'ten itibaren Parkorman'da düzenleniyor. Üniversiteler arası bir iletişim etkinliği olarak düşünülen festival, sabaha karşı 04:00'e kadar sürecek. İki konser alanı ihtiva edecek olan festivale şu isimler katılıyor: Benny Benassi The Biz, Mazhar Fuat Özkan, Pamela, Manga, Vega, Teoman, Royal Gigolos ve Kenan Doğulu...

Pamela

Üniversitelileri ilgilendiren ikinci etkinlik, Türkiye'yi dolaşacak olan "Soundwave Üniversite Turu". Turneye Pamela, Özlem Tekin, Kargo ve Cem Köksal katılıyor. Çeşitli aktiviterle de desteklenecek olan konserler ücretsiz olacak. Soundwave turnesi, şu üniversiteleri kapsıyor: Antalya Akdeniz (2 Mayıs), Ankara Bilkent (4 Mayıs), Eskişehir Anadolu (5 Mayıs), Kayseri Erciyes (7 Mayıs), Adana Çukurova (9 Mayıs), Konya Selçuk (10 Mayıs), Bursa Uludağ (12 Mayıs), Balıkesir (13 Mayıs), Edirne Trakya (16 Mayıs), Trabzon Karadeniz Teknik (18 Mayıs), Erzurum Atatürk (19 Mayıs), Malatya İnönü (21 Mayıs), Maltepe (27 Mayıs)...

Balans'da bu ay

20 Mayıs, 23:00 **Miss Kittin and The Hacker:** Geçen sene de İstanbul'u ziyaret eden Miss Kittin, bu sefer The Hacker'la birlikte elektro/neo-wave havaları çalmaya geliyor. İkilinin tarihi eski: Daha 1996'da "Frank Sinatra" isimli parçalarıyla birlikte pistlere adım atmışlar, ilk EP'lerini, ilk LP'lerini de beraber çıkarmışlardı. Sonra solo işlere, başka müzisyenlerle işbirliklerine yöneldiler, ama irtibatı da kesmediler. Elektronik aleminin en yaratıcı ve uyumlu ikililerinden birini Room Recordings'in katkılarıyla izleyeceğiz...
6 Mayıs, 23:00 **Bodies Without Organs:** '90'ların İsveçli pop grubu Army Of Lovers'dan Alexander Bard'ın yeni elektro-pop grubu BWO. Bard'ın Marina Schiptjenko ve Martin Rollinski'yle beraber kurduğu grup, ilk albümü "Prorotype"ı geçen sene çıkardı. ABBA'dan Kraftwerk'e bir köprü, Erasure'ların, Alphaville'lerin yanına bir halka BWO...

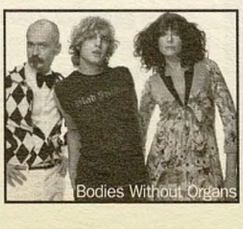
Bodies Without Organs

Miss Kittin and The Hacker

Therapy?

Yine şahane bir Therapy? performansına şahit olacağız. Geçen sene "Never Apologize Never Explain" albümünü çıkaran grup, rock sahnesinin nasıl bir adrenalin yuvası haline gelebileceğini bir kez daha kanıtlayacak. Uvertür grup, Bursa'dan Kukla. 13 Mayıs İzmir Bornova Hayat Açıkhava, 14 Mayıs İstanbul Venue Maslak...

Electro Disco!

4 Mayıs'ta Hakan Henry & M-in & Bergiten & Ilkay; 11 Mayıs'ta Eden & Batu & Uygar Pulat & Ilka; 18 Mayıs'ta Baris Türker & Kaan Düzarat & Bergiten & Alper; 25 Mayıs'ta Tutan & Kiwi & Serhan & Ilkay...

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Trentemoller

Dinamo 103.8'ten bir Gençlik ve Spor Bayramı etkinliği. 18 Mayıs gecesi düzenlenecek konserin konuğu DJ/prodüktör Trentemoller. 1997'de Tom Von Rosen ile beraber kurduğu Trigbab grubuyla kendi ülkesi Danimarka'da ünlenen Anders Trentemoller'in parçaları Laurent Garnier, Etienne De Crecy gibi DJ'ler tarafından da pek çok defa çalındı. Funky house'un derinliklerine vakıf olan Trentemoller, en son Aphex Twin'in "Windowlicker"ına yaptığı remiksle gündeme geldi. Mekân şimdilik belli değil...

Virginia Jetzt!

Almanya'dan bir gençlik grubu, Almanların geçen yüzyılın başındaki "drang nach osten" politikasını hatırlatırcasına, kendini Anadolu yollarına vuruyor, Bağdat demiryolu için temel kazıyor. İlk albümleri "Wer hat Angst vor Virginia"yı iki sene önce, "Anfänger"i geçen sene çıkaran grup, aşklı, ayrılıklı bir tatlı zaman ve hüzün rock'u yapıyor. Askerden yırtmak için yaşadıkları Elsterwerda kasabasından Berlin'e uzayan beşli, rock'un sadece Anglo-Sakson ülkeleri menşeli olmadığını gösterip gaz verebilir. Virginia Jetzt! şu şehirlerde konaklayacak: Ankara Saklıkent (18 Mayıs), Eskişehir Hayal Kahvesi (20 Mayıs), İzmir Ege Üniversitesi (24 Mayıs), İstanbul Studio Live (26 Mayıs)...

İşSanat'ta elektro-akustik

Geleneksel klasik müziği devrimcileştiren, sesi ameliyat masasına yatıran modern ustalar, elektro-akustik tarzın dünyaca ünlü isimleri Roland Auzet, Horacio Vaggione, Agostino DiScipio, Gerard Pape ve Sinan Bökesoy İstanbul konseri için buluşuyor. Dersimiz mikro-ses kompozisyonu, işitsel ekosistemler, mekânses ilişkisi, yeni müzik yazılımları... 9 Mayıs 16:00'da İşSanat'ta Roland Auzet'nin perküsyon atölyesinin ardından, 19:00'de sanatçılar eserlerini ve felsefelerini anlatacaklar. 10 Mayıs 20:00'de ise konser var: İşSanat salonuna dairesel 8 hoparlör ve elektro-akustik işlemeleri gerçek zamanda sunan bilgisayarlar yerleştirilecek, Türkiye'ye ilk defa getirilecek Kyma workstation sisteminden yararlanılacak. Müzikle matematik sistemleri, ses kompozisyonuyla müzikal form arasındaki ilişkinin ilmini yapan Iannis Xenakis adına kurulan müzik tasarım merkezinin katkılarıyla.

Pain Of Salvation

Progressive rock-metal grubu Pain Of Salvation, 6 Mayıs 22:00'de İstanbul Yeni Melek Gösteri Merkezi'nde, 7 Mayıs 22:00'de Ankara Saklıkent'te sahne alacak. Kökleri 1984 yılına, Daniel Gildenlow'un 11 yaşında kurduğu Reality grubuna dayanan Pain Of Salvation'ın bu iki konserinin DVD formatında yayınlanması bekleniyor.

Roxy Müzik Günleri

10. Roxy Müzik Günleri'nin final sahnesi bu ay kuruluyor. 9 - 12 Mayıs arasında Roxy'de düzenlenecek final konserlerinin galipleri 18 Mayıs gecesi açıklanacak ve ilk üç yeniden sahne alacak. Finallerden evvel konserleri tamamlayıcı iki etkinlik de düzenlenecek. 4 Mayıs gecesi 22:00'de Roxy Cultura kapsamında gerçekleştirilecek "Videoartımüzik Projesi" bunların ilki. Roxy'ye gönderilen videolardan seçilenler, farklı janrlardan müzisyenlerin performansları eşliğinde gösterilecek... 5 Mayıs'ta Roxy'de Rec dergisi işbirliğiyle düzenlenecek panelde, Roxy Müzik Günleri finalistlerinin geçtiği yollardan çoktan geçmiş bulunan müzisyenler ve müzik camiasından insanlar, albüm hazırlığı, albüm tanıtımı, telif hakları gibi meselelerin püf noktalarını anlatacaklar... Roxy'den bir haber daha: Roxy'nin 80'ler Geceleri, Anadolu topraklarına siniyor. "Roxy Route 80's" turnesi kapsamında Roxy DJ'lerine yurtdışından iki misafir grup eşlik edecek: The Cure'un tribute grubu The Cureheads ve İtalyan U2 hayranlarının kurduğu Achtung Baby... "Roxy Route 80's" şu hanlarda konaklayacak: Eskişehir Doors Park (4 Mayıs), Bursa Almira Otel Mask Club (6 Mayıs), İzmir Club 33 (9 Mayıs), Konya Hilton (11 Mayıs), Ankara Saklıkent (13 Mayıs), Kayseri Hilton (14 Mayıs), Edirne Orange 22 (18 Mayıs)...

[etkinlik] ↓

KargART'da bu ay

Haziran sonunda tatile girecek olan KargART, Kargaşa şenliklerinin beşincisini 20 Mayıs'ta başlatıyor. Yaklaşık yüz ressamın yapıtlarının yer aldığı sergi, *"Resim'in Haysiyeti"* adını taşıyor. Sergi sadece tual resimlerinden oluşuyor ve resim sanatının öldüğüne ilişkin mitlere yönelik bir manifesto işlevi de görüyor... KargART'ta 14 Mayıs 14:00 - 20:00 arasında düzenlenecek *"Filmini Kap Gel"* organizasyonunun yanısıra, 15 Mayıs 16:30 - 20:00 arası *"KargART Belgesel Film Gösterimleri"* var: Murat Şeker'in "Almanya Rüyası", üçüncü kuşak Almanya göçmenleriyle, Fatih Akın'dan Erci E'ye, Microphone Mafia'dan Birol Ünel'e, pek çok tanıdık isimle yapılmış söyleşiyor. "34 Taksi"nin yönetmeni Belmin Söylemez, İstanbul trafiğine taksicilerin gözünden bakmış. Erkin Peprek ve Aysim Türkmen'in yönettiği "Kapital - İstanbul", '80 sonrası kuşağın başarı ve para endeksli hayatına odaklanıyor. Tolga Temuge'nin rejisi "Irak Kürdistanı'nda Bağımsız Bir Kamera", işgal altındaki Irak Kürdistanı'na medya filtresinden uzaklaşarak bakmaya çalışıyor...

B. Ünel & S. Kekili

[festival] ↓

Uçan Süpürge

Ankara'da 5-15 Mayıs 2005 tarihleri arasında 8'cisi düzenlenecek Uçan Süpürge Uluslararası Kadın Filmleri Festivali'nin bu seneki teması "aşk". "Sinemamız" bölümünde Sevda Ferdağ ve Jeyan Ayral Tözüm'ün oynadığı, Ayten Kuyululu Ürkmez'in çektiği filmler gösterilecek. Rusya'dan üç yeni yapıma ayrı bir yer ayrılmış. Yine yeni yapımların gösterileceği "Her Biri Ayrı Renk" bölümünde İran'dan, Kanada'dan, İngiltere'den, İsrail'den, Fransa'dan, Pakistan'dan 14 film var. "Alica Harikalar Diyarında" bölümü, ilk filmini 1896'da yapan dünyanın ilk kadın yönetmeni Alice Guy'a ayrılmış. "Sırlı Cam" bölümü ise –yönetmenin katılımıyla– Agnieszka Holland filmlerine ait. Hint sinemasının en tanınmış kadın yönetmeni Deepa Mehta da iki filmiyle festivale katılıyor. Festivalde ayrı bir yeri hak eden isimlerden biri de üç filmiyle Greta Garbo. Kutluğ Ataman'nın Semiha Berksoy filmi "Karanlık Sular" da festivalin ağır toplarından. Oyuncu Laura Betti'ye de iki Pasolini filmiyle Uçan Süpürge'den selam çakılacak. Dört filmlik "Ayık Erkekler Hattı" ise, festival tarihinde erkeklere ayrılan ilk bölüm oluyor ve dört filmle erkeklerin (Blake Edwards, Fassbinder, Jacques Demy, Richard Linklater) aşk tecrübelerini anlatışına odaklanıyor. "Dişi Kuşun Yuvası" bölümünde Alman sinemasından aile kavramına bakan beş film var. Belgesellerin, kısa filmlerin, panellerin, animasyonların da dahil olduğu festival, en güzel Uçan Süpürge'lerden biri olmaya aday.

[kitap] ↓

Karamela Sepeti

"Çocuklar için müzik ve hareket eğitimi". Bu eğlenceli kitap, "Orff yaklaşımı"yla hazırlanmış: Neşeli bir ortamda, deneyerek, keşfederek öğrenme amaçlanıyor, yarışmacı etikten uzak duruluyor, sadece yeteneğe bel bağlanmıyor... Ojala Koçak ve Onur Erol'un hazırladığı "Karamela Sepeti" on bölümden, on şarkıdan oluşuyor. Söz ve notaların ardından her şarkı için bir oyun, bir müzik aleti yapım şeması, elişi uygulamaları da verilmiş. Kitaba şarkıların yer aldığı bir CD de eşlik ediyor.

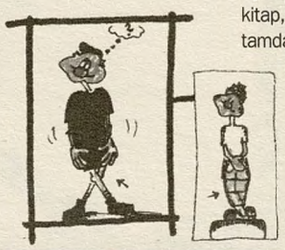

[sergi] ↓

Paletimde Renkler Sarı-Kırmızı

Galatasaray bayan basketbol takımının eski kaptanlarından, 1955'teki kurucularından, kürek takımının başarılı sporcularından Perihan Çiftçi Özbadak'tan bir yüzüncü yıl etkinliği. Fair-play, tribün terörü, kadın sporcular gibi temalar etrafında, kolaj, yağlı ve sulu boya tekniğiyle hazırlanan tual resimlerinden oluşan Özbadak'ın 11. kişisel resim sergisi "Paletimde Renkler Sarı-Kırmızı" sergisi, 10 Mayıs'a kadar Yunus Emre Kültür Merkezi'nde görülebilir. *(Çetin Emeç Sergi Salonu, Yunus Emre Kültür Merkezi, 9. Kısım. Ataköy - İstanbul. / 0.212.661 1941)*

Bazen bir taşa bakmaya başlarım / Hissedip hissetmediğini merak ederek başlamam / Ona kızkardeşim diyerek vakit kaybetmem / Sadece bir taş olduğu için hoşlanırım ondan. / Bir şey hissetmediği için hoşlanırım. / Benimle herhangi bir ilişkisi olmadığı için hoşlanırım ondan.
ALBERTO CAEIRO (PESSOA)

Marla bana doğada yaşlı hayvan görmediğimizi, çünkü hayvanların yaşlanır yaşlanmaz öldüğünü söylüyor. Eğer hastalanır ya da çaptan düşerlerse, kendilerinden daha güçlü bir canlı onları öldürüyor. Hayvanlar yaşlanmak için yaratılmamışlar.
CHUCK PALAHNIUK, Dövüş Kulübü

KASABIAN
Kasabian
(Sony BMG)

Fener'in Anelka'sı varsa, Cimbom'un da Ribery'si var. New York'un Rapture'ı, Radio 4'u, LCD Soundsystem'i varsa, Leicester'ın (İngiltere'nin kuzeyi) da Kasabian'ı var. Dansla rock. Etle tırnak.
Her DJ'in remiks yapmak isteyeceği cinsten müthiş groovy parçalardan oluşuyor Kasabian'ın ilk albümü. Ama sanmayın ki neşeli, edalı, işveli şeyler bunlar. Bir single'larının adı, vaziyeti ele veriyor: "L.S.F." (Lost Soul's Forever). Kasabian, etrafında "kalabalık" isteyen bir ekip. Tıklım tıklım dolu kulüplerde, kumsal partilerinde, festivallerde (mümkünse yaz yağmuru, yaz çamuru eşliğinde) iyi giderler. Oasis'in tahtına oynadıkları söyleniyor. Oysa Oasis'in hantallığı değil, '90 başlarının Madchester cambazlığı geliyor akla onları dinlerken: Happy Mondays, Stone Roses (ve daha ziyade Ian Bown'ın solo albümleri), Primal Scream, "Music Is My Radar" cinsi Blur şarkıları, Gorillaz, bir parça Placebo, çokça The Music...
Bestelerde Sergio Pizzorno ve Christopher Karloff'un ortak imzası var, ki bu ikisi gitarları, bası ve synthesizer'ı konuşturuyor. Şarkıcı ise genellikle Tom Meighan. Albüm kapağına ağzını burnunu örtmüş bir militan deseni çiziktirmişler, anarşist simgeler kullanmayı seviyorlar, mahpus damlarında filan klip çekiyorlar. Bu delikanlılar, gruplarına isim koyarken (ki lise öğrencisi oldukları '97'den beri faaller), Charles Manson'ı hiç iplemediklerini her fırsatta açıkladıklarına göre, bir Anadolu Ermenisi soyadında egzotik bir "sound" bulmuş olmalılar. (İsmi Linda Kasabian'dan almışlar. Linda, Charles Manson "aile"sinin mensubu olarak '69'daki cinayetlere karışmış kızlardan biri. Çetenin şoförü. Linda Darlen Droin, 16 yaşında evini terkediyor, Robert Kasabian'la evleniyor, bir çocukları doğuyor, çok geçmeden Manson'ın sevgililerinden biri oluyor. Cinayetler sonrası uzun itiraflar sonucu hapisten yırtıyor. Neyse, şimdi uzun hikâye...)
Strokes ilk albümünü yayınladığında rock'n'roll'u kurtarmaya gelen mesihler olduklarına inananlardan biri de bizdik doğrusu. Tamam, ne iyi ettiler de geldiler, ama sonuçta kurtardıkları, "dar alanda kısa paslaşmalar" filminin figürasyonu oldu. Müzik endüstrisi ahtapotunun kollarından sadece biri olmaktan öteye geçit vermediler yeni rock'n'roll'culara. Ama trafik durmak bilmedi, her gün yeni bir grup türedi, kol şiştikçe şişti, pasta küçüldükçe küçüldü.
Sonuçta Kasabian, sayıları yüzlerle (yoksa binlerle mi?) ifade edilen yeni jenerasyon gruplar "best-of"una (Strokes, White Stripes, Kills, Franz Ferdinand, Coral ve daha birkaçıyla beraber) girmeyi fazlasıyla hak ediyor. Peki Kasabian iyi de, Bloc Party, Kaiser Chiefs kötü mü? O da iyi, bu da iyi. Ne olacak bu grupların hali? Ne olacak bizim ahvalimiz? Bu "too much information" (nerde çokluk orda bokluk) çağında, onca iş güç arasında, hangi birini lâyıkıyla dinlemeye vakit bulacağız? Bunca sağlam grubun kendini ifade etme şansı bulmuş olmasına sevinduralım, bir "doğum kontrolü"ne ihtiyaç duyacağımız günler yakın.
Zaten hiçbirinin yeni bir kıta keşfettiği falan yok. (Geçen gün, MTV'de Sunshine'ın "Victim Is Another Name For Lover" klibini seyrederken, durumun temel analizini annem yapıverdi: "Ne o? Twist gene moda mı oldu?") Üstelik, bu gürültü kıyametin ortasında, en diri yeni rock'n'roll şarkısını yapmak, "Vertigo"yla gene bizim eski U2'ya düştü, o da ayrı mesele.
Elinizi çabuk tutup Kasabian'ın ilk albümünü alın, çünkü ikincisi de yolda. Grup elemanları "hamileyiz" diyorlar. Ultrason raporuna göre, "gypsychedelic bir kız" geliyor. *Derya Bengi*

IAN BROWN
Solarized
(Koch)

Zamanında müzik namına Britanya işçi sınıfının kalesinde yaşananlar hâlâ etkisini yitirmedi. Yaklaşık otuz yıl önceye dayanan "Manchester Sound", Beatles - Stones çağından sonra, halen anılan, etkilenilen mutena bir dalga olma özelliğini muhafaza ediyor. Manchester, İbiza ve rave partileri menşeliydi, gücünü alt zaman basamağı punk'tan ve siyah müzikten alıyordu. Dalga, Britanya'dan kopup rock ve popüler müziğin yapıldığı, dinlendiği kıyılara olanca hızıyla çarpıp etkisini kaybettikten sonra müstakil çabalarla devam eder göründü. Öyle görünüyordu, çünkü Manchester Sound aslında bir kolektiviteydi. Bu müzik, grup ve hatta "kalabalık"la yapılıyordu. Tıpkı bağrından çıktığı Manchester şehri gibi, sınıf birliği kokuyordu. Belki de bu yüzden, bu sound'un içinden gelen tüm solo çalışmalar eksik kaldı ve zaman içerisinde bir önyargıya neden oldular. Ama buraya kadar.
Manchester deyince ilk akla gelen Stone Roses'ın Ian Brown'u, yaklaşık on yıldır kendi ismiyle kayıt yapıyor. Ve her albümünde Stone Roses'dan ve Manchester'dan biraz daha uzaklaşıyor. "Solarized", Ian Brown'un dördüncü albümü ve çıkış noktasına en uzağı. Olumsuz bir şey söylüyoruz mânâsına gelmesin. Çünkü Brown uzaklaştıkça güzelleşiyor. "Solarized", şu ana kadarki en iyi solo albümü.
Bir süredir Meksikalı karısı Fabiola ve oğlu Emilio ile Londra'da yaşıyor. Kırk küsur yaşında. Hâlâ aksi ve günden güne daha da aksileştiği söyleniyor. Etsiz, alkolsüz –ki bundan hiç hazzetmediğini biliyoruz– ve zaman zaman da Kur'an'dan alıntılar yapacak kadar İslâm felsefesine meraklı bir halde, sakin bir hayat sürüyor gibi. Hâlâ politik bir figür. Anti-kapitalizm ve üçüncü dünya için mücadele ediyor.
Bütün bunları niye sıralıyoruz: Çünkü bunların tümü "Solarized"a yansımış durumda... "Time Is My Everything", Meksika dolaylarında geziniyor ve her halde parçanın ruhunu en iyi parçanın klibi yansıtıyor. Groove Armada'dan Tim Hutton'ın trompetiyle bezediği bu mariachi havada, insanı hareket etmeye çağıran ve bir o kadar da yere çakan bir melankoli var. Aslında bu hal, albümün geneline hakim. Tim Hutton ise trompetinin sadasını kayıt içerisinde gayet dozunda ve can alıcı bir halde serpiştirmiş.
"Upside Down", kapitalizm ve hegemonya karşıtı söylemiyle en iyi parçalardan. Aslında albümde iyi parçalardan değil, ehven parçadan söz etmek daha pratik olur. O da "Destiny Or Circumstance". "Keep What Ya Got" ise bir Brown ve Noel Gallagher birlikteliği. Gallagher, hem parçanın yazımına, hem de sesiyle beraber muhtelif enstrümanların icrasına katkıda bulunmuş. Bir aşk şarkısı olan "The Sweet Fantastic" ve "Solarized" yemeden yanında yatılacak türden. Ve albümde bir parça var ki, eski dost Aziz İbrahim'in hem besteye katkısı, hem de gitarını konuşturması var; şarkı Kuzey Afrika'dan çıkıp Ortadoğu'yu arşınlıyor –ha gayret dansa davetkâr, yeni bir "Kashmir".
Ian Brown, 11 Haziran'da İstanbul'da, One Love Festivali için Park Orman'da olacak. Hem bir Manchester gurusunun, hem de günümüz müziğinin sağlam şahsiyetlerinden birinin sahnesine tanık olacağız.
Cem Sorguç

İKONA

NEIL OLSON

İkinci Dünya Savaşı yıllarında bir Yunan köyü...
Yüzbaşı Elias ve direnişçi gerillaları, Nazilerle çatışmaya girerler ve bu kargaşada kutsal bir ikona ortadan kaybolur.
O gün yaşananlar bir gizem perdesinin ardında kalır. Ta ki kayıp ikona altmış yıl sonra New York sanat piyasasında ortaya çıkana kadar.

Gizemli bir ikonanın peşinde, Nazi işgali altındaki Yunanistan'dan günümüz New York'una
uzanan gerilim yüklü bir öykü. Rakiplerini altedip ikonaya ilk kim sahip olacak?
İkona yalnızca kutsal bir nesne mi, yoksa başka güçlerle de mi yüklü?

İKONANIN BÜYÜSÜ SİZİ DE ETKİSİ altına ALACAK

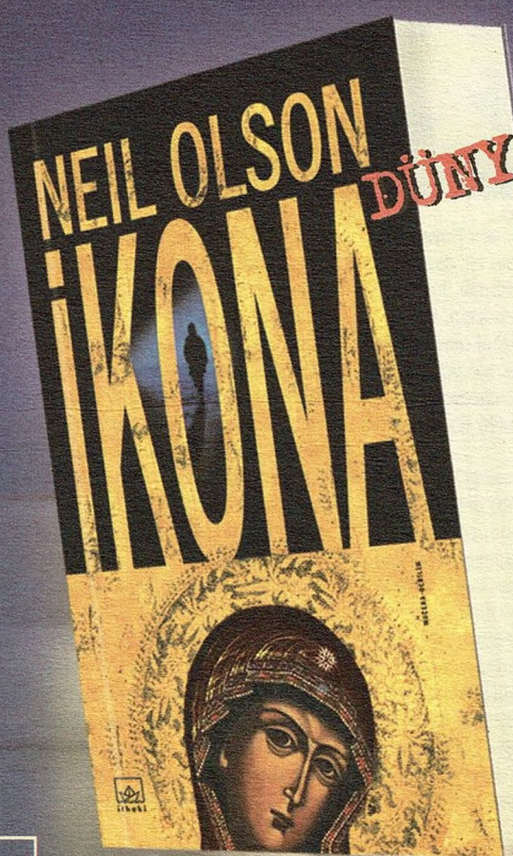

DÜNYAYLA AYNI ANDA
TÜRKİYE'DE!

ithaki

İTHAKİ> MACERA-GERİLİM

www.ithaki.com.tr

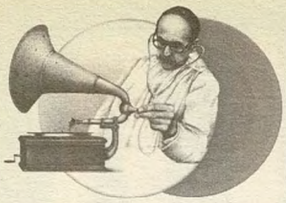

Suda canlanan Mor kaya çiçeğini Bahara sakla **PELİN ÖZER**	Ağlamak ayıp değil, saklama gözyaşını, yeter ki ağlarken de, eğme bir an başını Üzülmek ayıp değil, hep sevinmez ya insan, elbet üzüleceksin, biraz kalp taşıyorsan Sevmek hiç ayıp değil, sevmeyenler utansın, sevginle hasretinle, unutma ki insansın Varsan da sevdiğine, bir gün geç bir gün erken, mümkün mü mutlu olmak, milyonlar umutsuzken Lâkin bil ki arkadaş, her aşk biraz yalandır, oysa gerçek mutluluk, halkla paylaşılandır *(Melike Demirağ'ın "Ağlamak Ayıp Değil" şarkısından, söz-müzik: Şanar Yurdatapan)*	Senden güzel mi gece, senden ayık mı gündüz, senden yeşil mi erik, senden tuzla tatlanır mı. **SAMİ BAYDAR,** Dünyadan çıkış yolları

JIMMY SOMERVILLE

Home Again

(Sony BMG)

Yirmi yıl öncesinin kısa ömürlü, ama iz bırakan iki dans-pop harekâtının sorumlusu Jimmy Somerville. Bronski Beat'le başlayıp Communards'la devam ettiği yıllarda "Smalltown Boy"dan "So Cold The Night"a, kendisini unutturmayacak bir dolu hit plağın ve tutarlı bir siyasî duruşun sahibi. En son Communards'ı dağıttığından bu yana tek başına, hep uzun aralıklı solo albümleriyle ortalıkta bir görünüp kayboluyor. "Home Again", öncekinin üzerinden dört yılı devirdiği yeni albümü.

Yeni bir "Why" veya "Smalltown Boy" beklemediğimiz sürece, Somerville'in hemen her albümündeki güzellikler "Home Again" için de geçerli. Yine funky bir hit adayı "Come On"; yaylıların can yaktığı mükemmel balad "Selfish Days"; pistlere hediye "Could It Be Love?", "It's So Good" gibi yüksek vuruşlu şarkılar; hepsinin içinde de Somerville'in kimselerde olmayan o tanıdık "falsetto" sesi. Albümünde iki tane de eski defterlerden seçtiği şarkı var: Ashford & Simpson'dan "Ain't No Mountain High Enough" ve Depeche Mode'dan "But Not Tonight"; orijinalinden sıyrılıp Somerville'ceye çevrilmiş iki şaşırtıcı cover. Somerville'in şarkıları yine bugünün mutfağında, '80'lerin kırıntılarını altın tozu gibi harcına katan pop tartları. Yıllar önce Bronski Beat veya Communards'la yaptıklarını tatmayanlar için pek bir merak uyandırmayabilir, ama bu kasaba delikanlısının maceraları hâlâ izlemeye değer.

Gökhan Pamuk

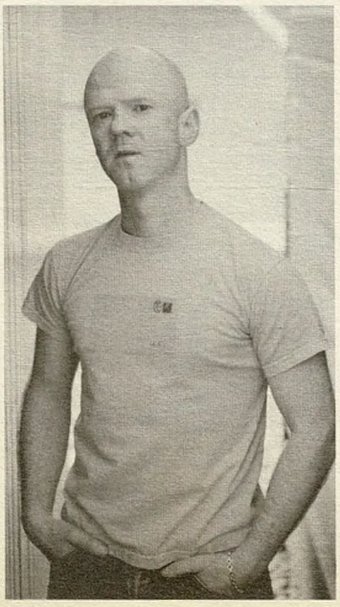

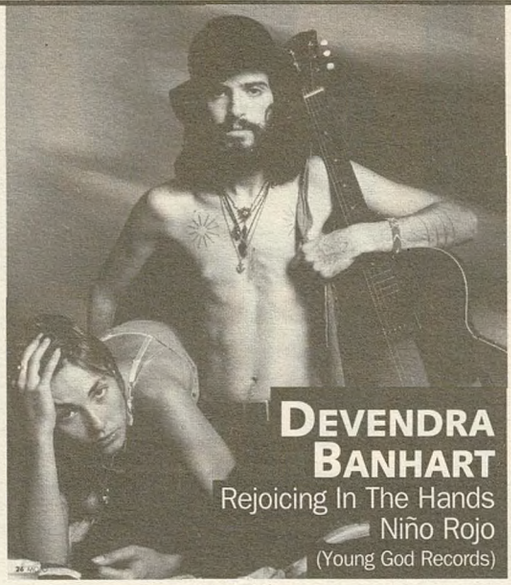

DEVENDRA BANHART

Rejoicing In The Hands

Niño Rojo

(Young God Records)

Nasıl şiir besteleniyor, resim de bestelenmeli. Vincent Van Gogh derhal bir rock albümü yapmalı.

Devendra Banhart, albümlerinin kapağını ve kitapçıklarını kendi desenleriyle süslüyor. Bu çiziktirmeleri sevip albümü alan kişi, aynı onlar gibi bir müzikle karşılaşıyor. Sanki o desenler bestelenmiş. Folk minyatürleri diyelim Devendra'nın şarkılarına. Eller, gözler, kuşlar, muşlar fink atıyor kaleminin ve dilinin ucunda. Peter Pan'ler, örümcekler, atlar, köpekler, adalar, gemiler, daha neler neler. Ya da 1962'den Ella Jenkins'in çocuk şarkısı, "uyan minik serçe"ler...

2004 içinde çıkardığı (ikinci ve üçüncü albümü oluyor) "Rejoicing In The Hands" ve "Niño Rojo"da üç dakikayı geçen şarkı adedi, birinde üç, öbüründe dört. Yani 32'de yedi. Az giden, uz giden bir şarkı yazarı.

Bu müziğin hamurunu tarif ederken, mutlaka Syd Barrett'ın, Will Oldham'ın ve Vic Chesnutt'ın adlarını anmak isteriz. Tahta gitara binip yola koyulan, konuşur gibi, fıkra anlatır gibi çabuk tarafından şarkılar... Devendra, –Vashti Bunyan'dan Billie Holiday'e, Bessie Smith'ten Elisabeth Cotten'a– kadın şarkıcılara daha çok düşkünmüş. En yakın arkadaşları da CocoRosie ikilisi zaten. (Ama bu Kanadalı minimalist kızkardeşler, şarkılardan ziyade sesler ve titreşimler yazıyor; parantezi açmışken şiddetle tavsiye ettiğimizi de belirtelim.)

Saçlı sakallı bir genç. 24 yaşında. (Bright Eyes'ın Conor Oberst'i kadar.) Devendra'nın hippiliği sonradan değil, birazcık doğuştan ve varoluştan. Teksaslı bir baba, Venezuelalı bir anne. Çocukluğu annesinin yanında, Caracas'ta, şenlikli salsalarla, merenguelerle geçiyor. 14'ünde, Teksas'a döndüğünde babasının hediyesi Neil Young'ın "Harvest" plağı sayesinde şarkı yazarlığı düşlerine dalıyor. Üçbeş arkadaşına, öylesine, oyun olsun diye yazıyor şarkılarını. Artık albümler yayınladığına bakmayın, muhatabı hâlâ onlar. Ne mutlu bize, albümlerini dinleyenler olarak, onun üç-beş özel arkadaşı arasındayız işte. *Derya Bengi*

BONNIE "PRINCE" BILLY & MATT SWEENEY

Superwolf

(Domino)

Şarkı yazarlığının eksantrik ve üretken kişiliği Will Oldham, denizcileri anlatan bir belgesel için yaptığı müzikleri yayınladığı "Seaferars" albümünü kendi adıyla çıkarması sayılmazsa, kullandığı bir sürü isim arasından Bonnie "Prince" Billy'de karar kıldı galiba; son dört albümünde bu isim geçerli. Her albümde ona alternatif müzik camiasından bir sürü arkadaşı eşlik etmişti. Kendi ismi ve çevresindeki isimler değiştikçe, onun kişisel, rahat ve genellikle karanlık müziğindeki farklı yönler de ortaya çıkmıştı. İstanbul konserinde gördüğümüz gibi, sadece minik akustik bir gitarla söylenebilecek şarkılar, her ne kadar özündeki modern folk şarkı yazarı kimliği aynı kalsa da, onunla çalanların enstrümanlarına göre çok farklı yönlere gidebiliyordu albümlerinde.

Bu albümde ise Ryan Murphy'yle yaptığı albümdeki gibi tamamen bir ortak çalışma söz konusu; indie-rock'un önemli gruplarından Chavez ve Billy Corgan'ın kısa süreli grubu Zwan'dan tanıdığımız Matt Sweeney var albümde. Oldham "sadece sözleri ben yazdım, müzikleri Matt yaptı" diyor. Bu gerçek olsa bile, elimizdeki "Superwolf" albümünü tamamen bir Bonnie "Prince" Billy albümü olarak değerlendirmek mümkün. Albümdeki hüzünlü, ağır hava bütün albümlerindeki tınının bir devamı; kimi zaman oldukça kapalı, kimi zaman çok açık şarkı sözleri, hiçbir şarkı söyleme endişesi olmadan rahat, hatta bazen detone vokaller ve geri planda bunları besleyen birkaç enstrüman, çoğunlukla sadece basit bir gitar...

"Superwolf"da, Sweeney'nin varlığıyla müzikalite bir adım daha öne çıkmış. Alabildiğine rahat söylenmiş şarkıların arkasında tıngırdayan, bu sefer bir akustik gitar değil, zaman zaman sert vuran ve çok iyi çalınmış bir elektro gitar. Sweeney'nin gitarının, müziğinin ve Oldham'ın sesinin, sözlerinin uyumu mükemmel, her açıdan birbirlerini tamamlıyorlar. Hüzün bu albümde çoğu Oldham albümündekinden biraz daha ön planda. Albümde açılışı yapan "My Home Is The Sea" haricinde, şarkılar oldukça ağır ilerliyor, inişleri çıkışları çok az. "Beast for Thee"deki aydınlık ses, Sweeney'nin vokalinin ön plana çıktığı bir sonraki şarkı "What Are You?"da kararmaya başlıyor. Albüm ilerledikçe kırık bir hüzün kaplıyor içinizi. "Bizi yukarı çek" demekten başka çare kalmıyor bu durumda, "Lift Us Up" şarkısında olduğu gibi... Biten bir ilişki sonrasında yazılabilecek en hoş şarkılardan "Bed Is For Sleeping"de, bu sakin hüzün insanın içine işliyor.

Sözlerde, vokaldeki kırık tınıyla hepten gökyüzünü kaplayan koyu bulutlar var. Albümün kapağından sizi uyarıyor esasında hüzün; havaya doğru bükülmüş bir elden damlayan kan... Dinledikçe daha fazla içinize işleyen bu albüm, vuruyor ama öldürmüyor, tıpkı kapaktaki gibi, çıksa çıksa bir damla kan çıkıyor.

Tolga Yağlı

93. sayımızdaki "80'ler" dosyasındaki Stüdyo FM maddesinde, Yavuz Aydar'ın "76'dan bu yana tek önemli grup Dire Straits'tir" lafını alıntılamış ve pek de öyle düşünmediğimiz için hafif tertip serzenişte bulunmuştuk. Dostumuz ve hocamız Aydar'dan hoş bir yanıt ve açıklama geldi: *"1976'dan sonra kuşkusuz önemli ve başarılı topluluklar kurulmuştur. Burada sözü edilen, Deep Purple, Led Zeppelin, ELP, Yes, Rolling Stones, Pink Floyd gibi süper gruplar kategorisine girebilecek olanlar idi. Bu düzeyde yeni grupların kurulamadığı kastedilmişti."*

Bu sene Seattle'da düzenlecek **Red Bull Music Academy**'ye başvurmak için hâlâ zamanınız var. **3 Haziran**'a kadar www.redbullmusicacademy.com adresinden ulaşacağınız başvuru formunu, fotoğraflarınızı ve bir müzik CD'nizi Münih'teki merkeze göndermelisiniz. Farklı ülkelerden gelen DJ, prodüktör ve müzisyenlerin her sene bir araya toplaşarak fikir teatisinde bulundukları, teknolojinin imkanlarıyla hemhal oldukları bir "akademik" macera ve tatil!

Koruya gittim
Mimoza toplarken
Çiçek tozuyum
PELİN ÖZER

FISCHERSPOONER
Odyssey
(EMI)

Bir ara '80'lere dönüş furyası mı başladı diyorduk, şimdi o yıllardan dönüş yokmuş gibi geliyor. Bugün içinden synth geçen bütün yeni isimler, yirmi yıl önceki ustalarıyla dolaysız bir alışveriş içinde. Sırf onlar değil, muhtelif rock-punk kombinasyonlarında kim bilir kaç zamane grubu yine o günlerin tellerinden çalıp söylemeye bayılıyor. Elektroclash'in mucidi Fischer ve Spooner ikilisi de, ikibinlerin arefesinde akıntıya synth kanadından dahil olanlardan. Ama dijital punk'la kırıştırmayı iyi becerdikleri için, aynı zamanda bayrağı en ileri taşıyanlardan. Fischerspooner'cılar ilk albümleri "#1"i iki defa yayınlamışlardı, ikincide biraz daha parlatarak. Bu sefer işi baştan sıkı tutmuşlar, "Odyssey", açılıştaki ilk 45'lik "Just Let Go"dan finaldeki Boredoms cover'ı "Circle"a (ya da sadece "O") her klavye dokunuşunu ince ince ölçüp biçtikleri "komple" bir albüm. Ufku "clash"dan çok elektro'ya yakın. İlk albüm dans pistlerini "kaleyi düşünür" gibi düşünürken, bu seferki, oturma odasında da dönecek kara-pop şarkılarıyla dolu. Yardımlarını esirgemeyen konukları da en az kendileri kadar iddialı: Prodüksiyon masasında Mirwais veya 4 Non Blondes'da hikmetini anlayamadığımız, ama şimdi aranan pop bestekârına donüşen Linda Perry, albüme renkten fazlasını katan isimler. Sözleriyle albüme katılan iki NY bilgesi daha var ki, onları da sollayacak cinsten: "We Need A War" ile Susan Sontag ("Savaş lazım bize / Onlara neler yapabileceğimizi göstermek için / Yapabilir miyiz / Elbette yaparız...") ve "Get Confused" ile David Byrne. "Odyssey", neredesinden dahil olursak olalım, içinde cirit atan gitarlara rağmen, her saniyesiyle bir synth-pop albümü. Fischerspooner'ı da iki onyıllık takvimi geriye sarmadan bugüne bağlamak mümkün değil. Ama cazip tarafı, "Odyssey"de yaptıkları hiç öyle yirmi yıl öncesinde donup kalmışa benzemiyor. Yenilenmiş, ama dokusuna zarar verilmemiş futuristik binalar gibi. Böyle devam ederlerse, bildiğimiz bütün güzel elektro-popçu ikililerin yanında Fischerspooner'ın da daimî yeri hazır.

Gökhan Pamuk

THE GO! TEAM
Thunder, Lightning, Strike
(Memphis Industries)

Zaman zaman ilgiyi hak eden yeni gruplar çıkar ortaya. Yaptıkları müzik yepyeni değildir belki, ama etkilendikleri grupların üzerine özgün bir şeyler ekleyip kendi kimliklerini yansıtmayı başarırlar şarkılarına. Bu tip başarı hikâyelerinin yakın geçmişteki en güzel örneği, Joy Division'ın mirası üzerine çıktıkları kaçak katlarla yeni işleri en merakla beklenen gruplardan biri haline gelen Interpol belki de. Yaratım tembelliği mi, yoksa müziğin dijitalleşmesiyle birlikte artan tüketim hızı mı, sebebine siz karar verin, ama müzikten modaya, sinemadan karikatüre, sanatın birçok alanında karşı konulamaz bir "geri dönüşüm" çılgınlığı yaşıyoruz.

Bazı yeni gruplar ise bu geri dönüşüm tekniğini limitleri zorlayarak kullanıyorlar eserlerinde. Kaçak kat çıkmaktan farklı bir şey yaptıkları, geçmişi moleküllerine ayırıp DNA dizilimini değiştirmekten bahsediyoruz. Aklımıza DJ Shadow'un "Endtroducing" albümü geliyor, bir de The Go! Team'in yarattıkları seslerden ziyade yap-boz tekniğiyle benzetildiği The Avalanches'ın "Since I Left You" albümü. Bu albümler, geçmişin mirasının karmaşık imbiklerden geçirilen ve böylece kulağa hiç denenmemiş gibi gelen izdüşümleri. İşte The Go! Team de bu tip bir geri dönüşümcü, çevre duyarlısı, hatta deyim yerindeyse müzik simyacısı. Farkları ise, bütün bunları canlı enstrümanlarla yapmaları, başka bir deyişle elektronik müzik

tekniklerini bambaşka bir mecrada, indie rock'ta kullanmaları.

Yaratıcı müzik üretiminde kendi payına düşeni fazlasıyla yapmış İngiliz şehri Brighton'da yaşayan altı genç, türler arasındaki sınırları devletler arasındaki sınırlar kadar mânâsızlaştıran bir ilk albümle çıktı karşımıza. Erken zaman hiphop'undan shoegaze'e, hatta oradan brass band geleneğine doğallıkla zıplayan, aynı saniye içerisinde Sonic Youth'u, Flaming Lips'i ve Moby'yi anımsatabilen, üflemelilerin gitarları alaşağı edebildiği, bütün bunlar olurken davulların şovu çaldığı, vokallerin bir mesaj değil, sadece coşku hissi verdiği, cazibeli, neşeli ve zihinsel açıdan geliştirici bir müzik elimizdeki.

Girdaba bir noktada kapılmaktan kaçamıyor, fareli koyun kavalcısını bilinmezliğe doğru takip eden çocukların duyduğu heyecanla müziğin akışını takip ediyoruz. Önce şimşek çakıyor, sonra gökgürültüsü duyuluyor, en sonunda en zayıf yerimiz neresiyse orası darbe alıyor. Albüm bittiğinde, birilerinin her zaman çıkıp bizi şaşırtabileceğine olan inancımız tekrar güçleniyor.

Yiğit Atılgan

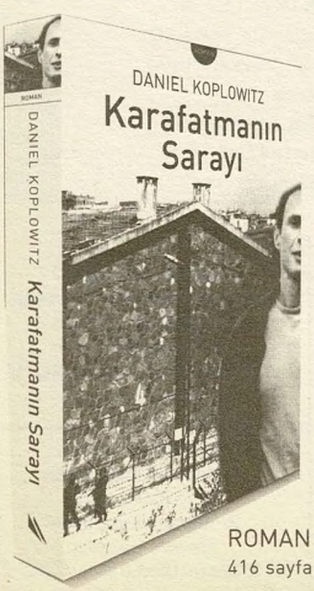

Geceyarısı Ekspresi seferden kaldırıldı!

Karafatmanın Sarayı

DANIEL KOPLOWITZ

Daniel Koplowitz, 1975'de esrar kaçakçılığından Suriye sınırında tutuklandı. Antakya, Sağmalcılar, Burhaniye ve Buca gibi, Türkiye'nin çeşitli cezaevlerinde 12 yıl hapis yattı, yaşadıklarını *Karafatmanın Sarayı*'nda kaleme aldı.

"*Geceyarısı Ekspresi*'nin ünlü 'kahraman'ının tersine, Koplowitz çektiği sıkıntıların içine gömülmüyor. Kendine acıyacağı yerde hapishane hayatının karmaşıklığını anlamaya ve yansıtmaya çalışıyor."

Times Literary Supplement

ROMAN
416 sayfa

KANAT KİTAP İnönü Cad. Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST.
Tel: (0212) 252 42 80 **Faks:** 293 15 44 **Web:** www.kanatkitap.com

KANAT

ONŞARKI

Arcade Fire Neigborhood #2
Erin McKeown The Taste Of You
Gorillaz Feel Good Inc.
Biricik Yıkıla Yıkıla
Mor ve Ötesi Bir Derdim Var
Ramones Blitzkrieg Bop
Robbie Robertson Somewhere Down The Crazy River
Sex Gang Children Ecstasy & Vendetta
Shivaree I Close My Eyes
Sinead O'Connor Dancing Lessons

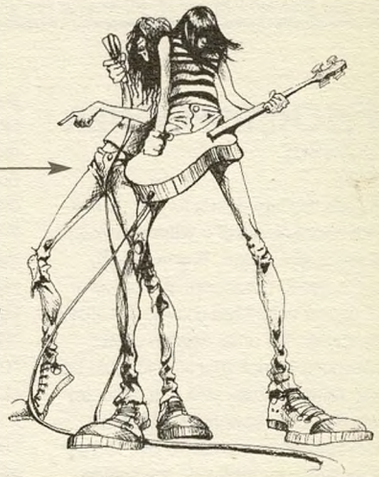

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Beck Guero
Benjamin Biolay A l'origine
Blues Explosion Damage
Elvis Costello & The Imposters The Delivery Man
Fermin Maguruza FM 99.00 Dub Manifest
Joan Manuel Serrat Coda Loco Con Su Tema
El Gran Silencio ¡Super Riddim Internacional! vol1
Gun Club Miami
Ian Dury New Boots And Penties
Kazım Koyuncu Viya!
Lhasa The Living Road
Moby Hotel
No Doubt Tragic Kingdom
Ömer Faruk Tekbilek Alif
PG Six The Well Of Memory
Replikas Avaz
Robert Plant & The Strange Sensation Mighty Rearranger
Rolling Stones Let It Bleed
The Tiger Lillies Circus Song
Tom Waits Real Gone

ŞARKICILI ÇALGICILI ŞARKILAR

A Song For Janis Joplin - **Fugs** • Axl or Iggy - **East River Pipe** • Ballad Of John And Yoko - **The Beatles** • Beatles - **Edwyn Collins** • Be My Yoko Ono - **Barenaked Ladies** • Bill Haley In Mexico - **Thomas Anderson** • Birth Of Captain Beefheart - **Frank Zappa** • Blind Willie McTell - **Bob Dylan** • Björkfruit - **God Is My Co-Pilot** • Bob Dylan - **David Bowie** • Bob Marley - **Donald Harrison** • Brassens - **Jean Ferrat** • Cash - **Patti Smith** • Comme une Piaf - **Claude Nougaro** • David Bowie - **Plish** • Day I Met Iggy - **The Goops** • Die Seele Von Brian Wilson - **Mouse On Mars** • Divin Mozart - **Serge Reggiani** • Elvis Presley Blues - **Joan Baez** • Enterrement de Sidney Bechet - **Patricia Kaas** • For Brian Jones - **Roky Erickson & 13th Floor Elevators** • Frank Sinatra - **Cake** • Frank Sinatra - **Miss Kittin and The Hacker** • Girl Like Patti Smith - **The Besleys** • Horse Named Janis Joplin - **Sarah Jane Morris** • I Hate Led Zeppelin - **Screeching Weasel** • I Just Shot John Lennon - **The Cranberries** • I Remember Tupac - **Fat Mama** • Iggy & Ziggy - **Glide** • Iggy Pop - **Azra** • Iggy Stooge Song - **Thelonious Monster** • James Brown - **Big Audio Dynamite** • James Brown - **Blood Brothers** • James Brown - **Cabaret Voltaire** • Jesus Lived Six Years Longer Than Kurt Cobain - **The Bollock Brothers** • Jonathan - **Renaud** • Johnny Cash - **Carter USM** • Johnny Cash - **Sons & Daughters** • Keith Richards - **Lindsey Horner** • Letter To Jimmy Page - **Phish** • Lou Reed - **Butthole Surfers** • Lou Reed Pt.1 & 2 - **PIL** • Manu Chao - **Wampas** • Michael Jackson - **Fatboy Slim** • Miles Davis - **John McLaughlin** • Miles Davis' Funeral - **Morphine** • Mozart Ballet - **Frank Zappa** • Mr. Bobby - **Manu Chao** • New Pink Floyd - **Human Leauge** • Nick Drake - **Mogwai** • Nico - **The Cult** • Oh, Leadbelly - **John Mayall** • Patti Smith Math Scratch - **Thurston Moore** • Ray Charles - **Michel Jonasz** • Return Of Jimi Hendrix - **The Waterboys** • Rock Me Amadeus - **Falco** • Roll Over Beethoven - **Chuck Berry** • Song For Bob Dylan Blues - **Syd Barrett** • Song For Janis Joplin - **The Fugs** • Sweet Gene Vincent - **Ian Dury** • Talking New Bob Dylan - **Loudon Wainwright III** • Tom Waits - **Anouk**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Akon** Trouble
2. **Basement Jaxx** The Singles
3. **Tony Christie** Definitive Collection
4. **Shakin' Stevens** The Collection
5. **Razorlight** Up All Night
6. **50 Cent** The Massacre
7. **Natalia Imbruglia** Counting Down The Days
8. **Kaiser Chiefs** Employment
9. **Stereophonics** Language Sex Violence Other
10. **G4** G4

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Tony Christie** (Is This The Way To) Amarillo
2. **Elvis Presley** Way Down
3. **Bodyrockers** I Like The Way
4. **Will Smith** Switch
5. **Razorlight** Somewhere Else
6. **Ciara ft. Missy Elliott** 1 2 Step
7. **Nine Inch Nails** The Hand That Feeds
8. **Caesars** Jerk It Out
9. **Mario** Let Me Love You
10. **50 Cent** Candy Shop

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Mariah Carey** The Emancipation Of Mimi
2. **Mudvayne** Lost and Found
3. **50 Cent** The Massacre
4. **Garbage** Bleed Like Me
5. **Faith Evans** The First Lady
6. **"Now 18"** (Various Artists)
7. **Beck** Guero
8. **Green Day** American Idiot
9. **Gwen Stefani** Love. Angel. Music. Baby.
10. **The Killers** Hot Fuss

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

ROOM RECORDINGS / Taksim
1. **B.W.O.** Prototype CD
2. **Karl Biscuit** Secret Love CD
3. **X-Ray Spex** The Anthology Special Edition 2CD
4. **Electronicat** Voodoo Man LP/CD

ZİHNİ / Akmar Pasajı
1. **Nicola Conte** Other Directions
2. **Moby** Hotel
3. **Tamburada** Fantastik
4. **Marcus Miller** Silver Rain

KARGA / Kadıköy
1. **Bruce Springsteen** 57 Channels (And Nothin' On)
2. **Mica Paris / Jools Holland / David Gilmour** I Put A Spell On You
3. **John Cale** Walk Towards the Sea
4. **Waldeck** This Isn't Maybe

ARAF / Beyoğlu
1. **Rachid Taha** Rock El Casbah
2. **Gabin** Mr. Freedom
3. **Fatboy Slim** Joker
4. **Burhan Öçal & The Trakya All Stars** Limoncu

KARGA / Atlas Pasajı
1. **Green Day** American Idiot
2. **A Perfect Circle** Emotive
3. **Telepopmusic** Angel Milk
4. **Daft Punk** Human After All

KÖSTEBEK / Halep Pasajı
1. **Slipknot** The Subliminal Verses
2. **Rammstein** Reise, Reise
3. **Evergrey** The Inner Circle
4. **Pain Of Salvation** One Hour By The Concrete Lake

BADEHANE / Tünel
1. **Beautiful South** Blitzkrieg Bop
2. **Think Of One presents Marrakech Emballages Ensemble** Où tu vas?
3. **New Order** Krafty
4. **Titico y Los Caracoles del Amargue** El Atabal De Mi Negra

BAYKUŞ / Taksim
1. **Dee Dee Bridgewater** Song For My Father
2. **"Closer –soundtrack"** Blowers Daughter
3. **Dexter Gordon** Blue Bossa
4. **"New Conceptions Of Jazz"** Trouble

→ baştarafı 08'de

"aa, sen mutlaka kazanırsın, ne hıyarlar giriyor" deyince, Caddebostan'da bir ses yarışmasına katıldım ve rezil oldum. Gerçi dans müziği yaptığımız orkestralarda şarkı söylerdim. 18 yaşımda üniversiteye geldiğimde Kuyruklu Yıldızlar Vokal Topluluğu'nu kurduk: Oktay, ben ve Necdet Bulut... Necdet'i sonra Trabzon'da faşistler vurdu. Üçümüzden sesi en güzel olan abimdi. Tek başına ortaya çıkıp solo şarkı söylemek başka bir şey, üç sesli söylemek başka bir şey. Hiçbiri güzel olmayan üç ses de yan yana, karakterleri nedeniyle iyi bir tını verebilir.

Abiniz devlet bürokrasisinde ilerlemeyi yeğledi...

Evet, abim müzik kariyeri yapmadı. İstanbul Üniversitesi Jeofizik'i bitirdi. Ben de aynı bölüme girdim, ama kantinden mezun oldum. Geceyarıları Lüksemburg radyosunu dinleyip şarkıları kulaktan dolma çıkartıyoruz, ama müzik eğitimimiz yok. Ben bu işi öğrenmeliyim dedim ve etrafımda müzik tahsili görmüş insanların, Erkin Koray'ın –çünkü annesi piyano öğretmeniydi– ve Doruk Onatkut'un evlerine girip çıkmaya başladım. Doruk'u Platters tipi bir grup kurmaya zorladım neredeyse. Platters'a hayrandım. "Only You (and You Alone)" seneler sonra tekrar meşhur oldu, biliyorsunuz... Teyzemin gençliğinden kalma kırık bir gitar buldum, tamir ettirdim, yavaş yavaş armonileri, akorları öğrendim. Bir müddet sonra Platters hafif gelmeye başladı. Four Lads'e, Four Freshmen gibi başka vokal gruplarına merak saldık.

Alpay'la işbirliğine nasıl başladınız?

Altı yaş büyüktür benden. O beni İstanbul'dan Ankara'ya kaçırttı zaten. 1960'ların başında, Doruk Onatkut'un Kentet Dogo'suyla çalıştığım zamanlarda, Caddebostan'da Dağ Kulüp vardı, Alpay da oraya gelip bizi dinliyordu ve arada bir şarkı söylüyordu. Müşteri hemen fark ediyordu bu pırıl pırıl sesi. Mikrofonu yanına uzatırdık, seyircilerin arasından söylerdi çaktırmadan. Utanırdı, çıkmazdı sahneye. O dönemin sonunda Ankara'dan teyplerini aldı, geldi ve bir takım kayıtlar yaptık. O kayıtları götürüp reklam programlarında çalıyorduk. O yaz tutturdu, "Ankara'ya gel, reklam şirketinde beraber çalışırız" demeye başladı bana. İşime geldi, çünkü okulu bitiremeyeceğimi biliyordum, sevgilimle evlenecektik ve ailemi ikna etmem lazımdı. Bir şekilde hayatımı kazanmalı, denge kurmalıydım. Evlendik ve Ankara'da kaldım, ta '72'ye kadar... Alpay'ın ilk sahneye çıkışında ben de vardım, 1968'e kadar beraber çalıştık. Ayrıca ekstra işlere gitmek için ufak bir orkestramız vardı, ben bas gitar çalardım, davulda Durul Gence, piyanoda ise, şimdi Dışişleri'nin en tepelerinde bir yerlerde olan Murat Sungar. Gündüz reklam müziği yapıyorduk, ama gece kulübü işinden nefret ediyordum. Evlisin, akşam yemeğini yiyorsun, "hadi allahaısmarladık canım" diyorsun ve gidiyorsun.

Bohem hayatı sevmez miydiniz?

Hiçbir zaman sevmedim.

İçkiniz, sigaranız?

Bir ton sigara içiyordum, allah kahretsin... Ama 1981'de bıraktım. O çok kötü bir yıldı...

O yıl sigara bırakılır mı? Tam tersine, başlanır.

(gülüyor) Ne yapacağız, ölecek değiliz ya... Almanya'ya gelmişiz, belki ömür boyu orada yaşayacağız, hayata bir çekidüzen vermek lazım... Sıfırdan bir hayata başlıyorsun, bari bırak şu mereti. Nasılsa bir gün doktor gelip bıraktıracak!

Hakikaten mağlup olduğumuz bir dünyada yaşıyoruz. Çok ters düşmedikçe, Nasreddin Hoca misali, "şurasına değmemişti" demek zorunda kalıyorsun.

İlk bestenizi hatırlıyor musunuz?

Unuttum gitti. Kuyruklu Yıldızlar zamanıydı herhalde. Ama o zamanlar hep İngilizce yapardık. Zaten "Türkçe yakışmıyor bu müziğe" gibi acayip bir anlayış vardı.

Daha aranjman modası başlamamıştı galiba...

Türkü düzenlemeleri oluyordu. Doruk Onatkut'un düzenlediği "Kara Tren"i Alpay da söylüyordu. Balkan Melodileri Festivali'ne, millî takım seçilir gibi seçilen Millî Orkestra gitmişti; Şerif Yüzbaşıoğlu o takımın kaptanıydı. Solistler arasında Tülay German vardı. O dönemde birdenbire bir yol açıldı... Tülay German ve Erdem Buri birlikte çalışıyorlardı: "Burçak Tarlası" ve kimi besteler... Müzikle hayatın bağlantısı üzerine düşünmeyi bana Erdem Buri öğretti diyebilirim. Onunla uzun sohbetlerimiz oluyordu. O döneme kadar müziği ve hayatı apayrı tutuyordum.

'70'lerden itibaren yazdığınız şarkılarda, siyaset ve müzik ayrılmaz bir bütün. Bu yolun başlangıcı da o zamanlar mı? "Kırmızı Yeşil Anılar" kitabınızda "hayat hiçbir genci gazetelerin arka sayfalarında bırakmıyor" diye yazmışsınız, spor sayfalarından İlhan Selçuk'lara, Çetin Altan'lara terfi edişinizi anlatırken...

Yön dergisinin çıkmasıyla birlikte, birçok sorunun cevabını bulmaya başladım... Meşhur "Felsefenin Temel İlkeleri" *(Georges Politzer'in kitabı)* ilk okuduklarımdan biriydi. Orhan Pamuk'un dediği gibi, "bir kitap okudum, hayatım değişti". Bir mantık dizisi, bir diyalektik, bir karşılaştırma içinde buluyorsun kendini. Tabii lafta kalmaz bu iş... Bak elalem uğraşıyor, parti de kurulmuş, bir şey yapmalı, bir işe yaramalıyım!.. 1965 seçimi öncesi, heyecan içerisinde mitingleri takip ediyorduk Necdet'le (Bulut) ikimiz. Ankara Çankaya ilçesinde, TİP'e gittik, yazıldık. Kimler yoktu ki! Doğu Perinçek bile oradaydı. *(gülüyor)* Partinin köy ve gecekondu ekiplerinde çalışmaya başladım. Haftasonu Necdet'in beyaz Vosvosuyla civar köylere giderdik. Bir ara grupta Hüseyin İnan da vardı. Sessiz sedasız, yumuşacık bir çocuktu. Sünni köylerde Adalet Partililer önceden hazırlıklıydı: "Defolun gidin, kafanızı kırarız" gibi maceralar yaşanıyordu... Bütün bunlarla müziğin bağdaşması ağır ağır oldu. Benim aklımdan geçen, sonradan Grup Yorum'un yaptığı gibi, pratik hareket edebilecek bir gruptu: Bu grupla grevlere gidilsin, slogan gibi şarkılar üretilsin, böylelikle insanlara cesaret verilsin... Bir yandan, dans orkestrası devam ediyor. Şimdi düşünüyorum da, hiç yapılmaması gereken şeyler yapardım: Sen tut, kulübün ses tesisatını götürüp parti kongrelerine kur! Bir mikrofon bile kırılsa, akşam neyle çalacaksın? Her şeyi birden riske ederek kavga mı olur? Olmaz, ama oluyordu işte... Canımın istediği besteleri plak sanayiine geçene kadar yapma şansına sahip değildim. Zaten geceleyin gece kulübünde çalış, gündüzün yarısında uyu, yarısında militanlık yap; geriye vakit kalmıyordu.

Gündüzleri işçi sınıfı için militanlık yaparken, geceleri Ankara'nın zenginlerine dans müziği çalmak nasıl bir duyguydu?

Nefret ediyordum. Hatta ilk orkestramın ismini (Şanar ve Onlar) on sayısından değil de, Nâzım'ın "onlar ki toprakta karınca, suda balık, havada kuş kadar çokturlar" şiirinden almıştım. *(gülüyor)* Afişimiz de öyleydi: Bir yanda atom bombaları atılıyor, Vietnam savaşından sahneler... Biz arkada siluet halindeyiz, gayet mutlu şarkı söyleyen adamlar... Kendimizle gırgır geçiyorduk belki.

O afişi saklıyor musunuz?

Uzun süre sakladım, fakat '80 sonrası burada evimizi basmışlar, ne varsa götürmüşler...

Hayal ettiğiniz türden devrimci marşlar yazdınız mı o dönem?

Hayır, daha sonraki dönemlerde çıktı ortaya. '70'lerde, Şat Yapım'ın kuvvetli zamanlarında, bizim stüdyoda sendikaların, sol partilerin bantlarını seve seve imal ederdik. Para mara almazdık tabii... O aralar Yeni Dünya diye bir müzik topluluğu oluşturulmuştu. Onlara da stüdyoyu açtık. Pek bilinmez, yaptığım bazı marşları onlar okudular. Çok sonra, Ümraniye'de hapishanedeyken, yan tarafta DHKP-C'liler sabah jimnastiğinde onları söylüyorlardı. *(gülüyor)*

TİP çalışmaları sırasında Alevi köylerine de gidiyordunuz, değil mi?

O ayrı bir derttir. *(gülüyor)* Sünni köylerine gidiyoruz, canımızı zor kurtarıyoruz, Alevi köylerine gidiyoruz, bu defa hemen etler hazırlanıyor, rakı sofrası kuruluyor... İyi de, biz şarkı söylemeye gelmedik ki kardeşim. Bir türlü konuya getiremezdik adamları... '67 belediye seçimlerinde harıl harıl çalıştık, Alevi köylerden büyük oy bekliyoruz. O sırada, bizim oyları bölmek için Mustafa Timisi diye bir Aleviye, Türkiye Birlik Partisi'ni kurdurdu devlet. Bütün Aleviler ona oy verdi. Sonra o köylere gidiyoruz, "niye böyle oldu?" diye soruyoruz, utanıp kaçıyorlar... "Değnek atlattılar" dediler. "Değnek atlatmak" yemin ettirmek demekmiş. "Biz parti kurduk, herkes bize oy verecek" demişler, herkesi birbirinin gözü önünde değnek üzerinden atlatmışlar.

Şanar Yurdatapan, geçen sene, Abdurrahman Dilipak'ın yargılandığı davada, askerî mahkemeye türbanla girmek istemişti.

"Anam avradım olsun" demek gibi bir şey onlar için. *(gülüyor)*

O köylerdeki müzikal ortam ilginizi çekti mi? Alevi ozanlar, halk türküleri sonraki çalışmalarınız için bir temel oluşturdu mu?

Evet. Önceleri türküleri sevmezdim. İlkel bulurdum altyapılarını.

Ailenizde ne müzik dinlenirdi?

Babam çok ehlikeyf birisiydi. Ben küçükken Bursa'da çok güzel bir evde otururduk. Kat kat bahçeler, üzüm çardakları vardı; rakı sofrası kurulur, bir-iki müzisyen gelir, annemin, teyzelerimin sesi çok güzel, fasıl yapılırdı. Benim pek umurumda değildi: "Seni seviyorum" diyemeyen bir sürü şarkı... Ama bunlar bir birikim. İleriki yıllarda kültürünüzün bir parçası oluyor, sonradan farkediyorsunuz. Almanya'da 12 yıl Türkiye'ye dönemeyince, insan daha beter onları özlüyor. Şimdi klasik Türk müziğine müthiş kulağım dolu. Mesela Alpay da öyledir. Arada bir abim, ben, annem, Alpay rakı sofrası kurduğumuzda –sözlerini biraz unutsak da– dönüp dönüp o şarkıları söyleriz.

'60'larda rock gruplarına ilgi duydunuz mu? Mesela Beatles?

Hayır, kulüplerde şarkılarını söylesek de, ben Beatles'tan hiç hoşlanmıyordum. Beatles'ın besteleri büyük orkestraya uyarlandığı vakit güzel oldu bence.

Platters tarzı vokal gruplarının sonrasında, hayranı olduğunuz müzisyenler kimlerdi, neler dinlerdiniz?

Pete Seeger'a hayrandım. Yıllar sonra tanışmak da mümkün oldu. '81 yılında, New York'ta 12 Eylül cuntası karşıtı bir konser yapıldı ve oradaki öğrenciler tarafından Melike'yle (Demirağ) davet edildik... Bu öğrenciler arasında tanıdıklarınız olabilir: Osman Kavala mesela. *(gülüyor)* Konsolosluktan ve MİT'ten görmesinler diye, sessiz sedasız bütün hazırlıkları yaptıktan sonra, yukarıdaki balkona kendilerini kilitlediler. Kapıda İranlı öğrenciler durdu. Vakti zamanında Şah karşıtı bir konser için bizimkiler İranlılara yardım etmişler, şimdi de İranlılar borç ödüyor... MİT'ten kimler geldiyse, aşağıda hiçbir Türk göremeyip çıldırmışlar. *(gülüyor)* Pete Seeger o gece 45 dakika çalıp söyledi, Melike çıktı, Yunanlı şarkıcı Anna Paidousi çıktı. 600 kişilik salonda güzel bir konserdi... '60'larda Pete Seeger'ın, Miriam Makeba'nın hayranıydım. Kızılordu Korosu'nu da dinlerdim büyük bir zevkle. Yine aynı senelerde Double Six Of Paris, Swingle Singers'a meraklıydım. Bossanova severdim: Jobim'in mıymıy sesinden değil, ama büyük orkestrasyonla yapıldığında çok kaliteli bir müzik.

Joan Baez ya da Bob Dylan'la ilgilenmediniz mi?

Tabii, dinlerdim.

Bob Dylan'ın da güzel sesi yoktu.

Ama cesareti vardı. *(gülüyor)* Bende o yokmuş. Belki Caddebostan'da yuhalansaydı, o da vazgeçerdi.

İstanbul'a, '70'lere, Şat Yapım'ın öyküsüne geleceğiz ama, önce '60'ları bir bitirelim...

İstanbul'a gelişim '71-'72'ye rastlıyor. Onun biraz öncesinde, askerliğimi yapıp geri döndüğümde, TİP'i parçalanma halinde buldum ve çok afalladım. Düne kadar beraber olduğumuz arkadaşlar, iki gruba ayrılmışlar, birbirlerine düşman gözüyle bakıyorlar. İki tarafın da yazılarını okuyorum, ya ben salağım ve hiçbir şey anlamıyorum ya da her iki taraftın yaptığıyla yazdığı birbirine ters. Her iki taraftaki arkadaşlarım gelip casusluk teklif etti bana: Sen şimdi yeni geldin, karşı taraf sana çengel atmaya çalışacak, onlardanmış gibi görün, ne yapmak istediklerini bize bildir!.. Yapar mıydım, yapmaz mıydım, bilemiyorum. Ama zaten karar da veremiyorum ki kim haklıdır, kim haksızdır... Bu parçalanma anlarında bütün toplantılarda varım, çünkü hem ses tesisatı bende, hem de teknik işlerden ben anlıyorum. Sahne ekibiyiz bir-iki kişiyle birlikte. Sahne ekibi şu demek: Bir yandan ampliye bakıyorum distorşın yapmasın diye, diğer yandan sahneye bir saldırı olursa gözümüz tetikte. Bodyguard gibiyiz, sandalye ayakları, sopalar bir kenara konuyor, ihtiyaç olursa diye... *(gülüyor)* Hâlâ da o anlaşmazlığın hiç de köklü bir şey olmadığını, pekâlâ ortak paydanın çok daha büyük olduğu kanısındayım. Parti parçalandıktan sonra çocuklar dağlara çıktılar, vuruldular, öldüler... O vakit psikolojik bir bunalım geçirdim, altı ay vücudumda yaralar bereler çıktı, olmadık hastalıklar, şunlar bunlar... Sonra yavaş yavaş toparladım kendimi. Şöyle bir mantık içerisindeydim: Evet, şu anda kaybettik, ama bu, işin sonu demek değil. Herkes bulunduğu yerde kuvvetli olmak mecburiyetinde. Dolayısıyla mesleğimde başarılı olmalıyım, para kazanmalıyım ki bir işe yarayayım. İstanbul'a dönüşüm işte böyle...

Atilla Özdemiroğlu'yla ortaklığınız nasıl başladı?

Aslında Ankara Atatürk Lisesi'nden tanışıyoruz. Atilla '60'larda gene Ankara'da, Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası'nda çalardı, görüşürdük. 1970'te buraya dönüp İstanbul Gelişim'i kuranlardan biri Atilla oldu. Ben de Egemen Bostancı'nın teklifiyle İstanbul Gelişim'de aranjör olarak çalışmaya başladım. Mesela Ayla Algan, Lâlezar'da ilk defa şarkı söyleyecekti, onun şarkılarını hazırladım. Ertesi yıl İstanbul Gelişim ikiye bölündü. Atilla, ben ve Cezmi Başeğmez, Dün Bugün Yarın Orkestrası'nı oluşturduk. Orkestrayı kurarken Atilla'yla aramızda şöyle anlaştık: Hedefimiz gece hayatından kurtulmak. Dolayısıyla, bu orkestrayla çalışacağız, ama bir yandan da serbest müzik yapmaya uğraşacağız. Kendini kurtaran da öbürünü çekip kurtaracak... Sonunda Galatasaray'da bir işhanında tek odalı bir yer kiraladık ve etrafa ilan ettik: Biz bir müzik yapım firmasıyız, bize sipariş verin, istediğiniz müziği istediğiniz şekilde yapalım... Şat ismini, Şanar ve Atilla'nın başharflerinden koyduk. Bir müddet sonra tek bir odada çalışmanın imkânsızlığını anladık. Fitaş sinemasının arkasında, senelerce kaldığımız yeri tuttuk. İki sene sonra aynı binada ikinci bir daire tutarak bir stüdyo kurduk. Atilla daha uzun süre çalıştı gece hayatında. Gündüz ben onu idare ettim.

Ve Şat Yapım sayesinde, Türkiye'de siyasî içerikli pop şarkıları üretilmeye başlandı... Bir tarafta oğlunuz Arda –Arda Kardeş ismiyle– "Oy Anam Oy"u söylüyordu, diğer tarafta Melike Demirağ "Arkadaş"ı, "Ninni"yi...

Şat Yapım'ım gelişmesi o imkânları verdi. Tabii mesele Şat Yapım'la bitmiyordu. Plak kaydedilse de, bunların kalıplarını yapan topu topu iki yer vardı. Onlar dinledikleri vakit, tehlikeli bir koku alınca otosansür başlıyordu, telefon açıp haber veriyorlardı "bunun içinde bir şeyler var" diye. Ama ne zaman ki Cem (Karaca) gibi, Edip (Akbayram) gibi çok satan bir şeyler çıktı, onlar da "bana ne kardeşim, basarım, paramı kazanırım" demek zorunda kaldılar... Yine de Melike'ye yaptığım şarkıların hepsi hilelidir. "Hadi Canım Sen de" şarkısı pis bir sloganla girer, sonra 180 derece tersine döner.

"Ye iç eğlen gül oyna, böyle gelmiş bu dünya, böyle gider üzülme, sen bak keyfine / Şarkılar böyle söyler, böyle söyler masallar, gazeteler, antenler, renk renk sinemalar / Eğlenmek güzel şey, sevişmek de var, ama hayatta bunlardan güzel şeyler var..."

Direkt bir lafı insanın suratına söylediğin vakit, kapılarını hemen kapatıveriyor sana. Onun için şarkıya, onun alıştığı ve doğru zannettiği felsefeden giriyorum, bir anlamda gırgırımı geçerek kendi görüşlerimi ilave ediyorum... Sonraları bunun güzel örneklerini filmlerde de gördüm. Mesela "Kayıp" (Missing) filmini izlediniz mi? O filmde anlatılan gerçek, dosdoğru, direkt anlatılsa Amerikalılar izlemez. "Bana propaganda yapan bir film" der, geçer. Halbuki filmin merkezindeki adam, Amerikan kilisesinin tepesinde. Ne kadar saçmasapan Amerikan değeri varsa hepsine inanmış ve Şili'ye oğlunu aramaya gidiyor. Kendisine ne kadar yalan söylendiğini film ilerledikçe teker teker hissediyorsunuz... Bir mesajı insanlara vermek istiyorsan, ilk önce onun ana düşüncesini anla, orada düzeltilmesi gereken ne varsa, onları teker teker ayıklaya ayıklaya tümevarım yaptır. Tümdengelim yaptıramazsın: Bütün düşündüklerin yalan, at kafanı çöpe diyemezsin.

"Hadi Canım Sen de" şarkısında, kendi yazdığınız –ya da Tuğrul Dağcı'nın yazdığı– "Dünya Dönüyor" şarkısının sözlerinden de intikam alıyorsunuz. "Dünya dönüyor, sen ne dersen de / Kim demiş hep böyle döner, hadi canım sen de."

Hani kendimi ikiye bölmüştüm ya. Beğenmeden, para kazanmak için yapacağım işler bir yanda, altına imzamı koyacağım cinsten işler diğer yanda. Dolayısıyla bu iki ayrı insan birbirlerine bok atabilir. Niye olmasın? "Dünya Dönüyor"un *(Nilüfer'in şarkısı)* intikamlarından bir tanesi de "Olmaz Böyle Şey"dir *(Yeşim'in şarkısı)*. "Dünya Dönüyor"un tutmaya başladığı anlaşılınca, "tamam" dedik, "şimdi birisi gelip bizden bunun gibi bir şarkı sipariş edecek!" Kendi şarkımızın taklidini kendimiz yapar-

Pek bilinmez, 70'lerde yaptığım bazı marşlar da vardı. Çok sonraları, Ümraniye'de hapishanedeyken, yan tarafta DHKP-C'liler sabah jimnastiğinde onları söylüyorlardı.

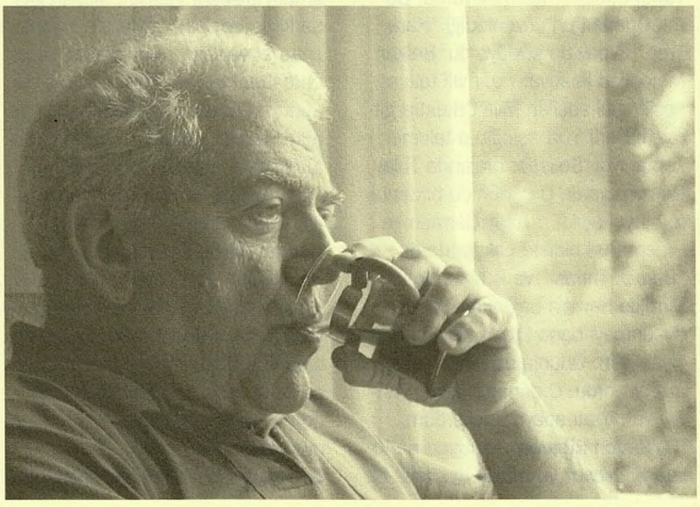

1980'de Yunanistan'da, Pire'de konser (solda) ve 1959'da Kuyruklu Yıldızlar: Oktay ve Şanar Yurdatapan, Necdet Bulut, Utku Demir

dık, koyardık bir kenara. Yeni bir şarkı lâzım olduğunda, o yarım yamalak fikirden bir şarkı imal eder, verirdik, "Olmaz Böyle Şey"de olduğu gibi...

Birkaç sene önce, Arda Uskan Radikal'deki köşesinde, Teoman'ın Roll söyleşisinden bir alıntı yapmıştı. Teoman, Mehmet Ağar'a hitaben "Mehmet bey, lütfen beni sevmeyiniz" diyordu. Bunun üzerine yazdığınız mektubu, yine Arda Uskan kendi köşesinde yayınladı. Yeni kuşaklarda böyle cesur genç şarkıcıların varlığını öğrenmekten duyduğunuz memnuniyeti dile getiriyordunuz o mektupta... Siz de bizim gibi bir tür umutsuzluk içinde misiniz? Sizin yaptığınız cinsten protest içerikli pop şarkılarının yerinde neden yeller esiyor bugün?

Kürtçe her yerde güya serbest, değil mi? Rojin yeni albümünde, mesela "Arkadaş"ın Kürtçesini yaptı, hiçbir yerde yayınlatamıyor... Bu tür şarkılar ortalıkta yok diyemeyiz, ama medya çok değişik bir hale geldi. Dolayısıyla seslerini duyuramıyorlar, yolları kesik. Yine de Ahmet Kaya'nın dünya kadar albümü satıyordu. Ferhat Tunç az buz satmıyor... Piyasa yerine öyle bir oturdu ki, kendinden olmayanı sokmuyor içine... Kral TV mesela: Çaldığı şey için para ödemesi gerekirken, "sen bana para öde, seni üç hafta birinci yapalım" diyor. Zaten her televizyon şirketi bir gazetenin malı, o gazetenin arkasında bir banka var falan filan... İş aleminin hoşuna gitmeyen bir şeyi ortaya çıkartabilmek çok zor... Şat Yapım zamanında, o ufak pop müzik piyasasında bayağı etkindik. Hani şimdi Sezen'in (Aksu) nasıl kocaman bir ordusu var, biraz öyleydik. TRT'yi boykot ettiğimiz dönemler oldu. TRT'nin alaturka sanatçıları bile bize başvurmuştu, haklarını korumamız için. Son başladığımız boykot tam korktuğumuz şekilde sonuçlandı. Şat Yapım'ın batması da öyle oldu. Çünkü stüdyomuzu kiralamaya birisi gelince "parçayı TRT'ye yollayacaksan kusura bakma kardeşim, başka stüdyoya git, biz boykottayız" diyorduk.

"Arkadaş" şarkısının öyküsünü dinleyelim mi sizden? Yılmaz Güney'le bir araya gelmeniz nasıl oldu, tanışıyor muydunuz?

Tanışmıyorduk. Yılmaz Güney film için her şeyi bitirmiş, fakat müzik yetişmemiş. Kuduruyor yani. Müziği yetiştiremeyen adamı vuracak! Bize teklif geldi: Bir hafta içinde bu filme müzik yapar mısınız? Yılmaz Güney olunca yaparız! Bütün işleri erteledik, gittik beraber filmi defalarca seyrettik, altından girdik üstünden çıktık. Bir buçuk gün içerisinde melodileri çıkarttık Atilla'yla birlikte. Oturup uzun kayıt yapmamıza imkân yok, mesela "İsimsiz Kahramanlar" şarkısının bir bölümünü koro olarak düşündük, gerilim sahneleri için acayip seslerle korku müzikleri icat ettik... Ama bir tane ana tema lazım. Yavaş modülasyonlarla gelişen ve sonunda da kemanların girdiği sekiz-dokuz dakikalık "Arkadaş" melodisini öyle yazdık. Hatta, iki-üç melodi vardı, gitarla çok basit olarak Yılmaz'a dinlettiğimizde, şimdikini beğendi. Böylece parçanın bütününü hazırladık, filmin orasına burasına parçalar halinde döşedik. Ve iş bittiğinde Yılmaz'ın getirdiği bir şişe cini şerefe içtik... Yılmaz o arada "bunu plak yapsak ne iyi olur" dedi. "Tamam" dedim, "sen söylersen olur". İtiraz etti, "benim sesim karga gibi, ben söyleyemem". Yılmaz'ın filmi için Yılmaz'dan başkası nereden aklıma gelsin? Melike'nin sesi olduğunu falan da bilmiyorum, zaten Melike'yi de ilk defa orada gördüm. Hatta filmde Semra Özdamar'ın oynadığını biliyordum, ilk sahneleri seyrettiğimde "allah allah, Semra amma zayıflamış" demiştim. Meğer Melike'ymiş... Yılmaz, "Melike'nin sesi güzelmiş, annesi söyledi" dedi. Annesi de meğer Rüçhan (Çamay) ablaymış. Filmin son rötuşları yapılırken, ben oturdum, plak için sözleri yazdım. Zordu; çünkü öyle bir söz olacak ki, hem aşka çekilebilecek, hem başka türlü arkadaşlığa çekilebilecek, hem de sol kokacak...

Sonra ne oldu? Melike Demirağ hemen kayda mı girdi?

Sesini denemek üzere çağırdık, geldi. Bazı playback'ler sunduk, "hangisini biliyorsan oku" dedik. "Killing Me Softly"yi seçti galiba. Ritm tamam, ses tamam, kulak tamam, ama yeni baştan bir düzenlemeyle "Arkadaş"ı onun ses tonuna çekmeye zaman yok. "Sen bu şarkıyı kafa sesiyle söyle, yakışır" dedik. Kafa sesiyle söyledi ve plak yetişti, filmle birlikte çıktı...

Ve '70'lerin en önemli starlarından biri oldu Melike Demirağ...

Melike ismini babası nereden bulmuş da takmış, bilmiyorum. Çünkü Melike hiç makbul olmayan bir isimdi. Beyoğlu'ndaki barlarda falan rastlardınız. Ama "Arkadaş"tan sonra doğan birçok kıza Melike ismi kondu.

Peki Şanar ne demek?..

Şanar uyduruk bir ad. *(gülüyor)* Kolordu komutanı Kurtcebe Noyan, babama, "çocuğun adını ne koydunuz?" diye soruyor. "Henüz koymadık, ama abisi Şener olsun diyor" diye cevap vermiş babam. "Haa, o vakit Şener koymayın, Şanar koyun" demiş, "eski bir Türk boyunun adıdır". Aradım, taradım, hiç öyle bir boy bulamadım. Gerçi fonetik olarak fena isim değil. Olumsuz bir tarafı da yok, Şanmaz olsaydı felâketti. *(gülüyor)* Gene de insanın başına bela oluyor. Mesela sokakta birisi çıkıyor, "hatırlamadın mı beni, seninle aynı ortaokulda okuduk Şanarcığım" diyor. Mustafaymış, Ahmetmiş, bu isimler akılda kalmıyor ki seneler içerisinde. Şanar'ı önce zor anlıyorlar, sonra bir daha unutmuyorlar. *(gülüyor)*

Kulüplerde dans müziği çalmaktan Nefret ediyordum. İlk orkestram Şanar ve Onlar'ın ismini on sayısından değil de, Nâzım'ın "onlar ki toprakta karınca..." şiirinden almıştım.

Kendinizi ikiye böldüğünüzü söylediniz. Gene de Yasemin Kumral'ın "Girne'den Yol Bağladık" gibi milliyetçi bir şarkısının düzenlemesinin altında imzanızı görmek şaşırtıcı.

O dönem adi bir şoven dalga olmuştu. Benim bildiğim, o şoven dalgaya karşı çok şeyler yapmıştık. Çalıştığımız plak firmalarının sipariş ettiği işlerden biri olmalı.

Can Başer'i hatırlıyor musunuz?

Evet, genç birisiydi, ona bir plak yaptık, ama tutmadı.

"Girne'den Yol Bağladık"ın bestecisi Can Başer, Yasemin Kumral'dan birkaç sene önce aynı besteye farklı sözlerle "Bilmem" şarkısını çıkarıyor, fakat plak tutmuyor...

Şimdi bunu merak ettim. Acaba biz o düzenlemeyi Can Başer için mi yapmıştık? Sonra bizden o playback'i satın almışlar ve şarkıyı Yasemin Kumral'a okutmuşlardır öyleyse. Tamam, şimdi taşlar yerine oturdu. O halde Yasemin Kumral'ı bizim stüdyoya sokmamışızdır. İnşallah öyledir... Bizim bir numaralı müşterimiz Odeon grubuydu. Bizim stüdyoyu kiralamışlardı. Bizimle çalışan Baha Boduroğlu aşağı indi, dehşetler içerisinde... "Yukarıda feci bir şey oluyor, gel dinle" dedi. Bir çıktık, maç anlatır gibi bir parça. Araya bir takım şarkılar giriyor, çıkıyor...

Halit Kıvanç'ın sunduğu "Kıbrıs 74" plağından mı söz ediyorsunuz?

Evet, o plak. Net bir şekilde "hayır!" dedik. O kadar da değil artık! Bizim stüdyomuzda yaptırmadık, başka yerde yaptılar. Resmen kışkırtıcı, hakaret dolu bir plak. Odeon'a telefon açtık, Dani Grünberg çok bozuldu, "olur mu böyle şey, biz ticarî iş yapıyoruz, sana ne" dedi. Ona açıkça anlattım: "Hiçbir kuvvet, bize Yahudi düşmanlığı içeren benzeri bir şey yaptıramaz." Tabii, hiçbir şey diyemedi, kendisi de Yahudiydi çünkü.

O devirde, bir solcu olarak Kıbrıs meselesine nasıl bakıyordunuz?

Hakikaten farkında değildik. Ben o meseleyi doğru düzgün 1980'den sonra öğrenebildim. Aslında '75 yılında Kıbrıs'a gitmiştim, Denktaş çetesinin krallığını nasıl kurduğunu, el konulan malları ganimet adı altında sağa sola nasıl dağıttığını görmüştüm. Ama bir yandan da, yıllar boyunca EOKA'nın saldırılarını, döktüğü kanı görüyorsun ve hiçbir şey yapamıyorsun. Tam bir şey yapacaksın, 6. Filo araya giriyor, "dokunamazsın" diyor... Çıkarma sonrası genel bir mutluluk vardı, ama ya ondan sonrası? Sampson çöktü, Makarios geri geldi. Böylece ordunun meşruiyeti kayboldu. Ondan sonra oraya oturup çöreklenmek, ayrı devlet kurdurmak olacak iş değil. Hem hukuku çiğnemiş, hem de Denktaş'ın –hakikaten başarılı bir lânet politikacıdır– krallığını devam ettirmiş oluyorsun... O dönemde yapılan Kıbrıs plakları bizi rahatsız ettiği için, panzehir türünden şarkılar üretmeye çalıştık. Mesela "Aslan Mehmedim"i yapmıştık. Yine alışılmış sloganlarla başlayıp sonu tersine dönen, sağ gösterip sol vuran bir şarkıydı.

"Oğlum uykudan uyanmış / Vardım saçını okşadım / Okşadım da bu hâlımla / Bilir misin ne düşündüm / Yunanistan dağlarında / Benim gibi bir ana var / Belki o da o ellerle / Şimdi yavrusunu okşar / Onu bana, beni ona / Düşman edenler

varuna
cafe

ESKIŞEHIR

www.varunacafe.com

kahrolsun aslan Mehmedim..."
O feci ortamda pek de ilgi görmedi tabii bu şarkı... O sıralarda Müzisyenler Sendikası'nın bir toplantısı oldu. Şerif Yüzbaşıoğlu illâ siz de gelin dedi, biz de Atilla'yla gittik... Bu tür şoven plaklara karşı bir karar teklifi hazırladık, "biz, müzisyenler olarak, başka bir millete düşmanlık aşılayan şeylere karşı durmalıyız" gibisinden bir konuşma yaptık. Alkışlar... Sonra kürsüye bir Türk-İş temsilcisi çıktı. "Arkadaşlar, hassasiyetinizi anlıyorum, ama böyle millî bir mesele varken, banyoda çocuklarımız öldürülmüşken" diye başlayıp hamasi bir konuşma yaptı. Bizi alkışlayan herkes onu da alkışladı... Onun üzerine tekrar söz aldık, "Yunanlılara ana avrat küfreden şarkılar var, bu düşmanlık neye yarar?" diye sorduk. Gene alkışlar... *(gülüyor)*

1980'e gelelim, "Pet'r Oil"in öyküsünü de dinleyelim...
O sene Eurovision'da değişik bir yöntem uyguladılar. Şarkıcıyı Ajda Pekkan olarak TRT seçti, sonra beş kişiye beste sipariş ettiler ve besteciyi muhatap aldılar. Bunlardan biri Atilla'ydı. Biz Atilla'yla artık başladılar TRT'den. Atilla beni ikaz etti: "Şanar, sen şimdi kavgayı fırsat bilirsin, lütfen bulaşma, bu benim işim." Atilla'nın yolunu kesecek bir şey yapmamaya söz verdim. Sahiden hiç karışmadım. En sonunda, gayet net olarak TRT'nin genel müdürü İstanbul'a geldiğinde Atilla'yı yanına çağırdı ve sözler değişmezse şarkıyı diskalifiye ettirmekle tehdit etti. Nedenini hâlâ bilmiyoruz. Ne vardı o şarkının sözlerinde? Ama Atilla vazgeçmedi. Skandal büyümesin diye işi oluruna bıraktılar, diskalifiye etmediler.

Ama sözler değiştirilmedi mi? Konu aynı da olsa, iki ayrı söz var...
Yoo, herhalde önce bir taslak hazırlamışımdır, sonra beyin fırtınası esnasında, son haline getirmişimdir. Yapılan baskı üzerine sözler değiştirilmiş değil katiyyen... Neticede final gecesi Ortaköy'e çağrıldık. O son gece çok riskliydi. Acaba oraya gitsem mi, gitmesem mi? O dönemlerde TRT'den solcu bilinenlerin hepsi sürülüyor. Büyük gümbürtü var, gıcık kapıp duruyorum. Ah, elime bir fırsat geçse!.. Birinci olursak mutlaka bir protesto yapacağım. Ama ya birinci olmazsak, o salonda hiç bulunmamayı tercih ederim. Çünkü bir konuşma yaptığın takdirde, kazanamayınca mızıkçılık yapıyor diye algılanacaktır. Böyle düşünerek, çekine çekine gittim. Sadece oğlum Arda'ya söylemiştim: "Dikkat et, bu akşam bir şeyler yapabilirim!" *(gülüyor)* Ondan sonra da işte, birinci olduk. Ödül için sahneye çağrıldık. Bülent Özveren'in elindeydi mikrofon. Bana uzattı, göz göre göre de çekemez artık. Ne yazık ki karşıma Genel Müdür Doğan Kasaroğlu'nun kendisi gelmedi. Televizyon Daire Başkanı'nı yollamış. Mecburen sopayı ona atmış oldum.

"Bir Gün Gelecek"le ilgili Danıştay kararı şöyleydi: "TRT yayın ilkelerine aykırı olduğu iddia edilemez, neredeyse Anayasa hükümlerinin müziklendirilmiş şeklidir!"

Ne yaptınız?
Aynen "Hadi Canım Sen de"deki taktiği uyguladım. *(gülüyor)* Önce teşekkür ederek başladım. Bu Şat Yapım'ı kapatmıştık, ama hem dostluğumuz sürüyordu, hem de akrabaydık –çünkü Lale'nin kocasıydı o zaman. Şarkı sözleri için benden yardım istedi. O sıralar feci bir petrol krizi olmuştu. Bakanlar Kurulu'nda bile paltoyla oturulmuştu, fuel-oil yok, benzin kuyruğu yılları... Melike'yle bebeğimiz olmuştu, ama ev buz gibi. Sırtımda küfeyle her sabah odun taşırdım yukarıya. Duvardan duvara halıyla kaplı bir ev ve salona odun sobası kurulmuş, borusunda çocuk bezleri asılı. *(gülüyor)* Şarkıda konu olarak petrolü işleyeyim, ama matrak bir şey olsun istedim. Öyküyü bir aşk öyküsüne paralel kurdum. Adamın adını Peter, soyadını Oil taktım. Nedense Atilla'ya şarkı sözlerini değiştirmesi için baskı yapmaya

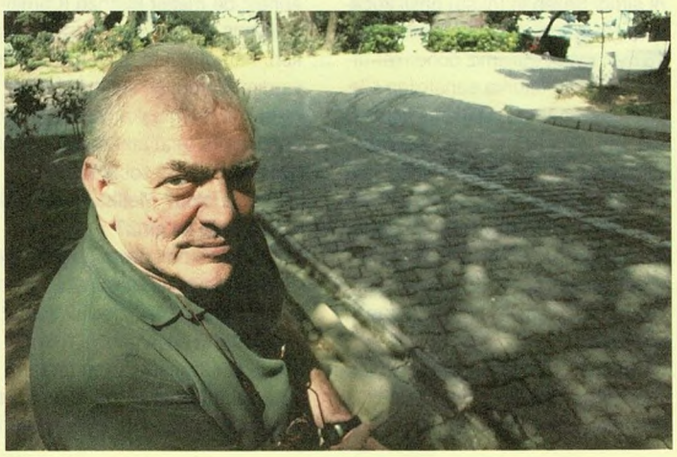

1974, "Arkadaş" filminde Melike Demirağ ve Yılmaz Güney

ödülü Atilla'nın hak ettiğini söyledim. Buraya kadar her şey güzel. Ama devam ettim: "Çok baskı yapıldı, sözler değiştirilmek istendi, ben de 'Atilla, iki elim yakandadır, katiyyen değiştirme' dedim..." Ödülü tutuşturdum Atilla'nın eline, bastım gittim. Korkunç keyifli oldu. Fakat havam kapıda sönüverdi. Hemen çıkmak istiyordum, yayın bitince gazetecilerin hücum edeceğini ve işin cıvığının çıkacağını tahmin ediyordum. Kapıyı tutmak için bir adam koymuşlar. "Ağzınıza sağlık, helâl olsun" dedi adam, "ama kapıyı açamam, sonra işimden olurum". Bok gibi kaldım orada. Bütün basın tabii üstüme atladı... Neyse, sonunda arabaya bindik, eve dönüyoruz. Lale'yle ikisinin ağzını bıçak açmıyor. "Yaptın yine yapacağını" dedi Atilla. *(gülüyor)*

TRT'de yasaklanan şarkılarınız da oldu. Biri de "We Shall Overcome"ın Türkçesi, Esmeray'ın söylediği "Bir Gün Gelecek".

Danıştay kararıyla bu yasakları kaldırdık her seferinde. Üç şarkı için bunu yaptık. "Bir Gün Gelecek", "Ninni" ve "İnsanız Biz". Sonradan, içeriden duyduğumuz kadarıyla, Danıştay'daki hakimler çok memnunmuş bu davalardan. Arada böyle eğlenceli işler gelince seviniyorlarmış. "Bir Gün Gelecek"le ilgili kararda şöyle deniyordu: "Bunun TRT yayın ilkelerine aykırı olduğu iddia edilemez, çünkü neredeyse Anayasa hükümlerinin müziklendirilmiş şeklidir!" Mesela "Arkadaş"a resmen yasak yoktu. Tamamen el altı bir yasak uygulanıyordu. Denetimden geçmişti, ama hiç yayınlamıyorlardı Yılmaz Güney'den dolayı. İktidar değişikliği olup radyonun başına Hıfzı Topuz geçince, "bu ne rezalet" dedi, şarkının önü açıldı...

'80'lere doğru Demar adında bir örgütlenme içindeydiniz. Neydi o?

Democratic Artists. Yurtdışına da açılmak istiyorduk... Şat Yapım'ı kapattığımız dönemdi. 1980'de Demar'ın dış ilişkileri için uzun bir Avrupa turu yaptım. Yunanistan'da, Hristos Leondis adlı çok meşhur bir besteci vardır, Politeknik öğrenci olaylarının kahramanı olarak bilinen. Onunla yakın dost olduk. O sırada Barış Evi diye bir şey açılacağını, bir barış konseri yapılacağını öğrendim. "Buraya gelip şarkı söyler misin" dedi. "Hayır, ama eşim Melike'yi getirebilirim" dedim. Üç-dört şarkı söyledi Melike. Burada "Elele" diye politik bir şarkı hazırlamıştık, miting meydanlarında söylenebilsin diye. Nakaratının Rumcası "Xeri me xeri"yle herkes elele tutuştu, müthiş bir tezahürat oldu.

Bugünkü örgütçü kişiliğinizin o dönemdeki örneği herhalde Demar...

Demokratik bir duruşu olan sanatçıların da aslında bir menajere ihtiyaçları vardır, fakat çok para kazanmadıkları için menajer tutamazlar. Biz de Demar adıyla ortak sekreterlik bürosu oluşturduk. Kısacası, sanatçıların işlerini bağlıyorduk. Karşılığında da, menejerliğin geleneği olan yüzde 10 payı alıyorduk. Pek de mecbur tutmuyorduk. İstersen ver, istemezsen verme. Fakat "her sene bir özgün plak çıkartacağız, buraya bir tane şarkı getireceksin" diyorduk. O plağın satışıyla Demar'ı çekip çevirecektik. 12 Eylül gelene kadar tek bir long play yapabildik: "Çocuklarımıza." Çocuk şarkıları değil de, gelecek nesillere söylenen şarkılar vardı içinde. Hiç fena bir plak değildi o... Demar işte böylesine bir şeydi. Fiilen, benim açtığım bir ticarethane formundaydı. Nitekim 12 Eylül'den sonra Demar'ı çok aramışlar, hiçbir yerde bulamamışlar. Şanar Yurdatapan yoksa, Demar da yok. Ticarethane şeklinde kurmak ve yönetmek çok daha akıllıca. Dernek falan kurarsan, her attığın adımda bin türlü hesap vermen lazım.

Ekşi Sözlük isminde gençlerin çok rağbet ettiği bir web sitesi var. Sizin hakkınızdaki görüşlerin sayısı fazla değil, ama pek çoğu sizin "türbanlı" eyleminize odaklanmış. Abdurrahman Dilipak'ın askerî mahkemedeki davasına türban takarak girmek istemeniz, tıpkı siyasî bir şarkı yazmak kadar vurucu bir eylemdi. Politik eylemciliğinizde, şarkı yazarlığınızdan izler olduğunu düşünüyor musunuz?

Mümkündür... Senelerce reklam işiyle uğraşınca, bir fikri çok kısa sürede hangi insana, hangi dille anlatmalısın, bu teknikler gelişiyor. Reklamcılığın getirdiği şeyler, müziğimi de etkiliyordu belki. Şarkı yazarken de bir şeyi çok özlü, çok sade biçimde anlatmalısın. Reklamcılık dediğime bakmayın, bunlar öğretme teknikleridir aynı zamanda. Reklam, para kazanmak için yapıldığından, kulağa negatif geliyor. Yoksa, bir öğretmen de bir konuyu çocuklara nasıl anlatacağını aynı şekilde düşünmeli.

Yılmaz Güney "bu melodiyi plak yapsak ne iyi olur" dedi. "Sen söylersen olur" dedim. "Benim sesim karga gibi, ama Melike'nin sesi güzelmiş, annesi öyle söylüyor."

Bugünkü gibi direkt yollarla toplumsal mücadele yürütmek, aynı mücadeleyi şarkılarla sürdürmekten daha mı değerli geliyor size?

Hepsi bir bütünün parçaları bence. İkisi de lazım. Ama kendi durumunu tart ve nerede başarılı olabileceksen zamanını oraya harca. 63 yaşındayım. Daha epey yaşamaya niyetliysem de, zaman daralıyor. Şu anda yaptığım işte öyle bir noktaya geldim ki, bu işi müesseseleştirmeden bırakamam. Müziği sadece kendi keyfim için yapmaya devam etmek istiyorum. Senelerdir o kadar uzak kaldım ki, şimdi yeni bilgisayar programlarını sıfırdan başlayıp öğrenmeye çalışıyorum. '91'de Almanya'dan Türkiye'ye geldikten sonra müziğe dönmeye uğraştım, ama başaramadım. Piyasa ve ben karşılıklı itiştik. Zaten Almanya dönüşü insan hakları meseleleriyle uğraşmaya kararlıydım. On seneyi aştı bu sivil itaatsizlik meselesi. Şimdi, uluslararası toplantılar gibi bambaşka olanaklarla karşı karşıyayız. Düşünce Özgürlüğü İçin İstanbul Buluşması adı altında büyükçe bir toplantı yapılacak kasım ayında. Dünyada bu konunun geleceğine ait lafı olabilecek insanlar, geleceğe dair konuşacaklar. Mutlaka ileriye doğru düşünmek lazım. Sadece bugüne bakmamak lazım. Bush familyasının yediği herzeleler olmasaydı, ondan önceki durum yeterli miydi sanki? Mutlaka geliştirilmesi gerekir ifade özgürlüğünün. Her şeyi açan bir anahtar gibi.

Bütün bunlar müzikle bir arada da olabilir. Bono örneğine nasıl bakıyorsunuz?

Ama U2 müzik yapıyor ve içine politika katıyor. Bu bir seçim. Benim hedefim de bu yolda gitmekti, ama dediğim gibi, karşılıklı olarak bugünkü piyasa koşullarıyla itiştik... İster istemez enerjim bu tarafa gitti. Bir de, "sabah yedide kalkar, dokuza kadar müzik yaparım" gibi bir prensiple çalışmak mümkün değil. Müzik son derece kıskanç bir sevgilidir. Her ânını ister adamdan. Yirmi dört saatini ver, yirmi beşinciyi de ister.

Sivil itaatsizlik mücadelesi de öyle değil mi?

Aslında bu işlerde de yirmi dört saat çalıştığımı sonradan farkettim. Geçenlerde annem düşüp kemiğini kırdı. Lale ve ben varız yanında durabilecek. Nöbetleşe bir gün o, bir gün ben baktık. Gündüz yardımcı bir kadın vardı, geceleri ben gidiyordum yanına. Baktım ki, bizim büroda her şey aksayıverdi. Çünkü, meğer ben burada geceleri de çalışıyormuşum... Ama tabii biri sadece mantığa dayalı bir iş. Düşünüp taşınıp strateji yapıyorsun, bazı adımlar atıyorsun... Müzik öyle değil, müzik bir duygu... Birdenbire bir fikir, bir ilham geliveriyor. Ve o geldiği anda müzik yapmaya başlıyorsun, geri kalan her şey duruyor. İlham denen şey İlham Gencer'e benzemiyor. *(gülüşmeler)*

Gelecek ay: *12 Eylül ve sonrası, Almanya sürgünü...*

Oğlu Arda Yurdatapan'ın dünü ve bugünü... Kızı Meriç ise Almanya'da Meriçimsi grubunda caz şarkıcısı

Söyleşi: **Derya Bengi - Murat Meriç**

ansiklopedi

Antony'nin "I'm A Bird Now"ının kapağında Candy

C→

CANDY

Candy diyor ki nefret eder oldum vücudumdan • Mühim olan o bu dünyada • Candy diyor ki bilmek istiyorum etraflıca • Başkaları gizli gizli ne konuşuyor bu konuda •• Omzumun üstünden uçuşunu seyredeceğim mavi kuşların • Seyredeceğim geçip gitmelerini • Yaşlandım belki de • Göreceğim ne olabilir ki • Kendimden yürüyüp gittiğimde *(Velvet Underground, "Candy Says")*

k→

KAYIP

1982 tarihli Costa Gavras filmi. Thomas Hauser'in kitabından uyarlanan filmin başrollerinde Jack Lemmon, Sissy Spacek, Melanie Mayron, John Shea, Charles Cioffi ve Richard Bradford oynuyordu. Film, Şili'de kaybolan oğlunun peşine düşen Amerikalı bir babanın siyasî gerçeklerle yüzleşmesinin hikâyesini anlatıyordu.

p→

PİYANİSTİ VURUN

Gangsterle dalaşan bir bar piyanistinin sevgilisi vurulur... 1960 tarihli François Truffaut filmi. David Goodis'in "Down There" romanından uyarlanan filmin müzikleri Jean Constantin ve Georges Deleru'ya ait. Oyuncular Charles Aznavour, Nicole Berger, Marie Dubois, Michèle Mercier ve Albert Rémy.

S→

SEEGER, PETE

Müzisyen, şarkıcı, şarkıyazarı, eylemci, sendikacı, çevreci, barış girişimcisi, solcu. Woody Guthrie'yle beraber Amerikan folkunun en tanınmış iki simasından biri. 1919'da New York'ta, politikayla ve müzikle içli dışlı bir aileye doğdu. Annesi Constance kemancı ve öğretmendi. Babası Charles ise California Üniversitesi'nde müzikologdu; dünya savaşı sırasındaki pasifist tavrı ona çok düşman kazandırmış, 1918'de üniversiteyi bırakmak zorunda kalmıştı. 13 yaşına geldiğinde Pete Seeger New Masses gazetesine katkıda bulunmaya başladı, gazeteci olmayı düşlüyordu. Sonra ressam olmayı arzu etti, ama 1936'da Kuzey Carolina'da Folk Şarkı ve Dans Festivali'nde ilk defa dinlediği beş telli banjo bütün planlarını değiştirdi. Büyüyünce elinde banjosuyla söylediği eski usûl hobo country'leriyle, işçi sınıfı ağzını şarkıya yedirişiyle meşhur olacaktı.

Harvard Üniversitesi'ne devam etmedi; New York'ta, Amerikan Folk Müziği Arşivi kurumunda işe girdi. İki senesini Alan Lomax'la beraber Leadbelly gibi büyük ustaların peşinde koşmakla geçirdi. 1940 yılında, göçmen işçiler yararına düzenlenen bir yardım konserinde Woody Guthrie'yle tanıştı. İkili, Almanac Singers grubunun kuruluşuna önayak oldu. Grup "The Talking Union Blues" gibi işçi sınıfının örgütlenmesi çağrısını taşıyan, savaş ve faşizm karşıtı plaklarını hemen doldurmaya başladı. ABD'nin II. Dünya Savaşı'na dahil olması ve ABD-Sovyetler dostluğu, grubun popülaritesini artırdı, grup radyoların vazgeçilmez ismi oldu. Seeger, 1942'de, sekiz sene sonra ayrılacağı Komünist Parti'ye kaydoldu; aynı yıl askere alındı, Güney Pasifik'teki askerlere şarkılar söyledi. İzinlerinden birinde Tashi Ohta'yla evlendi. Dönüşünde nerede olduysa, pavyonlardan kiliselere, şarkılar söyledi. Mamafih sivil hayata atıldığında Soğuk Savaş çoktan patlak vermişti...

1948'de İlerici Parti (Progressive Party) adayı Henry Wallace'ı desteklemek için yollardaydı; özellikle Güney eyaletleri onu hayal kırıklığına uğrattı. 1945'te dahil olduğu Halkın Şarkıları kolektifi de çok geçmeden dağıldı. 1949'da ailesiyle arabasındayken saldırıya uğradı; karısı ve üç yaşındaki oğlu yaralandı...

1950'de Lee Hays'le birlikte –meşhur "If I Had A Hammer"ı da beraber yazmışlardı– Weavers grubunu kurdular; "Goodnight Irene" gibi folk şarkılarını yorumlayarak belli bir başarı da elde ettiler, listelere girdiler. Ama adları çıkmıştı "kızıl"a: Konserleri iptal edildi, kara listeye alındılar. Seeger '50'li yılları genellikle küçük üniversite ve miting konserleriyle geçirdi. Yine de, Folkways Records için her sene beş-altı plak dolduruyordu. 1955'te Amerikan Karşıtı Eylemleri İzleme Komitesi'nin duruşmasına çağrıldı –"cadı kazanı"na atılmak isteniyordu. Bir sene sonra en meşhur şarkılarından "Where Have All The Flowers Gone?"ı kaydedecekti.

1961'de mahkemeye itaatsizlik suçlamasıyla on sene hapse mahkûm oldu, bir sene hapis yattıktan sonra cezası kaldırıldı. 1960'ların sivil haklar yürüyüşlerinde hep ön sıralarda yer aldı.

Fok rönesansının pîrlerinden addeliyordu. Tarihin yaprakları arasından söküp çıkardığı "We Shall Overcome" türküsü ve "Turn Turn Turn (To Everything There Is a Season)", Amerika'daki eşitlik mücadelesinin marşları haline geldi. Yine de, bir eski tüfek olarak, kültürel meseleleri ön plana çıkaran gençlik hareketlerine tam anlamıyla uyum sağlayamıyordu. Kuşak farklarının vurgulanmasından hoşlanmıyordu (vaktiyle "Be Kind To Your Parents" [Ebeveynlerinize karşı nazik olun"] diye bir şarkı bile yapmıştı). Gençlere, kuşak ayrımcılığı dahil, her türlü ayrımcılığın kötü olduğunu öğütlüyordu. Folk rock'la da arası iyi değildi (Bob Dylan'ın The Paul Butterfield Blues Band'le beraber 1965'te verdiği meşhur konserde gitarın fişini çekmeye çalıştığı söylenir). Ama sevgili dostu Woody Guthrie'nin oğlu Arlo'nun 1969 tarihli filmi "Alice's Restaurant"ta oynamayı da ihmal etmedi.

1969'da Clearwater yelkenlisiyle beraber Hudson nehrini turluyordu; burası, hem sahne, hem hitabet alanı, hem de bir atölyeydi. 1970'ler ve '80'ler boyunca yardım konserlerine katılmaya devam eden Seeger'ın politik eğilimleri daha ziyade çevre sorunlarına yoğunlaştı. Bulabildiği her festivale katılan, sesini duyurmaya devam eden Seeger, Rock and Roll Hall Of Fame'e dahil edildi, Harvard Sanat Madalyası aldı, Grammy kazandı. 1999'da Küba'nın en büyük insan hakları ödülü Felix Varela Madalyası'nı almak üzere Küba'ya gitti. Milyonlarca çocuk, onun şarkılarıyla büyüdü, yıllar boyunca sendikalar onunla direndi, kitleler onun şarkılarıyla coştu. Son albümü "Pete", 1996'da önceki yüzlerce plağına eklendi. Çağımızın en büyük sanatçılarından biri olarak, kısa zaman öncesine kadar faaliyetlerine devam ediyordu.

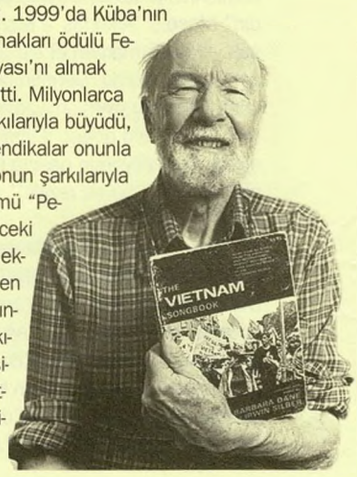

"Kafatası", Otto Dix, 1924

SORUMLULUKLAR DÜŞLERDE BAŞLAR

Sanırım 1909 yılı olmalı. Kendimi sinemadaymışım gibi hissediyorum; uzun ışık huzmesi karanlığı delip geçiyor ve titreşiyor, gözlerim ekrana dikilmiş. Bu, oyuncuların gülünç derecede eski moda giysiler giydiği ve bir sahnenin ani sıçrayışlarla diğerini takip ettiği eski bir Biograph filmine benzeyen sessiz bir filmdi. Oyuncular da ortalıkta sıçrıyor ve çok hızlı yürüyormuş gibi görünür. Çekimlerin kendileri de noktalar ve çiziklerle doludur, sanki film çekilirken yağmur yağıyormuş gibidir. Işık kötüdür.

12 Haziran 1909 Pazar günü öğleden sonra, ve babam annemi ziyarete giderken Brooklyn'in sessiz sokaklarında yürüyor. Giysileri yeni ütülenmiş ve kravatı yüksek yakalarını sıkıyor. Yapacağı esprileri düşünürken ceplerindeki bozuk paraları şıngırdatıyor. Kendimi artık sinemanın yumuşak karanlığında tümüyle rahatlamış hissediyorum; orgu çalan adam seyircilerin farkında olmadan kendilerini kaptırdıkları belirgin ve belirsiz duyguları tıngırdatıyor.

(...) Babam anneme işini nasıl büyüteceğini, çünkü kazanılacak çok para olduğunu anlatıyor. Artık ev bark edinmek istiyor. Nihayetinde, yirmi dokuzuna gelmiş, on üçünden beri kendi başına yaşıyor, gittikçe daha fazla para kazanıyor ve evlerinin sıcak güvenliği içinde ziyaret ettiğinde, ona göründüğü kadarıyla sıcak evcil hazlarla ve tatlı çocuklarla çevrili evli arkadaşlarını kıskanıyor ve sonra vals dans edenlerin çılgınca sallandıkları ana ulaştığında, sonra, sonra korkunç bir cesaretle, sonra anneme evlenme teklif ediyor, zaten yeterince beceriksizce davranmamış ve hissettiği heyecan içinde bile bu teklife nasıl geldiği konusunda kafası karışık değilmiş gibi, annem, bütün olayı daha da berbat etmek için, ağlamaya başlıyor ve babam ne yapacağını bilemez halde sinirli sinirli etrafına bakınıyor ve annem "seni gördüğüm andan beri tek istediğim buydu" diyor hıçkırarak ve babam tüm bu olanları gülünç buluyor, hiç onun tarzına uymuyor, hiç onun Brooklyn Köprüsü'nün üzerindeki uzun duvarlarda güzel bir puronun dumanında düşlediği gibi olmuyor ve işte o anda ben sinemada ayağa kalkıp bağırdım: "Yapmayın. Fikrinizi değiştirmek için henüz geç değil, ikinizin de. Bu evlilik hiç iyi bir şey doğurmayacak, sadece pişmanlık, nefret, skandal ve canavarca karakterleri olan iki çocuk."

(...) Ama birden babam bütün bunların katlanılamaz olduğunu hissediyor, annemin kolunu çekiştiriyor, ama annem vazgeçmiyor. Ve sonra, korkunç bir öfkeyle babam annemin kolunu ittirip arkasında taş kesilen annemi bırakarak dışarı fırlıyor. Babamın arkasından gitmek için hareketleniyor, ama falcı annemin kolunu sıkıca tutup gitmemesini rica ediyor ve ben koltuğumda söylenebilecek bütün sözler ötesinde dehşete düşmüş durumdayım, çünkü kendimi bir sirkte seyircilerin otuz metre üstünde gergin bir ipin üstünde yürüyormuşum ve birden ip kopma belirtileri gösteriyormuş gibi hissediyorum ve koltuğumdan kalkıp bir kez daha dehşetli korkumu ifade etmek için aklıma gelen ilk sözcükleri bağırmaya başlıyorum ve bir kez daha yer gösterici el fenerini ışıldatarak koridordan koşup geliyor, yaşlı bayan bana yalvarıyor ve dehşete düşen seyirciler bana bakmaya dönüyorlar ve ben bağırmaya devam ediyorum: "Ne yapıyor bunlar? Ne yaptıklarının farkında değiller mi? Niye annem babamın arkasından gitmiyor? Öyle yapmayacaksa, ne yapacak? Babam ne yaptığının farkında değil mi?" Ama yer gösterici kolumu yakalamış ve beni dışarı sürüklüyor ve bu sırada: "Ne yapıyorsun? Her istediğin şeyi yapamayacağını bilmiyor musun? Niye senin gibi genç bir adam, bütün yaşamın daha önündeyken, böyle isterik davransın? Yaptığın şeyin ne olduğunu sanıyorsun? Etrafta başka insanlar olmasa bile böyle davranamazsın! Yapman gerekeni yapmazsan üzülürsün, böyle devam edemezsin, bu doğru bir şey değil, çok yakında bunu anlarsın, yaptığın her şey çok önemlidir" diyor ve bunları sinemanın lobisinden dışarıdaki soğuk ışığa doğru sürüklerken söyledi ve ben yirmi birinci yaşgünümün soğuk kış sabahına uyandım, pencerenin kenarı biriken karla parlıyordu ve gün çoktan doğmuştu.

Delmore Schwartz, "Sorumluluklar Düşlerde Başlar" *("Yüreksöken Hikâyeler" içinde, çeviren: Ali Kaftan, Karşı Kıyı Yayınları)*

y→ YÖN

20 Aralık 1961'de yayınlanan birinci sayısında önce 531, daha sonra katılanlarla birlikte toplam 1042 kişinin imzaladığı ünlü bildirisiyle birlikte Yön dergisi, aydınların 1960 sonrasında giriştikleri en önemli muhalefet hareketinin organı olarak toplumsal mücadeleler tarihinde etkileri bugün de hissedilebilen bir düşünsel rol oynadı. "Yön Bildirisi"nin dile getirdiği başlıca talepler ve temel ilkelere tarihsel bir bakış, bunların devleti yönetmekte olan seçkinlerin Tanzimat'tan "devlet ve milletin selameti" için ileri sürdükleri taleplerle kategorik bir özdeşlik içinde bulunduklarını göstermeye yeter: 1) Batılılaşmak; 2) kalkınmak; 3) aydınlanmak. Yön bildirisinde bu hedeflere erişilebilmesinin başlıca kaldıracı olarak ileri sürülen devlet ve tüm bu sürecin iktisadî temelini oluşturacağı varsayılan "devletçilik" Osmanlı ve Cumhuriyet Batıcılığının değişmez idealleri olarak bu kez de ispatı gerekmeyen bir postulat'mışçasına güvenle ileri sürülüyordu.

(...) Yayınlandığı beş yıl boyunca Yön, bu seçkinlerin toplumu yönetmek üzere bir inisiyatif kazanmalarının meşruiyetinin ideolojisinin üretildiği, politikasının, taktiğinin ve örgütlenmesinin yapıldığı bir harekât üssü işlevini üstlendi, toplumsal muhalefet üzerinde bir ideolojik/politik hegemonya aracı olarak iş gördü. Yayıncılık ve içerik açısından ise ilk sayısının yayınlanışının üzerinden otuz yıl geçtikten sonra bile Yön'ün –Ant ve Türk Solu'yla birlikte– hâlâ daha iyisi yapılamamış birkaç yayın organından biri olduğu söylenebilir. Yön, kurduğu bir Türkiye panoraması üzerinde her hafta, ekonomi, politika, toplum, çalışma, kültür, sanat konularında olagelen olayların eleştirel bir değerlendirmesini yaparken, düzenin işleyişine ilişkin siyasal gerçeklerin de kendi prizmasından kırılmış bir sergilenmesini sistematik olarak sürdürdü ve yayınlandığı süre boyunca düzen karşıtı aydınların düşüncesi üzerinde kalıcı etkiler bıraktı. Toplam ortalama haftada 20 bin dolayında satıldığının belirtilmesi, Yön'ün okuyucu kitlesinin Türkiye'de sol eğilimli olduğu söylenebilecek olan okuyucuların hemen hemen hepsini kapsamış olduğunu gösterir.

Bu göstergenin, bir bakıma Yön'ün yayıncıları tarafından yayınına son verildiği 1967'ye kadar Türkiye'de sola hakim olan zihniyeti de açığa vurduğu söylenebilir. Çünkü, Yön'ün okuyucu eğilimlerine de kılavuzluk eden yazarlar topluluğu, sol spektrumun hemen hemen her eğiliminden tanınmış aydınları kapsamına alıyordu. Derginin yönetici ve başyazarları Doğan Avcıoğlu, İlhan Selçuk, İlhami Soysal ve Mümtaz Soysal sol radikal, perspektiflerini paylaşan Niyazi Berkes ve Şevket Süreyya Aydemir devletçi, yazılarıyla katkıda bulunan Sadun Aren, İdris Küçükömer, Fethi Naci, Çetin Altan, Selahattin Hilav, Muzaffer Erdost, Yalçın Küçük sosyalist görüşleriyle tanındıkları gibi, eski TKP'lilerden Mihri Belli, Muvaffak Şeref ve Erdoğan Berktay da dergide sık sık yazmışlardı. Turan Güneş, Abdi İpekçi, Haluk Ülman gibi sosyal demokratlar, Nihat Erim, Kemal Kurdaş gibi merkezcilerin yanısıra, Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Oktay Rifat, Tahsin Saraç, Attilâ İlhan, Halit Refiğ, Cahit Irgat, Rifat Ilgaz gibi sanat ve düşünce adamlarının yazılarının değişen sıklıklarda dergide yer alması, Yön yayıncılarının çıkış bildirilerindeki mutabakat arayışlarının bütün yayın hayatları boyunca sürdürülmeye çalışıldığını gösterdiği gibi, bu yazarların etki ve nüfuz alanları göz önünde tutulduğunda, okuyucu eğilimlerine Yön yazarlarının hangi yönde kılavuzluk etmekte olduklarını da gösterir.

Ertuğrul Kürkçü, "Kemalizm ile Kapitalizm Arasında "Geleneksel Aydınlar": Yön Hareketi" *(Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi)*

Henri de Toulouse-Lautrec, "A la Mie", 1891

Michael J. Arlen adında Ermeni asıllı bir Amerikalı yazarın "Passage To Ararat" diye bir kitabı var. Arlen, yetişme çağında Ermeni olduğunu bilmiyor. Bazen babasıyla Haliç diye bir lokantaya gidiyorlar. Orada insanlar babasıyla garip bir dilde konuşuyorlar. Arlen, okulda Ermeni olduğunu öğreniyor. Ermenistan'a uçuyor. Kendisini gezdirirken 1915 olaylarından söz eden rehbere, "Yahudiler de bir dram yaşadılar, aradaki fark ne?" diye soruyor. Şu karşılığı alıyor: "Sonraki Alman rejimi kendisinden önceki tarihi incelemekten kaçınmadı. Dahası, biz Türklerle kardeştik..."

Halit Kakınç, Star gazetesi, 19 Nisan 2005